

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי
רבי שמעון בן יוחאי

עם הפירוש
דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם, אחת בלי פירוש. ומחוץ לאותם המקומות החל מהענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר, העוסקים בחכמת הקבלה, הסתומים ביותר, ואינו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:

אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מביא כל השינויים שישנם בדפוסים הקודמים משנת שנ"א עד הנה.

מסורת הזהר

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא בג' חלקי הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים.

לוח השוואת הדפים

משוה הדפים בתקוני זהר ; זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים, להדפיס שב"מסורת הזהר" (נמצא בחלק א')

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו בחלק א' הספר פת יחה לחכמת הקבלה

חלק יא

פרשיות : ויקרא – צו – שמיני – תזריע – מצורע

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחיה
שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה, על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למדינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו
ושיהנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“. כי ה'
יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי“.

פרשת ויקרא

(א) רבי אלעזר פתח, (א) שאל לך אות מעם יי אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה. אסתכלנא בדרין קדמאין ודרין בתראין, מה בין דרין קדמאין לדרין בתראין. דרין קדמאין הוו ידעין ומסתכלין בחכמתא עלאה, וידעין לצרפא אתוון דאתיהבו ליה למשה בסיני, ואפילו חייבין דבהון בישראל, הוו ידעין גו אתוון חכמתא עלאה. וידעין גו אתוון עלאין, וגו אתוון תתאין, חכמתא לאנהגא עובדין בהאי עלמא.

(ב) בגין דכל את ואת דאתמסר ליה למשה, הוו מתעטרין וסלקין על רישייהו דחיוון עלאין קדישין. וכלהו חיוון הוו מתעטרי בהו, ופרחין גו אורא, דנחתא מגו אורא עלאה, דקיק דלא ידיע.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א המאמר הזה עד אות כ"ו נשמט מזהר גדול
מנטובה קרימונה לובלין ונמצא בזהר קטן מונטובה.

(א) (ישעיה ז).

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

(ב) בגין דכל את וכו': משום שכל אות ואות שנמסרה למשה, היתה מתעטרת ועולה על ראשיהם של חיות העליונות הקדושות. שה"ס מרכבה העליונה, שהם חגת"מ, וכל החיות היו מתעטרות בהן, בהאותיות דהיינו גם החיות דמרכבה התחתונה, שבמלכות. ופורחות באויר דישטות, היווד מאויר העליון הדק שלא ידוע, שהוא באו"א עלאין. פירוש. האותיות ה"ס הכלים והמחין, ומוצאם מבינה, דהיינו מיסטרית, שמשם כל המחין דורין ובי"ע, ח"ש דכל את ואת דאתמסר ליה למשה דהיינו הכלים והמחין שנמסרו לו"א, המכונה משה, הוו מתעטרין וסלקין על רישייהו דחיוון עלאין קדישין. היינו

(א) רבי אלעזר פתח וכו': ר' אלעזר פתח, שאל לך אות מעם ה' אלקיך העמק שאלה או הגבה למעלה. הסתכלתי בדורות הראשונים ודורות האחרונים. מה בין דורות הראשונים לדורות אחרונים. דורות הראשונים היו יודעים ומסתכלים בחכמה עליונה, ויודעים לצרף האותיות שנתנו למשה בסיני, ואפילו הרשעים שבישראל, כגון אחז, היו יודעים באותיות חכמה עליונה, שהרי אמר לו הנביא, שאל לך אות וגו' ואם לא היה יודע חכמה עליונה שבאותיות לא היה אומר לו הנביא את זה, ויודעים, באותיות עליונות, הנמשכות מבינה, ובאותיות תחתונות, הנמשכות ממלכות, חכמה להנהיג פעולות בעולם הזה.

(דפו"י דף ב' ע"א)

ג) וסלקין ונחתין אתוון רברבין ואתוון דקיין. אתוון רברבין נחתין מגו היכלא עלאה טמירא דכלא, ואתוון דקיין הוּו נחתין מגו היכלא אחרא תתאה, ואלין ואלין אתמסרו ליה למשה בסיני.

ד) וחבורא דאתוון דאינון מתחבראן בטמירו בכל את ואת, כגון א, את יחידא, מתחבראן עמה בטמירו תרין אחרנין לפ. וכן כלהו אתמסרו ליה למשה בסיני, וכלהו טמירין גו חברייא זכאין אינון.

ה) שאל לך אות, אות ממש. דכלהו הוּו נטלין ברזא דאתוון. וכן ברחב מה כתיב, ונתתם לי אות אמת, דא את ו, דדא אקרי אות אמת. ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת. אין אלא אות דא אות אמת אקרי.

ו) העמק שאלה, דא אות ה' בתראה דבשמא קדישא. או הגבה למעלה, דא את יו"ד רישא דבשמא קדישא. ודא איהו רזא דכתיב, שאל לך אות מעם יי' אלהיך, אות משמא קדישא, משמע דכתיב מעם יי', דדא איהו שמא דקב"ה, את חד דביה, ומשכנא קאים על דא.

מסורת הזהר

ב) (יהושע ב).

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

המתחברות בהעלם בכל אות ואת, כגון א' שהיא אות יחידה, מתחברות עמה בהעלם שתי אותיות אחרות לפ. דהיינו במבטא. וכן ב' במבטא, מתחברות עמה ית, וכן כולן נמסרו למשה בסיני. וכולן הן בסוד אצל החברים. אשריהם.

ה) שאל לך אות: היינו אות ממש, כי כולם היו נושאים ונותנים בסוד האותיות. וכן ברחב, מה כתוב, ונתתם לי אות אמת. זו היא אות ו', שזו נקראת אות אמת. ואם תאמר, שאר האותיות אינן אמת. לא כן, אלא אות זו נקראת כך אות אמת. ושאר האותיות אינן נקראות כך. כי ו' רומזת על ז"א. הנקרא אמת. בסו"ה, תתן אמת ליעקב.

ו) העמק שאלה: זו היא אות ה' אחרונה שם השם הקדוש הו"ה. או הגבה למעלה. זו היא אות ו' הראש שבשם הקדוש הו"ה. וזה הוא סוד שכתוב, שאל לך אות מעם ה' אלקיך, דהיינו אות משם הקדוש, שזה משמע משכתוב, אות מעם הו"ה, שזה הוא השם הקדוש ברוך הוא, אות אחת שבו. והמשכן, שהוא מלכות, הנקרא אלקיך עומד על זה האות. כי המלכות מקבלת מז"א. שהוא הו"ה, וע"כ כתוב מעט הו"ה אלקיך.

היינו חגת"ם דז"א שמחזה ולמעלה, שהם מכונים חיון עלאין קדישין. שה"ס מרכבה עלאה שעליהם רוכבת הבינה, ואלו חגת"ם דז"א. היו מקבלים המוחין והכלים ההם מן הבינה, וז"ש, וכלהו חיון הוּו מתעטרי בהוּו אפילו החיות דמרכבה תתאה שבמלכות, ופרחין גו אוירא, יציאת המוחין נבחנת לפריחה באויר, הרומזת על ה'. היוצאת מאויר. ונשאר אויר. (כנ"ל בראשית א' דף מ"ה ד"ה כד, ע"ש). והיינו אוירא דיסו"ת, שבהם ה' יוצאת מאויר. אמנם הם יוצאים מאוירא עלאין, שבהם אין ה' יוצאת מאויר, (כנ"ל בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית, ע"ש). ואין החכמה נודעת בהם. וז"ש, דנחתא מגו אוירא עלאה דקיך דלא ידיע, שאוירא דיסו"ת דאתידע בחכמה, יורדת מן אוירא דאו"א עלאין הדק, שאינם ידועים בחכמה, כי בהם אין ה' יוצאת מאויר.

ג) וסלקין ונחתין אתוון וכו': ועולות יורדות אותיות גדולות ואתיות קטנות. אותיות גדולות יורדות מן היכל העליון המכוסה מכל, שהוא בינה, ואתיות קטנות היו יורדות מהיכל אחר תחתון, שהוא מלכות. ואלו ואלו נמסרו למשה בסיני.

ד) וחבורא דאתוון וכו': וחיבור אותיות

(דפו"י דף ב' ע"א)

(ז) תא חזי, כד סליק עננא על משכנא ושרא עלוי, כל אינון רתיכין, וכל * אינון מאני משכנא דלעיל, כלהו הוו גו עננא. מה כתיב, (ז) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. וכתיב, * ויבא משה בתוך הענן, (ז) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה אי משה לא הוה יכיל לאעלא למשכנא, אמאי הוה יתיב בטורא כל אינון ארבעין יומין.

(ח) ב אלא תרי ענני, הוו, חד דעאל ביה משה. וחד דשארי על משכנא. תא חזי, מה כתיב (ח) וכבוד יי מלא את המשכן, מלא לא כתיב, אלא מלא, דהוה שלים לעילא ותתא, עם משכנא דלתתא. תקונא טמירא דנחת לתתא ואתתקנת שכינתא.

(ט) ארבע סטרין דמשריין אתגניזו. תקונא קדמאה דחד משמרה, מאינון ד' משריין, כלא עד דאתתקנו. רישא לסטר ימינא צדקיאיל, ז רב ממנא, רב משריין, דאיהו תחות ה שולטנא דמיכאיל, ועמיה הוו ו מתתקנו ז כל אינון משריין תחות ידיה.

(י) וחד ממנא אתקם על ארבע תלת, ארבע לתתא, בגין דכל אינון משריין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (שמות מ) תרומה קלו צ"ז. (ד) (שמות כד) נח א ל"ג ויבא משה בתוך הענן. ב מוסיף אלא בגין נג צ"א. (ה) (שמות מ) לעיל אות ז צ"ג. לקבלא אורייתא זמנא אחרא דהא תרין לוחין אתברזו בקדמיתא השתא הוה בטורא כמלקדמין אמר ר' יוסי אי הכי והא כתיב ויקם משה את המשכן וגו' וכתיב ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כתיב ויהי משה בהר ארבעים יום וגו' וכתיב ויקרא אל משה וגו' משמע דמשה בטורא הוה בהווא זמנא דקרא ליה וכתיב מאהל מועד ואהל מועד לא הוה בטורא דסיני דהא בינייהו דישראל הוה. א"ל בהווא זמנא אשתלימו ארבעין יומין ומ' יומין הוה משה בטורא עננא אחרא עלאה הוה מתקן משכנא וזקין פתורי מכל אינון רוחין קרישין לאתתקנא אתר דהא. ג מוסיף הו ענן דההיר וענן דחשין. ד ל"ג רב ממנא. ה שולטנותא. ו ל"ג מתתקנו כל אינון משריין. ז ל"ג כל.

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

שלמות למעלה בבניה ולמטה במלכות עם החלבשות הענן במשכן שלמטה. כי תקון נסתר המכונה ענן, ירד מקו שמאל דבינה למטה אל השכינה, שנקראת משכן ואהל מועד. ונתתקנה השכינה.

(ט) ארבע סטריין דמשריין וכר : ארבעה צדדים של מחנות המלאכים שבמלכות, המכונים מרכבה תחתונה, נגנזו על ידי הענן שירד על המשכן, שהוא המלכות. (כנ"ל אות ז). תקון הראשון, של הענן הזה, היה במשמרה א' מאלו ד' מחנות שכינה, מטרים שנתקן הכל. הראש שלצד ימין הוא צדקיאיל, עליון הממונים, עליון על המחנות שהם תחת ממשלתו של מיכאל, ועמו היו מתתקנים כל אלו המחנות. תחת ידו.

(ז) תא חזי כד וכר : בוא וראה, כשעלה הענן על המשכן ושרה עליו, כל אלו המרכבות וכל אלו הכלים של המשכן העליון שהוא המלכות, כולם היו תוך הענן, וע"כ מה כתוב, ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. שואל, וכתוב, ויבא משה בתוך הענן ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, אם משה לא היה יכול לבא למשכן מפני הענן ששרה עליו, למה בא בענן וישב בהר כל אלו ארבעים יום.

(ח) אלא תרי ענני הוו וכר : ומשיב, אלא שני עננים היו, ענן אחד שנכנס בו משה, וישב בהר מ' יום ומ' לילה, וענן זה הוא ממלכות. וענן אחד, ששרה על המשכן, שהוא נמשך מקו שמאל דבינה, ובו לא היה יכול לבא. בוא וראה, מה כתוב, וכבוד ה' מלא את המשכן, מילא עם מ' חרוקה לא כתוב, אלא מלא, עם מ' קמוצה, שזה משמע, שנעשה

(י) וחד ממנא אתקם וכר : וממונה אחד הוקם על ארבעה פעמים שלשה, שהם ארבעה צדדים למטה, שכל אחד כלול משלשה, והנה כל

עלאין, כד נחתין לתתא, משניין שמא דלהון, בשמהן אחרנין, כד אינון עלאין לא משתנין לעלמין. והאי ממנא עלאה צדקיא'ל קאים עלייהו לגו. את חד

מאמר

הסולם

ויקרא אל משה

וגבורה זה בזה ואז נתמתקו הדינים שבגבורה ות"ת דמלכות שהם ב' אותיות ק"ר, ולא כיסו יותר את האורות והמדרכות שבמלכות, וע"כ, אז כבר יכול משה לבוא אל אהל מועד. ונבחן שנעשה הצירוף של ויקרא. כי ד' אותיות יקר"א הם חריג תר"מ שבמדרכת הימין של המלכות, שה"ס מלאך מיכאל. אשר בטרם שנתקנו עם הו' דהויה, היו אותיות ק"ר שבהם, מכסות על האורות שבאותיות ו' א' שבהם, אשר אז לא היה משה יכול לבא אל אהל מועד. ועתה שנתוסף עליהם ו', כבר יכול לבא אל אהל מועד, וע"כ נבחן כללות הצירוף הזה של אותיות ויקר"א, שהוא קריאה והומנה אל משה לבא אל אהל מועד. כמ"ש לפנינו. ומהוך שהזהר רוצה לפרש ענין הענין שכסה על מדרכות שבמלכות, מה הוא, ובאיה מקום הוא שולט, ע"כ מביא הוזהר סוד מרכבה תחתונה, שהם ד' מלאכים, מיכאל גבריאל אוריאל ורפאל, שכל אחד מהם כלול מג' קוין שהם חג"ת, וג"פ ד' הם י"ב, שהם כנגד י"ב צירופי הויה שבמדרכה עליונה. אמנם הם כלולים זה מזה, וע"כ יש סוד י"ב בכל אחד מד' מלאכים ההם, דהיינו שבכל אחד מהם יש ד' סטרין, שהם חריג תר"מ, ובכל סטר, יש חג"ת, שביחד הם י"ב, באפן, שיש ד' סטרין חריג תר"מ שבכל אחד מהם ג' קוין חג"ת במיכאל. שבסטוד מערב שהוא מלכות יש ג' מלאכים שהם חג"ת אשר שם, שנק' מיכאל צדקיא'ל ועוד מלאך שלא נזכר שמו. ועליהם מתנוצצת אות א'. ובסטר מזרח שהוא ת"ת, יש ג' מלאכים חג"ת, שהם מיכאל ריאל ורומיאל, ועליהם מתנוצצת אות ר'. ובסטר צפון, שהוא גבורה יש ג' מלאכים מיכאל יופיאל וחכמיאל. ועליהם מתנוצצת אות ק'. ולסטר דרום שהוא חסד, יש ג' מלאכים, מיכאל קדומיאל אוריאל. ועליהם מתנוצצת אות ו'. וב' סטרין, גבורה ות"ת שהם אותיות ק"ר, מכסים על ב' אותיות ו' וא' כנ"ל, ואז לא יכול משה לבא אל אהל מועד כנ"ל עד שהאידה עליה הו' כנ"ל. ואח"כ מבאר ד' סטרין דגבריאל כמ"ש לפנינו. ח"ש (באות ט') ארבע סטרין דמשריין אתגניזו, דהיינו ד' סטרין דמיכאל, שמטרים שנתקנו, שלטו בהם אותיות ק"ד, וכיסו הכל, כנ"ל. תקונא קדמאה דחד משמרה מאינון

כל אלו מחנות העליונים כשיררדים למטה משתנה שמש בשמות אחרים, וכשהם למעלה אין השם שלהם משתנה לעולם. וממונה ההוא צדקיא'ל, עומד עליהם בפנים. אות אחת מתנוצצת על ראשיהם, והיא א' קטנה, כשאות הזו מתנוצצת, כולם נוסעים לאותו מקום שמתנוצצת ההתנוצצות.

ביאור המאמר. הוזהר מבאר לנו כאן, בכל המאמר שלפנינו, ענין ויקרא אל משה. כי ודאי קריאה זו אין לה שום דמיון ח"ו לקריאה גשמית, אלא דברה תורה כלשון בני אדם. (ברכות ל"א) וא"כ צדיכים להבין פירושה הפנימי של קריאה זו. וזהו שפתח ר' אלעזר, בתחילת המאמר, שאל לך אות מעם ה' אלקיך. ואומר (באות ה') שפירושו אות ממש. דהיינו מן האותיות של שם הויה, העמק שאלה הוא אות ח' אחרונה דהויה, שהיא מלכות, או הגבה למעלה, וזהו אות ו' דהויה, שה"ס חסד. הרי שסוד האותיות הם כלים של הע"ס שהאורות מתפשטים בהם. שמאותיות אלו וצירופיהם נאצלו סוד הדיבור והקריאה של מעלה, כמו שהקריאה הגשמי יוצאת מצירופי אותיות הגשמים.

ח"ש (באות ז') כד פליק עננא על משכנא ושרא עליו, כל אינון רתיכין וכי' ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענין, שמחמת שהענין כסה כל המרכבות והכלים שבמלכות, הנקראת אוהל מועד, לא יכול משה לבא לאוהל מועד. והנה ענין הזה שכסה את המלכות וכל המרכבות שבה, ה"ס ב' אותיות ק"ר שבמלה ויקרא, כמ"ש לפנינו (באות י"ג) כי הק' דויקרא ה"ס גבורה, דהיינו הדיגין הנמשכים מקו שמאל. והר' דויקרא ה"ס ת"ת, דהיינו הדיגים הנמשכים מקו אמצעי, שצירופם הוא אותיות ק"ר, שה"ס קדח הנורא, כי דיגים דשמאל ה"ס קרח, ודיגים דקו אמצעי ה"ס גורא. ואלו ב' אותיות ק"ר כיסו כל החסדים שבאות ו' דויקרא, שה"ס חסד. והקפיאו כל האורות שבאות א' דויקרא שה"ס מלכות, שמחמת זה נתכסו כל המדרכות והכלים שבמלכות, ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד. ח"ש, (באות י"ג) חד דחפי לאת א' וחד דחפיא על ו' ונמשך החשך הענין הזה עד שהאידה אות ו', דהויה, שה"ס קו האמצעי, שהוא ז"א, ויחד ב' הקוין חסד (דפויי דף ב' ע"ב)

ח נציץ על רישיהו, ואיהי א' זעירא, כד האי את נציץ, כלהו נטלין לההוא אתר דנציץ האי נציצו.

(א) לגו מנייהו, רזיא'ל ט רב ממנא, רב משרייאן, דקיימא לגו תחות שולטנותא דמיכא'ל. ועמיה כל אינון משריין דתחות ידיה. וחד ממנא קאים עלייהו. בתרעא, דאתקרי רומיא'ל. וסחרין ליה י"ב ממנן, תלת תלת ד' זמנין. ורזיא'ל רב ממנא קיימא על כלהו, דלא אשתני שמיה. את חד כ נציץ על רישיהו דכל אינון משריין, ואיהי את ר'. כד האי נציץ, נטלין כלהו לההוא סטרא דההוא נציצו, האי את קיימא על עונשא דמגלה רזין וסימניך ו ריש וקלון.

(ב) לגו מנייהו, יופיא'ל רב ממנא, רב משריין, תחות כ שולטנותא דמיכא'ל, ועמיה הוו מתתקנון כל אינון משריין דתחות ידיה. ולא אתגליין הכא בחשבנא, בגין דלא אשתלימו הכא עד דאתו לבית עולמים. דתמן אשתלימו כלהו, ואסגו משריין בשלימו. ומה דאמרן הכא, כל אינון משריין דתחות ידיה, דאתמסרו בההוא שעתא לאעלא עמיה וחד ממנא קיימא עלייהו, וחכמיא'ל שמיה, וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת, כמה דאמרן. ויופיא'ל רב ממנא קיימא על כלהו, דלא אשתני שמיה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח דנציץ ט ל"ג רב ממנא י בארעא. כ נציץ.
ז שולטנא

(1) (משלי יג).

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

כנ"ל בדבור הסמוך. ות"ת דת"ת בפרטיותו. כולל ג"כ י"ב, כמו הכלל של ד' סטריין דמיכאל. ורזיא'ל ממונה העליון עומד על כולם, שלא נשתנה שמו. אות אחת מתנוצצת על ראשיהם של כל אלו המחנות שהיא אות ר' כשהיא מתנוצצת נוסעים כולם לצד התנוצצות ההיא. אות זו עומדת לענוש אותם המגלים סודות, וסימניך, ריש וקלון. שהשם ריש יורה על דינים.

(ב) לנו מנייהו יופיא'ל: לפנים מהם. דהיינו לפנים מסטר דת"ת, שהוא גבורת, הוא יופיא'ל ממונה עליון, ממנה על המחנות תחת ממשלתו של מיכאל, ועמו היו מתתקנים כל אלו המחנות שתחת ידיו. ולא נגלו כאן המחנות בחשבון, שה"ס הארת חכמה הנוהגת בקו שמאל שהוא גבורה, (כנ"ל פקודי אות כ"ח) משום שלא נשלמו כאן, עד שבאו לבית עולמים, דהיינו סוד בית המקדש שעשה שלמה, ששם נשלמו כולם, ונתגדלו המחנות בשלמות. ומה שאמרנו כאן, במשכן מטרס שנשלמו, הוא שכל

מאינון ד' משריין, דהיינו צד המלכות שבהם. כלא עד דאתתקנו, מטרס שנתקן הכל בקו האמצעי, הוא רישא לסטר ימינא צדקיא'ל וכו' דאיהו תחות שולטנא דמיכאל וכו' וחד ממנא אתקם על ארבע תלת דהיינו ג' מלאכים שבצד המלכות דד' סטריין דמיכאל את חד נציץ וכו' א' זעירא, שעליהם מתנוצצת אות א' זעירא של ויקרא. כנ"ל. וזכור דברים אלו לכל המשך המאמר.

(א) לנו מנייהו רזיא'ל וכו': לפנים מהם, דהיינו לפנים מסטר של המלכות, שהוא ת"ת, הוא רזיא'ל ממונה עליון, עליון על המחנות, העומד בפנים תחת ממשלתו של מיכאל, שהוא חסד, ועמו כל אלו המחנות שתחת ידיו. וממונה אחד עומד עליהם בשעד הנקרא, רומיא'ל וסובבים אותו י"ב ממונים שלשה שלשה ד' פעמים, שהוא לבדו, שהוא ת"ת מסטר דת"ת כולל י"ב, כי בסטר הזה דת"ת יש ג' מלאכים, שהם מיכאל שהוא חסד דת"ת, ורזיא'ל שהוא גבורה דת"ת, ורומיא'ל שהוא ת"ת דת"ת.

(דפו"י דף ב' ע"ב)

ויקרא

יג) את חד נציץ על רישיהו דכל אלין משריין, ואיהי את ק'. כד נציץ דא, נטלין כלהו לההוא סטרא דההוא נציצו. האי את ק' תלייא באוירא, ואכפיא תלת זמנין ביומא. וסלקא ונחתא, תרין אתוון אלין קר, אינון אתוון דקיימין באמצעיתא, חד דחפי לאת א', וחד דחפיא ם על י', דאיהי לבתר.

יד) לגו מנייהו, קדומיא"ל רב ממנא, רב משריין, תחות ם שולטנותא דמיכא"ל, עמיה הוו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה. וחד ממנא קיימא עלייהו ם בתרעא, דאתקרי אריא"ל. ויי"ב ממנן סחרין ליה, תלת תלת לכל סטר. והאי ממנא קדומיא"ל קיימא עלייהו, דלא אשתני שמיה לעלמין. חד את קיימא ם נציץ על רישיהו, והוא את ם י', ם) כד האי נציץ, נטלין כלהו לההוא נציצו דנציץ. אות ק' דקאמרן ם חפיא על האי את ק' י' ר' חפיא על א'. טו) לגו לגו, באתר דאקרי קדש, ם נציץ חד את בטמירו ובגניזו, ואיהי את ר'. והאי את ר' נציץ בנציצו על כלהו אתוון. וקלא נפיק מבינייהו דאלין אתוון, כדין בטש נציצו דאת ר', לנציצו דאת י', ונפק ההוא נציצו מגו אתר ם דקדש ובטש לגו נציצו דאת י'.

תלופי גרסאות

ח. ל"ג על י'. נ שולטנא. ם בארעא. ע דנציץ. פ ר. צ חפא. ק מוסיף י' דקאמרן. ר מוסיף הוא נציץ. ש דאקרי קדש.

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

לאחר האות ק' כשמתחילים מן המלכות, שהוא א'. וכל זה כבר נתבאר לעיל (באות יוד ע"ש).

יד) לגו מנייהו קדומיא"ל וכו': לפנים מהם, דהיינו לפנים מסטר גבורה, שהוא חסד, הוא קדומיא"ל ממונה עליון, עליון, על המחנות, תחת ממשלתו של מיכאל, ועמו היו מתתקנים כל אלו המחנות שתחת ידיו. וממונה אחד עומד עליהם בשער, שנקרא אריא"ל, ויי"ב ממונים מסבכים אותו, ג' ג' לכל צד מארבע צדדים. ונמצא בסטר זה של החסד, יש ג' מלאכים, שהם מיכאל חסד דחסד, קדומיא"ל, גבורה דחסד, אריאל, ת"ת דחסד, ואריאל בפרטיותו כולל י"ב כמו הכלל כולו. וממונה הוה קדומיא"ל עומד עליהם, שלא נשתנה שמו לעולם. אות אחת עומדת על ראשיהם והיא אות י' כשזו נוצצת נוסעים כולם להתנוצצות ההיא שמתנוצצת. אות ק' שאמרנו מכסה על אות י' הוה, והר' מכסה על א' של ויקרא.

שכל אלו המחנות שהם תחת ידיו של יופיא"ל, נמסרו בעת שהוא להכנס עמו. וממונה אחד עומד עליהם ושמו חכמיא"ל, ויי"ב ממונים מסבכים אותו, לכל צד ג' ג' כמו שאמרנו. ונמצא גם בסטר זה שהוא גבורה יש ג' מלאכים, שהם מיכאל יופיא"ל חכמיא"ל, שהם חגית דסטר גבורה, וחכמיא"ל, שהוא ת"ת דגבורה, כולל בפרטיותו י"ב כמו הכלל כולו. כי ת"ת הוא תמיד, כולל. ויופיאל ממונה העליון עומד על כולם, שלא נשתנה שמו.

יג) את חד נציץ וכו': אות אחת מתנוצצת על ראשיהם של כל אלו המחנות, והוא אות ק' כי אות זו מתנוצצת בסטר גבורה, וכשהיא מתנוצצת נוסעים כולם לצד התנוצצות ההיא. אות ק' זו תולה באויר, והדינים שבה נכנעים ג' פעמים ביום, דהיינו ע"י הארת ג' קוים העליונים של ז"א הנק' יום. אבל מטוס שנומתקה ע"י ג' קוין היא עולה ויורדת, דהיינו שהחכמה שבה נמשכת לרדת למטה, ואז היא בדינים, ואז ב' אותיות אלו ק"ר שהן אותיות העומדות באמצע המלה ויקרא, אחת מכסה על אות א' של ויקרא, ואחת מכסה על אות י' של ויקרא, שהיא

טו) לגו לגו באתר וכו': לפני ולפנים במקום שנקרא קדש, דהיינו בבניה מתנוצצת אות אחת בסתר ובהעלם. והיא אות ו', שהוא קו אמצעי, שמקור יציאתו הוא שעולה ומכריע בין

טז) וכדין נציצו דאת י', בטש לגו נציצו ת דאת ק' א ונפקא נציצו דאת ק', ובטש לגו נציצו דאת ר', ונפקי נצוצין כלהו, ומתחברין לגו נציצו דאת א', דקיימא. וקלא הוא נפיק, ובטש בכל אינון נציצין דאתון כחדא, נציצו דאת ר' ביו"ד, נציצו דיו"ד בק', נציצו דק' בר', נציצו דר' בא'. ומתחברן גליפין דנציצין, ונפקי לבתר. ובתר דמתחברין בניצוציהון, נפיק קלא מביניהון, ומתחברן ברזא דא ויקרא אל משה. ומשה הוה מסתכל כל אינון יומין דלא עאל. יז) לבתר ב אתהדרו אתון, ג והוה מתגלגלין בקולפוי, בצרופין דאתון דאתמסרו לאדם בגנתא דעדן. את א ד לאעלא בגו טמירא, לאתר דאקרי קדש,

חלופי גרסאות

ח דהאי א מוסיף וקלא הוה נפיק ונסקא. ב דאתהדרו. ג הו. ד מוסיף ודא לאעלא; ירא לאעלא.

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

נפתחו ב' אותיות ק"ר מסתימתן, ולא לבד, שלא הפריעו עוד האורות מאות י' וא' (כנ"ל אות י"ג) אלא עוד, שהשפיעו אורותיהן לי' וא'. וכולן האירו יחד בסוד הצירוף של ויקרא, אשר הו' השפיעה לי' והי' לק' והק' לר' והר' לא', וכיון שנפתחו כל האורות המתנוצצים על ד' אותיות אלו, וד' המרכבות של צד ימין דמלכות, שהי"ס מיכאל, קבלו הארתן, תכף היה יכול משה לבוא אל אוהל מועד. ונבחן פתיחת האורות של ד' אותיות יקר"א, לבחינת קריאה והומנה אל משה שיבא לאוהל מועד. (כמ"ש לעיל באות יוד עש"ה) וי"ש, ומשה הוה מסתכל כל אינון יומין דלא עאל, דהיינו שהיה מסתכל בהפרש, שמקודם שהשפיעה הו', היתה שליטה להדינים שבאותיות ק"ר וכיסו כל האורות שבי' וא'. ואין צריך לומר, הארתן עצמן של אותיות ק"ר, אשר ע"כ לא היה יכול משה לבא אל אוהל מועד, ועתה אחר שהאירה הו' שהי"ס קו האמצעי, שנפתחו כל ד' האורות שבאותיות יקר"א, כבר יכול לבא לאוהל מועד, שמתוך הסתכלות בהבחן הזה, הבינן משם את הקריאה וההומנה שיבא אל אוהל מועד.

יז) לבתר אתהדרו אתון וכו': אחר כך חזרו האותיות והיו מתגלגלות בחקיקותיהן, בצירוף האותיות שנמסרו לאדם הראשון בגן עדן, להכניס אות א' שהיא מלכות בתוך ההעלב, אל המקום שנקרא קדש, דהיינו אמא, ואז יצאה הו' ונתנה מקום, בתחילת המלה, לאות א', ונתחברה הא' עם אות ו' שלאחריה הן האותיות ק"ר, וי', שהיא חסד, נכנסה בין אותיות ק"ר ונעשה קי"ר, ונחקקו והתנוצצו

בין ב' קוין, ימין ושמאל דבינה, ואת ו' הוה נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, כלומר שמכריע בין ימין ושמאל של כל האותיות שבז"א ושבלכות, וקול יוצא מבין אלו האותיות, דהיינו הו' שנקראת קול, אשר בבניה הוא אינו נשמע, וכאן באותיות דז"א ומלכות יוצא קול הנשמע (כנ"ל בראשית ב' אות רל"ח) ואז הוא ממתיק האותיות ק"ר, ואותיות יקר"א נפתחו מסתימתן, ואז מכה התנוצצות של הו' בהתנוצצות של אות י', והתנוצצות הוה של הו', שיצאה ממקום הקדש, שהיא בינה, מכה, בהתנוצצות, דהיינו שפוחת, את הו' מסתימתה, והאירה.

טז) וכדין נציצו דאת וכו': ואז ההתנוצצות של אות י' מכה בהתנוצצות של אות ק'. ויוצאת התנוצצות של אות ק' ומכה להתנוצצות של אות ר' ויוצאות כל אלו התנוצצות ומתחברות תוך ההתנוצצות של אות א' העומדת, שהיא מלכות המקבלת כל מה שביקר שהן חג"ת, וקול יוצא ומכה בכל אלו התנוצצות האותיות יחד, כדי לצרפן יחד לסוד קריאה, התנוצצות דאות ו' בי' והתנוצצות הו' בק' התנוצצות הק' בר', והתנוצצות הר' בא', ומתחברות חקיקות התנוצצות של האותיות ואח"כ יוצאות לפעולתן, כי לאחר שהתנוצצות מתחברות, יוצא קול מביניהן, ומתחברות בסוד הזה של ויקרא אל משה. ומשה היה מסתכל כל אלו הימים שלא נכנס לאהל מועד, שהוא המלכות.

פירוש. אחר שהגיעה התנוצצות אות הו' שהי"ס קו האמצעי מבחינת אמא, ויחד ב' הקוין ימין ושמאל דאותיות, שהן י' ק' אז

ונפק ר, ויהיב דוכתא לאת א, ואתחבר אי לגו ר, דבתריה ה קר, וי עאל בין קי ור' ואשתכח קיר. ואתגליפו ואתנציצו כמלקדמין, וקלא נפק מבינייהו, ומתחברן נציצין דאתון, ונפקי לבר ואתגליין לגבי כל אינון משריין, דהו נטלין אינון אתון. וכד מתחברן נציצין דאתון, קלא בטש בינייהו, אתחזון בגלופייהו לכל אינון רתיכין אוקיר. וקלא אהדר מבינייהו וקרי בין אינון רתיכין ו) אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר.

יח) זכאה חולקיה דמשה דחמי כל דא, אבל צרופא דא לא אתחמי לעינוי דמשה, אלא צרופא קדמאה דאיהו ויקרא, דא הוה חמי משה, הה"ד ויקרא אל משה. וצרופא דא אחרא לא גליין ליה. בגין דשבחא דב"נ לא מודעין לקמיה. וסימניך, מ) צאו שלשתכם, וכתיב ויקרא אהרן ומרים, וכתיב פה אל פה אדבר בו, וכתיב לא כן עבדי משה, בגין דלא מודעין שבחיה דב"נ לקמיה. יט) סלקין אתון, ואתהדרו בכל אינון משריין כגוונא דא, בצרופא דא אוקיר. וקלא נפק ואכריז ואמר, אוקיר אנוש מפז וגו'. לבתר אתמשכו אתון,

מסורת הנהר

(ז) (ישעיה יג) וירא עב צ"ד. ח) (במדבר יג).

חלופי גרסאות

ה ליג קר.

פרקא

הסולם

ויקרא אל משה

שהצירוף הזה יורה, על שליטת אור החכמה, כמבואר.

יח) זכאה חולקיה דמשה וכי: אשרי חלקו של משה, שראה כל זה, אבל צירוף זה, אוקיר, לא נראה לעינו של משה, אלא צירוף הראשון שהוא ויקר"א, זה היה רואה משה. ז"ש ויקרא אל משה. וצירוף זה האחר לא גילו לו, משום שאין מודיעים שבחו של אדם בפניו. וסימניך, צאו שלשתכם, וכתוב, ויקרא אהרן ומרים, וכתוב פה אל פה אדבר בו, וכתוב לא כן עבדי משה, שאמר כל זה רק לאהרן ומרים ולא למשה, משום שאין מודיעים שבחו של אדם בפניו. פירוש. שאין הקב"ה מגלה שבחה של המדרגה אל המשיג אותה, אלא אחר שכבר חלפה המדרגה חכה למדרגה חדשה, או מגלה לו שבחה ושלמותה של ראשונה. הרי שאין הקב"ה מגלה שבח המדרגה בפניה. בשעת מציאותה.

יט) סלקין אתון ואתהדרו וכי: עלו האותיות כעין זה וחזרו בכל אלו המחנות, בצירוף אוקיר, והקול יצא והכריז ואמר, אוקיר אנוש מפז וגו'. אח"כ נמשכו האותיות והיו מתנוצצות על ראשיהם של כל אלו מרכבות, ונשתכחו עד שנתתקנו במקומם.

רישא

והתנוצצו כבתחילה, והקול שה"ס קו אמצעי, יצא מביניהם, והתחברו התנוצציות האותיות, ויצאו לחוץ ונתגלו לכל המחנות שהיו נוסעים עם אלו האותיות, שהם המחנות של ד' המרכבות דמיכאל כנ"ל, וכשמתחברות התנוצציות האותיות, בבחינת הצירוף, מכה קול ביניהן, וחקיקותיהם נראות לכל המרכבות, בצירוף אוקיר. והקול חוזר מהן וקורא בין המרכבות, אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר. בקולפוי, פירושו בחקיקותיו, כי על פצל מתרגם קלף. (בראשית ל')

פירוש. אחר שכל האורות דחג"ת שבצירוף ויקרא השפיעו אל הא' זעירא דויקרא, נעשתה הא' שהיא המלכות מלאה בברכות והאירה בהארת חכמה שבה, ועלתה לאמא, ואז נעשתה המלכות חשובה יותר מז"א, בסוד אשת חיל עטרת בעלה, ונמצא שהא' שהיא החכמה עלתה לפני הו' שה"ס ז"א, שהוא חסדים, ונעשה הצירוף א"ו, וגם הק' שה"ס גבורה וקו שמאל, האירה בחכמה שבה ושלטה, ומשום זה הקדימה עצמה אל הו' שה"ס חסד, דהיינו ק"י ובוזה נהפך הצירוף ויקרא לצירוף אוקיר, שזס"ה, אוקיר אנוש מפז וגו'.

(דפו"י דף ג' ע"א)

והוּו נְצִיצִין עַל רִישֵׁיהוּ דְכָל אֵינוֹן רְתִיכִין, וְאִשְׁתַּכּוּ עַד דַּאֲתַתְקֵנוּ, לְדוּכְתֵייהוּ.
 (כ) רִישָׁא לְסַטְר שְׁמַאֲלָא חֻזְקִיאֲלִי רַב מִמֵּנָא, רַב מִשְׁרִיין לְכָל אֵינוֹן דְקִימִי
 לְתַרְעָא דְמִשְׁכְּנָא, תַּחוּת שׁוֹלְטָנוּתָא דְגַבְרִיאֲלִי. וְעַמִּיהּ : מִתְתַּקְנֵן ׀ בַּהֲהוּא תַרְעָא,
 כָּל אֵינוֹן מִשְׁרִיין דְתַחוּת יָדִיהּ. וְחַד מִמֵּנָא אַתְקֵם עַל תַרְעָא לְבַר, וְגַזְרִיאֲלִי
 שְׁמִיהּ. וְעַמִּיהּ יִיב מִמֵּנֵן דְסַחְרִין לִיהּ תַלְתַּת תַלְתַּת לְכָל סַטְר, לְדִי סַטְרִין.
 (כא) וְאַלִין שְׁנַנָּא דְלֵהֲטָא דְחַרְבָּא דְמִתְהַפְכָּא בִיִּדֵייהוּ. וְהֵאֵי מִמֵּנָא חֻזְקִיאֲלִי,
 קָאִים עַלִייהוּ לְעֵילָא ׀ לְעֵילָא לְגוּ. אַת חַד נְצִיצִין עַל רִישֵׁיהוּ, וְאִיהִי אַת אֲ. דְהֵא
 לֹא קִימִי אֵלִין, וְלֹא נְטִילִי, אֲלֵא בְרוּזָא ׀ דְאֲ, דְאִיהִי יִמִּינָא. בְּגִין דְשְׁמַאֲלָא לֹא
 נְטִיל אֲלֵא בִימִינָא. יִמִּינָא נְטִיל תְּדִיר לְשְׁמַאֲלָא, ׀ דְאֲ אַת נְצִיצִין וְנִפִיק מִן יִמִּינָא.
 כְּדִין נְטִילִין לְהֵהוּא אַתְר דְנְצִיצִין הֵהוּא נְצִיצוּ.
 (כב) לְגוּ מְנִיה רְהִטִיאֲלִי רַב מִשְׁרִיין, דְקִימָא לְגוּ תַּחוּת ׀ שְׁלְטָנוּתָא
 דְגַבְרִיאֲלִי. וְעַמִּיהּ כָּל אֵינוֹן מִשְׁרִיין תַּחוּת יָדִיהּ. וְחַד מִמֵּנָא קָאִים עַלִייהוּ
 ׀ בְּתַרְעָא, דְאַתְקִירִי קְדִשִׁיאֲלִי, וְסַחְרִין לִיהּ יִיב מִמֵּנֵן, תַלְתַּת תַלְתַּת דִּי זְמִינִין. וְהֵהוּא
 מִמֵּנָא רְהִטִיאֲלִי קִימָא עַל כְּלָהוּ, דְלֹא אִשְׁתַּנִּי שְׁמִיהּ. אַת חַד נְצִיצִין עַל רִישֵׁיהוּ
 דְכָל אֵלִין מִשְׁרִיין, וְאַת דָּא אִיהוּ זֵ, וְאִיהוּ אַתְחַלְףֵי גוּ תְקוּנָא דְמִשְׁכְּנָא בַּאֲת לֵ.

חלופי גרסאות

ו לדוכתי. ז מיסיף כד מתתקנן ; וחד ממנא וליג ועמיה (ד"א). ח לההוא. ט ליג לעילא. י שילי. כ דא.
 ג דא. ה שולטנא. נ בארעא.

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

(כא) וְאַלִין שְׁנַנָּא דְלֵהֲטָא וְכו' : וְאֵלוּ
 הֵם שְׁלֵהֲטָ הַחַרְבַּ הַמִּתְהַפְכָּת, מִתְהַפְכָּת בִּיִּדֵיהֶם.
 (ב"ב אֹת קִי״ח) וּמְמוֹנָה הַזֶּה חֻזְקִיאֲלִי, עוֹמֵד
 עֲלֵיהֶם לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה בְּפָנִים. אֹת אַחַת
 מִתְנוּצְצַת עַל רִאשֵׁיהֶם, וְהִיא אֹת אֲ שֶׁהִיא
 סַטְר מַלְכוּת שְׁבַגְבְּרִיאֲלִי, כִּי אֵלוּ הַמַּחְנוֹת אֵינִם
 עוֹמְדִים וְאֵינִם נוֹסְעִים אֲלֵא בְּסוּד אֲ, שֶׁהִיא
 יִמִּין, שֶׁהִיא מַלְכוּת הַיּוֹצֵאת בְּחַסְדִּים, שֶׁהִיא
 יִמִּין, מִשׁוֹם שֶׁשְׁמַאֲלָא דְגַבְרִיאֲלִי אֵינוֹ נוֹסֵעַ אֲלֵא
 בִימִין, דְהֵינּוּ עֵי התלבשות בחסדים. וְהֵימִין
 נוֹסֵעַ תְּמִיד לְשְׁמַאֲלִי, דְהֵינּוּ בְּהַתְּכַלְלוֹת הַשְׁמַאֲלִי,
 וְאֲ הִיא אֹת הַמִּתְנוּצְצַת וַיּוֹצֵאת מִן הַיִּמִּין.
 דְהֵינּוּ מַלְכוּת מְצַד הַחַסְדִּים שְׁבָה. אִזְ נוֹסְעִים
 כָּל הַמַּחְנוֹת לְמִקּוֹם הֵהוּא שְׁמִתְנוּצְץֵי הַתְּנוּצְצוֹת
 הֵהִיא.
 (כב) לְגוּ מְנִיה רְהִטִיאֲלִי וְכו' : לְפָנִים
 מִן סַטְר מַלְכוּת, דְהֵינּוּ בְּסַטְר תִּית, הוּא
 הַמְּמוֹנָה רְהִטִיאֲלִי עַלִין עַל הַמַּחְנוֹת הַעוֹמֵד
 בְּפָנִים תַּחַת מִמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל גַּבְרִיאֲלִי, וְעַמּוֹ כָּל
 אֵלוּ הַמַּחְנוֹת שְׁתַּחַת יָדוֹ. וּמְמוֹנָה אַחַד עוֹמֵד
 עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַר, שְׁנַקְרָא קְדִשִׁיאֲלִי, וּמִסְבָּבִים
 אוֹתוֹ יִיב מִמּוֹנִים, גִּי גִי, דִּי פְעָמִים. וּמְמוֹנָה
 הֵהוּא

(כ) רִישָׁא לְסַטְר שְׁמַאֲלָא וְכו' : הַרְאֵשׁ
 לְצַד שְׁמַאֲלִי, הַמַּלְכוּת, חֻזְקִיאֲלִי, מְמוֹנָה עַלִין,
 עַלִין עַל הַמַּחְנוֹת, כָּל אֵלוּ הַעוֹמְדִים בְּשַׁעַר
 הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, תַּחַת מִמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל
 גַּבְרִיאֲלִי. כִּי מִיכָּאֵל מוֹשֵׁל בִּימִין הַמַּלְכוּת,
 וְגַבְרִיאֲלִי בְּשְׁמַאֲלָהּ. וְעַמּוֹ מִתְתַּקְנִים בְּשַׁעַר הֵהוּא,
 כָּל אֵלוּ הַמַּחְנוֹת שְׁמִתַּחַת יָדוֹ. וּמְמוֹנָה אַחַד
 הוֹקֵם עַל הַשַּׁעַר מִבְּחוּץ וְשְׁמוֹ גַּזְרִיאֲלִי, וְעַמּוֹ
 יִיב מִמּוֹנִים הַמִּסְבָּבִים אוֹתוֹ גִּי גִי לְכָל צַד,
 לְדִי צַדִּים.
 פִּירוּשׁ. כְּמִשׁ לְעֵיל (בְּאוֹת יוֹד) שֶׁהַמְּרַכְבָּה
 הַכּוֹלֶלֶת הַתַּחְתּוֹנָה הִי יִיב, שֶׁהֵם מִיכָּאֵל
 גַּבְרִיאֲלִי אֹרִיאֲלִי רְפָאֵל, שְׁבַכְל אַחַד מֵהֶם גִּי
 קוִין חֲגִית, שֶׁהֵם יִיב, וּבְפִרְסוֹת יִשׁ יִיב בְּכָל
 אַחַד, וְיִיב דְּמִיכָּאֵל כְּבֵר נִתְבָּאֵר לְעֵיל, שְׁעֲלֵיהֶם
 מִתְנוּצְצוֹת דִּי אוֹתִיוֹת יִקְרָא. וְכַאֵן מִבְּאֵר יִיב
 שְׁבַגְבְּרִיאֲלִי, שֶׁהֵם חוֹיֵג תוֹרֵם שְׁבַכְל אַחַד חֲגִית
 כְּמוֹ בְּמִיכָּאֵל. (עו' לְעֵיל אוֹת יו') וּבְתַחֲלִילָה מִבְּאֵר
 הַמַּלְכוּת שְׁבַגְבְּרִיאֲלִי שְׁבוּ גִי מְלֹאכִים חֲגִית,
 שֶׁהֵם גַּבְרִיאֲלִי, חֻזְקִיאֲלִי גַזְרִיאֲלִי, וְגַזְרִיאֲלִי לְבָדוֹ
 שֶׁהוּא תִית שְׁבַסְטֵר מַלְכוּת, כּוֹלֵל גִּיכּ יִיב.
 חִישׁ, וְעַמּוֹ יִיב מִמּוֹנֵן, וְכו'.
 (לְפָנֵי דָף גִּי ע"א)

ויקרא

האי אתחלף ברזא ^ט דיזל מים מדליו. ואתחלף * בגלופי אתוון, ואקרי חלופא ל'. כד האי נציץ על רישייהו דכל אלין משריין, כדין כלהו נטלין לההוא סטרא דההוא נציצו.

(כג) לגו מן דא, קפציא"ל רב ממנא, רב משריין, תחות שלטניה דגבריאל, ועמיה הו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה, אינון דאתמסרו ליה בההיא שעתא, וחד ממנא קאים עלייהו עזא"ל שמיה. וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר, תלת תלת כמה דאוקימנא, וקפציא"ל רב ממנא קיימא * על כלהו. את חד נציץ על רישייהו דכל אלין משריין, ואיהי את ד', וכלהו * נטלי לההוא נציצו דההוא את. האי את תלייא גו אורא, על תרין אתוון אחרנין.

(כד) לגו מן דא שמעיא"ל רב ממנא, האי אתחלף לד' שמהן, בגין דלא קיימא בגלפוי. זמנין לסטר ימינא, וזמנין לסטר שמאלא, ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה לכל עיבר תלת תלת, כמה דאוקימנא, ורגשיא"ל רב ממנא על אלין י"ב, * תחותיה דההוא ממנא אחרא. ואת חד נציץ על רישייהו לעילא, ואת דא איהי את ה', ודא תליא באורא על כל שאר אתוון, בההוא את * ד' דקאמרן. * אלין תרין סליקו לעיל על כל שאר אחרנין, וכלהו נטלין לההוא נציצו דתליא מההוא את.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

^ט (במדרש כד) חלק ג' ריב.

ט עליהו. * לי"ג נטלין; * נטלין. * תחותיה. * צ ר'. * מוסיף ד' אלין.

מאמר

הסולם

ויקרא אל משה

גבורה דגבריאל, ג' מלאכים חגית, שהם גבריאל קפציאל עזאל, ועזאל שהוא ת"ת כולל בעצמו י"ב כו"ל. וקפציאל ממונה העליון עומד על כולם. אות אחת מתנוצצת על ראשיהם של כל אלו המחנות והיא אות ד', שהיא סטר גבורה שבגבריאל, וכולם נוסעים להתנוצצות של האות ההיא. אות זו תלויה באויר על ב' אותיות אחרות, שהן א' ל'.

(כד) לגו מן דא וכו': לפנים מן סטר גבורה שבגבריאל, דהיינו בסטר חסד שלגו, הוא, שמעיא"ל ממונה העליון. זה מתחלף לד' שמות, משום שאינו עומד בחקיקותיו, פעם הוא לצד ימין, ופעם הוא לצד שמאל. ופעם למרחק ופעם למערב. ונקרא לפי שמושו. ועמו י"ב ממונים שמסבבים אותו, לכל צד ג' ג' כמו שהעמדנו, ורגשיא"ל ממונה העליון הוא על אלו י"ב ממונים, תחת ממונה ההוא האחר שמעיא"ל. ונמצא גם כן בסטר חסד דגבריאל ג' מלאכים חגית, שהם גבריאל שמעיא"ל רגשיאל. ורגשיאל לבדו כולל י"ב. ואות אחת מתנוצצת

ההוא רהמיאל עומד על כולם, שלא נשתנה שמו. וגם כאן בסטר ת"ת ג' מלאכים, חגית, שהם גבריאל רהמיאל קרשיאל. אות אחת מתנוצצת על ראשיהם של כל המחנות. ואות זו היא אות ז', שהיא סטר ת"ת שבגבריאל, והיא נחלפת בתקון המשכן באות ל', דהיינו שהיא נמתקת בבינה שה"ס ל' דהיינו מגדל הפורח באויר, וזה נחלף בסוד יזל מים מדליו. כי הבינה היא דליו של הת"ת. ונחלפה הז' בחקיקות האותיות, ונקראת חילוף הל'. כשאות זו מתנוצצת על ראשיהם של כל אלו המחנות, אז נוסעים כולם לצד התנוצצות ההיא.

(כג) לגו מן דא וכו': לפנים מן סטר ת"ת, דהיינו בסטר גבורה, הוא, קפציא"ל ממונה העליון, עליון על המחנות, תחת ממשלתו של גבריאל"ל, ועמו מתתקנים כל אלו המחנות שתחת ידיו, אלו שנמסרו לו בשעה ההיא. וממונה אחד עומד עליהם ושמו עזאל, וי"ב ממונים מסבבים אותו, לכל צד ג' ג', כמו שהעמדנו. ונמצא גם כן, בסטר (דפו"י דף ג' ע"א *) דף ג' ע"ב

(כה) לגו לגו, באתר דאקרי קדש, נציץ את חד גו טמירו דקדש, ואיהי את ם סתימא. האי נציץ בנציצו על כלהו אתוון, וקלא הוא נפיק מבינייהו דאלין אתוון. כדין בטש נציצו דהאי את, ונטיל תרין אתוון אחרנין נציצין דתליין באוירא, ואינון ם ד' ה' ואשתאר אל, ואתחברן באלין אחרנין דסטר ימינא, ובטשו אלין באלין, ונטלי כלהו, ואתהדרן קדמאי כמלקדמין ונפקי לבר, וכדין אקרונ ויקרא אל משה.

(כו) ויקרא אל משה וידבר יי' אליו מאהל מועד לאמר. רבי חייא פתח ואמר, (ג) באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולא סיפיה רישיה. כתיב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, לבתר אכלו רעים. מאן דמזמן לאחרא, כד מזונא מתתקן קמיה. בטר דאיהו ת אכל האיך א יזמן לאחרא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (ויקרא א) וירא מה צ"ג. (כ) (שיר ה) ויצא ר אתר. ם י' א'. ת אכלא; אכלה. א יזמן. קמד צ"א.

מאמר

הסולם

באתי לגני

ונודע שהארת החכמה המאירה בשמאל, אינה אלא ו"ק דחכמה, אבל הג"ר דחכמה נעלמו ואינם מאירים. וז"ש, כדין בטש נציצו דהאי את דהיינו את ם' סתומה ונטיל תרין אתוון וכו' ד' ה', ואשתאר א"ל, כי אותיות ד' ה' הן ג"ר שאינם מאירים, ע"כ ה"ם סתומה העלימה אותם, ולא נשאר אלא א"ל, שהן ו"ק. כמבואר. שז"ס האותיות ויקרא, שבצד ימין שהוא מיכאל, ואותיות אל שבצד שמאל שהוא גבריאל, שמהן יצאה הקריאה וההזמנה אל משה (כמ"ש לעיל אות יוד) ומה שהוהר אינו מביא שאר ב' המלאכים אוריאל ורפאל, שהם תו"מ שבמרכבה התחתונה, הוא משום שב' קוין ימין ושמאל שהם מיכאל וגבריאל הם עיקר הפועלים, ותו"מ שהם אוריאל ורפאל, הם רק מקבלים מהם, ואין בהם חידוש, ע"כ לא הביא אותם.

(כו) ויקרא אל משה וגו'; רבי חייא פתח ואמר, באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו'. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, כתיב, אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, ואח"כ כתוב, אכלו רעים, מי שמומין אחר לאכול, הוא בעת כשהמזון מונח לפניו, אבל אחר שכבר אכל, איך יזמין אחר לאכול עמו. וכאן כתוב אכלתי יערי, וכן שתיתי חלבי, הרי שכבר אכל.

אלא

מתנוצצת על ראשיהם למעלה, ואות זו היא אות ה'. וזו תלויה באויר על כל שאר אותיות אחרות, א' ל', כמו שאמרנו באות ד'. אלו ב' אותיות ד' ה' עולות למעלה על כל שאר האחרות, משום שהן חסד וגבורה שהם ג"ר. וכולם נוסעים להתנוצצות ההיא התלויה באות ההיא ה'.

(כה) לגו לגו באתר וכו': לפני ולפנים במקום שנקרא קדש, דהיינו בבינה, מתנוצצת אות אחת בבחינת העלמה של קדש, והיא אות ם' סתומה. כי ם' סתומה מאירה תמיד בצד שמאל דבינה, זו מתנוצצת בהתנוצצות על כל האותיות א' ל' ד' ה'. וקול יוצא מבין האותיות, או מכה ההתנוצצות של אות הזו, ם' סתומה, ולוקח ב' אותיות האחרות שהן התנוצציות התלויות באויר, שהן ד' ה', ונשאר א"ל, והן מתחברות באלו האחרות שבצד ימין, שהן ויקרא"א, ומכות אלו באלו, ונוסעות כולן, וחוזרות אותיות הראשונות, ויקרא"א, להתנוצץ כמקודם ויוצאות מן המלכות לחוץ, אל משה, אז ויקרא אל משה, שמצידרופים אלו הנ"ל יצאה הקריאה וההזמנה אל משה לבוא אל אהל מועד כמ"ש לעיל.

פידוש. כי אותיות ד' ה', הן גבורה וחסד שבגבריאל, שהן ג"ר דשמאל, ואותיות א' ל' הן מלכות ות"ת שבגבריאל, שהן ו"ק דשמאל.

כז) אלא זכאין אינון ישראל, דקב"ה בעא לדכאה להון, א ואתרעי בהון מכל שאר עמין ב עע"ז, ומדאתרעי בהון בעא לסלקא להון מכל מקטרגי עלמא. ת"ח, ג ביומא דאתקם משכנא לתתא, בההוא יומא אתתקם ד משכנא אחרא ה לעילא עמיה, דכתיב ז הוקם המשכן סתם, וההוא יומא חדוותא דקב"ה הוה. כח) כיון ו דאתקם ז משכנא מה כתיב, ט ולא יכול משה לבא אל אהל מועד. כד חמא קב"ה כך אמר, ומה ע"י דמשה אתקם, י ואיהו לבר, יא מיד ויקרא אל משה. אי"ל: משה, חנוכא דביתא במאי ט הוה, בסעודתא, אדם כי יקריב מכם קרבן ליי'. י הה"ד באתי לגני אחותי כלה וגו'.

כט) כ ד"א באתי לגני, דא גן עדן ז דלעילא. אחותי כלה, דא כנסת ישראל, דבההוא יומא אזדווגו זווגין בכלא, אזדווגו זווגין בההוא גן עדן, בגין דאתברכו כלהו משקיו דנחלא, ואתקשרו כל חד בחבריה, הדא הוא דכתיב אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי * עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי כלהון אתשקיין ואתרוו ממבועא דנחלא.

ל) אכלו רעים שתו ושכרו דודים, כל אינון דלתתא. וכלהו מ ענפין כלהו, אתברכו ואתזנו, כד אלין אתברכו לעילא. ובמה מתברכאן ומתבסמאן, כלהו בריחא דקרבנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (שמות מ) ב"א שכא צ"א. מ) (שם) לעיל אות ז צ"ג. בי משכני, ח והוא נטר ליה לבר. ט הוי. י ל"ג הה"ד. כ ווא [הא] אוקמוה האי קרא אבל באתי ול"ג ד"א. ל לעילא. מ עלמי. דרך אמת א] ורצה בהט.

באתי לגני

הסולם

מאמר

והעמידוהו שהמקרא הזה טובב על הקרבנות. כט) ד"א, באתי לגני וגו' : פירוש אחד. באתי לגני, זהו גן עדן העליון. אחותי כלה, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות. כי ביום ההוא, שהוקם המשכן, נזדווגו זוגים בכל הששה קצוות ד"א, המרומזים בהכתוב, באתי לגני וגו' (כמ"ש באות ל"ב ול"ג) ונזדווגו זוגים בגן עדן ההוא העליון, דז"א ומלכות, משום שכולם נתברכו משקוי של הנחל, שהוא בינה, ונקשרו כל אחד בחבירו, ז"ש, אריתי מורי עם בשמי וגו', כולם נשקו ונתרוו ממבוע של הנחל, שהוא יסוד הבינה.

ל) אכלו רעים שתו ושכרו דודים : היינו כל אלו המדרגות שלמטה, בבי"ע, וכל הענפים, כולם מתברכים ונוזנים, כשאלו, ז"א ומלכות, המרומזים בהכתוב, באתי לגני וכו', מתברכים למעלה, ובמה מתברכים ומתבסמים, הכל הוא בריחו של הקרבן.

כז) אלא זכאין אינון וכו' : ומשיב. אלא אשרי הם ישראל שהקב"ה רצה לטהר אותם ובחר בהם מכל שאר העמים, ומשבחר בהם, רצה להרחיק אותם מכל מקטרגים שבעולם. בוא וראה, ביום שהוקם המשכן למטה, באותו יום הוקם עמו משכן אחר למעלה, שכתוב, הוקם המשכן, סתם, משום שכולל גם המשכן שלמעלה, שהוא המלכות. ויום ההוא היה שמחתו של הקב"ה.

כח) כיון דאתקם משכנא וכו' : כיון שהוקם המשכן, מה כתוב ולא יכול משה לבא אל אהל מועד. כשראה הקב"ה כך, אמר, ומה שעל ידי משה הוקם המשכן, והוא לחוץ, מיד, ויקרא אל משה. אמר לו : משה, חנוכת הבית במה הוא, בסעודה, אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. כלומר, ע"כ התחיל לדבר עמו מקרבנות שהיא סעודה לריח נחוח אשה לה'. זהו שכתוב, באתי לגני אחותי כלה וגו'.

16 (דפו"י דף ג ע"ב *) דף ד ע"א

לא) תא חזי, בשעתא דנחתת כ"י לאשרהא דזורהא בארעא, קב"ה אמר ליה, נ להאי קרא, בגין דאשתכחו ברכאן וחדוה בכלהו עלמין, ואתבסמת היא, לנפקא מנה ברכאן לכלא. דכד אלין שית אתברכאן, כדין כלהו עלמין אתברכאן. כחדא לתתא, ומתברכאן לעילא. פ וישראל צ אתברכו מכלהו. ד"א באתי לגני אחותי כלה. ר' יצחק אמר, לא פ אודווגא ר קב"ה בכ"י, אלא בזמנא דאלין שית ט אתרוון, ב משקיו דנחלא דלא פסק.

רעיא מהימנא

לב) פתח ואמר באתי לגני אחותי כלה, איהי מלכות, אדנ"י. אריתי מורי, דא חסד, דרגא דאברהם, דאתמר עליה אלך לי אל הר המור. עם בשמי, דא ת נצח, דרגא דאהרן, דכתיב ביה ט ואתה קח לך בשמים ראש. ואינון דרועא ימינא, בירכא ימינא. ורזא דמלה, ט נעימות בימינך נצח. ואינון תרין ברכן לקבליה, חד מגן אברהם, ותניינא עבודה, דהוא ** רצה.

לג) אכלתי יערי, דא גבורה פחד יצחק. עם דבשי הוד, דרגא דדוד, והיינו דרועא שמאלא, עם ירכא שמאלא. שתיתי ייני עם חלבי, גוף וברית, יעקב עם שלמה. לבתר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, י"ב שבטים, ב"ב ברכאן. תוספת ברכת המינין, מאן אכיל לה, ההוא דאתמר ביה באתי לגני אחותי כלה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו (שמות ל) תצוה א צ"ב. ט (תהלים טז) תרומה נ האי. ט ל"ג כדא. ע ל"ג ומתברכאן לעילא. פ מסיף וכ"י וישראל. צ אתברכאן. ק אודווג; רנו צ"י. אודווגי. ר ישראל. ט אתרוויין. ת ל"ג נצח. דרך אמת ב] מהשקאת הנחל שאינו פוסק ועיין כ"ז המאמר וביאורו בפרוס בשער סהות והנהגה פרק ד'.

באתי לגני

הסולת

מאמר

אזייתי מורי, זהו חסד, שהוא מדרגת אברהם, שנאמר עליו, אלך לי אל הר המור, דהיינו הר המוריה. עם בשמי, זהו נצח, שהיא מדרגת אהרן, שכתוב בו, ואתה קח לך בשמים ראש, והם הזוג של זרוע ימין שהוא חסד, בירך ימין, שהוא נצח. וסוד הדבר, נעימות בימינך נצח, ושתי ברכות הן כנגדם בתפלת שמונה עשרה, אחת היא, מגן אברהם, שהוא חסד. והשניה היא עבודה, שהיא רצה, שהוא נצח. לג) אכלתי יערי: זהו גבורה, הנקראת, פחד יצחק. עם דבשי, זהו הוד מדרגת דוד. והיינו הזוג של זרוע שמאל, שהוא גבורה, עם ירך שמאל, שהיא הוד. שתיתי ייני עם חלבי, זה הוא גוף, שהוא ת"ת, וברית, שהוא יסוד, דהיינו יעקב, שהוא ת"ת עם שלמה, שהוא יסוד. לאחר כך אכלו רעים שתו ושכרו דודים, שהם י"ב שבטים ב"ב ברכות, של שמונה עשרה, עם תוספת של ברכת המינים, שהיא, ולמלשינים אל תהי תקוה וגו'

לא) תא חזי בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שירדה כנסת ישראל, שהיא המלכות, להשרות משכנה בארץ, דהיינו במשכן, הקב"ה אמר לה למלכות, מקרא הזה, באתי לגני וגו', משום שנמצאו ברכות ושמחה בכל העולמות, והיא המלכות, נתבשמת, שתצאנה ממנה ברכות לכל. כי כשאלו ששה קצוות דז"א, המרומוזים בכתוב באתי לגני וגו', מתברכים, כל העולמות מתברכים יחד למטה, ומתברכים למעלה, וישראל מתברכים מכולם. פירוש אחר, באתי לגני אחותי כלה. ר' יצחק אמר, אין הקב"ה מזדווג עם כנסת ישראל, שהיא המלכות, אלא בזמן שאלו ששה קצוות דז"א, המרומוזים בכתוב, באתי לגני וגו', מתרוויים משקוי הנחל שאינו פוסק. שהיא בינה.

רעיא מהימנא

לב) פתח ואמר באתי וגו': פו"א, באתי לגני אחותי כלה, היא מלכות, הנקראת אדנ"י. (דס"י דף ד' ע"א * דף ג' ע"ב **) דף ד' ע"א

(לד) ואית דפליג לון ברזא אחרא, אריתי מורי עם בשמי, גוף וברית, יערי עם דבשי, שוקא ימינא עם שמאלא. ייני עם חלבי, דרועא שמאלא בימינא, דאינון ייני גבורה, חלבי חסד. ע"כ *

(לה) ר' יהודה אמר, אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלין כל מארי דיבבא ויללה, דאתבסמו כלהו ואתברכו כחדא. דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא. ואימתי אכלי כלהו. בשעתא דמלכא ב אתי חדי. ג ועל דא מלכא אתחדי, וחדי למטרוניתא בקדמיתא, לבתר כלהו אכלן וחדאן.

(לו) ר' אבא אמר, אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלין אינון שית דקאמרן, ד אלין אינון דכתיב בהו, ט הביאני המלך חדריו וגו'. שתו ושכרו, מההוא יין דרוי לכלא. רבי אלעזר אמר, כל אינון דלתתא, דכיון דאינון שית אתברכאן, כלהו דלתתא ה מתברכאן.

(לז) ג ר' שמעון אמר, כלא שפיר, אבל רזא דמלה, אכלו רעים לעילא, שתו ושכרו דודים לתתא. אמר ליה רבי אלעזר, מאן אינון לעילא, ומאן אינון לתתא. אמר ליה ו יאות שאילתא, דא אתר עלאה דאינון באחדותא בתדוותא דלא ז מתפרשן יעלמין, אלין אקרון רעים. הה"ד ט ונהר יוצא מעדן, ועדן וההוא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (שיר א) לך קו צ"א. ט (בראשית ב) ב"א ריא א בדפו"י כתבו אחר זה שיך מ"ש בוף רמ"ד א בחבורא קדמאה. ב אתחזי. ג על דא ; וחזי מלכא למטרוניתא ול"ג וע"ד ; ועל מלכא חדי למטרוניתא ול"ג וע"ד מלכא אתחדי. ד ל"ג ואלין אינון. ה ל"ג מתברכאן. ו ואת שאיל. ז אתפרשן. דרך אמת ג] עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פרק יד.

אכלו רעים שתו ושכרו דודים

הסולם

מאמר

גו'. מי אוכל אותה, זהו שנאמר בו, באתי לגני אחותי כלה. (לד) ואית דפליג לון וכו' ; ויש שמחלק אותם ששה קצוות דו"א, בסוד אחר. אריתי מורי עם בשמי, הם גוף וברית, דהיינו ת"ת ויסוד. יערי עם רבשי, הם שוק הימין עם שוק השמאל, שהם נצח והוד. ייני עם חלבי, זרוע שמאל עם הימין שהם חסד וגבורה, שייני הוא גבורה, וחלבי הוא חסד. (ע"כ רע"א מהימנא).

(לה) ר' יהודה אמר וכו' ; רי"א, אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלו הם כל בעלי יבבא ויללה, שהם אותם הנמשכים מקו שמאל, והדינים דשמאל שורים עליהם, וע"כ מיבבין ומיללין תמיד. שכולם נתבשמו ונתברכו יחד, ביום שהוקם המשכן, כי מסעודת המלך, שהוא קו אמצעי, נהנו כולם. ומתי אוכלים כולם. הוא, בשעה שהמלך בא שמת. וע"כ המלך הושמת, ומשמח את המלכה תחילה, ואח"כ אוכלים כולם ושמחים.

(דפו"י דף ד' ע"א)

(לו) ר' אבא אמר וכו' ; ר"א, אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלו הם שכתוב בהם הביאני המלך חדריו וגו'. שתו ושכרו, היינו מין ההוא המרוה הכל. דהיינו הארת החכמה המכונה יין. ר' אלעזר אומר כל אלו שלמטה. דהיינו המלאכים והנשמות שבבריאה, כיון שאלו ששה קצוות דו"א מתברכים, כולם שלמטה מתברכים. (לז) ר"ש אמר כלא וכו' ; ר' שמעון אמר הכל יפה. אבל סוד הדבר, אכלו רעים, למעלה. שתו ושכרו דודים, למטה. אמר לו ר' אלעזר מי הם למעלה ומי הם למטה. אמר לו, יפה שאלת, למעלה, זה מקום עליון שהם באחדות ובשמחה שאינם מתפרדים זה מזה לעולם, דהיינו או"י עליון, אלו נקראים רעים. ז"ש ונהר יוצא מעדן, ועדן, שהוא אבא, ונהר ההוא, שהוא אמא, אינם נפרדים לעולם, ולעולם הם נמצאים ברצון באחדות ובשמחה. שתו ושכרו דודים, אלו הם למטה, הנקראים דודים, שהו זו"ל, המתחברים לזמנים ידועים, בשעת

נהר לא מתפרשן לעלמין, ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בחדוותא. שתו ושכרו דודים, אלין אינון לתתא, ׀ דאקרן דודים, לזמנין ידיען והא אוקימנא. לח) ת"ח באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה. מ"ט. מאן דאית ליה גרבי דחמרא, אכילה בעיא. ובגין דתמן שריא חמרא ז] דמנטרא, כתיב בהו אכילה. ובאינון תתאי דבעיין שקיו, כתיב בהו שתיה, דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא. ועל דא, באלין אכילה, ובאלין שתיה. אלין רעים ואלין דודים.

לט) א"ל רבי אלעזר, ׀ אתחזי דהא דודים חביבותא אינון, אמאי אינון תתאי. א"ל, אינון דתאבין דא לדא, ולא משתכחין תדיר, אקרו דודים. ואינון דמשתכחי תדיר, ולא מתכסיין ולא מתפרשן דא מן דא, אקרו רעים. וע"ד, אלין דודים, ואלין רעים, אלין ברעותא באחדותא תדיר, ואלין בתיאובתא לזמנין. ודא הוא שלימותא דכלא, בגין ׀ דתתברך כ"י, וכדין חדוותא בכלהו עלמין.

חלופי גרסאות

ח ואקרן. ט תא חזי; את חזי. י דאתברכא; דאתברך; דתתברכא.

דרך אמת ז] יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית.

אכלו רעים שתו ושכרו דודים

הסולם

מאמר

שלא יצאו מראש א"א (כנ"ל ב"ב דף ק"ז ד"ה ולפיכך) והם מלבישים למוחא סתימאה. המכונה יין המשומר. וע"כ יש להם גרבי דחמרא ואינם צריכים אלא לחסדים. ובאינון תתאי. דהיינו זורין. דבעיין שקיו, שהם צריכים לחכמה וכל זמן שאין להם חכמה נבחנים בהם החסדים לו"ק בלי ראש, כתיב בהו שתיה. דהיינו שתו ושכרו דודים. וז"ש. דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא. שהם צריכים לקבל חכמה מישסות הנקרא נחלא עמיקא. ואם לא, הם ו"ק בלי ראש.

לט) א"ל רבי אלעזר וכו': אמר לו ר"א, נראה שדודים הם באהבה, ולמה הם תחתונים. אמר לו אלו החושקים זה לזה ואינם נמצאים תדיר ביחד, הם נקראים דודים, שהם זורין, שלמטה מאו"א. ואלו הנמצאים תמיד יחד, ואינם מתכסים, ואינם נפרדים זה מזה, שהם או"א עלאין, נקראים רעים. וע"כ אלו דודים ואלו רעים, אלו רעים, הם ברצון באחדות תמיד, ואלו דודים, הם בתשוקה לזמנים ולא תמיד. וזה האכילה והשתיה האמוריים בכתוב, הם שלמות הכל, כדי שתתברך כנסת ישראל, שהיא המלכות, ואז יש שמתה בכל העולמות.

בשעת התפלה, ובשבתות ויו"ט, ולא תמיד כאו"א עלאין, והרי העמדנו.

לח) ת"ח באינון עלאי וכו': בוא ודאה, באלו עליונים, או"א, כתוב בהם אכילה ולא שתיה. מהו הטעם. הוא, כי מי שיש לו נאדות יין, לאכול הוא צריך. ומשום ששם, באו"א עלאין, שורה יין המשומר, ע"כ כתוב בהם אכילה. ובאלו התחתונים זורין, הצריכים שקיו, כתוב בהם שתיה, כי כל הנטיעות שהם צריכים להשקותם מנחל העמוק, שהוא בינה. ועל כן באלו כתוב אכילה ובאלו שתיה. אלו נקראים רעים, או"א עלאין, ואלו זורין, נקראים דודים.

פירוש. מוחין דחסדים מכונים אכילה, וה"ס המוחין דאו"א עלאין, שהם חסדים בלי חכמה, בסו"ה, כי חפץ חסד הוא, והם אוירא דכיא. ומוחין דהארת חכמה, ה"ס שתיה, שה"ס יין המשמה, וז"ש, באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה, כי באו"א עלאין אינו נוהג שהיה שהיא הארת חכמה, כי בהם אין ה"י יוצאת מאויר, (כנ"ל ב"א ד' דנ"ו ד"ה נחית) אלא אכילה בלבד, שהיא חסדים ע"כ כתוב בהם אכלו רעים. מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא, כי או"א עלאין נבחנים כמו

(דפו"י דף ד' ע"א)

(מ) רבי חזקיה אוקים האי קרא בקרבני, בגין דאינון סעודתא דמלכא, לקרבא קמיה, ומתהניין מיניה מאריהון דדינין, ומתבסמן כלהו, ואשתכח חדוותא בכלא.

(מא) רבי אחא אוקים האי קרא, בשעתא דעאלת שכינתא למשכנא, כ דאשתכחו ל ברכאן וחדוון בכלא, ועאלת שכינתא ככלה לחופה, וכדין ם אשתלימו ישראל לתתא, ואתאחדו ביה * (ב) בקב"ה בארעא. הה"ד (ג) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וכדין עלאי ותתאי אתבסמו.

(מב) (ד) ויקרא אל משה. ר"ש (ה) פתח, (ו) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. האי קרא אית ביה לאסתכלא, כיון דכתיב נ נראו בארץ, מהו ם דכתיב נשמע בארצנו, דהא בחד ארץ סגיא. אלא ם הנצנים, אלין אינון נטיעון דעקרון קב"ה ושתיל לון באתרא אחרא, (ז) ואתרביאו, כנטיעתא כד אפיק פרחין.

(מג) נראו בארץ, דהאי ארץ מתברכא מנייהו כדקא חזי. ומאי איהי. ארץ קדישא, ארץ עלאה, ץ ארץ ודאי. עת הזמיר הגיע, עידן לאעקרא שולטנותא דרברבי עמין דלא ישלטון בהו בישראל, בשעתא (ח) דאתקם משכנא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (שמות כה) חיי שרה נז צ"א. (ק) (ויקרא א) וירא כ דאשתלימו. ל ל"ג מן ברכאן עד ישראל. ם אשתכחו. מה צ"ג. (ד) (שיר ב) וירא א צ"א. נ מוסיף הנצנים נראו. ם ל"ג דכתיב. ע מוסיף הנצנים נראו בארץ. פ וארבינו כמו נטיעא דא. צ ל"ג ארץ; מוסיף ארץ ישראל. ק דאתקיים. דרך אמת (ה) בהקדמה בראשית א ע"א. ו] ונחבבה להיות מתפשט הנטיעה לכל צד ועי' בס' בראשית לה ע"ב.

מאמר

הסולם

הנצנים נראו בארץ

פירושו. כי תחילה נברא העולם במדת הדין, דהיינו במלכות שהיא מדת הדין, ראה הקב"ה שאין העולם מתקיים, כי ז"א ומלכות דמדת הדין אינם ראויים לקבל שום אור מחמת הצמצום הרוכב עליהם כנ"ל. (בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר) שתף עמה הקב"ה מדת הרחמים, דהיינו שהעלה המלכות לבינה ונמתקה במדת הרחמים, ואז נעשים ראויים לקבל המוחין מבינה. (עש"ה) וז"ש הנצנים, אלין אינון נטיעון דעקרון קב"ה, דהיינו ז"א ומלכות שעקרים הקב"ה ממקום המלכות דמדת הדין, ושתיל לון באתרא אחרא, דהיינו במקום בינה, ואז נגדלו ועשו פירות, וז"ש ואתרביאו כנטיעתא כד אפיק פרחין.

(מג) נראו בארץ: כי ארץ היא, שהיא מלכות, נתברכה מהם כראוי, כי עתה המלכות נתברכה מז"א ומבינה, ומי היא, היא ארץ הקדושה, ארץ עלינה, שהיא מלכות, שהיא ארץ ודאי. עת הזמיר הגיע, היינו שהגיע הזמן

(מ) ר' חזקיה אוקים וכו': ר"ח מעמיד מקרא הזה, אכלו רעים, בקרבנות. משום שהם סעודת המלך להקריב לפניו ונהנים מהם בעלי הדין, וכולם מתבשמים, והשמחה נמצאת בכלם.

(מא) רבי אחא אוקים וכו': ר"א מעמיד מקרא הזה, אכלו רעים, בשעה שנכנסה השכינה למשכן, שהיו נמצאות ברכות ושמחה בכל, והשכינה נכנסה במשכן ככלה לחופה, ואז נשלמו ישראל למטה, ונתאחדו בהקב"ה בארץ. ז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ואז עליונים ותחתונים נתבשמו.

(מב) ויקרא אל משה וכו': ר' שמעון פתח, הנצנים נראו בארץ וגו' נשמע בארצנו. מקרא זה יש להסתכל בו, כיון שכתוב, נראו בארץ, מהו שכתוב עוד נשמע בארצנו, הרי בפעם אחד ארץ היה די, ומשיב, אלא הנצנים, אלו הן הנטיעות שעקרון הקב"ה ושתל אותם במקום אחר, ונתגדלו כמו נטיעות כשמוציאות פרחים.

(דפו"י דף ד' ע"א * דף ד' ע"ב)

מד) וקול התור נשמע בארצנו, דא ארץ דלתתא, דאחסנו ישראל על ידא דיהושע. מאן הוא קול התור. דא הוא תייר עלאה, דאזדווג ר עמה כד בנה שלמה בי מקדשא לתתא, וכדין אתעטר קב"ה בעטרוי, כחתן בכלה. כד"א ט) צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה וגר.

מה) בספרא דאגדתא אמר, קול התור, דא תורה שבעל פה, דתורה דבכתב אקרי תורה סתם, תורה שבעל פה אקרי תור, כד"א ט) ויקר ויקרא, דא שלימו, ודא לאו הכי, ת ואנא אוקימנא כמה דאתמר, והכי הוא.

מו) תא חזי, כד נחתת שכינתא למשכנא, כתיב כלת א משה, ב חסר ו', כלת משה ודאי, ואוקמוה. אבל רזא דמלה, כלת ג משה: ד דא כנסת ישראל, וכלא חד מלה, ולמלכא עלאה אתמר. כיון דאתתקם משכנא קאים משה לבר, אמר לא אתחזי למיעל אלא ברשותא, מיד ויקרא אל משה. מאן ויקרא. ה דא ו ההיא דביתא דילה היא, ההיא ז כלה דכל ביתא ברשותא דילה. ה) וידבר יי אליו, ההוא דאקרי ח קול, ההוא דאחיד ביה משה.

מז) ויקרא אל משה, רבי אלעזר פתח, א) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי מפרדות. זכאין אינון ישראל, דבכל אתר דאשתכחו,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (שיר ג) וארא ב צ"ו. ת) (ויקרא א) לעיל אוח
 כו צ"י. א) (ישעיה ג) תרומה לב צ"ח.
 ג ל"ג משה. ד כד"א. ה מוסיף דא היא כלא ויקרא דא. ו היא. ז ל"ג כלה. ח קולו; קולו של משה.

הגזנים נראו בארץ

הסולם

מאמר

המלכות שאינה שלמה כמוהו. ואני העמדתי כמו שאמרת. וכך הוא.

מו) ת"ח כד נחתת וכר: בוא וראה. כשירדה השכינה אל המשכן, כתוב, כלת משה חסר ו', (נראה שבס"ת שלהם היה כתוב כלת חסר ו') כי היא הכלה של משה ודאי. דהיינו המלכות, כי משה ה"ס ז"א. העמדנו. אבל סוד הדבר הוא, כלת משה, זו היא כנסת ישראל. דהיינו המלכות, והכל דבר אחר, ולמלך העליון אמרו. כלומר שמשוה ה"ס מלך העליון, ז"א. כיון שהוקם המשכן עמד משה בחוץ. אמר, לא ראוי להכנס אלא ברשות. מיד, ויקרא אל משה. מי הוא ויקרא. היא, זו שהבית שלה היא, דהיינו, כלה ההיא שכל הבית ברשות שלה. שהיא המלכות. וירבר ח' אליו. היינו אותו שנקרא קול, שהוא ז"א, אותו שמשוה אחו בו. כי משה הוא מרכבה לז"א.

מז) ויקרא אל משה: ד' אלעזר פתח מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי מפרדות. אשרי הם ישראל שבכל מקום שנמצאים, הקב"ה נמצא עמהם. והקב"ה נמצא

הזמן לעקור ממשלתם של שרי העמים שלא ישלטו על ישראל. דהיינו בשעה שהוקם המשכן.

מד) וקול התור נשמע בארצנו: זוהי ארץ שלמטה שירשו ישראל על ידי יהושע. מי הוא קול התור. זה הוא תייר הגדול, דהיינו מראה הדרך, שהוא ז"א, שנקרא תורה, שנזדווג עמה, עט המלכות, כשבנה שלמה בית המקדש למטה, ואז נתעטר הקב"ה בעטרותיו, דהיינו מוחין דג"ר מן אמת, המכונים עטרות, כחתן בכלה. כש"א צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגר.

מה) בספרא דאגדתא וכר: בספר האגדה אמר, קול התור, זוהי תורה שבעל פה, דהיינו מלכות, כי תורה שבכתב שהיא ז"א נקראת תורה סתם, תורה שבעל פה נקראת תור, כמו שאתה אומר ויקר, ויקרא, שזה, ויקרא. היא שלמות, וזה, ויקר, אינו כן. אף תורה, היא שלמות דהיינו ז"א, ותור, היא (דפו"י דף ד' ע"ב)

קב"ה אשתכח עמהון, וקב"ה אשתכח ב ביניהון, ומתפאר בהו בישראל, הה"ד
 ב ישראל אשר בך אתפאר.

מח) ולא עוד, אלא דישראל אשלימו מהימנותא בארעא. וישראל שלימו
 דשמא קדישא אינון. וכד ישראל אשתלימו בעובדייהו, כביכול, שמא קדישא
 אשתלים. וכד ישראל לא אשתלימו לתתא בעובדייהו, ואתחייבו גלותא, כביכול
 שמא קדישא לא שלים לעילא. דתנן דא סליק ודא נחית, ישראל כ דלעילא
 סליק לעילא. כנסת ישראל נחיתת לתתא, אתרחקו דא מן דא, כ כביכול אשתאר
 שמא קדישא בלא שלימו. וכלא בגין דכנסת ישראל בגלותא.

מט) ואף על גב דישראל בגלותא, קב"ה אשתכח ביניהו, ואתי ואקדים
 לבי כנישתא, וקרי ואמר, (ג) שובו בנים שובבים ארפא משובתיכם. ולית מאן
 דאתער רוחיה, כדין קב"ה אמר, מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה.
 ס אקדמית, ואין איש, ולית מאן דיתער רוחיה.

נ) תא חזי, בההוא יומא דאשתכלל בי משכנא, קב"ה אקדים ושארי ביה.
 מיד, ויקרא אל משה וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. וידבר יי אליו, ואודע
 ליה דזמנין ישראל למיחב קמיה, ולא תמשכנא האי אהל מועד בחובייהו, ולא
 יתקיים ב בידיהו, הה"ד וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. ע מאי א"ל. מאהל
 מועד, מעסקי אהל מועד, דזמין לאתמשכנא בחובייהו דישראל, ולא פ יתקיים
 בקיומיה. אבל אסוותא להאי, אדם כי יקריב מכם קרבן ליי. הרי לך קרבנין
 דאגין על כלא ג.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ב) (שם מט) יתרו סו צ"ר. ג) (ירמיה ג) חלק ג' ס ל"ג ביניהון ומתפאר. י דשמייה. כ לעילא. ז ל"ג
 ככו. תקונים חדשים קיג ט"א שכ"ז. ס מוסיף מדוע באתי ואקדמת. נ אתקיים
 ס בהדיהו. ע ומאי. פ אתקיים. צ בדפוס ישן כתב
 מה שחסר כאן עיין בסוף הספר; כאן שייך מאמר פגעו בההוא ינוקא בסימן א': בד"ז כתבו כאן.

מאמר

הסולם

מדוע באתי ואין איש

נמצא ביניהם ומתפאר בהם בישראל. ז"ש
 ישראל אשר בך אתפאר.
 מח) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא
 ישראל משלימים האמונה, שה"ס המלכות,
 בארץ. וישראל הם השלמות של השם הקדוש.
 וכשישראל נשלמים במעשיהם הטובים, כביכול,
 נשלם השם הקדוש, וכשישראל אינם נשלמים
 למטה במעשיהם, ונתחייבו גלות, כביכול,
 השם הקדוש למעלה אינו שלם. כי למדנו זה
 עולה זה יורד, שהישראל שלמעלה, שהוא
 ז"א, מסתלק ועולה למעלה, כנסת ישראל,
 שהיא המלכות, יורדת למטה, ונתרחקו זה מן
 זה, כביכול, נשאר השם הקדוש בלי שלמות.
 והכל הוא משום שכנסת ישראל הוא בגלות.
 מט) ואע"ג דישראל בגלותא וכו':
 (דפו"י דף ר' ע"ב) של

(נא) רבי חזקיה, הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, אמר ליה, (•) האי דאקרי קרבן, קירוב מבעי ליה, או • קריבות, מאי קרבן. א"ל הא ידיע • הוא לגבי חבריאי, קרבן מאינון כתרין קדישין, דמתקרבי כלהו כחדא, ומתקשרן דא בדא, עד דאתעבידו כלהו חד, ביחודא שלים, • לאתקנא שמא קדישא כדקא חזי, הה"ד קרבן ליי. קרבן דאינון כתרין קדישין ליי הוא, לאתקנא שמא קדישא, וליחודא ליה כדקא יאות, בגין דישתכחו רחמין בכלהו עלמין. ושמא קדישא • דאתעטר בעטרוי לאתבסמא • כלא.

(נב) • וכל דא בגין לאתערא רחמי, ולא לאתערא דינא. ובגין כך ליי • הוא, ולא לאלהים. ליי: אנון צריכים לאתערא • רחמי, ולא לאלהים, רחמי בעינן ולא דינא. אמר, זכאה חולקי דשאינא ורווחנא מלין אלין, ודא ברירו דמלה. אבל הא כתיב (ז) זבחי אלהים רוח נשברה, לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוה. זבחי אלהים כתיב, ולא זבחי יי.

(נג) אמר ליה, ודאי הכי • הוא, קרבן אלהים לא כתיב, אלא זבחי אלהים. ועל דא שחיטתן בצפון, דהא זביחה • הוא בגין אלהים, ההוא סטר גבורה, דיתבסם ויתבר רוחא דדינא, ויתחלש דינא, ויתגברון רחמי על דינא. ועל דא זבחי אלהים, לתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא, דכתיב רוח נשברה, למהוי ההוא רוחא תקיפא נשברה, ולא יתגבר רוחיה וחיליה ותוקפיה. וב"נ בעי

חלופי גרסאות

ק קריבותא. ר ל"ג הוא. ש לתקנא. ת דיתעטר.
א ל"ג כלא. ב ועל. ג ל"ג הוא. ד ל"ג רחמי. ה ל"ב
הוא. ו דא; גהוא.

מסורת הזהר

(ז) (תהלים נא) מקץ לג צ"א.

קרבן לה

הסולם

מאמר

(נב) וכל דא בגין וכו': וכל זה הוא כדי שיתעורר הרחמים, ולא יתעורר הדין. ומשום זה להויה הוא ולא לאלקים. כי הויה יורה רחמים ואלקים יורה דין. כי רחמים צריכים, ולא דין. אמר ר' חזקיה, אשרי חלקי, ששאלתי, והרוחתי דברים אלו. וזה הוא בירורו של הדבר. אבל הרי כתוב, זבחי אלקים רוח נשברה וגו'. שכתוב, זבחי אלקים, ולא כתוב, זבחי הויה.

(נג) אמר ליה ודאי וכו': אמר לו ר' שמעון, ודאי כך הוא, כי קרבן אלקים לא כתוב אלא זבחי אלקים. דהיינו רק השחיטה נקראת על שם אלקים ועל כן שחיטתן בצפון. כי הצפון רומז על שם אלקים שהוא דין. כי זביחה היא אל השם אלקים ההוא שהוא צד הגבורה, שיתבשם וישבר רוח הדין, ויהיה נחלש הדין, ויתגברו הרחמים על הדין. וע"כ כתוב, זבחי אלקים, לשבר הכח והתוקף של דין

של ישראל, ולא יתקיים בקיומו. אבל הרפואה לזה הוא, אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. הרי לך קרבנות, המגינים על הכל.

(נא) ר' חזקיה הוה וכו': ר"ח היה מצוי לפני ר' שמעון. אמר לו זה שנקרא קרבן, היה צריך להקרא קירוב, או קריבות, למה נקרא קרבן. אמר לו, הרי ידוע הוא אצל החברים, אשר קרבן הוא התקרבות של אלו כתרין הקדושים, דהיינו הספירות חג"ת נהי"מ, שמתקרבים כולם יחד ומתקשרים זה בזה עד שנעשים כולם אחד ביחוד השלם, שיתתקן השם הקדוש כראוי, זהו שכתוב, קרבן לה', שפירושו קרבן. דהיינו התקרבות, של אלו הכתרין הקדושים חג"ת נהי"מ, להר"ה הוא שהוא רחמים, דהיינו קו האמצעי, שיתתקן השם הקדוש, וליחד אותו כראוי, כדי שימצא רחמים בכל העולמות, והשם הקדוש יתעטר בעטרותיו, שיתבשם הכל.

כדון, למיקם על מדבחא, ברוח נשברה, [ז] ויכסף מעובדוי, בגין ז דיהוי ההוא רוחא תקיפא תבירא, וכלא בגין דדינא יתבסם, ויתגברון רחמי על דינא. (נד) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי. א"ר אלעזר, האי קרא הכי הוה ליה למכתב, אדם כי יקריב קרבן ליי. מהו מכם. אלא לאפוקי אדם הראשון, דהוא אקריב קרבנא כד ברא ^ח קב"ה עלמא, והא אוקמוה, והכא מכם כתיב, האי אדם, לאפוקי אדם אחרא, דלא הוה מכם. א"ל ר' שמעון, שפיר קאמרת, והכי הוא.

(נה) רבי אבא פתח, ^ו שיר מזמור לבני קרח. האי שיר תושבחתא מעליא הוא, על כל שאר תושבחין, דזכו לשבחא ליה בני קרח. שיר מזמור: תושבחתא על תושבחתא. תושבחתא דאתפלג לתרין תושבחן.

(נו) וזכו בני קרח לשבחא לה לכנסת ישראל. ושבחא דכנסת ישראל קא אמרי. ומאי הוא. דכתיב ^ז גדול יי ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו. אימתי אקרי קב"ה גדול, בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה, הה"ד בעיר אלהינו, הוא גדול בעיר אלהינו, עם עיר אלהינו.

חלופי גרסאות

ז דהוי. ח ל"ג קב"ה.

דרך אמת ז [ויתבייש סמעשיו הרעים.

מסורת הוהר

(ה) (ויקרא א) ספרא דצניעותא כו צ"י. (ז) (תהלים מח) חלק ג' נו: ז) (שם) סקודי צא צ"א. זהר חדש נא ס"ד ש"ב נב ס"ב שמי"ט.

קרבן לה

לו. שיר מזמור, שהוא לשון כפול. יורה, שבח על שבח. שבח שנחלק לשני שבחים.

(נו) וזכו בני קרח וכו': וזכו בני קרח לשבח לכנסת ישראל, ושבח כנסת ישראל אמרו. ומהו. כי כתוב, גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. שפירוש, מתי נקרא הקב"ה גדול הוא, בזמן שכנסת ישראל, שהיא המלכות, נמצאת עמו. זהו שכתוב, בעיר אלקינו, הוא גדול, שפירוש, עם עיר אלקינו, שהיא המלכות, הוא גדול.

פירוש. כי ז"א שנקרא הויה הוא תמיד בחסדים מכוסים מחכמה, וחכמה ה"ס ג"ר, המכונה גדלות. ח"ש, אימתי אקרי קב"ה גדול, בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה, כי אז הוא ממשיך חכמה בשביל המלכות, הנקראת כנסת ישראל, ויש לו ג"ד ונקרא גדול. אבל בלי המלכות אין לו חכמה, ואינו גדול. כי אין החכמה נגלית בשום ספירה אלא במלכות לבדה. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד).

אמד

הסולם

מאמר

דין קשה, שכתוב, רוח נשברה, שיהיה רוח החזק הזה של הדין נשברה, ולא יתגבר רוחו וכחו ותקפו. והאדם צריך או לעמוד על המזבח ברוח נשבר, ויתביש ממצעו, כדי שיהיה נשבר רוח התקיף הזה. והכל הוא כדי שהדין יתבסם, ויתגברו הרחמים על הדין.

(נד) אדם כי יקריב וגו': אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. א"ר אלעזר, מקרא הוה כך היה צריך להכתב, אדם כי יקריב קרבן לה', מהו מכם. ומשיב, אלא הכתוב בא להוציא את אדם הראשון, שהוא הקריב קרבן, כשברא הקב"ה את העולם. שלא הקריב מבקר וצאן, אלא שור מקרין בעל קרו אחת, (שבת כ"ח:) זכר העמדנו, וכאן מכם כתוב, אצל אדם הוה, דהיינו אדם כי יקריב מכם, להוציא אדם האחר, דהיינו אדם הראשון, שלא היה מכם. אמר לו ר' שמעון יפה אמרת, וכך הוא.

(נה) ר' אבא פתח וכו': רא"פ, שיר מזמור לבני קרח. שיר הזה הוא שבח העולה על כל שאר השבחים, שזכו בני קרח לשבח (דפרי דף ה' ע"א)

(נז) אמר ליה רבי יהודה, אלהינו מאי בעי הכא. א"ל הכי הוא ודאי, האי עיר דחלא ^ס אלהינו, ותושבתתא דישראל הוא. מאי משמע. אשתמע, דמלכא בלא מטרוניתא, לאו הוא מלכא, ולא הוא גדול, ולא מהולל. ובגין כך, כל מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא, כל שבחא ^ח אעדוי מניה, ולא הוא בכללא דאדם. ולא עוד אלא דלאו איהו כדאי לאתברכא.

(נח) כתיב ^ח ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם, תנינן בספרא דרב המנונא סבא, דבת זוגו בדחילו דקב"ה הות כוותיה, ומסטר אדתיה אקרי גדול. אופי הכא, גדול י"י ומהלל מאד, ובמה הוא גדול. הדר ואמר, בעיר אלהינו הר קדשו.

(נט) ובגין כך, תושבתתא דא בשני. ואי תימא אמאי לא כתיב כי טוב בשני. בגין דזמינן לאתפרשא. ורזא דמלה ^ס לא טוב היות האדם לבדו, בזמנא דאיהו לבדו לא טוב כתיב. ועל דא לא כתיב כי טוב בשני.

(ס) גדול ה' ומהלל כדקאמרן. יפה נוף משוש כל הארץ, תושבתתא דזווגא דלהון. יפה נוף, דא קב"ה, ודא צדיק, משוש כל הארץ, כדן הוא חדוותא דכלא, וכנסת ישראל מתברכא.

חלופי גריסאות

ס ל"ג אלקינו ; חלא.

מסורת הזוהר

(ח) (איוב א). ס (בראשית ב) ב"א רכס צ"ב.

דרך אמת ח] הוסר ממנו.

גדול ה'

הסולם

מאמר

זה שבח זה נאמר ביום שני. כי ג' ימים הראשונים דמעשה בראשית הם כנגד ג' קוין דז"א, ויום שני הוא קו שמאל, שמשט נמשך החכמה אל הסלכות, בסויה שמאלו תחת לראשי וגו'. ואם תאמר, למה לא כתוב, כי טוב בשני, אם הוא חשוב כל כך, שמשט נמשך החכמה, ומשיב, משום שעתידים להפרד. כלומר, כל עוד שלא נפרדו ז"א ומלכות זה מזה, אלא המלכות, שבה החכמה, היתה דבוקה בז"א, והיו שניהם פרצוף אחד, לא היה טוב, וסוד הדבר, לא טוב היות האדם לבדו. כי בזמן שהוא לבדו, והנוקבא עוד לא נלקחה ממנו, כתוב, לא טוב, וע"כ לא כתוב, כי טוב, ביום שני.

(ס) גדול ה' ומהלל וכו' : גדול ה' ומהלל. פירשו כמו שאמרנו, דהיינו, שהוא גדול, רק כשהוא עם המלכות. יפה נוף משוש כל הארץ, הוא השבח של החיבור שלהם, כי יפה נוף, זהו הקב"ה, וזהו צדיק, דהיינו יסוד דז"א. משוש כל הארץ, כי אז שמחת הכל, וכנסת ישראל, שהיא המלכות, מתברכת. אלקים

(נז) אמר ליה ר' יהודה וכו'. אמר לו ר"י, למה צריך לומר כאן אלקינו, כי היה מספיק שיאמר, בעיר הר קדשו. אמר לו כן הוא ודאי, כי עיר זו, שהיא מלכות, יראת אלקינו היא נקראת, היא שבחם של ישראל. מה מלמדנו הכתוב. הוא מלמדנו, שהמלך בלי המלכה אינו מלך, ואינו גדול. ואינו מהולל. כמ"ש בדבור הסמוך. ולכן כל מי שאינו נמצא דכר ונוקבא, נעדר ממנו כל שבת, ואינו בכלל אדם. ולא עוד אלא שאינו כדאי להתברך.

(נח) כתיב ויהי האיש וגו' : כתוב, ויהי האיש גדול מכל בני קדם. למדנו בספרו של רב המנונא סבא, שבת זוגו של איוב, היתה כמותו ביראת הקב"ה, ומצד אשתו היה נקרא גדול. אף כאן, גדול ה' ומהולל מאד, במה הוא גדול. חזר ואמר, בעיר אלקינו הר קדשו. דהיינו המלכות, ומצדה נקרא ה' גדול, מטעם שהחכמה שהיט הגדלות, אינו מושפע לז"א אלא כשהוא עם הנוקבא, (כנ"ל באות נ"ו).

(נט) ובגין כך תושבתתא וכו' : ומשום

(דס"ו דף ה' ע"א)

סא) אלהים בארמנותיה נודע למשגב וגר, אליו אינו נצ"ח והר"ד, דתמן כנישותא דכל ברכאן, כנישותא דחדוותא. מתמן נפקא ע"י דהאי דרגא דאקרי צדיק, ותמן אתכנשו ברכאן, לבסמא להאי עיר קדישא, ולא תברכא מתמן. כי הנה המלכים נועדו. אליו כל כתרי מלכא בכללא חדא, ולא תאחרא. מלין אליו סלקין

סב) ת"ח, בשעתא דבר נש מתקן עובדוי ע"י דקרבנא, כלא אתבסם ואתקרב, ואתקשר דא בדא, ביחודא שלים. הדא הוא דכתיב אדם כי יקריב מכם. כי יקריב לקשרא מלין כדקא חזי.

סג) ת"ח, אדם כי יקריב, לאפוקי [ט] מאן דלא כ אתנסיב, דהא קרבניה לאו קרבן, וברכאן לא משתכחן, לגביה, לא לעילא, ולא לתתא. ממשמע דכתיב אדם כי יקריב, שאני הכא, דלאו איהו אדם, ולא בכללא דאדם הוא, ושכינתא לא שריא עלוהי, בגין דאיהו פגים, ואקרי בעל מום, ומארי דמומא אתרחקא מכלא, כ"ש למדבחא לקרבא קרבנא.

סד) ונדב ואביהוא אוכחן, דכתיב [י] ותצא אש מלפני יי. ובגיני כך כתיב, אדם כי יקריב מכם קרבן ליי, אדם דאשתכחו דכר ונוקבא, האי חזי לקרבא קרבנא דא, ולא אחרא.

סה) ואמר רבי אבא, אע"ג דאוקמוה לנדב ואביהוא, במלה אחרא, הכי

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

(ויקרא ט) חלק ג' לב : לג. ת"ח צו ט"ב שטי"ו. סלקין אליו מלין. כ אנוסיב. ל על ידיה ; בגינה. ט משמע. נ ל"ג במלה אחרא ; ל"ג במלה אחרא הכי הוא. דרך אמת ט] פ"י טי שאינו נסוי.

מאמר

הסולם

מאן דלא אתנסיב איהו פגים

סג) תא חזי אדם וכו' : בוא וראה, אדם כי יקריב, הוא להוציא מי שלא נשא אשה, כי קרבנו אינו קרבן וברכות אינו נמצאות אצלו, לא למעלה ולא למטה. ממשמע, שכתוב, אדם כי יקריב, והוא משונה, שאין הוא אדם, ולא בכלל אדם הוא, והשכינה אינו שורה עליו, משום שהוא פגום, ונקרא בעל מום, ובעל מום נתרחק מכל, כל שכן, ממוזב להקריב קרבן.

סד) ונדב ואביהוא אוכחן וכו' : ונדב ואביהוא מוכיחים, שכתוב, ותצא אש מלפני ה', שהוא מטעם שלא היו נשואים. ומשום זה כתוב, אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. אדם הנמצא דכר ונוקבא, הוא ראוי להקריב קרבן זה, ולא אחר.

סה) ואמר ר' אבא וכו' : ואמר ר"א, אע"פ שהעמדנו נדב ואביהוא בדרך אחר, כך הוא

סא) אלקים בארמנותיה נודע וגר : אלו הם נצח והוד, המכונים ארמונות, שמשם קיבוץ כל הברכות קיבוץ השמחות היוצאות משם על ידי מדרגה זו הנקראת צדיק, דהיינו יסוד, ושם, ביסוד, מתקבצות הברכות, לבשם את עיר הקדושה הזו, שהיא המלכות, שתתברך משם. כי הנה המלכים נועדו, אלו הם כל ספירות המלך, שהוא ז"א, בכלל אחר. תחת השם מלך, וגם המלכות נקראת מלך, ועל שניהם נאמר, המלכים, ואלו הדברים עולים לענין אחר. (כמ"ש לעיל ויגש דף ח' אות כ"ח כ"ט ל').

סב) תא חזי בשעתא וכו' : בוא וראה, בשעה שהאדם מתקן מעשיו על ידי הקרבן הכל מתבסם ומתקרב ומתקשר זה בזה ביחוד שלם. ז"ש אדם כי יקריב מכם. כי יקריב לקשר הדברים כראוי.

הוא ודאי. אבל קטרת, עלאה ^ט הוא מכל קרבני ^ז דעלמא, דעליה אתברכן
עלאי ותתאי. וקרבנא דא ^פ דאיהו לעילא מכל קרבני ^ז לא אתחזון אינון
^ק לקרבא, דהא לא ^ו אתנסיבו, ^ט לקרבנא לא אתחזון, כל שכן למלין עלאין,
דיתברכון על ידיהו.

(טו) ואי תימא ותצא אש מלפני ^י ותאכל אותם, אמאי. לבי"ג ^ח דאתא
קמי מטרוניתא, לבשרא לה ^א דהא מלכא אתי לביתה, וישרי בה במטרוניתא,
למחדי עמה. אתא לקמי מלכא, חמא מלכא ההוא בי"ג דאיהו מארי דמומין.
אמר מלכא, לאו הוא יקרא דילי, דעל ידוי דהאי פגים, איעול למטרוניתא.
אדהכי אתקנת מטרוניתא ביתא למלכא, כיון דחמאת דמלכא הוה זמין למיתי
לגבה, וההוא בי"ג גרים לאסתלקא מלכא ^ב מינה, כדין פקידת מטרוניתא
לקטלא לההוא בי"ג.

(טז) כך בזמנא ^ג דעאלו נדב ואביהוא, וקטרת בידיהו, חדת מטרוניתא,
ואתתקנת לקבלא למלכא. כיון ^ד דחמא מלכא ^ה אינון גברין פגימין, מארי
דמומין, לא בעא מלכא דעל ידיהו ייתי למשרי עמה, ואסתלק ^ו מלכא מנה.
כד חמת מטרוניתא דבגיניהוון אסתלק מלכא מנה, מיד ותצא אש מלפני ^י
ותאכל אותם.

(סח) וכל דא בגין דמאן דלא ^ז אתנסיב הוא פגים. מאריה דמומין קדם

חלופי גרסאות

ט ל"ג הוא. ט ל"ג דעלמא. פ ל"ג דאיהו. ז ולא. ק לקרבנא. ו אתנסיבו. ש לקרבנו; לשכינתא. ח דאתי
לקמי. א והן אייתי למלכא לביתה. ב מיניה. ג דא. ד מוסיף דחמא להו. ה ל"ג אינון גברין. ו ל"ג מלכא. ז אתנסיב.

מאן דלא אתנסיב איהו פגים

הסולם

מאמר

שיסתלק המלך ממנה, או ציחתה המלכה
לזרנג אותו האיש.

(טז) כך בזמנא דעאלו וכו': כך בעת
שנכנסו נדב ואביהוא, ובידיהם קטרת, שמחה
המלכה שהיא המלכות, ונתתקנה לקבל את
המלך, שהוא ז"א. כיון שראה המלך שאלו
האנשים פגומים, בעלי מומים, לא רצה המלך,
שעל ידיהם יבא אל המלכה לשרות עמה.
ונסתלק המלך ממנה, כשראתה המלכה
שבשבילים נסתלק המלך ממנה, מיד, ותצא אש
מלפני ה' ותאכל אותם.

(סח) וכל דא בגין וכו': וכל זה הוא,
משום שמי שאינו נשוי הוא פגום, הוא בעל
מומים לפני המלך, וקדושת המלך נסתלק
ממנו, ואינו שורה בפגום. ועל זה כתוב, אדם
כי יקריב מכם קרבן, מי שנקרא אדם יקריב.
ומי שאינו נקרא אדם, דהיינו הבלתי נשוי,
לא יקריב.

הוא ודאי, שהוא חסעם שלא היו נשואים, אבל
קטרת הוא עליון מכל הקרבנות שבעולם.
שבשבילו מתברכים עליונים ותחתונים, וקרבן
הזה שהוא למעלה מכל הקרבנות לא היו
ראוים להקריב, משום שלא היו נשואי אשה,
ועל כן לא היו ראוים להקריב קרבן, כל שכן
לדברים עליונים כמו קטרת. שאינם ראוים
שיתברך העולם על ידיהם.

(טו) ואי תימא ותצא וגו': ואם תאמר,
ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם. למה נענשו
קשה כל כך. ומשיב, משל לאדם שבא לפני
המלכה לבשר לה שהמלך בא לביתה וישרה
אצלה, אצל המלכה, לשמוח עמה. בא האיש
לפני המלך, ראה המלך את האיש ההוא שהוא
בעל מומים, אמר המלך אין זה כבודי, שעל
ידי פגום הזה אבא אל המלכה. בתוך כך, תקנה
המלכה את הבית בשביל המלך. כיון שראתה,
שהמלך היה מוכן לבא אליה, ואיש ההוא גרם

(דפו"י דף ה' ע"ב)

ח מלכא, קדושה דמלכא אסתלק מניה, ו ולא שריא בפגימו. ועל דא כתיב אדם כי יקריב מכם קרבן, מאן דאקרי אדם יקריב, ומאן דלא אקרי אדם לא יקריב. טט) מן הבהמה כלל. מן הבקר ומן הצאן פרט, לבתר אלין דכשרין למיכל, ודלא כשרין למיכל אסיר לקרבא. ולאתר אחרא אסתליקו אינון דכשרן. ואינון דלא כשרן.

ע) אם עולה קרבנו, ר' חייא פתח, כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי מחשבותיכם, מחשבתי כ כתיב חסר בלא ר, ת"ח, מחשבה דקב"ה, היא עלאה ורישא דכלא, ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין, לאשתכחא שמא קדישא, ולא תקנא ליה בתקונוי כדקא יאות. ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק שקיו דגנתא דעדן, לאשקאה כלא. ומההיא מחשבה, קיימין עלאין ו ותתאין. ו מההיא מחשבה, משתכח תורה שבכתב ותורה שבצ"פ.

עא) מחשבה דב"נ, היא רישא דכלא, ומההיא מחשבה, אתפשטו ארחין ושבילין, לאסטאה אורחוי, בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. ומההיא מחשבה, אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע, לאבאשא ליה ולכלא. ומההיא מחשבה, אשתכחו עבירות חטאות וזדונות, ע"ז, ג"ע וש"ד. ועל דא, כי * מחשבתי מחשבותיכם. עב) ובג"כ, רישא דכלא כתיב, אם עולה קרבנו. מן הבקר, ולא בקר,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח קדישא, דמלכא וליג מלכא. ט דלא. י ליג ואינון דלא כשרן. כ ליג כתיב. ל ליג ותתאין. ט ליג מן ומההיא עד סוף האות. נ אשתכחת.

הסולם

אם עולה קרבנו

מאמר

נמשך ויוצא השיקוי של הגן העדן להשקות הכל, וממחשבה ההיא מתקיימים עליונים ותחתונים. וממחשבה ההיא נמצא, דהיינו שנאצלה על ידה, תורה שבכתב, שהיא ז"א, ותורה שבעל פה, שהיא המלכות. עא) מחשבה דבר נש וכו': המחשבה של האדם הוא ראש הכל, וממחשבה ההיא מתפשטים אורחות ושבילים להטות דרכיו בעולם הזה ובעולם הבא. וממחשבה ההיא נמשכת ויוצאת זוהמא דיצר הרע להרע לו ולכל. וממחשבה ההיא נמצאים עבירות וחטאים וזדונות, ע"ז, גילוי עריות, ושפיכות דמים. ועל זה אזה"כ, כי לא מחשבתי מחשבותיכם. עב) ובגין כך רישא וכו': ומשום זה שהמחשבה היא ראש הכל, כתוב בראש הכל אם עולה קרבנו. כי העולה מכפר על המחשבה. מן הבקר, ולא כל בקר, ומי הוא, היינו רק פר בן בקר שהוא זכר, ולא פרה שהיא נקבה. רבי

טט) מן הבהמה כלל וכו': מן הבהמה, הוא כלל, שכולל כל מיני בהמות, טמאות וטהורות. מן הבקר ומן הצאן הוא פרט לאחד הכלל, שאין בכלל אלא מה שבפרט, דהיינו דוקא, אלו הכשרים לאכילה, ושאינם כשרים לאכילה אסור להקריב, ובמקום אחר נתבאר, אלו בהמות הכשרות ואלו שאינן כשרות, מה טויד.

מאמר אם עולה קרבנו

ע) אם עולה קרבנו: ר' חייא פתח. כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי מחשבותיכם, מחשבתי כתוב, חסר, בלי ו'. בוא וראה. מחשבה של הקב"ה שהוא ספירת החכמה, היא עליונה וראש הכל, כי פרצוף ז"א מתחיל מחכמה, והכתר שלו הוא מאמא. וממחשבה ההיא נתפשטו אורחות ושבילים, להמצא השם הקדוש, ולתקן אותו בתקונו כראוי. וממחשבה ההיא 28 (דפ"י דף ה' ע"ב * דף ו' ע"א)

ומאן איהו. פר בן בקר איהו, דאיהו דכר. ר' יצחק אמר, מן הבקר סתם, וחזר
ופירש זכר תמים יקריבנו, זכר ולא נקבה, דהא דכר אשתמודע לעילא, ונוקבא
אשתמודעא לתתא. וכן מן הצאן מן הכבשים ומן העזים.

(עג) ס מאן ע דאתי לעולה, כלהו דכר, ולא נוקבא, בגין דעולה עולה על
הלב, פ על הלב ודאי, ואשתמודע מאן דקאים על הלב. ובג"כ סלקא לעילא,
וכלהו ז דכרין. ועל דא פתח קרא ברישא בעולה יתיר מכל שאר קרבנין,
דהא מחשבה ק רישא דכלא.

(עד) אמר ר' יהודה, אי הכי באתר דמחשבה דלעילא בעיא לקרבא,
אמאי לתתא יתיר. לא הוה בידיה. אתא לקמיה דרבי שמעון, אמר ליה, רישא
ר דכלא מחשבה הוא, וסיומא דההיא מחשבה אתר דאקרי בקר, ומאי איהו.
ההוא סיומא דגופא, דמבסם לנוקבא. ה כך מחשבה דב"נ, א רישא דכלא.
סיומא דההיא מחשבה, כד אתעביד עובדא. אימתי. בבקר. הה"ד (ו) הוי חושבי
און ופועלי רע, ב אימתי, על משכבותם באור הבקר יעשוה. וע"ד להווא אתר
דמחשבה, ג מחשבה אסתליק. ד ועובדא מתקרבא לסיומא דמחשבה ודאי.

(עה) רבי אחא הוה אזיל בארחא, והוה עמיה ר' יהודה, עד דהווא אזלי,
א"ר יהודה, הא דתנינן בתולת ה ישראל, בתולה דאתברכא ו מן שבע, דאקרי
בת שבע, ואוקמוה בכמה אתר. ובתולה ז לתתא, ירתא ז ברכות בגינה. והא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ס ומאן. ע דאתמר לעילא. פ ל"ג על הלב ודאי.

(מ) (מיכה ב).

צ דכר. ק ברישא. ר דהכא. ש וסיומא. ת ל"ג כך. א ל"ג רישא. ב ל"ג אימתי. ג ל"ג מחשבה. ד וסיומ
עובדא. ה ל"ג ישראל בתולה. ו מישראל. ז ל"ג לתתא.

אם עולה קרבנו

הסולם

מאמר

דהיינו לספירת חכמה, ולמה מקריבים יותר
למטה, דהיינו אל היסוד. לא היה בידו של
ר' חייא להשיב לו. בא לפני ר' שמעון. אמר
לו, ראש הכל הוא המחשבה, דהיינו ספירת
החכמה, שהיא ראשית ז"א, והסיום של
מחשבה ההיא, הוא מקום שנקרא בקר, ומי
הוא. הוא סיום הגוף המבשם הנוקבא, דהיינו
יסוד, שהוא סיוס ז"א שנקרא גוף. כך המחשבה
של אדם היא ראש לכל. סיום מחשבה ההיא,
הוא כאשר נעשה המעשה שחשב, או נסתיימה
המחשבה. מתי הוא זה. בבוקר, ז"ש, הוי
חושבי און ופועלי רע. מתי, על משכבותם
באור הבקר יעשוה, אשר, אור הבוקר, רומז
על יסוד שנקרא כן. וע"כ המחשבה שבקרבן
עולה למקום המחשבה, שהיא חכמה, והמעשה
של הקרבן, מתקרב לסיום המחשבה ודאי.
שהוא יסוד.

(עה) רבי אחא הוה וכו': ר"א היה הולך
בדרך, והיה עמו ר' יהודה, בעוד שהיו
הולכים

רבי יצחק אמר מן הבקר, יורה סתם הן זכר
והן נקבה. וחזר הכתוב ופירש זכר תמים
יקריבנו זכר ולא נקבה. מטעם שהזכר, נבחן
שהוא למעלה מן הנקבה. והנקבה נבחנת שהיא
למטה מן הזכר. וכן מן הצאן מן הכבשים ומן
העזים, ולא נקבה.

(עג) מאן דאתי לעולה וכו': כל הבא
לקרבן עולה, כולם זכר ולא נקבה, משום
שקרבן עולה, עולה על הלב, על הלב ודאי,
דהיינו על המחשבה שהיא למעלה מן הלב,
ונודע מי העומד על הלב, דהיינו המחשבה,
שהמחשבה שהיא חכמה נבחנת לזכר, והלב
לנקבה, דהיינו בינה, בסוד הלב מבין, שמקבלת
מחכמה. ומשום זה קרבן עולה, עולה למעלה,
וכולם זכרים. וע"כ פתח הכתוב תחילה בקרבן
עולה, יותר מכל שאר הקרבנות, כי המחשבה
היא ראש הכל.

(עד) אמר ר' יהודה וכו': אם כן במקום
מחשבה של מעלה היה צריך להקריב העולה,

(דפו"י דף ר' ע"א)

כתיב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עלה אתמר, על כנסת ישראל. ודא קשיא מכלא, דכתיב (ג) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. והאי דקא אמרי כלהו חברייא במלה דא שפיר הוא. אבל אי פרשתא אתמר (ד) בארת נחמה הוינן אמרי. הכי. אבל בהאי קינה אתמר, והא קרא אוכח (ה) הכי.

(עו) א"ל ודאי הכי הוא, והא (ו) הוה קשיא לי ההוא מלה יתיר מכלא, ואינינן לגבי דר' שמעון, בחשוכן דאנפין. אמר לי, מחיזו דאנפך, אשתמודע (ז) מה דבלבך. אמינא ליה ודאי, (ח) דאנפי ולבי שוין. אמר לי אימא לי מלך. אמינא ליה, כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, מאן דאית ליה רוגזא בדביתהו, ונפקא מניה, לא תהדר לעלמין, אי הכי ווי לבנין דאתרכו עמה. אמר לי, ולא סגי לך מה דאמרו כלהו חברייא. אמינא, הא שמענא מלייהו, (ט) דהוה מרחמי, ולא מתישבן (י) בלבאי.

(עז) אמר, כל מה דאמרו חברייא כלא שפיר ויאות, אבל ווי לדרא כד רעיין לא משתכחין, וענא (י) סאטן ואזלין, ולא ידעין לאן (יא) אתר אזלי, לא לימינא ולא לשמאלא. ודאי (יב) האי קרא בעיא למנדע, וכלהו גליין לאינון (יג) דחמאן (יד) בארחא דאורייתא בארח קשוט.

(עח) ת"ח, בכלהו גלוותא דגלו ישראל, לכלהו שוי זמנא וקצא, ובכלהו הוו ישראל תייבין לקב"ה, ובתולת ישראל הוה תבת לאתרהא, בההוא זמנא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (עמוס ה) ויחי קפד צ"ה. (ב) דכתיב. ט בדרך. י ל"ג הכי. כ ל"ג הכי. ל ל"ג הוה. מ לבך ול"ג מה. נ דאנפין. ס דהוא. טאטן. צ ל"ג אתר. ק אי הכי ול"ג האי. ר דחמן. ש ל"ג בארחא דאורייתא בארח קשוט.

מאמר

הסולם

נפלה לא תוסיף קום

לי. ממראה פניך ניכר מה שבלבך. אמרתי לו. ודאי שפי ולבי שוים. אמר לי אמור לי דברך. אמרתי לו. כתוב, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. מי שיש לו כעס על אשתו ויוצאת ממנו, לא תחזור אליו לעולם, אם כן אוי לבנים שנגלו עמה. אמר לי, וכי אינו מספיק לך מה שאמרו בזה החברים. אמרתי, הרי שמעתי דבריהם, ויש להם חן, ואינם מיושבים בלבי. (עו) אמר כל מה וכו': אמר, כל מה שאמרו החברים, טוב ויפה, אבל אוי לדור שרועים לא נמצאים, והצאן תועות והולכות, ואינן יודעות לאיזה מקום הולכות, שלא לימין ולא לשמאל. ודאי מקרא זה צריכים לדעת אותו, והכל גלוי לאלו הרואים בדרך התורה בדרך אמת.

הולכים, אמר ר"י, זה שלמדנו, בתולת ישראל, פירושו, בתולה שנתברכה מן שבע ספירות חגית נהי"ט דז"א, שנקראת בת שבע, דהיינו המלכות, העמדנו זה בכמה מקומות. ובתולה למטה יורשת שבע ברכות בשבילה. ומה שכתוב, ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עליה נאמר, על כנסת ישראל, שהיא המלכות. ולפי"ז, זה קשה יותר מהכל, שכתוב, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, ומה שאמרו כל החברים בדבר זה, דהיינו נפלה, לא תוסיף עוד לנפול, קום בתולת ישראל, (ברכות ד:) יפה הוא, אבל אם הפרשה היתה נאמרה בדרך נחמה, היינו אומרים כך, אבל בפרשה זו קינה נאמרה, ומקרא הזה מוכיח כך, כפשוטו, שהיא קינה.

(עו) אמר ליה ודאי וכו': א"ל, ודאי כך הוא, שהיא קינה, והיה קשה לי דבר זה יותר מהכל, ובאתי לר' שמעון בפנים חשכים. אמר (דפרי דף ר' ע"א)

דגור עליה. והשתא בגלותא דא בתראה לאו הכי, דהא היא לא תיתוב הכי כזמנין אחרנין, והאי קרא אוכח, דכתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, נפלה ולא אוסיף ת להקימה לא כתיב.

(ט) מתל למלכא דרגז על מטרוניתא, ואשדי לה מהיכליה, לזמנא ידיעא. כד הוה מטי ההוא זמנא, מיד מטרוניתא הות עאלת ותבת א קמי מלכא. וכן זמנא חד, ותרין, ב ותלת זמנין. לזמנא בתרייתא, אתרחקת מהיכלא דמלכא, ואשדי לה מלכא מהיכליה לזמנא רחיקא. אמר מלכא, האי זמנא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי, אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עליה.

(פ) כד מטא ג לגבה, חמא ד לה ה דהוה שכיבת לעפרא. מאן חמא יקרא דמטרוניתא בההיא * זמנא, ובעותין דמלכא לקבלה עד דאחיד לה מלכא בידי, ואוקים לה, ו ואייתי לה להיכליה, ו ואומי לה דלא יתפרש מינה לעלמין, ולא יתרחיק מינה.

(פא) כך קב"ה, כל זמנין דכנסת ישראל בגלותא, כד הוה מטי זמנא, היא ז אתיאת והדרת קמי מלכא. והשתא בגלותא דא לאו הכי, אלא קב"ה ה יוחיד בידהא, ויוקים לה, ויתפייס בהדה ויתיב לה להיכליה. ותא חזי דהכי הוא, דהא כתיב נפלה לא תוסיף קום, ועל דא כתיב, ו ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, היא לא תוסיף קום כזמנין אחרנין, אבל ו אנא אוקים לה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ת מוסיף להקימה לבתולת ישראל. א ל"ג קמי.
ב זמנין ותלתא. ג גבה. ד ל"ג לה. ה דהות ו ואתיא
ז ואתית ואתהדרת. ח יתוד. ט ל"ג מן אנא עד אני.

(ט) (עמוס ט) שמות מב צ"י.

דרך אמת י ועושה לה שבועה שלא יתפרש ממנה לעולם.

נפלה לא תוסיף קום

הסולם

מאמר

דאחא אותה שהיתה שוכבת על העפר. מי ראה כבוד המלכה בזמן ההוא. והבקשות של המלך נגדה. עד שאחז אותה המלך בידי, והקים אותה, והביאה להיכלו, ונשבע לה. שלא יפרד ממנה עוד לעולם, ולא יתרחק ממנה.
(פא) כך קודשא בריך הוא וכו': כך הקב"ה, בכל פעם שכנסת ישראל היתה בגלות, כשהגיע הזמן, היא באה וחזרה לפני המלך. ועתה בגלות הזה אינו כן, אלא הקב"ה יאחז בידיה, ויקים אותה, ויתרצה אליה, וישיב אותה להיכלו. ובוא וראה שכך הוא, שהרי כתוב, נפלה לא תוסיף קום מעצמה, וע"כ כתוב, ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. היא לא תוסיף קום כזמנים אחרים, אלא אני אקים אותה, ולא תקים מעצמה. וע"ז כתוב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. אני

ובתולת ישראל, שהיא המלכות, היתה חוזרת למקומה בזמן ההוא שגזר עליה. ועתה בגלות האחרון אינו כן, כי היא לא תחזור כך כזמנים של גליות האחרות. ומקרא זה מלמד כך, שכתוב, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ולא כתוב, נפלה ולא אוסיף להקימה.

(ט) מתל למלכא דרגז וכו': משל למלך שכעס על המלכה, והשליכה מהיכלה לזמן ידוע. כשהגיע זמן ההוא, מיד היתה באה המלכה וחזרה לפני המלך. כן היה פעם אחת ושתיים ושלוש פעמים. בפעם האחרונה, נתרחקה מהיכל המלך, והשליך אותה המלך מהיכלו לזמן ארוך. אמר המלך פעם הזאת אינה כשאר פעמים, שהיא תבוא כך לפני, אלא אני אלך עם כל בני היכלי, ואבקש אותה.

(ט) כד מטא לגבה וכו': כשהגיע אליה,

(דסו"י דף ו' ע"א * דף ו' ע"ב)

ועל דא כתיב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, אני אקים את סוכת דוד. כ מאן סכת דוד. דא בתולת י ישראל. הנופלת: כמה דכתיב נפלה. ודא היא יקרא דבתולת ישראל, ותושבחתא ב דילה. ודא אוליפנא בההיא שעתא. (פב) א"ר יהודה, ודאי מלילתא על לבאי, ואתישבא, ודא ברירו דמלה. ואזלא האי, כ כמלה חדא ב דשמענא ושכחנא, והשתא רווחנא לה, דתנינן, א"ר יוסי, זמין קב"ה לאכרזא על כנסת ישראל ויימא, (ט) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם, כמאן דאחיד בידא דחבריה ויימא ב התנער, קום, כך קב"ה ב יחיד בה ויימא התנערי, קומי.

(פג) א"ל ר' אחא, וכן כל אינון בני היכלא דמלכא בלישנא דא פתחין, הה"ד (ט) קומי אורי כי בא אורך, הא מלכא הכא, ודאי כדין הוא יקרא ב דילה, וחדוותא דכלא, כד מלכא אתפייס בהדה. ב בכל אינון זמנין איהי אתת לגבי דמלכא, וקמת קמיה, הה"ד (ז) ותבא לפני המלך, ותעמוד לפני המלך. אבל בזמנא דא לאו הכי, ב אלא מלכא ב ייתי לגבה, ב ויתפייס בהדה, ב ויחייב לה להיכליה. ב הה"ד (ח) הגה מלכך יבא לך ודאי, ולא ג אנת לגביה, יבא לך, לפייסא לך. יבא לך, לאקמא לך. יבא לך, לאשלמא לך בכלא. יבא לך, לאעלאה לך להיכליה, ולאזדווגא עמך זווגא דעלמין, כד"א (י) וארשתוך לי באמונה. (פד) עד דהוו אזלי פגע בהו רבי אבא. אמרו, הא מאריה דחכמתא אתי, נקבל אנפי שכינתא. כד קריבו בהדיה, כ אשתמיט מקסטורא ד דקופטרא, ונחת גבון.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ישעיה נב) שמות לב צ"צ. (פ) (שם ט) חלק ב
 פט: קיח. (ז) (מ"א א). (ח) (זכריה ט) בשלח פב צ"ד.
 (י) (הושע ב).
 ק מוסיף כתיב (מלכים א' א) ותבא בת שבוע אל המלך החדרה כחונא דא בכל. ר אבל. ש אחי. ת ואתי לקבלה לאתפייסא בהדה. א ליג ויחייב לה להיכליה; ואתי לקבלה. ב כד"א. ג את; אית ליה. ד דקוטסא; דקופטרי. דרך אמת [כ] היה נשמט מהאוכף שהיה דבוק תחתיו וישב עליו וירד אליהם מהחמור לקבל פני השכינה.

מאמר

הסולם

נפלה לא תוסיף קום

בלשון הזה, ז"ש, קומי אורי כי בא אורך, הרי המלך כאן. ודאי את, כשהמלך מתפייס עמה, הוא הכבוד שלה ושמחת הכל. בכל הפעמים היא באה לפני המלך וקמה לפניו. ז"ש, ותבוא לפני המלך, ותעמוד לפני המלך. אבל בפעם הזאת אינו כן, אלא המלך יבא אצלה, ויתרצה עמה, וישיבה להיכלו. ז"ש, הגה מלכך יבא לך, ודאי, ולא אתה אליו. יבא לך, להתרצות עמו. יבא לך, להקים אותך. יבא לך להשלים אותך בכל. יבא לך להעלות אותך להיכלו ולהתחבר עמך חיבור תמידי לעולם. כש"א וארשתוך לי באמונה. (פד) עד דחוזו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, פגש אותם ר' אבא. אמרו הרי בעל החכמה בא, נקבל פני השכינה. כשקרבו אליו. נשמט

אני אקים את סוכת דוד. מי סוכת דוד, הוא בתולת ישראל. הנופלת, היינו כמו שכתוב, נפלה. וזה הוא כבוד בתולת ישראל ושבח שלה, שלא תוסיף לקום מעצמה, אלא הקב"ה יקים אותה. וזה למדתי בשעה ההיא (פב) א"ר יהודה ודאי וכו': אר"י, ודאי, דברת על לבי והדבר נתישב. וזהו בירורו של הדבר. וזה הולך, עם דבר אחד ששמעתי ושכחתי, ועתה הרוחתי אותו. שלמדנו, א"ר יוסי, עתיד הקב"ה להכריז על כנסת ישראל, ויאמר, התנערי מעפר קומי שבי ירושלים, דהיינו, כמי שאוחז ביד חבירו, ואומר, התנער, קום. כך הקב"ה יאחז בה ויאמר, התנערי, קומי. (פג) א"ל ר' אחא וכו': א"ל ר"א, וכן כל אלו בני היכל המלך פותחים לדבר עמה, (דפו"י דף ר ע"ב)

(פה) פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו'. ויהי קול השופר, הכא אפליגו ספרי קדמאי, וכלהו בחד מלה ה אתתקעו. ו אית מאן דאמר, קול השופר תרי, קול חד, השופר תרי. ז ודייק לה, מדלא כתיב ויהי השופר הולך וחזק, אלא קול השופר, קול דנפיק משופר, דודאי שופר אקרי, כד"א ה יתקע בשופר ח גדול, והאי איהו שופר ט גדול, דביה נפקין עבדין לחירות עלמין. והא אוקמוה.

(פו) ואית מאן דתני ודייק דכלא חד, בגין דכתיב קול השופר, קול דאקרי שופר. ומנ"ל דאקרי קול. ממה דכתיב ו קול גדול ולא יסף, והאי קול כ גדול אקרי שופר. ועל דא קול השופר הולך כתיב. ל לאן הולך. אי תימא להר סיני, או לישראל. יורד מבעי ליה. אלא אורייתא מהכא נפקא. ומאתר דא, דאיהו כללא דכל שאר ה קלין אתייהבת, נ וכד יסתכלון מלי ט כלא חד.

(פז) ועל דא, לוחי קדמאי רשימין מהאי אתר הוו, ודא הוא רזא דמלה דכתיב ב חרות על הלוחות, אל תקרי חרות, אלא חירות, חירות ממש, אתר דכל חירו ביה תליא. ות"ח, לית לך מלה ט באורייתא, דאמרין כלהו חברייא דא הכי ודא ט הכי, דלא אזיל כלא לאתר חד, ולמבועא חד אתכנשו.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ה אתתקנו. ו ל"ג אית מאן דאמר. ז ומאן דדייק דלא. ח ל"ג גדול. ט ל"ג גדול. י ומאן דדייק דדיק. כ ל"ג גדול. ל מוסיף הולך, לאן הולך. מ ל"ג קלין. נ כד. ס ל"ג כלא חד. ע ל"ג באורייתא. פ מוסיף הכי באורייתא.

ו (שמות יט) שמות קו צ"ז סקודי רב צ"א. חלק ג' לת: פו. רסה. תקוני זהר תכ"א מט. זהר חדש יח ס"ד ש"כ נו ט"ב ש"ה תקונים חדשים קטו ט"א של"ד. ת (ישעיה כו) ויגש לג צ"א. א (דברים ה) ב"ב קמו צ"ב. ב (שמות לב) ב"א שמש צ"ב.

הסולם

קול השופר הולך וחזק

מאמר

הוא ממה שכתוב, קול גדול ולא יסף. וקול גדול הזה, שהוא בינה, נקרא שופר. וע"כ, קול השופר הולך, כתוב. לאן הוא הולך. אם תאמר להר סיני, או לישראל, היה צריך לומר, יורד. אלא התורה יוצאת מכאן, מן הבינה, והמלה הולך, הוא על התורה. שממקום זה, בינה, שהוא כלל של כל הקולות, ניתנה התורה. וכשמסתכלים בדברים הכל אחד, שאין מחלוקת בין ב' הפירושים.

נשמט ממושב מרכבו וירד אליהם. קפפורא דקופטרא, פירושו לפי הענין מושב מרכבו. (פה) פתח ואמר ויהי וגו': פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו'. ויהי קול השופר, כאן חולקים ספרי הראשונים, וכולם בדבר אחד נתקעו. יש מי שאומר, קול השופר, הוא שנים, קול, הוא אחד, השופר, שנים. דהיינו ת"ת ובינה. ומדייק זה, ממה שאינו כתוב, ויהי השופר הולך וחזק, אלא קול השופר. שזה משמע, קול היוצא משופר, אשר קול הוא ז"א, היוצא משופר, שהוא בינה, כי ודאי שהבינה נקראת שופר, כש"א יתקע בשופר גדול. חו, הבינה, היא שופר גדול, שבה יוצאים העבדים לחירות עולמים. כי שנת החמשים ה"ס בינה, שמאירה ומוציאה העבדים לחירות. שכל הקליפות המשעבדים מתבטלות מאורותיה. וכבר העמדנו. (ואתחנן רסו: ד"י).

(פז) ועל דא לוחי וכו': ועל כן, כיון שהתורה יצאה מבינה, לוחות הראשונים היו רשומים ממקום הזה, מבינה. וזה הוא סוד הדבר, שכתוב, חרות על הלוחות, אל תקרא חרות בח' קמוצה אלא חירות בח' צרויה, היא חירות ממש, להיותה המקום שכל החירות תלויה בה. כי אין חרות מכל הקליפות אלא על ידי האורות של הבינה. וברא וראה, אין לך דבר בתורה, שיש בו מחלוקת, שאומרים החברים זה כך וזה כך, שלא ילך הכל למקום אחד שהוא מלכות, ומתקבץ למבוע אחד. שהוא יסוד.

(פו) ואית מאן דתני וכו': ויש מי שלומד, ומדייק, שהכל הוא אחד, משום שכי' קול השופר, דהיינו קול הנקרא שופר, שהוא בינה, ומאין לנו שהבינה נקראת קול.

(דס"ז דף ר' ע"ב)

ויקרא

פח) הולך: כד"א, (ג) כל הנחלים הולכים אל הים. וכתיב (ד) הכל הולך אל מקום אחד. וחזק מאד, כמה דתנינן כלי מחזיק ארבעים סאה. וחזק מאד, ז' דלית לך מלה באורייתא חלשא או תבירא, דכד תסתכל ותנדע בה, דלא תשכח לה תקיפא כפטישא דמתבר טינרין. ואי ק' איהי חלשא, מינך הוא. כמה דאוקמוה, דכתיב (ה) כי לא דבר רק הוא, ואם רק הוא, מכם ר' איהו. ועל דא וחזק מאד.

פט) (ו) כתיב (ו) משה ידבר והאלהים יעננו בקול, באתר דא אתכללו מלין עלאין, הא אוקמוה והאלהים יעננו בקול, בקולו של משה, בההוא קול דאחיד ביה משה. הכא אית לאסתכלא דהא אפכא ט' הוה, דכתיב (ז) וידבר אלהים, והכא כתיב משה ידבר.

צ) אלא אית דאמרי, בגין דכתיב, (ח) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים. וע"ד משה ידבר, והאלהים יעננו. בגין דלא אשתכח מלה באורייתא מפומא דמשה בלחודי, ודא הוא דאוקמוה, קללות שבמשנה תורה מפי עצמו אמרן. מעצמו לא תנינן, אלא מפי עצמו, הללו מפי הגבורה. והללו מפי עצמו, מפי ההוא קול דאחיד ביה, דאקרי הכי. ושפיר מלה.

צא) ובספרא דאגדתא דבי רב א' אמרי, אע"ג דאורייתא מפי הגבורה

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

ז' ולית. ק' ל"ג איהי. ד' ל"ג איהו. ט' הוא. ח' ל"ג ויאמרו אל משה. א' אמרינן.

(ג) (קהלת א) ב"א צד צ"ב. ז' (שם). ה' (דברים לב) וישלח יד צ"ד. ו' (שמות יט) לעיל אות פה צ"ש. ז' (שם כ) וארא כד צ"ר. ח' (שם) ב"א רמ צ"א.

מאמר

הסולם

קולו של משה

שהרי היה בהיפך, שכתוב, וידבר אלקים, וכאן כתוב, משה ידבר. (צ) אלא אית דאמרי וכו': אלא יש שאמרו, משום שכתוב, ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים. ועל כן, משה ידבר והאלקים יעננו. מה שלא היה כן מקודם לכן, שאז כתוב וידבר אלקים. כי אין לך דבר בתורה מפי משה בלבד, וזהו שהעמדנו, קללות שבמשנה תורה, משה, מפי עצמו אמרן. מעצמו לא למדנו, אלא מפי עצמו, שפירושו, הללו הקללות שבתורת כהנים, נאמרו מפי הגבורה, שהיא המלכות. והללו שבמשנה תורה, נאמרו מפי עצמו, מפי קול ההוא שנאחו בו, שהוא ז"א, הנקרא כך. ומיושב הדבר היטב.

צא) ובספרא דאגדתא וכו': ובספר האגדה שבבית המדרש אמרו, אע"פ שהתורה נאמרה כולה מפי הגבורה שהיא המלכות, מפי עצמו של משה שהוא ז"א, גם כן נאמרה. ומה

פח) חולך, כד"א כל וכו': ויהי קול השופר חולך, פירושו כש"א כל הנחלים הולכים אל הים, דהיינו אל המלכות הנקראת יט. וכתוב, הכל הולך אל מקום אחד. דהיינו אל המלכות. וחזק מאד, הוא כמו שלמדנו, שהבינה, ה"ט כלי מחזיק ארבעים סאה. כי ה"ט פ' סתומא (כמ"ש בתקוני זוהר תקון י"ט, דף ל"ט ד"ז) וחזק מאד, יורה שאין לך דבר בתורה שיהיה חלש או שבור, וכשתסתכל ותדע אותו תמצא אותו חזק כפטיש יפוצץ סלע, ואם הוא חלש, ממך הוא. כמו שהעמדנו, שכתוב, כי לא דבר רק הוא, ואם רק הוא מכם הוא. וע"כ אוה"כ וחזק מאד.

פט) כתיב, משה ידבר וכו': כתוב, משה ידבר והאלקים יעננו בקול. במקום זה נכלל דברים עליונים דהיינו סודות עליונים. הרי למדנו, והאלקים יעננו בקול, פירושו, בקולו של משה, בקול ההוא שאחו בו משה, דהיינו ז"א הנקרא קול. וכאן יש להסתכל, (דפ"י דף ו' ע"ב * דף ו' ע"א)

אתמר כולה, מפי עצמו של משה כמו כן אתמר. ומאי איהו. כגון קללות שבמשנה תורה. ולבתר אתכלילן בגבורה, הה"ד משה ידבר והאלהים יעננו בקול. משה ידבר, דא קולו של משה. והאלהים יעננו בקול, דא גבורה, דאודי ליה לההוא קלא. הה"ד יעננו בקול בההוא קול דמשה. והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא, ב ליפתח ויימא, ג יתבו.

צב) פתח רבי אבא ואמר, כתיב ט) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו', זכאה חולקיהון דישראל מכל עמין עע"ז, דהא קב"ה כד ברא עלמא, לא ברא ליה אלא בגיניהון דישראל, בגין דיקבלון אורייתא בטורא דסיני, ד ויתדכון בכלא, וישתכחון זכאין קמיה.

צג) תא חזי, כד אשתלים האי עלמא בהו בישראל, כגוונא דלעילא, וההוא ה אדם אתנעיץ בארעא, ורומיה מטי עד צית שמיא, בעא קב"ה ז) לאשלמא נשמתא קדישא מעילא לתתא, בגין ז) דיתאחיד ויתקשר דא בדא, הה"ד י) וייצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. למהוי קשיר דא בדא, וישתכח שלים כגוונא דלעילא, וישלם ה) ויתקן גרמיה הכי.

צד) ובג"כ ברא ליה דכר וגוקבא, למהוי שלים. ואימתי אקרי ב"נ שלים כגוונא דלעילא בשעתא דאזווג בבת זוגיה באחדותא בתדוותא ט) ברעותא, ויפיק מגיה ומגוקביה בן ובת. וכדין הוא בר נש שלים כגוונא דלעילא, ואשלים הוא לתתא, כגוונא דשמא קדישא. עלאה, וכדין כ) אתקרי שמא קדישא עלאה עליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזר

ב מוסיף אנן אחרי נודן ליה אמרו נתיב ומאן דפתח ליפתח. ג ל"ג יתבו. ד ויכוכן; ויתרכון. ה אילנא. ו לאשלפא; לאשלחא. ז דאתאחיד ואתקשר. ח ואתקן. ט ל"ג ברעותא. י ל"ג עלאה. כ אתקיים.

ט) (ויקרא כב) משפטים ח צ"פ. י) (בראשית ב) ב"א רז צ"א.

דרך אמת ז) להוציא נשמות.

ובת כהן כי תהיה לאיש זר

הסולם

מאמר

צג) תא חזי כד וכו': כוא וראה כשנשלם עולם הזה, בישראל, כמו למעלה, דהיינו כמו ז"ן העליונים. ואדם ההוא נתקע בארץ זרומו מגיע עד גובה השמים, רצה הקב"ה להשלים הנשמה הקרושה ממעלה למטה, כדי שיתאחדו ויתקשרו זה בזה, הנשמה בגוף והגוף בנשמה. ז"ש, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים, שיהיו קשורים זה בזה, ויהיה שלם כעין של מעלה, ויתקן עצמו כד.

צד) ובגין כך ברא וכו': ומשום זה ברא אותו זכר ונקבה, שיהיה שלם. ומתי נקרא האדם שלם כעין של מעלה, הוא בשעה שמתחבר עם בת זוגו באחדות בשמחה וברצון, ויצאו ממנו ומאשתו בן ובת. ואז הוא אדם שלם

ומה הוא. כגון הקללות שבמשנה תורה. ואח"כ נכללו מפי הגבורה. זהו שכתוב, משה ידבר והאלקים יעננו בקול. משה ידבר, זה קולו של משה, דהיינו ז"א, והאלקים יעננו בקול זהו גבורה, דהיינו המלכות, שהודה לקול ההוא ז"ש יעננו בקול, דהיינו בקול ההוא של משה. ועתה, מי שפתח בדברי תורה, יפתח ויאמר. יתבו.

צב) פתח ר' אבא וכו': פרי"א ואמר, ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו'. אשרי חלקם של ישראל מכל העמים עכ"ר, כי כשהקב"ה ברא העולם, לא ברא אותו אלא בשביל ישראל, כדי שיקבלו התורה על הר סיני, ויטהרו לגמרי, וימצאו צדיקים לפניו.

צוה) ובר נש דלא בעי לאשלמא שמא קדישא לתתא, טב ליה דלא אתברי, דהא לית ליה חולקא כלל בשמא קדישא. וכד נפיק נשמתיא מניה, לא אתאחדא ביה כלל, דהא אוזערא דיוקנא דמאריה עד : דאתקשרא ואתתקנת בכלא.

צו) הה"ד (ב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וגו'. ובת כהן, (מ) דא נשמתיא קדישא, דאתקרי ברתא דמלכא, דהא אוקמוה (נ) דנשמתיא קדישא מזווגא דמלכא ומטרוניתא נפקת. ובגיני כך (ז) היך גופא דלתתא מדכר ונוקבא, (ס) אוף הכי נשמתיא לעילא. כי תהיה אלמנה מההוא גופא דאזדווגת ביה, ומית. וגרושה, דאתתרכת מההוא חולקא דשמא קדישא. וכל כך למה, (ע) בגין דזרע אין לה לאשתכחא כגוונא דלעילא, ולא תקשרא בשמא קדישא. ושבה אל בית אביה, מאן ושבה. ושבה סתם, לאתתקנא כמלקדמין. וכדין ושבה אל בית אביה, דא קב"ה. כנעוריה: כקדמיתא. מלחם אביה תאכל, לאתענגא בענוגא דמלכא. צו) מכאן ולהלאה, (ז) וכל זר לא יאכל קדש. מאן הוא זר. ההוא דלא פ אוקים שמא קדישא (ז) דתתא, ולית (ק) ליה ביה חולקא. לא יאכל קדש, לית ביה חולקא מענוגא דלעילא דאית ביה אכילה, (ח) אכלו רעים, אכילה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(כ) (ויקרא כב) לעיל אורח צב צ"ט. (ל) (ויקרא כב) משפטים מג צ"ו. (מ) (שיר ה) ויצא קמד צ"א. ל דאתקשרת; דאקשרת; דאתהדרת. מ נשמתיא. נ היא; ל"ג היך. ס כך היא נשמתיא. ע וזרע ול"ג בגין. פ אוקיר. צ לתתא. ק ל"ג ליה.

דרך אמת (ס) ע"ין בפרדס רמונים מהרמ"א שער ח פרק כ"ב.

מאמר

הסולם

ובת כהן כי תהיה לאיש זר

שכתוב, כי תהיה אלמנה, היינו, כי תהיה הנשמה אלמנה מגוף ההוא שנתחברה בו, כי מת. וגרושה, שנגרשה מחלק ההוא של השם הקדוש, וכל כך למה, משום, כי זרע אין לה, שתמצא משום זה כעין שלמעלה להתקשר בשם הקדוש. כנ"ל בדבור הסמוך. ע"כ, ושבה אל בית אביה, מהו ושבה. היינו ושבה סתם, דהיינו שתתקן עצמה כמו שהיתה מקודם שירדה לגוף, ואז, ושבה אל בית אביה, זהו הקב"ה. כנעוריה, היינו כבתחילה. אחר שנתיקנה כנ"ל, מלחם אביה תאכל, שתתענג בתענוגי המלך.

צו) מכאן ולהלאה וכי: מכאן ולהלאה וכל זר לא יאכל קדש. מי הוא זר. הוא, שלא הקים השם הקדוש למטה, דהיינו שלא הוליד בו ובת, ואין לו בו חלק. לא יאכל קדש, אין לו חלק מתענוגי העליון, שיש בו בחינות אכילה, שכתוב, אכלו רעים, שהוא אכילה שלמעלה, שהיא תענוגו של הקב"ה, ועונג הזה שורה

שלם כעין של מעלה, והוא משלים למטה כעין השם הקדוש העליון, כי י"ה ה"ס אר"א, ו"ה ה"ס בן ובת, ואז נקרא שם הקדוש העליון עליו. צוה) ובר נש דלא וכו': ואדם שאינו רוצה להשלים השם הקדוש למטה, דהיינו להוליד בו ובת כנ"ל בסמוך, טוב לו שלא נברא, שהרי אין לו חלק כלל בשם הקדוש, וכשהנשמה יוצאת ממנו אינה מתאחדת בו כלל, בהשם הקדוש, כי מיעט דמות של אדונו, שאינו מעמיד צורתו אחריו, שהוא צלם אלקים. עד שמתקשרת ומתתקנת לגמרי.

צו) הח"ד ובת כהן וגו': ז"ש, ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו'. ובת כהן, זו נשמה הקדושה הנקראת בת מלך, כי העמדנו, שהנשמה הקדושה יוצאת מזווג המלך והמלכה, שהם ז"א ומלכות, ומשום זה כמו הגוף שלמטה הוא זכר ונקבה, כך הנשמה למעלה עם הגוף הם זכר ונקבה, שהנשמה היא נקבה, והגוף הוא זכר. זה

דלעילא, ענוגא * דקב"ה ר הוי, והאי ענוגא שריא, באתר דשריא כד ריחא דקרבנא הוה סליק.

(צח) תא חזי, בשעתא דאשתכח מזונא לתתא, אשתכח מזונא לעילא. למלכא דאתקן סעודתא דיליה, ולא אתקן לעבדוהי, כד אתקן לעבדוהי, אכיל הוא סעודתא דיליה, ואינון אכיל סעודתייהו, הה"ד (ז) אכלתי יערי עם דבשי, דא סעודתא דמלכא. אכלו רעים שתו ושכרו דודים, דא סעודתא דידהו מריחא דקרבנא, (ח) כד ריחא דקרבנא הוה סליק. ובגיני כך אקרי ריח ניחח ליי. ריח לעבדוהי. ניחח (ט) ליי. ועל דא סעודתא דמלכא אתעכב, בגין סעודתא דעבדוהי. ובגין כך, ישראל מפרנסי לאביהן שבשמים תנינן. ומסעודתא דמלכא מאן אכיל. אלא אינון נשמתין דצדיקייא.

(צט) תו פתח ואמר, (י) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ג) (שיר ה) לעיל אות צו צ"מ. (ז) (תהלים קלב) ד ל"ג הוי. ש ל"ג כד ריחא דקרבנא הוה סליק. בהשמטות חלק א' רנח : חלק ג' נט : קלב : והר ת מוסיף לו. מאתר דענוגא דעתיקא אשתכח. א עור. חדש מג ט"א שמ"ב נא ט"ג שליו ט"ד שייב נב ט"ג שייז.

ישראל מפרנסים לאביהן שבשמים

הסולם

מאמר

וג"ד. וז"ש ריח לעבדוהי, דהיינו הארת חכמה המכונה ריח. ניחוח לח' דהיינו חסדים המכונים ניחוח. וז"ש ועל דא סעודתא דמלכא אתעכב בגין סעודתא דעבדוהי. כי אם היה מקבל החסדים, שהם הסעודה שלו, מטרם שמתקן סעודת הארת החכמה בשביל עבדיו, או היו החסדים שלו בלי חכמה כלל, והיו בחינת ו"ק בלי ראש. וע"כ מחכה שיתקן וימשיך תחילה סעודת הארת החכמה בשביל עבדיו, ואז נכללים, בדרך אגב, סעודת החסדים שלו מן הארת החכמה, שהמשיך לעבדיו, ונעשו החסדים בבחינת ג"ר. ונמצא שישראל, שהם עבדיו, מפרנסים לאביהם שבשמים. שבסבתם נשלמה הסעודה שלו מג"ד. אמנם ודאי, שגם סעודתו עצמו שהיא הארת החסדים, אינה בשביל עצמו אלא להשפיע לתחתונים. וזה ששואל, ומסעודתא דמלכא מאן אכיל. אם אתה אומר שעבדיו מקבלים בחינת דית, שה"ס הארת חכמה, א"כ מי מקבל החסדים מסעודת ה'. ומשיב, אלא אינון נשמתין דצדיקיא. דהיינו נשמות הצדיקים הנמשכים מז"א, הם מקבלים החסדים מז"א. אבל סתם ישדאל מקבלים מהארת החכמה הכלולה בחסדים בסוד ריח, משום שתלויים במלכות.

(צט) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. אשרי הם ישראל, שלא נתן אותם הקב"ה

שורה, במקום ששורה העונג כשריח הקרבן היה עולה.

(צח) ת"ח בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שנמצאים מזונות למטה נמצאים מזונות למעלה. בדומה למלך שהתקין הסעודה שלו, ולא התקין לעבדיו. אחד שמתקן לעבדיו הוא אוכל הסעודה שלו. וז"ש אכלתי יערי עם דבשי, זו היא סעודת המלך. אכלו רעים שתו ושכרו דודים זו היא סעודה שלהם, של עבדיו. והסעודה היא מריח הקרבן, כשדיח הקרבן היה עולה, ומשום זה נקרא ריח ניחוח לה'. ריח שהוא הארת חכמה משמאל, היא לעבדיו. ניחוח, שהוא הארת החסדים מימין, הוא לה'. וע"כ נתעכבה סעודת המלך משום סעודת עבדיו. ומשום זה למדנו, שישראל מפרנסים לאביהם שבשמים. כי אינו אוכל מטרם שמתקן הסעודה לעבדיו. ומסעודת המלך מי אוכל. דק נשמות הצדיקים.

פירוש. ז"א הוא תמיד בבחינת כי חפץ חסד הוא, דהיינו שחפץ בחסדים ולא בחכמה. אלא שמקבל חכמה רק להשפיע אל המלכות, ולעבדיו שהם מרכבה להמלכות. ונדוד שחסדים בלי חכמה הם מחוסרי השלמות, שהם בחינת ר"ק בלי ראש. ולפיכך אין ז"א מקבל הארת החסדים שלו מטרם שישפיע הארת החכמה בשביל עבדיו התלויים במלכות, כי אז נכללים החסדים שלו מחכמה, ונעשו בבחינת ראש

זכאין אינון ישראל, דלא יחב לון קב"ה לרברבא, או לשליחא, אלא ישראל אחידן ביה, והוא אחיד ב בהו, ומחביבותא דלהון קרא ג לון קב"ה עבדין. הה"ד (ו) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. ד לבתר קרא לון בנים, הה"ד (ז) בנים אתם ליי אלהיכם. לבתר קרא לון אחים, הה"ד (ח) למען אחי ורעי וגו'. ובגין דקרא לון אחים, בעא לשוואה מדוריה בהו, ולא יעדי מנייהו. כדין כתיב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

(ק) ובוצינא קדישא הכי אמר, הנה מה טוב ומה נעים וגו', כד"א (ק) ואיש אשר יקח את ה אחותו ובספרא דרב ייבא סבא, ואיש: דא קב"ה. אשר יקח את אחותו: דא כנ"י. וכל כך למה. חסד הוא, חסד הוא ודאי, והא אוקמוה.

חלופי גרסאות

מסודת הוהר

(ט) (ויקרא כה) יתרו צו צ"ס. (פ) (דברים יד) לך
 גג צ"ב. (צ) (תהלים קכב) וישב טו צ"א. (ק) (ויקרא
 כ) חלק ג' עו: עני תקוני זהר תליד עו. תניו צ.

הנה מה טוב ומה נעים

הסולם

מאמר

קו ימין דבינה וממשיך חסדים. ובמצב הזה היתה המלכות ביום ד' דמעשה בראשית. ואז היו נקראים ז"א ומלכות ב' מאורות הגדולים. כי היתה גדולה כמו ז"א. גם נחשבים לאח ואחות. להיותם שניהם במדרגה אחת. זה ימין וזה שמאל. ומבחינה זו נחשבים ג"כ לדבוקים זה בזה, כי כל הבחינות שהן במדרגה אחת נבחנו לדבוקות זו בזו. שה"ס השתוות מדרגה, שדבקות, פירושו השתוות. אמנם המלכות היתה אז בבחינת חשך ואחוריים, מטעם ששמאל בלי ימין, משפיע חכמה בלי חסדים, וחכמה בלי חסדים אינה יכולה להאיר. מצב הב' הוא, כי נמשך מצב הזה הא' עד שהקב"ה שה"ס קו האמצעי, אמר לה, לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שז"א, שה"ס קו האמצעי, יעזר את הווג דאור החסדים על מסך דחידק שלו. הממעט את קו השמאל, (כמ"ש לעיל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ולא היה עוד אל המלכות במה להאחז. וירדה משם, וחזרה ונבנתה מחדש ע"י אר"א וז"א בבחינת מחזה ולמטה, עד שנעשית ראויה למצב הב' שהוא זוג ז"א ומלכות פנים בפנים. וירידה זו של המלכות, מבחינת מחזה ולמעלה, שהיא מדרגת ז"א, לבחינת נוקבא נפרדת ממנו במקום שלמטה מחזה, נקראת בשם נפירה, כי הרבקות שהיתה למלכות בז"א, מטעם היותם במדרגה אחת, כבר נתנסרה, כי נחלקה מז"א למדרגה נפרדת בפני עצמה. ויש מעלה במצב הא' יותר מבמצב הב', כי במצב הא' היתה מקבלת חכמה מקו שמאל דבינה

הקב"ה לשר, או לשליח, אלא ישראל אחחים בו, והוא אחוז בהם. ומאהבתם, קרא אותם הקב"ה, עבדים. ז"ש, כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. לאחר כך, קרא אותם, בנים. ז"ש, בנים אתם לה' אלקיכם. לאח"כ קרא אותם אחים. ז"ש, למען אחי ורעי וגו'. ומשום שקרא אותם אחים, רצה לשים שכינתו בהם ולא יסוד מהם. אז כתוב, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

(ק) ובוצינא קדישא וכו': והמאור הקדוש אמר כך. הנה מה טוב ומה נעים וגו', הוא כמו שאתה אומר, ואיש אשר יקח את אחותו. ומפרש דבריו, ובספרו של ר' ייבא סבא, אמר, ואיש, זה הקב"ה, אשר יקח את אחותו, זו כנסת ישראל. וכל כך למה. חסד הוא, חסד הוא ודאי, וכבר העמדנוה, וע"כ, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, דהיינו הקב"ה וכנסת ישראל. גם, לרבות ישראל שלמטה, כמו שאמרנו, שבשעה שכנסת ישראל באחדות, דהיינו בזוג פב"פ, עס הקב"ה, ישראל שלמטה גם הם שורים בשמחה בהקב"ה. ומשום זה כתוב, גם יחד. ובספרו של רב המנוגא סבא אומר, גם יחד בא לרבות, צדיק, שהוא יסוד, בה, בכנסת ישראל, שהם זוג אחד, וע"כ אומר, גם יחד, כי יחד הוא מלשון אחד. הכל, דהיינו ב' הפרושים, הם דבר אחד. ביאור הדברים, נודע שיש ב' מצבים במלכות, מצב א' הוא, כשז"א מעלה אותה למחזה ולמעלה שלו, ומלבשת לקו שמאל דבינה, וממשכת חכמה וז"א עצמו מלביש (דפ"י דף ד' ע"ב)

ועל דא הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, קב"ה וכנסת ישראל. גם, לרבות ישראל, דלתתא. כדאמרינן, דהא בשעתא דכנסת ישראל, באחדותא בקב"ה, ישראל דלתתא שריין באחדותא גם אינון בקב"ה. ובג"כ גם יחד

חלופי גרסאות

1 לתתא כד"א. 2 בחדוהא ; באחתתא ; מוסיף באחתתא באחדותא.

מאמר

הסולם

איש כי יקח את אחותו

שפעולה זו דו"א מרומות בהכתוב, והוא ראה את ערותה. וסיבה ב' לנסירת המלכות מו"א היא, מפני שכל זמן שהיא מלבשת קו שמאל דאמא בלי ימין, הרי היא שורית בדינים דכורא הבאים מקו שמאל, שאינה יכולה לסבול, והיא רוצה להתנסר ולהפרד ממנו. שז"ס והיא תראה את ערותו. וז"ש וכל כך למה, דהיינו למה נעשו אלו ב' הפעולות, משום, חסד הוא, חסד הוא ודאי, כי פעולות אלו, גורמות שתעשה המשכת החסדים, על מסך דחירק. שזו היא פעולה שלישית, ואז, ונכרתו, דהיינו שמתנסרים ונפרדים זה מזה, כדי להבנות מחדש בזוג פב"ס, להשפיע לעיני בני עמם. היינו לעיני ישראל, שעיקר הכונה הוא אליהם שיקבלו מהם מוחין הנקראים עינים.

אמנם נעשה בזה תקון נפלא, אשר אלו הדינים דנוקבא שעורר ז"א במסך דחירק שלו, שבסיבתם נתמעט קו השמאל, כנ"ל, הם לא נתדבקו במלכות, אלא בו"א. ולא נשאר במלכות אלא דינין דכורא. והדינין דנוקבא נתדבקו בו"א. שמחמת הסרת דינין דנוקבא מן המלכות, יכולה המלכות להשפיע חכמה וחסדים לישראל.

וזה שמסיים הכתוב, ערות אחותו גלה עונו ישא. דהיינו שמפרש למה נעשה תקון הזה האמור, שיתדבקו הדינים דנוקבא בו"א. ואומר, שמשום שז"א, גילה ערות אחותו ע"י המסך דחירק שהמשיך כנ"ל, ע"כ עונו ישא, הוא הנושא הדינים והקלקול, הבא מחמת המשכה הזו, ולא המלכות.

וז"ש, וע"ד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד וכו' גם לרבות ישראל דלתתא. פירוש כי נתבאר שישנה מעלה גדולה במצב הא', שהלבישה המלכות לאמא, להיותה אז בחינת אחות לז"א, וגדולה כמהוה, אשר במצב הב' אבדה כל זה. אלא שהיה חסרון שמה שהחכמה היתה חשכה ולא יכלה להאיר לישראל, מחמת חסרון חסדים, שע"כ נתמעטה

וירדה

דבינה, אע"פ שהחכמה לא היתה מאירה בה מחוסר חסדים, מ"מ מדרגה גדולה היא מאד. ויש מעלה במצב הב', כי אע"פ שנתמעטה, ואינה יכולה לקבל חכמה עוד מקו שמאל דבינה, אלא שמקבלת ז"ק דחכמה המלוכבים בחסדים, מו"א, אמנם הם מאירים בה פב"ס, משא"כ במצב הא' היתה בחשך כי החכמה הגדולה שבה היתה מחוסרת חסדים ולא יכלה להאיר כנ"ל (ע"י כל זה לעיל בראשית א' דף ק"ח ד"ה וכבר, ע"ש כל ההמשך) וכל זה אמור, רק בהארת המלכות לתחתונים, ולא כלום בערך עצמה.

וסוד ערוה הרוחנית ה"ס דינים, ויש ב' מיני דינים, כי יש דינים דכורא, וה"ס הדינים הנמשכים מקו שמאל בהיותו בלי ימין. ונבחנים לערות הזכר, ויש דינים דנוקבא, שהם הדינים הנגלים עם הצמצום והמסך שנעשה במלכות, והם מכונים ערות הנקבה.

וזה אמרו, ואיש, דא קב"ה, אשר יקח את אחותו, דא כנסת ישראל, דהיינו שהקב"ה, שה"ס ז"א, יקח את המלכות, ויעלה אותה לבחינת אחותו, שהוא מצב הא' הנ"ל, שמצב הזה הוא אחורים וחשך לנוקבא, ונבחן, שז"א ומלכות דבוקים זה בזה, כי להיותם במדרגה אחת נחשבים לדבוקים זה בזה כנ"ל. ומצב הזה נמשך, עד והוא ראה את ערותה, דהיינו שהוא ממשיך המסך דחירק להודווג עליו ולמעט הקו שמאל, שאלו הדינים דמסך דחירק נבחנים לערות הנוקבא, דהיינו דינים דנוקבא, וההמשכה של הדינים נבחנים לראיה, וע"כ אומר, והוא דהיינו ז"א, ראה, היינו המשיך, את ערותה, את הדינים דנוקבא, שעורר בה ע"י המשכת המסך, וחיא היינו המלכות, תראה את ערותו, היינו שהיא תראה הדינין דכורא, המכונים ערותו, שאי אפשר לה לעמוד בהם, שמחמת זה נתעורר בה רצון להפרד ולהתנסר ממנו. באופן שיש כאן ב' סכות לנסירת המלכות מו"א, סיבה א' היא, המשכת מסך דחירק למעט קו השמאל,

(דפו"י דף ו' ע"ב)

כתיב. ובספרא דרב המנונא סבא, גם יחד, לרבות צדיק. בה, בכנסת ישראל, דאינון זווגא חד, וכלא מלה חד.

קא) ותנינן בפרשתא דשמע ישראל ה' אלהינו יי' אחד, מהו אחד. דא כנסת ישראל ה' דאחיד ביה בקב"ה. דאמר רבי שמעון, זווגא דדכר ונוקבא אקרי אחד. באתר דנוקבא שריא, אחד אקרי. מאי טעמא. בגין דדכר בלא נוקבא פלג גופא אקרי, ופלג לאו הוא חד. וכד מתחברן כחדא תרי פלגי גופא, אתעבידו חד גופא, וכדין אקרי אחד.

קב) והשתא קב"ה לא אקרי אחד. ורזא דמלה, כנסת ישראל בגלותא, וקב"ה סליק לעילא לעילא, וזווגא אתפרש, ושמא קדישא לא אשתכח שלים, ואחד לא אקרי. ואימתי יתקרי אחד, בשעתא דמטרוניא כ' תשתכח ביה במלכא, ויזווגון כחדא. הה"ד, והיתה ליי' המלוכה. מאן מלוכה. דא כנסת ישראל, ד' דמלכו בה אתקשר, כדין ה' ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ועל דא, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י' (עובדיה א) תולדות סט צ"ג. ט' (זכריה יד) ח ל"ג ה' אלקינו ה'. ט ל"ג דאחיד. י אקרי. תרומה מח צ"ת. כ אשתכחת. ל דמלכא.

מאמר

הסולם

איש כי יקח את אחותו

קא) ותנינן בפרשתא דשמע וגר': ומבאר איך המלה אחד מורה על הזווג השלם, ואומר, ולמדנו בפרשת שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. מהו אחד, זו היא כנסת ישראל המתאחדת בהקב"ה, שהוא ז"א, שאמר ר' שמעון הזווג דדכר ונוקבא נקרא אחד, כי במקום שהנוקבא שורה, נקרא אחד. מהו הטעם. הוא משום שזכר בלי נקבה נקרא חצי גוף, וחצי אינו אחד, וכשמתחברים יחד ב' חצאי גוף, נעשו גוף אחד, ואז נקראים אחד.

קב) והשתא קב"ה לא וכו': ועתה בגלות אין הקב"ה נקרא אחד. וסוד הדבר, כי כנסת ישראל, שהיא המלכות, היא בגלות, והקב"ה, שהוא ז"א, עולה למעלה למעלה, ונפרד הזווג של ז"א ומלכות, השם הקדוש אינו נמצא שלם ואינו נקרא אחד. ומתי נקרא אחד, היא בשעה שהמלכה נמצאת עם המלך, ומתחברים יחד. ז"ש והיתה לה' המלוכה, מה היא מלוכה, זו היא כנסת ישראל, שהמלכות נקשרת בה, ואז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. וע"כ אוה"כ, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. אשר יחד רומז על הזווג הגדול הנקרא אחד, הנוהג במצב הב' כנ"ל.

וירדה ממדרגתה כדי להאיר לישראל, כנ"ל. ולפיכך דוד המלך, שהיה מרכבה למלכות היה מתגעגע למצב הא' הזה, שהמלכות היתה שמה אחות לו"א. במדרגה אחת, ואמר, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים, דהיינו בעת שהמלכות וז"א היו אחים זה לזה במדרגה אחת, אבל, גם יחד, שתהיה שמה גם המעלה של מצב הב', שתהיה מלאה עם אורות להשפיע לישראל. ולחיבור ב' מצבים אלו יחד היה מתגעגע, וז"ש, גם, לרבות ישראל דלתתא, דהיינו שגם תהיה יכולה להשפיע לישראל למטה, כמו במצב הב', דחא בשעתא דכנסת ישראל באחדותא בקב"ה, דהיינו בעת שהם זווג פב"פ, שה"ס אחד, שהוא במצב הב', ישראל דלתתא שריין בחדותא גם אינון בקב"ה שגם הם מקבלים האורות אז מן המלכות. ולחיבור ב' מצבים אלו היה מתגעגע כנ"ל, ואמר הנה מה טוב וגר'. וז"ש, ובג"כ, גם יחד כתיב.

ז"ש, גם יחד, לרבות צדיק בה, בכנסת ישראל, דאינון זווגא חד, שרב המנונא סבא פירש, אשר המלה גם, מרבה, שגם יסוד דז"א הנק' צדיק, ישפיע בה, שיסוד ומלכות יהיו בזווג אחד. כנהוג במצב הב', וב' הפירושים אחד הם.

(קג) כשמן הטוב על הראש. ^נ מאן שמן הטוב. דא משח רבות קודשא, דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא, דאשתכח בההוא נהר עלאה, דינקא לבנין, לאדלקא בוצינין, וההוא משח נגיד ברישא דמלכא, ומרישיה ליקירו דדיקנא קדישא, ומתמן נגיד לכל אינון לבושי יקר דמלכא אתלבש בהו. הה"ד שיורד על פי מדותיו. על פי מדותיו ממש, ואלין אינון כתרי מלכא דשמיה קדישא אשתכח בהו.

(קד) תא חזי, כל נגידו, וכל חידו דעלמין, לא נחית לברכא, אלא על ידא דאלין כתרין קדישין, דאינון שמא דמלכא קדישא, ובג"כ שיורד על פי מדותיו. ^ע על פי מדותיו ודאי כד"א ^א על פי אהרן ובניו תהיה. כך על פי מדותיו, ^פ נחית ונגיד לכלהו עלמין, לאשתכחא ברכאן לכלא. ותא חזי, האי שמן ^ו טוב לא זמין, עד ההוא זמנא דפולחנא דלתתא הוה סליק, ואתערען דא בדא, הה"ד ^ב שמן וקטרת ישמח לב. שמן לעילא, וקטרת לתתא, כדין הוא חדוותא דכלא. רבי אחא ור' יהודה זקיפו ^ז ידין, ואודו לרבי אבא.

(קה) ר' אחא פתח, ^א ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה, וכתביב ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבכך עשית זאת. ^ב האי ויבא אלהים אל אבימלך, מאי שנא באומות העולם, ויבא אלהים, ולישראל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ח) (תהלים קלג) לך צב צ"א. א) (במדבר ד.)
 (ב) (משלי כז) ויחי קל צ"ד תקונים חדשים קיז
 ט"ד שכי"ה. ג) (בראשית כ) וירא קב צ"א.
 דרך אמת ^נ אמור פ"ח ב'.

ח מוסיף וכתביב כשמן. נ ל"ג אינון. ס נחיתת.
 ע ל"ג על פי מדותיו. פ יורד. צ ידוהי. ק מאי.

ויבא אלקים אל אבימלך

הסולם

היכל

מלך הקדוש. דהיינו הוי"ה שה"ס חוי"ב תו"מ. ומשום זה אוה"כ, שיורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ודאי, כמו שאתה אומר, על פי אהרן ובניו תהיה. כך על פי מדותיו יורד ונמשך השפע לכל העולמות שתמצאנה ברכות לכל. ובוא ודאה, שמן טוב הזה, אינו נמצא. עד זמן ההוא של העבודה למטה שהיתה עולה, ונפגשים זה בזה. ז"ש שמן וקטרת ישמח לב. שמן, הוא השפע שלמעלה. וקטרת היא העבודה שלמטה, שנפגשים זה בזה, ואז היא שמחת הכל. נשאו ידיהם ר' אחא ור' יהודה והזו לר' אבא.

(קה) ר' אחא פתח וכו': ר"פ, ויבא אלקים אל אבימלך בחלום הלילה. וכתוב. ויאמר אליו אלקים בחלום גם אנכי ידעתי וגר. זה שכתוב, ויבא אלקים אל אבימלך מהו השינוי שבאומות העולם, ויבא אלקים. ולישראל, לא כתוב, ויבא אלקים. ומשיב, אלא כך למדנו, כל אלקים שבכאן, הוא כח ההוא. השר

(קג) כשמן הטוב על הראש: שואל מהו שמן הטוב. ומשיב, זהו שמן משחת קדש הנמשך ויוצא מעתיקא קדישא, שהוא כתר, שהשמן הזה, דהיינו האורות דעתיקא, נמצא בנהר ההוא העליון, שהוא בינה, היוגק לבנים, שהם זו"ן, להדליק הנרות, דהיינו הספירות דזו"ן, ושמן ההוא, שזו"ן יונקים מן הבינה, נמשך על דאש המלך, שהוא ג"ר דז"א, ומדאשו ליקר הדיקנא שלו, (המבואר בספרא דצניעותא אות ל"ג ע"ט) ומשם נמשך לכל אלו לבושי הכבוד שהמלך מתלבש בהם, דהיינו לכל הספירות דז"א. ז"ש שיורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ממש, שאלו הם כתרי המלך, דהיינו הספירות הנקראות מדות, ששמו הקדוש נמצא בהם.

(קד) תא חזי כל וכו': בוא ודאה, כל המשכה וכל שמחה שבעולמות אינן יורדות לברך העולם, אלא על ידי אלו הכתרים הקדושים, דהיינו ספירות ז"א, שהם השם של (דטו"י דף ד ע"ב * דף ח' ע"א)

לא. ה' אלא הכי תנינן, כל אלהים דהכא, ההוא חילא רברבא דממנא עלייהו הוה, כגוונא דא ויבא אלהים אל בלעם לילה, ההוא חילא דאתפקד עליה. (קו) ואי תימא ויאמר אליו האלהים בחלום. הכי הוא ודאי, גם אנכי ידעתי, גם אמאי הכא. אלא לרבות קא אתא, דאע"ג דלעילא מנאי ידיע, גם אנכי ידעתי. ואחשוך גם אנכי, ׀ גם לרבות, אותך מחטו לי, מחטו ת חסר אלף כתיב, מאי קאמר בגין דחטאה לאו ׀ בחילא קיימא.

(קז) אלא הכי אוליפנא, בחוביהון דעמא דלתתא, אתפגים לעילא. בחובי עמא דלתתא, אתעבר רברבא דלהון דלעילא משולטניה. הה"ד ואחשוך גם אנכי אותך, דאע"ג דלעילא מנאי תליא מלתא, גם אנכי לרבות לגרמיה, מחטו לי, בגין דלא ב ישתכחו גבאי, כהאי מחט דנעיץ בבשרא, דלא תגרום לי את בחובך לאעברא לי משולטני, ויקוצון בי, ׀ דלא תקוץ לי במחטך, כד"א (ד) ואקץ בם, כהני קוצין דנעיצין בבשרא. מאי משמע. משמע דבחובי בני אנשא, עבדין פגימו לעילא, ד מאי איהו. כד"א (ה) ובפשעכם שלחה אמכם.

(קח) וע"ד קרבן אתקריב, מאי קרבן. האי דקאמרן דכתיב, ובפשעכם

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ד) (ויקרא כ) חלק ג' מב: רח: ה) (ישעי' ג) ב"א קמח צ"א. ר מוסיף [אלא דא הוא רזא דאלהים אחרים] ואית לך למנדע דשמא דקב"ה (ישעיה ג') רב ונשא שוכן עד וקדוש שמו והוא בלחודוי מלכא על כלא על כל מה דאשתכח [; דאמר] בין לעילא בין לתתא והיכלא קדישא דיליה באמצעייתא אתתקן וסחרניה אית [; יתן] שבעין כתרין ומנהון אמשכו ע' רברבין ואתמנו על ע' עמין דעלמא למהוי כל חד וחד שליט על עמיה ועל ארעיה וקב"ה יהב לישראל רזא דשמיה בלחודיהון והוא שליט על ישראל וירושלם הה"ד (דניאל ט') כי שמך נקרא על עירך ועל עמך ולית לעמא עכו"ם [; אחרא] חולקא ביה בקב"ה דכתיב (דברי בכ"ח וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכתיב, (מייכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו' כתיב [; וכתיב] (דברים ל"ב) כי חלק ה' עמו וגו' אלא. ׀ ל"ג גם. ת מוסיף חסר בלא. א ביה. ב אשתכחו; ישתכח. ג ל"ג דלא תקוץ לי במחטך. ד ומאי; ל"ג ומאי איהו.

מאמר

הסולם

ויבא אלקים אל אבימלך

אלא כך למדנו. בעונותיהם של העם שלמטה נפגם למעלה. בעונות העם שלמטה נעבד השר שלהם למעלה מממשלתו. ז"ש ואחשוך גם אנכי אותך, אע"פ שלמעלה ממני תלוי הרבר, ואחשוך גם אנכי, לרבות את עצמו. שגם הוא מנע אותו, מחטו לי, כדי שחטאיך לא ימצאו בי כמחט הוה התקועה בבשר, שאתה לא תגרום לי בחטאך, להעביר אותי מממשלתי, ויקוצו בי כמחט הוה התקועה בבשר שאתה לא תגרום כש"א ואקץ בם. כמו אלו הקוצים התחובים בבשר. מה מלמדנו. מלמדנו, שחטאי בני אדם עושים פגם למעלה. מה הוא הפגם, הוא כמו שאתה אימר ובפשעכם שלחה אמכם, וכן חטאי העמים פוגמים בשר שלהם, שהועברה מממשלתו.

השר שממונה עליהם. כעין זה, ויבא אלקים אל בלעם לילה, שהוא ג"כ, כח ההוא שנתמנה עליו.

(קו) ואי תימא ויאמר וגו': ואם תאמר, ויאמר אליו האלקים בחלום וגו' ואחשוך גם אנכי מחטו לי, ומשכתוב מחטו לי, הוא בהכרח הקב"ה, ומשיב, הכי הוא ודאי, שהוא דק השר שלו, ומפרש הכתוב, גם אנכי ידעתי, למה כתוב כאן גם, אלא בא לרבות, אע"פ שלמעלה ממני ידוע, גם אנכי ידעתי. ואחשוך גם אנכי, המלה גם הוא לרבות, אע"פ שמנעוך מלמעלה גם אנכי מנעתי אותך. אותך מחטו לי, מחטו הוא חסר א', שהיה צריך לומר מחטוא, ושואל מה הוא אומר, הלא החטא אינו אל השר אלא להקב"ה, ולמה אמר מחטו לי.

(קז) אלא הכי אוליפנא וכו': ומשיב. (דפו"י דף ח' ע"א)

(קח) וע"ד קרבן אתקריב וכו': ועל כן, כיון שחטאי התחתונים פוגמים למעלה, מקריבים

שלחה אמכם. דהא חטא גרים פרודא בחוביה. קרבן ה קריב עלמא עלאה
 ו בעלמא תתאה ואתעביד כלא חד. אתו ר' אבא ור' יהודה, ואודו ליה לרבי אחא.
 (קט) פתח רבי יהודה ואמר, (י) עבדו את יי בשמחה וגו'. עבדו את יי
 בשמחה, (ז) הכי אוליפנא, דכל פולחנא דבעי ב"נ למפלח לקב"ה, (ח) בעי בחדוותא,
 ברעותא דלבא, בגין דישתכח פולחניה * בשלימו. ואי תימא פולחנא דקרנא
 הכי הוא. לא אפשר, דהא ההוא בר נש דעבר על פקודא דמאריה, על פקודא
 דאורייתא, ותב לקמי דמאריה, במאן אנפין יקום קמיה, הא ודאי ברוח תבירא,
 ברוח עציב, אן הוא שמחה, אן הוא רננה.

(קי) אלא תמן תנינן, ההוא ב"נ דחטי קמי מאריה, ועבר על פקודי,
 ואתי לקרבא. קרבנא, ולתקנא גרמיה, ברוח תבירא, ברוח עציבא * בעי
 לאשתכחא, ואי בכי שפיר מכלא. הא שמחה הא רננה לא אשתכח. אלא במאי
 * אתתקן. בהנהו כהני וליואי, דהא אינון אשלימו שמחה ורננה בגיניה. שמחה
 בכהנא אתקיים, בגין דהוא רחיקא מן דינא תדיר, וכהנא * בעי לאשתכחא
 * תדיר * באנפין נהירין, * חדאן יתיר מכל * עמא. דהא כתרא דיליה גרים.
 רננה בליואי, והכי הוא, דהא ליואי משתכחי על שיר לעלמין, כמה דאוקמוה.
 קיא) ואלין קיימין * עליה, וביה אשתלים פולחנא לקב"ה. כהנא קאים
 עליה וכוון מילין, בחדוותא ברעותא, ליחדא שמא קדישא כדקא * יאות. וליואי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) (תהלים ק) ויצא קלה צ"ה. ה דקריב. ו ועלמא. ז לא גרסינן הכי אוליפנא דכל.
 ח בשמחה ול"ג בעי. ט שלימו. י ל"ג קרבנא. כ ל"ג בעי לאשתכחא. ל דאתתקן בההוא כהנא ובליואי
 דאינון. מ בעיא. נ ל"ג תדיר. ס באפין. ע מוסיף באנפין חדאן. פ עלמא. צ חזי.

עבדו את ה' בשמחה

הסולם

מאמר

ועבר על מצותיו, ובא להקריב קרבן ולתקן
 את עצמו, הוא צריך להמצא ברוח שבור
 ברוח עצוב, ואם הוא בוכה, הוא יפה מכל.
 ושמחה זו ורננה זו אינון נמצאות. אלא במה
 הן מתתקנות. הוא, באלו הכהנים והלויים,
 שהם משלימים שמחה ורננה בשבילו. שמחה
 מתקיימת בכהן, משום שהוא תמיד רחוק מן
 הדין והכהן צריך להמצא תמיד בפנים מאירות
 ושמחות יותר מכל העם, כי הכתר כהונה
 שלו גורם לזה. רננה, נמצאת בלויים, וכך הוא.
 כי הלויים נמצאים לעולם על השיר, כמו
 שהעמדנו.

קיא) ואלין קיימין עליה וכו': ואלו
 הכהנים והלויים עומדים עליו ובהם נשלמת
 עבודת הקב"ה. הכהן עומד עליו ומכוון דברים.
 בשמחה וברצון, ליחד השם הקדוש כראוי.
 והלויים בשיר. או כתוב, דעו כי הויה הוא
 אלקים, זה הוא קרבן, לקרב הרחמים בדין,
 הכל מתבשם. כי הויה הוא רחמים ואלקים
 דין, ומתבשמים יחד כאחד.

השתא

מקריבים קרבן. מהו קרבן. הוא זה שאמרנו,
 שכתוב, ובפשעכם שלחה אמכם, אשר החטא
 גורם פירוד, בין ז"א למלכות בפגם שלו,
 כי המלכות שלחה מחמת החטא, והקרבן
 שמקריבים, מקרב עולם העליון, ז"א, בעולם
 התחתון, מלכות. ונעשה הכל אחד. באו ר'
 אבא ור' יהודה והודו לו, לר' אחא.

מאמר עבדו את ה' בשמחה

(קט) פתח ר' יהודה וכו': פריי ואמר,
 עבדו את ה' בשמחה וגו', כך למדנו, שכל
 עבודה שאדם רוצה לעבוד להקב"ה צריכה
 להיות בשמחה, ברצון הלב, כדי שתמצא
 עבודתו בשלמות. ואם תאמר, העבודה של
 הקרבן כך הוא, אי אפשר, כי אדם ההוא עבר
 על מצות אדונו, על מצות התורה, ושב
 לפני אדונו, באיזה פנים יקום לפניו, הרי
 ודאי ברוח שבור ברוח עצוב צריך להמצא,
 ואיפה היא השמחה, איפה היא הרננה.
 קי) אלא תמן תנינן וכו': ומשיב, אלא
 שם למדנו, אדם ההוא שחטא לפני אדונו

בשיר. כדין כתיב דעו כי יי הוא אלהים. דא הוא קרבן לקרבא רחמי בדינא, ומתבסם כלא.

קיב) השתא דלא אשתכח קרבנא, מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה, ודאי במרירו דנפשא, בעציבו, בבכיה, ברוח תבירא, היאך אוקים שמחה ורננה, פ הא לא אשתכחו גביה. אלא הכי אוקמוה, דתושבחן דמאריה, ר וחדוותא דאורייתא, ורננה דאורייתא, דא הוא שמחה ורננה. והא תנינן ולא מתוך עצבות וכו', דלא יקום בר נש קמיה מאריה בעציבו והא לא יכיל ומאי תקנתיה. קיג) אלא רזא דמלה, הא תנינן לעולם יכנס אדם שעור שני פתחים וכו', ויצלי צלותיה ה הדא הוא דכתיב, ו) לשמור מזוזות פתחי, א שני פתחים ס"ד, אלא אימא שיעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר דוד, ו) שאו שערים ראשיכם, אינון מעון ומכון, דאינון גו לגו, שירותא דדרגין: חסד, ופחד. ואינון פתחין דעלמא. על דא אצטריך בר נש דיתכוון בצלותיה לקבל קדש קודשין, דאינון שמא קדישא, ויצלי צלותיה. והנהו אלין ב שיעור ב' פתחין, ב' כתרין. קיד) ואית דמתני הכי, שמחה, דא כנסת ישראל. ושמחה הא אוקמוה, כדכתיב, ט) כי בשמחה תצאו וגו'. וזמינין ישראל לנפקא מן גלותא, בהאי שמחה. ג ומאן איהי כנסת ישראל. וע"ד עבדו את יי בשמחה, כמה דכתיב י) בזאת יבא אהרן אל הקדש, וכלא חד.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (משלי ת.) ח) (תהלים כד) ב"א קעא צ"א. ט) (ישעיה גה) חלק ג' צו: קית. ריב: תקוני זהר תכ"ב סז. י) (ויקרא טו) נח ק צ"א. פ לא גרסינן הא. ר לא גרסינן וחדוותא. ש ל"ג וכו'. ת מוסיף והני אלין תרין כתרין הה"ה. א ל"ג מן שני פתחים ער ב' כתרין. (הרמ"ק) ב ל"ג שיעור ב' פתחין. ג ומאי.

הסולם

מאמר

קיב) השתא דלא אשתכח וכו': עתה שלא נמצא קרבן, מי שחטא לפני אדונו, זשב אליו, ודאי שהוא מר נפש, בעצבות, ברוח שבור. ואיך מקיים שמחה ורננה. הרי אינו נמצאות בו, והרי כך למדנו, שהתשבחות שמשבח לאדונו, ושמחת התורה, ורננה של התורה, זו שמחה ורננה. וכן למדנו, ולא מתוך עצבות וכו'. (ברכות לא.) דהיינו שלא יעמוד אדם לפני אדוניו בעצבות, והרי אינו יכול, כי לבו נשבר בו מחמת חטאיו, ומהו התקון שלו. קיג) אלא רזא דמלה וכו': ומשיב, אלא סוד הדבר, הרי למדנו, לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים וכו' ויתפלל תפלתו (ברכות ח.) ז"ש, לשמור מזוזות פתחי, דהיינו שיכנסו שני פתחים. היעלה על דעתך, שני פתחים ממש, אלא אמור, שיעור שני פתחים, כאן רמז למה שאמר דוד, שאו שערים ראשיכם, שהם מעון ומכון, שהם לפני ולפנים בתחילת המדרגות, הנקראים חסד, ופחד, דהיינו גבורה, שפירושן, שעתידים ישראל לצאת מן הגלות בשמחה

עבדו את ה' בשמחה והם פתחי עולם. ע"כ צריך האדם שיכוון בתפלתו כנגד קדש הקדשים, שהוא השם הקדוש, ויתפלל תפלתו, והם אלו ב' פתחים, ב' כתרין, דהיינו ב' ספירות חסד וגבורה דז"א. פירוש. כי רישא דמלכא, דהיינו ג"ד דז"א אתתקן בחסד וגבורה, (כנ"ל משפטים אות תק"כ) שפירושו חסד וגבורה דז"א נתעלו ונעשו חכמה ובינה שלו. ז"ש שירותא דדרגין חסד ופחד, שהם תחילת מדרגת ז"א, המתחיל מחכמה. ז"ש, דיתכוון בצלותיה לקבל קדש קודשין וכו' וחנהו אלין שיעור ב' פתחין. דהיינו שיכוון שב' פתחים חסד וגבורה דז"א, יתעלו לבחינת חכמה ובינה הנקראים קדש קדשים. קיד) ואית דמתני הכי וכו': ויש שלומדים כך. שמחה זו היא כנסת ישראל שהיא המלכות הנקראת שמחה. ושמחה הרי העמדנו כמו שכתוב, כי בשמחה תצאו. שפירושן, שעתידים ישראל לצאת מן הגלות בשמחה

קטו) באו לפניו ברננה, דא שלימו דילה. דשמחה בלב, ורננה בפה. ודא הוא שלימו יתיר. ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא, והא ידיעא. ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה. כדין דעו כי יי הוא האלהים. וכלא בחד מלה אתיא, דבעי לבתר ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, ולקשרא דא בדא למהוי כלא חד, ודא הוא פולחנא דקב"ה. אמרו ליה רבי אחא ור' אבא, ודאי הכי הוא. זכאה חולקיהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא, וידעי ארחוי דקב"ה, קמו ואזלו אבתריה דרבי אבא, ג' מילין.

קטז) פתח ר' אבא ואמר, כ ואני ברוב חסדך אבא ביתך, הכי אוקמוה, דלא לבעי ליה לבר נש למיעל לבי כנישתא, אלא אי אימלך בקדמיתא, באברהם ויצחק ויעקב. בגין דאינון תקינו צלותא לקמי דקב"ה, הה"ד, ואני ברוב חסדך אבא ביתך. ו אבא ביתך : דא אברהם. אשתחווה אל היכל קדשך : דא יצחק. ז ביראתך : דא יעקב, ובעא ח לאכללא לון ברישא, ויעול לבי כנישתא, ויצלי צלותיה. כדין כתיב, ז ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ (תהלים ה) הקסה"ז קמו צ"א. ז (ישעיה מט) ז ל"ג ויעקב. ה חסדך דא אברהם אבא ביתך דא יעקב אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך דא יצחק. ו ל"ג אבא ביתך. ז ל"ג ביראתך דא יעקב. ח לאתכללא

ואני ברוב חסדך אבא ביתך

הסולם

היכל

בעת שגילוי זה עוד לא נשלם בכל השלמות. נקראת המלכות שמחה, שזה יורה שהגילוי הוא בבחינת לבא לפומא לא גלייא. כי הראת השמחה היא רק בלב בפנימיות, ועוד לא בפה בחיצוניות. אבל כשהגילוי הוא בכל השלמות, נקראת המלכות רננה, כי רננה היא בפה, ויורה, שלבא לפומא גלייא.

ז"ש, באו לפניו ברננה דא שלימו דילה. דשמחה בלב, ולבא לפומא לא גלייא. ורננה בפה, שמתגלה מן הלב אל הפה. וז"ש ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא והא ידיעא. דהיינו שנודע שהיא שלמות גילוי החכמה שבה, ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה, שיזכה לזה. כדין דעו כי הויה הוא האלקים. אז הוא יכול ליחד יחוד הגדול הזה.

קטז) פתח רבי אבא וכו' : פרי"א ואמר, ואני ברוב חסדך אבא ביתך. כך העמדנו. שלא יפה לאדם לבא לבית הכנסת, אלא אם כן נמלך בתחילה באברהם יצחק ויעקב. משום שהם תקנו את התפלה לפני הקב"ה. (כמו שנתבאר באורך לעיל בהקמה"ז דף קמ"ו ד"ה וי"סב. ע"ש כל ההמשך) ז"ש ואני ברוב חסדך אבא ביתך. אבא ביתך, זה אברהם. אשתחווה אל היכל קדשך, זה יצחק. ביראתך, זה יעקב

בשמחה זו, ומי היא. זו כנסת ישראל, שהיא המלכות. ועל זה אה"כ, עבדו את ה' בשמחה. דהיינו במדת המלכות, כמו שכתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדש, שפירושו, במדת המלכות הנקראת, זאת, אף כאן פירושו עבדו את ה' במדת המלכות הנקראת שמחה. והכל אחד. דהיינו המלכות, שהיא נקראת זאת, והיא נקראת שמחה.

קטו) באו לפניו ברננה : זו היא שלמות שלה. כי שמחה היא בלב, ורננה היא בפה, ובפה היא יותר שלמות. ושלמות שמחה הזו הרי נודעת וידוע מה היא, וזה הוא תקון האדם שצריך להתתקן לפני אדונו לזכות לזה, וכשזוכה לזה, אז, דעו כי ה' הוא אלקים, שמיחד יחוד הזה של הויה הוא אלקים. והכל, דהיינו ב' הפרושים, באים בדבר אחד, שצדיקים אח"כ ליחד השם הקדוש כדאוי, ולקשר זה בזה, שיהיה הכל אחד. וזו היא עבודת הקב"ה. אמרו ליה ר' אחא ור' אבא, ודאי כך הוא. אשרי חלקם של הצדיקים העוסקים בתורה ויודעים דרכיו של הקב"ה. קמו והלכו אחרי ר' אבא ג' מילין.

פירוש. שלמות המלכות היא בגילוי הארת החכמה, שאין גילוי זה בשום ספירה זולתה. ויש בזה ב' מדרגות, שהם שמחה ורננה, אשר

ק"ו) אם עולה קרבנו מן הבקר. אמר רבי יוסי, מאי שנא מן הבקר לעולה, ומן הצאן לעולה, ומן העוף לעולה. אי כלא חד, ב גין מה שניא דא מן דא, דהא מן כלא אתעביד חד מלה. אלא, מאן דאדבק ידיה לדא, מקריב מן הבקר. ואי לא יכיל, מן הצאן. ואי לא יכיל מן העוף. דהא כתיב, ו) ואם דל הוא ואין ידו משגת, דהא קב"ה לא אטרח עליה דבר נש יתיר, במלה דלא יכיל. ק"ח) אמר רבי אלעזר, כמה דהוה חטאה הכי. הוה מקריב. עתירא, כ דזמנין דלביה גס ביה, הוה מקריב תורא. בגין דלביה חשיב יתיר למחטי קמיה מאריה. בינוני, מקריב מן הצאן, בגין דרעותיה לאו גס ביה כל כך למחטי. מסכנא דלביה לא גס ביה, רעותיה נמוך מכלא, מקריב מההוא קליל מכלא. ואשתמודען קרבניהון מ לכלהו, כל חד וחד בלחודייהו, וקב"ה דאין דינא כל חד וחד במתקלא ישרה.

ק"ט) רבי אלעזר שאיל לר' שמעון אבוהי, א"ל, הא תנינן דעל תלת חובי עלמא רעב בא לעולם, וכלהו חובי לא משתכחי אלא בעתירי, ב בגין דלבייהו גס בהו, ולא משתכחי במסכני, מה דינא * הוא, דקב"ה קטיל למסכני, וקאים לעתירי, דהא מהשתא יוספון למחטי קמיה. אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חברייא ואמרו, כד בעא קב"ה לאתפרעא מן רשיעיא * ולאובדא להו מן עלמא, כדין יהיב להו שלום, ואשלים להו בכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

מ) (ויקרא א) לעיל אות ע צ"כ. ג) ויקרא יד) חלק ט אי ; אמאי ; מאי. י ל"ג הוה. כ ל"ג דזמנין. ז ל"ג מכלא. ח דכלהו. ט באינון. ט ולאובדא. ב ט.

אם עולה קרבנו

הסולם

מאמר

מן הצאן, משום שדוחו אינו גבוה כל כך לחטוא. עני, שלבו אינו גבוה עליו, ורוחו שפל מכולם, מקריב מן הקל שבכולם, דהיינו מן העוף. ונודעים הקרבנות של כולם, כל אחד ואחד בפני עצמו. והקב"ה דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.

יעקב. (כמ"ש שם) וצריכים לכלול אותם תחילה, ויכנס לבית הכנסת ויתפלל תפלתו. או כתוב, עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ק"ו) אם עולה קרבנו מן הבקר : אמר ר' יוסי, מהו השינוי, אם מביא מן הבקר לעולה, או, ומן הצאן לעולה, או, ומן העוף לעולה. אם הכל אחד, ובשביל מה הם משונים זה מן זה, שהרי מהכל נעשה דבר אחד, דהיינו עולה. ומשיב, אלא מי שמשיג ידו לזה, מקריב מן הבקר, ואם אינו יכול, מביא מן הצאן, ואם גם זה אינו יכול, מביא מן העוף. כי כתוב, ואם דל הוא ואין ידו משגת. כי הקב"ה אינו מעמיט על האדם ביותר בדבר שאינו יכול.

ק"ט) רבי אלעזר שאיל וכו' : ד"א שאל את אביו ר' שמעון, אמר לו, הרי למדנו שעל ג' חטאי העולם, בא דעב לעולם, דהיינו תרומה, ומעשר, וחלה, שאינם מפרישים, (אבות דרבי נתן פרק עשרים ושבעה) וכל החטאים האלו אינם נמצאים אלא בעשירים, משום שלכם גבוה עליהם, ואינם נמצאים בעניים, ומה הדין שהקב"ה ממית את העניים ומשאיר את העשירים. כי רק העניים מתים מרעב ולא העשירים, הרי מעתה יוסיפו העשירים לחטוא לפניה. כיון שאינם נפגעים. אמר לו יפה שאלת. וכבר העמידו החכמים, ואמרו, כשרוצה הקב"ה

ק"ח) אמר ר' אלעזר וכו' : אר"א. כמו שהיה חטא כך הוא מקריב, העשיר, שלפעמים לבו גבוה עליו, היה מקריב שור, משום שלבו ראוי יותר לחטוא לפני אדונו. בינוני, מקריב (דמורי דף ח' ע"ב *) דף ט' ע"א

קכ) אבל ת"ח, דכל בני עלמא לא משתכחין קריבין למלכא עלאה, כאלין מאנין דאיהו אשתמש בהו. ומאן אינון. (ט) לב נשבר ונדכה. (ו) ואת דכא ושפל רוח. אלין אינון מאני דמלכא. וכד אשתכח בצורת בעלמא, וכפנא ^ט ודינא אתתקף על מסכני, כדין בכאן וגעאן קמי מלכא, וקב"ה קריב לון יתיר מכלא, הה"ד (ז) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. וכדין קב"ה פקיד על ^ט מה אתיא כפנא לעלמא. ווי לאינון חייביא דגרמי האי.

קכא) כד אתער מלכא לאשגחא בעלמא על קלא דמסכני, רחמנא לישזבן מנייהו, ומעולבנייהו, ^ז כדין כתיב, ^ז שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע תרי זמני : חד לאשגחא בקליהון. וחד לאתפרעא מן אינון דגרמין ^ק לון האי. ^ר הה"ד, ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ועל דא בשעתא ^ט דכפנא אשתכח ^ח בעלמא, ווי לאינון עתירי חייביא, בקליהון דמסכני לקמי קב"ה.

קכב) תא חזי דההוא קרבנא דמסכנא, ^א קליל מכלא, ^ב בגין דלביה תביר, ואע"ג דחשיב למחטי, אתעבר מניה. דהא די ליה בצעריה, ^ג ודאינשי ביתיה. וע"ד כל קרבנא וקרבנא, כל חד ^ד וחד בלחודוי, אשתמודען כלהו לגבי כהנא.

קכג) ^ה עובדא בההוא עתירא, דקריב קמי כהנא תרין יונין, כד חמא ליה כהנא, אמר ליה, לאו דידך הוא האי קרבנא. אתא לביתיה והוה עציב.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ע ל"ג ודינא. ^פ ל"ג מה אתיא ; עלמא ואתיא מוחא לעלמא או כפנא. ^צ ל"ג כדין. ^ק ל"ג לון. ^ר וכתיב. ^ש דרעב. ^ת ל"ג בעלמא. ^א קריב. ^ב משום. ^ג וכאנשי. ^ד ל"ג וחד. ^ה ומעשה.

(תהלים נא) לעיל אות נב צ"ד. (ט) (ישעיה נז) וישב יד צ"ב. (ז) (תהלים כב) וישלח יט צ"ב. (ז) (שמות כב) שמות קיב צ"ה.

אם עולה קרבנו

הסולם

מאמר

כתוב, ב' פעמים, אחד הוא להשיג בקולם, ואחד הוא, להפרע מאלו שגרמו להם את זה. ז"ש, ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. וע"כ בשעה שהרעב נמצא בעולם, אוי להם לאלו העשירים הרשעים מחמת קול צעקתם של העניים לפני הקב"ה.

קכב) ת"ח דההוא קרבנא וכו' : בוא וראה קרבן ההוא של העני, קל מכולם, משום שלבו שבור, ואע"פ שחושב לחטוא, נעבר ממנו החטא, כי די לו בצער ובצער בני ביתו. וע"כ כל קרבן וקרבן בפני עצמו ידועים כולם אל הכהן.

קכג) עובדא בההוא עתירא וכו' : מעשה היה באותו עשיר, שהקריב לפני הכהן שתי יונים, כשראהו הכהן, אמר לו, קרבן הזה אינו שלך, בא לביתו והיה עצב, אמרו לו אחיו, למה אתה עצב, אמר להם, הכהן לא הקריב את הקרבן שלי. אמרו לו ומה הוא הקרבן

הקב"ה להפרע מן הרשעים ולהאביד אותם מן העולם, אז נותן להם שלום בעולם הזה, וממלא להם הכל.

קכ) אבל תא חזי וכו' : אבל בוא וראה, כי כל בני העולם אינם נמצאים קרובים אל המלך העליון, כמו אלו הכלים שהוא משתמש בהם. ומי הם, הם, לב נשבר ונדכה. ואת דכא ושפל רוח, אלו הם כלי המלך. וכשנמצאת בצורת בעולם, ורעב, והדין מתחזק על העניים, אז הם בוכים וצועקים לפני המלך, והקב"ה מקרבם יותר מכל אדם, ז"ש, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני, ואז הקב"ה פוקד, על מה בא הרעב לעולם. אוי להם לאלו הרשעים שגרמו את זה.

קכא) כד אתער מלכא וכו' : כשמתעורר המלך להשיג בעולם, על קול צעקתם של העניים, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם, אז כתוב, שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע,

כד נפקו ישראל ממצרים, מכל שאר אומין דעלמא לא הוה מאן דאזדווג להו לישׂראל לקטרגא להו, אלא עמלק, והוא עבד בישׂ לישׂראל ואגח קרבא בהו, ואנת אקדמת להו שלם, ועבדת חסד עם כלהו, ובגיני כך לית אנת כדאי לאתחברא ׀ בהו.

קכח) ולא עוד, אלא מה כתיב ביה ביתרו, (ח) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים, ׀ דהוא אקריב קרבנא לקב"ה, ואתא לאתגיירא. מאי קא מיירי. דקרבניה * חשיב קמי קב"ה. ובגין דאיהו אקריב קרבנא לקב"ה, כתיב, (כ) ויבא אהרן וכל זקני ישׂראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים. לפני האלהים דייקא. מכאן אוליפנא דכל מאן דאקריב קרבנא ברעותא דלבא, קב"ה אזדמן לקבליה.

קכט) ת"ח, קרבנא דמסכנא חשיב קמי קב"ה, דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה. חד חלביה ודמיה. וחד ההוא דקריב. דהא לית ליה למיכל, ׀ והוא אייתי קרבנא. קרבנא ׀ דעני קליל מכלא ׀ תרין תורין, או תרין בני יונה, ואי לאו, זעיר קמחא, ומתכפר ביה ׀ וההוא שעתא מכריזין ואמרי, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. ׀ כל כך למה. בגין דקרבנא דעני עדיף מכלא. דהא הוא גרים לי למהוי בעדביה דקב"ה, הוא גרים לי למהוי בחולקא דאורייתא. בג"כ פליגנא ׀ כל נכסי למסכני, דהא אינון גרמו לי כולי האי. קל) כמה דמסכנא ארתח חלביה ודמיה, כך ההוא קמחא מרתחין ליה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (שמות יח) חלק ג' ט : א) (שמות יב) לעיל צ"ת. ׀ הוא עבד בישׂ בישראל דאגח. ׀ להו. ׀ ל"ג והוא ׀ ואייתי. ׀ ל"ג דעני. ׀ ל"ג תרין. ׀ ר ובהתיא. ׀ ש ואמר קרבנא. ׀ ת נכסי פלגא ול"ג כל.

אם עולה קרבנו

הסולם

מאמר

וראה, קרבנו של העני חשוב לפני הקב"ה. כי הוא מקריב לפניו ב' קרבנות, א' חלבו ודמו, וא' הקרבן שמקריב. שהרי אין לו לאכול, והוא מביא קרבן, ע"כ נתמעטו מחמת זה חלבו ודמו. קרבן העני קל מכולם, ב' תורים או ב' בני יונה. ואם לא, מביא מעט קמח ומתכפר בו. ובשעה ההיא מכריזים ואומדים, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. כל כך למה. הוא משום שקרבן עני משובח מכל. והרי הוא, הקרבן עני שרציתי להביא, (כנ"ל אות קכ"ג) גרם לי להיות בחלקו של הקב"ה, הוא, גרם לי להיות בחלקה של התורה, משום זה חלקתי כל רכושי לעניים. כי הם, דהיינו קרבנס, גרמו לי כל כך.

שאל, כשיצאו ישראל ממצרים, לא היה מכל אומות העולם, מי שיתחבר אל ישראל ולקטרג עליהם, אלא עמלק. והוא עשה רע לישׂראל וערך עמהם מלחמה. ואתה, הקני, הקדמת להם שלום ועשית חסד עם כולם, ומשום זה אין אתה ראוי להתחבר עמהם. עם עמלק. קכח) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא מה כתוב ביתרו. ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלקים. שהוא הקריב קרבן להקב"ה, ובא להתגייר. מה מלמדנו הכתוב. הוא שקרבנו היה חשוב לפני הקב"ה. ומשום שהוא הקריב קרבן לפני הקב"ה, כתוב, ויבא אהרן וכל זקני ישׂראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלקים. לפני האלקים הוא בדיוק, מכאן למדנו, שכל מי שמקריב קרבן ברצון הלב, הקב"ה מזדמן כנגדו.

קל) כמה דמסכנא ארתח וכו': כמו שהעני מרתח חלבו ודמו, כך קמח ההוא, שהביא, מרתיחים אותו בשמן טוב. וכאן למדנו שאפילו

קכט) ת"ח קרבנא דמסכנא וכו': בוא

במשח * רבות. והכי אוליפנא, דאפילו כל בר נש מקרב האי מנחה ג על המחבת ומנחת מרחשת. בגין, דכמה דחטאה ארתח חלביה ודמיה באשא דיצר הרע, וכל שייפוי רתחי באשא, כך קרבנא דא, כהאי גוונא ממש. ועקרא דקרבנא כגוונא דחטאה, ולקרבא קמי קב"ה, רעותא דלביה, ג ורוחיה ונפשיה, דהאי חביבא מן כלא קמיה.

קלא) זכאה חולקיהון דצדיקייא, דאינון מקרבין בכל יומא ויומא האי קרבנא לקמי קב"ה. ומאי איהו, גרמייהו ונפשייהו דמקרבין קמיה. ז ואנא בעינא לקרבא האי ה קרבנא, ודא בעי קב"ה ו מבי"ג בהאי עלמא. ועם כל דא קרבנא ז ממש עדיף, בגין דיתברכון עלמין כלהו.

קלב) תו פתח ואמר, ג ברוך יי מציון שוכן ירושלם הללויה. וכי מציון הוא ברוך, והא מנהרא עמיקא עלאה איהו ברוך. אלא ברוך יי, כד נהיר סיהרא מנהירו דשמשא, ומתקרבי דא בדא, ולא אעדיאו נהורא דא מן דא. ח ולזמנין דסיהרא אתקרי בשמא דמלכא, ט כמה דאיהו אקרי יהו"ה, כך היא נקראת יהו"ה. כמה . דאת אמר, ג ויי המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. ולא דא בלחודוהי, אלא אפילו חד שליחא, כ לזמנין אתקרי בשמא דמלכא.

קלג) דבר אחר ברוך יי מציון. מאן אתר אשתמודע ז דקב"ה הוא ברוך. הדר ואמר מציון, ח מאתר דציון אשתמודע דהוא ברוך. מאי טעמא. בגין דכתיב

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ב) (תהלים קלה) ויצא ק צ"ל ג (בראשית יט) בשלח א ל"ג רבות. ב מוסיף מנחה על. ג ל"ג ורוחיה. ה צ"ס. ד ואנון בעינון. ה מוסיף קרבנא ממש. ו ל"ג מבי"ג בהאי עלמא. ז ל"ג ממש; דכלא. ח זמנין. ט ל"ג מן כמה עד כמה. י דכתיב. כ ממש. ל דהוא ול"ג דקב"ה. מ ל"ג מן מאתר עד מאי.

מאמר

הסולם

ברוך ה' מציון

שואל, וכי מציון, שהיא מלכות הוא ז"א שנק' הוי"ה. ברוך, הלא מנהר העמוק העליון הוא ברוך, שהוא בינה. ולמה אמר ברוך ה' מציון. ומשיב, אלא, ברוך ה', טובב על המלכות, כאשר הלבנה, שהיא מלכות, מאירה מן אור השמש, שהוא ז"א, ומתקרבים זה לזה, ואינם מסירים אודם זה מזה, ומה שאומר ברוך הוי"ה, הוא משום שלפעמים נקראת הלבנה שהיא מלכות, בשם המלך, שהוא ז"א, כמו שהוא נקרא הוי"ה, כך היא נקראת הוי"ה. כש"א והוי"ה המטיר על סדום ועמורה גפרית ואש מאת הוי"ה מן השמים. אשר והוי"ה הא' היא המלכות. והוי"ה הב' הוא ז"א, ולא זה בלבד, אלא אפילו שליח, דהיינו מלאך, נקרא בשם המלך. הוי"ה.

שאפילו כל אדם מקדיב מנחה זו על המחבת ומנחת מרחשת. משום, כמו שהחטא מרתח חלבו ודמו באש היצר הרע, וכל אבריו מרתחים באש. כך קרבן הזה, כעין זה ממש, כי עיקר הקרבן הוא כעין החטא. ולהקדיב לפני קב"ה דצון לבו ורחו ונפשו, שזה חביב עליו יותר מכל.

קלא) זכאה חולקיהון וכו': אשרי חלקם של הצדיקים, שהם מקדיבים בכל יום ויום קרבן הזה לפני קב"ה. ומה הוא היינו שמקדיבים לפניו את עצמם ונפשם. ואני רוצה להקדיב קרבן הזה, כי זה רוצה הקב"ה מן האדם בעולם הזה. ועם כל זה קרבן ממש משובח יותר, משום שעל ידו מתברכים כל העולמות.

קלב) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר. ברוך ה' מציון שוכן ירושלם הללויה. (דפויי דף ט ע"ב)

קלג) ד"א ברוך וגו': פירוש אחר על ברוך ה' מציון. מאיזה מקום נודע, שהקב"ה הוא

ט כי שם צוה יי את הברכה וגו'. אמר ליה רבי ייסא זכאה חולקך דזכית לכולי האי. זכאין אינון דמשתדלין באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אחיד בקב"ה, הה"ד, ה) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום. קלד) אם זבח שלמים קרבנו. רבי יהודה פתח, ו) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. ט) ת"ח, בשעתא דברא קב"ה עלמא, ברא ז' רקיעים לעילא, ברא ז' ארצות לתתא, ז' ימים, ז' נהרות, ז' יומין, ז' שבועות, ז' שנים. ז' פעמים. ז' אלפי שנין דהוי עלמא, קב"ה בשביעאה דכלא.

קלה) ז' שחקים לעילא, ובכל חד וחד ככבים ומזלות, ושמשין דמשמשין בכל רקיעא ורקיעא. ט) ובכלהו מאלין, רתיכין אלין על אלין, לקבלא עלייהו עול מלכותא דמאריהון. ובכלהו רקיעין אית רתיכין ושמשין, משניין דא מן דא, אלין על אלין, מנהון בר' גדפין, ו) ומנהון בד' גדפין. מנהון בד' פנים. ומנהון בתרין פנים, ומנהון בחד. מנהון ז' אשא דלהיט. מנהון מיא. מנהון פ' רוחא. הדא הוא דכתיב, ז) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט.

קלו) וכלהו רקיעין, אלין על אלין כגלדי בצלים, אלין לתתא, ואלין לעילא. וכל רקיעא ורקיעא, אזלא ורעשא מאימתא דמאריהון. על פומיה נטלין, ועל פומיה קיימין. ועילא מכלהו קודשא בריך הוא, דנטיל כלא בחיליה ותוקפיה.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ז (תהלים קלג) לך צב צ"ב. ה) (דברים ד) ב"ב קו צ"א. ו) (בראשית א) ב"א נו צ"א. ז) (תהלים קד) שמות מס צ"ה. דרך אמת ט) עיין בפרוס מאמר זה בשער סדר עמידתן פרק ג.

ז' רקיעים וז' ארצות

הסולם

מאמר

בשביעי, של כל הנזכר לעיל. דהיינו באלף הז' ובשנה הז' וכו'. קלה) ז' שחקים לעילא וכו': ז' רקיעים הם למעלה, ובכל אחד ואחד כוכבים ומזלות, ושמשים המשמשים בכל רקיע ורקיע. ובכל הרקיעים מאלו, יש מרכבות אלו על אלו, לקבל עליהם עול מלכות אדונם. ובכל הרקיעים יש מרכבות ושמשים משונים זה מזה, אלו על אלו. מהם בשש כנפים ומהם בארבע כנפים. מהם בר' פנים, מהם בב' פנים, ומהם בפנים א'. מהם אש לוהט, מהם מים, מהם רוח, ז"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט. קלו) וכלהו רקיעין אלין וכו': וכל הרקיעים הם אלו על אלו, כקליפות בצלים המלבישות אלו על אלו, אלו למטה ואלו למעלה. שהפנימים נבחנים שהם למטה, והחיצוניים למעלה. וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מפחד אדונם, על פיו נוסעים, ועל פיו עומדים. ולמעלה מכולם הוא הקב"ה שנושא

הוא ברוך, חזר ואמר מציון. ממקום שנקרא ציון, שהוא יסוד המלכות, נודע שהוא ברוך. מהו הטעם. משום שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה וגו'. וכיון שחשפיע בציון את הברכה, נודע משם שהוא ברוך. כי ברוך חשפיע ברכה. אמר לו ר' ייסא, אשרי חלקך שזכית לכל זה. אשרי הם העוסקים בתורה שכל מי שעוסק בתורה הוא כאלו אחוז בהקב"ה, ז"ש ואתם הדבקים בה אלקיכם חיים כלכם היום.

מאמר ז' רקיעים וז' ארצות קלד) אם זבח שלמים קרבנו: ר' יהודה פתח. ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים וגו'. בוא וראה בשעה שברא הקב"ה את העולם, ברא ז' רקיעים למעלה, ברא ז' ארצות למטה, ז' ימים, ז' נהרות, ז' ימים, ז' שבועות, ז' שנים, ז' פעמים, ז' אלפי שנה שהעולם עומד בהם. דהיינו שקיים ששה אלפים שנה ואלף אחד חרב. (ברכות ל"א.) והקב"ה נמצא (דפו"י דף ט' ע"ב)

כגוונא דא שבעה ר ארצות לתתא, וכלהו בישובא ט בר * [ט] ת דאלין עלאין ואלין תתאין. וארץ ישראל עלאה מכלא, וירושלם עלאה מכל ישובא.

קלז) וחברנא יתבי דרומא, חמו בספרי קדמאי, [ט] ובספרא דאדם, א דהכי מחלק כל אינון ארצות, דכלהו משתכחי לתתא, כגוונא דאינון רקיעין דלעילא. אלין על אלין, ואלין על אלין ובין כל ארעא וארעא, רקיע דמפרש בין דא לדא. ועי' דכלהו ארצות פרישן בשמהן. ובינייהו גי'ע וגיהנם. ואית בינייהו בריין משניין, אלין מן אלין, כגוונא דלעילא. מנהון בתרין אנפין, ומנהון בד', ומנהון בא'. וחזיו דאלין לאו כאלין.

קלח) ואי תימא, הא כל בני עלמא מאדם נפקו, ב וכי נחית אדם הראשון לכלהו ארצות, ואוליד בנין, וכמה נשין הוו ליה. אלא, אדם לא אשתכח אלא בהאי עלמא עלאה מכלהו, דאקרי תבל, כדאמרינן דכתיב ג [ח] ויצו לתבל ארצו. והאי תבל אחידא ברקיע דלעילא, ואתאחידא בשמא עלאה. הה"ד ט והוא ישפוט תבל בצדק. בצדק ודאי. בגי'כ בנוי דאדם, אשתכחו בהאי ארעא עלאה דאקרי תבל. ואינון עלאין על כלא, כגוונא דלעילא.

קלט) מ"ט. כמה דלעילא ד לכלהו רקיעים, אית רקיע עלאה, ה מכלהו, ולעילא אשתכח כסא דקודשא ב"ה, כד"א י כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. אוף הכא בהאי תבל, אשתכח מלכא דכלא, ומאן איהו אדם. מה דלא אשתכח בכלהו תתאין.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ר ל"ג ארצות. ט ל"ג בר. ת אלין. א הכי. ב לאו הכי. ב לאו הכי דלא ול"ג וכי. ג משחקת בתבל ארצו. ד בכלהו ול"ג רקיעים. ה מוסיף מכלהו רקיעין.

ח (משלי ח). ט (תהלים ט) וארא ה צ"ל. י (יחזקאל א) נח צב צ"ה.

דרך אמת ט עיין בפרדס רמונים שער י"ד פרק ט. [ט] שם פרק ד.

ז' רקיעים וז' ארצות

הסולם

מאמר

קלח) ואי תימא חא וכו': ואם תאמר הרי כל בני העולם יצאו מאדם, וכי ירד אדם הראשון לכל אלו ארצות והוליד בנים, וכמה נשים היו לו. ומשיב, אלא אדם לא נמצא רק בעולם הזה העליון מכולם. הנקרא תבל, כמו שאמרנו, שכתוב, ויצו לתבל ארצו. ותבל זו נאחזת ברקיע שלמעלה, ונאחזת בשם העליון. ז"ש, והוא ישפוט תבל בצדק. בצדק ודאי, שהיא מלכות הנקראת צדק. משום זה, בניו של אדם, נמצאים בארץ עליונה הווי שנקראת תבל, והם עליונים על כולם. כעין של מעלה. שאדם העליון עליון מכולם. כמי'ש לפנינו.

קלט) מ"ט, כמה דלעילא וכו': מה הטעם, שאדם שלמטה הוא כעין שלמעלה. הוא, כמו

שנושא הכל בכחו וגבורתו. כעין זה ז' ארצות למטה, וכולם בישוב, רק שאלו עליונים ואלו תחתונים. וארץ ישראל היא למעלה מכולם וירושלים היא העליונה מכל הישוב.

קלז) וחברנא יתבי דרומא וכו': וחברינו יושבי הדרום ראו בספרי הראשונים ובספרו של אדם, שכך מחלק כל אלו הארצות, אשר כולם נמצאים למטה כמו אלו הרקיעים שלמעלה, דהיינו אלו על אלו ואלו על אלו ובין כל ארץ וארץ יש רקיע המחלק בין זו לזו. ועי'כ כל הארצות מפורשות בשמות, וביניהן גן עדן וגיהנם. ויש ביניהן בריות משונות אלו מאלו, כעין של מעלה, ברקיעים, שמהם בב' פנים, ומהם בד' פנים, ומהם בא'. ומראה של אלו אינה כמראה של אלו.

קמ) ואינן תתאין מאן אתו. אלא, מקסטורא דארעא, וסיועא דרקיעא, דלעילא, נפקין בריין משניין אלין מן אלין, מנהון בלבושין, מנהון בקליפין, כאלין תולעין דמשתכחי בארעא, מנהון בקליפין סומקין, אוכמין חורין, ומנהון מכל גווינין. כך כל בריין כגוונא דא. ולא אשתכחו בקיומא בר עשר שנין.

קמא) ובספרא דרב המנונא סבא, פריש יתיר, דהא כל ישובא מתגלגלא בעגולא ככדור, אלין לתתא, ואלין לעילא, וכל אינון בריין משניין בחזווייהו. משנויא דאוריא. כפום כל אתר ואתר, וקיימין בקיומייהו כשאר בני נשא.

קמב) ועל דא אית אתר בישובא, כד נהיר לאלין, חשיך לאלין, לאלין יממא, ולאלין ליליא. ואית אתר דכוליה יממא, ולא אשתכח ביה ליליא, בר בשעתא חדא זעירא. והאי דאמר בספרי קדמאי, ובספרא דאדם הראשון הכי הוא. דהכי כתיב, אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך. וכתב, מה רבו מעשיך ה'. ועל דא, כלא שפיר. ורזא דא אתמסר למאריהון דחכמתא, ולא למפלגי תחומין, בגין דאיהו רזא עמיקא דאורייתא.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

כ) (תהלים קלט) חלק ג' קלד : שב. תקוני זהר ת"ע
 קלה. זהר חדש גג ס"ב שי"ב. ז) (שם קד) תולדות
 ב צ"ג. כ מוסיף לאלין יממא. ז דכלא. מ ל"ג חדא.

דרך אמת צ) סוד זה נמסר לבעלי הקבלה ולא לבעלי התוכנים שהם (מחלקים גבולות העולם הרש"ב) ואומרים שיש גבול לארץ כמיש הפרדס בשער סדר עמידתן פ"ג.

ד' רקיעים וז' ארצות

הסולם

מאמר

ארצות הן משונות במראיהן על פי השינוי שבאוויר שיש בכל מקום ומקום. ועומדים בקיומם כשאר בני אדם.

קמב) ועל דא אית וכו' : וע"כ יש מקום בישוב, שבעת שמאיר לאלו שבצד זה של הכדור, הוא חושך לאלו אשר בצד זה של הכדור, ונמצא שלאילו יום, ולאילו לילה. ויש מקום בישוב, שכולו יום ולא נמצא בו לילה דק בשעה אחת קטנה. וזה שאמר בספרי הראשונים, ובספרו של אדם הראשון, שז' ארצות הן זה תחת זה. ורקיע מפריש בין כל ארץ וארץ (כנ"ל אות קל"ז) כך הוא. דהיינו שאינו חולק עליהם, במה שאמר, שכולן הן כדור אחד הנחלק לז' חלקים, כנ"ל בדבור הסמוך, כי כך כתוב, אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך. וכתוב, מה רבו מעשיך ה'. ועל כן הכל טוב. כי אלו ואלו הם דברי אלקים חיים. ואין לשאול איך אפשר זה שיצדקו ב' הפירושים, הלא סותרים זה את זה, כי סוד זה נמסר לבעלי החכמה, ולא למחלקי גבולים הטבעיים, כי הוא סוד עמוק שבתורה. כגונא

כמו שלמעלה מכל הרקיעים יש רקיע עליון מכולם, ועליו נמצא כסאו של הקב"ה. כשאמר כמראה אבן ספיר דמות כסא, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. שה"ס הו"ה דמ"ה שבנ"י אדם. אף כאן בתבל הזה נמצא המלך של כולם, ומי הוא. הוא האדם. מה שלא נמצא בכל התחתונים.

קמ) ואינן תתאין מאן וכו' : שואל, ואלו התחתונים מאין באו. ומשיב. מן האדים של הארץ, ומסיוע הרקיע שלמעלה. יוצאות בריות משונות אלו מאלו. מהם בלבושים, מהם בקליפות, כאלו התולעים הנמצאים בארץ. מהם בקליפות אדומות, שחורות לבנות, ומהם מכל הצבעים. כך כל הבריות הן כעין זה. ואינן נמצאות בחיים רק עשר שנים.

קמא) ובספרא דרב המנונא וכו' : ובספרו של רב המנונא סבא, מפרש יותר. כי כל הישוב מתגלגל בעיגול ככדור, אלו למטה ואלו למעלה. כלומר, שהבריות שעל הכדור מסביב, נמצאים אלו כנגד אלו ח' חלקים שבכדור הם ז' ארצות. וכל אלו הבריות שבשש

ויקרא

קמג) כגוונא דא אית בימא. דאית ביה כמה בריין משניין דא מן דא. הה"ד (ח) זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות שם אניות יהלכון לויתן וגר. וכלא תלייא דא נ בדא, וכלא כגוונא דלעילא. ובכלהו עלמין לא שלטא (ט) בכלא בר אדם, וקבייה עליה.

קמד) ר' נהוראי סבא פריש לימא רבא, (ט) ואתרגיש ימא, ואתאבידו כל אינון דהוו בארבא, ואתרחיש ליה ניסא, ונחת בשבילין ידיען בלבא דימא, ונפק תחות ימא לישובא חדא, וחמא מאינון בריין, כלהו זעירין. והוו מצלי צלותא, ולא ידע מאי קא אמרי. אתרחיש ליה ניסא, וסליק. אמר, זכאין אינון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא, וידעין סתימין (פ) דרזי עלאי. (ק) ווי לאינון צ דאפליגו על מליהון ולא מהימני.

קמה) מההוא יומא, כד הוה אתי לבי רב, ואמרי מלתא דאורייתא, הוה בכי. אמרי ליה, אמאי קא בכית. אמר לון, בגין דעברנא על מהימנותא דמלי דרבנן, ומסתפינא מדינא דההוא עלמא.

קמו) (ט) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים. ר' יהודה אמר, אלמלא ההוא רקיעא דאפריש בין מיין עלאי לתתאי, הוה פליגו בעלמא מנייהו. אבל (י) האי רקיע, עביד שלמא בינייהו, ועלמא לא מתקיימא אלא על שלום. ת"ת, קבייה אקרי שלום, (ק) הוא שלום, ושמיה שלום, ואתקשר כלא בשלום. ר' אבא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים קד) שמות ס צ"ב. (ז) (בראשית א) לעיל
 (ט) אות קלר צ"ו.
 (י) מוסיף בדא ומתקשרא דא בדא. ס מכלא. ע וארעיש.
 פ די רזי. צ דאתפליגו. ק ליג הוא שלום; והוא.

דרך אמת (ק) או לאותן שמפליגים על דברי חכמים ולא מאמינים בדבריהם.

מאמר

הסולם

ד' רקיעים וז' ארצות

קמה) מההוא יומא כד וכו': מיום ההוא והלאה, כשבא לבית המדרש, שהחכמים היו אומרים דברי תורה, היה בוכה, אמרו לו, למה אתה בוכה. אמר להם, בשביל שעברתי על אמונה בדברי חכמים, דהיינו שלא האמין שיש ז' ארצות שבהם בריות משונות עד שראה אותן, כנ"ל בסמוך. ואני מפחד מן הדין שבעולם ההוא.

קמו) ויאמר אלקים וגר': ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ר' יהודה אמר, אם לא רקיע התא שהיה מבדיל בין מים עליונים לתחתונים, שהים ימין ושמאל שהם במחלוקת, (כנ"ל בראשית א' דף נ"ז ד"ה ויאמר ודף ס"ד ד"ה יהי ע"ש) היה מהם מחלוקת בעולם (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה חה) אבל רקיע הזה, שהים קו האמצעי, עשה שלום ביניהם. והעולם אינו מתקיים

קמג) כגוונא דא אית וכו': כעין זה יש בים, שיש בו כמה בריות משונות זו מזו. ז"ש זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות וגר'. וכולן תלוין זו בזו, וכולן כעין של מעלה. ובכל העולמות, אינו שולט בכל רק האדם, והקבייה עליו.

קמד) ר' נהוראי סבא וכו': ר' נהוראי סבא ירד לים הגדול, ונסער הים ונאבדו כל אלו שהיו באניה. וקרה לו נס וירד בשבילים ידועים בלב ים, ויצא מתחת הים לישוב אחד. וראה מאלו הבריות, שכולן קטנות והיו מתפללות תפלה, ולא ידע מה אומרות. קרה לו נס ועלה, אמר אשרי הם הצדיקים שמשתדלים בתורה, ויודעים הנסתרות של סודות עליונים. אוי לאלו החולקים על דבריהם, ואינם מאמינים.

אמר, חמינא דהאי שמא קדישא עלאה כלא הוא שלום, וכלא חד. וארחן מתפרשאן להאי סטרא, ולהאי סטרא.

קמז) ה' יו"ד דשמא קדישא אתקשר בתלת קשרין, בגין ש דא, האי ה', קוצא חד לעילא, וקוצא חד לתתא, וחד באמצעיתא. בגין דתלת קשרין אשתלשלו בה חד קוצא לעילא, א כתרא עלאה, ב דהוא עלאה, ג מכל עלאין, ד רישא ה דכל רישין, והוא קאים על כלא.

קמח) חד קוצא באמצעיתא, ו דהוא רישא אחרא. בגין דתלת רישין ז, הוו, וכל חד וחד רישא בלחודוי. וע"ד קוצא דאמצעיתא, דא הוא רישא אחרא, דנפיק מקוצא דלעילא, והוא רישא לכל שאר רישין, לאתבנהא שמא קדישא, והאי רישא סתימא דכלא.

קמט) רישא אחרא תתאה, הוא רישא לאשקאה לגנתא, והוא מבוע דמיין, דכל נטיען אשתקיין ה מניה. ודא הוא ו ה' בתלת קשרין. ועל דא שלשלת אקרי. כהאי שלשלת, דאתקשר דא בדא, וכלא חד.

קנ) תאנא בספרא דחנוך, בשעתא דאחזיאו ליה חכמתא דרזין עלאין, וחמא אילנא דגנתא דעדן, אחזיו ליה חכמתא, ברזא עלאה. וחמא, דכלהו

חלופי גרסאות

ר בדפו"י כתב כאן חסר התחלת המאמר: ד. ש דהאי ולי"ג דא. ה אתקשרו. א לי"ג כתרא עלאה. ב דא הוא. ג על כל. ד מוסיף לאחואה כתרא עלאה דהוא רישא. ה לכל. ו דא הוא. ז ליה הוא; הוה. ח בית מ יו"ד. י ואחזיאו.

רמזי ד' אותיות הוי"ה

הסולם

מאמר

מתקיים אלא על שלום. בוא וראה, הקב"ה נקרא שלום הוא שלום ושמו שלום, ונתקשר הכל בשלום. פירוש. הוא שלום, היינו ז"א. ושמו שלום, היינו המלכות, שנקראת שם. ואתקשר כלא בשלום, היינו יסוד, המקשר הכל, רבי אבא אמר, רואה אני ששם הקדוש העליון הזה, כולו הוא שלום, דהיינו כל מדרגותיו, וכולו אחד, ודרכיו מתחלקים לצד זה ולצד זה, דהיינו לימין ולשמאל.

קמז) יוד דשמא קדישא וכו': היוד של שם הקדוש, מתקשרת בג' קשרים. משום זה, ה' יש לה קוץ אחד למעלה, וקוץ אחד למטה, ואחד באמצע. משום שג' קשרים נשתלשלו בה, קוץ האחד שלמעלה, הוא כתר עליון, שהוא עליון מכל העליונים, הראש של כל הראשים, והוא עומד על כולם.

קמח) חד קוצא באמצעיתא וכו': קוץ האחד שבאמצע, ה' הוא ראש אחד. משום שג' ראשים הם, ב' וכל אחד ואחד הוא ראש בפני עצמו, וע"כ הקוץ שלמעלה, זה הוא ראש אחד היוצא מן הקוץ שלמעלה, והוא ראש לכל שאר הראשים, להבנות ממנו השם הקדוש.

קמט) רישא אחרא תתאה, הוא רישא לאשקאה לגנתא, והוא מבוע דמיין, דכל נטיען אשתקיין ה מניה. ודא הוא ו ה' בתלת קשרין. ועל דא שלשלת אקרי. כהאי שלשלת, דאתקשר דא בדא, וכלא חד.

קנ) תאנא בספרא דחנוך, בשעתא דאחזיאו ליה חכמתא דרזין עלאין, וחמא אילנא דגנתא דעדן, אחזיו ליה חכמתא, ברזא עלאה. וחמא, דכלהו

ובספרא

עלמין הוו מתקשרן דא בדא, שאיל לון, על מה קיימין. אמרו ליה, על י קיימי כלהו. כ מניה, אתבניאו ואשתלשלו. ס דכתיב, ס כלם בחכמה עשית. וחמא, דכלהו נ מזדעזעו מדחילו דמאריהון, ס ועל שמיה אתקרון כלהו. קנא) ובספרא דשלמה מלכא אמר, ה מטון די בקטפורה ע דתלתא, ס דכלילין פ בקיטפא דגופיה. חד ז דחילו דכלא. חד סתים שבילין. חד נהר עמיקא.

קנב) לבתר פריט באתוון, ק ביתא בשכלוליה ר יר'ד ס ה"א. בניינא ת דכלא. א שלימו ב דשמא קדישא ג י' ז רישא דכלא, אב לכלא. ר' בן דאוליד ונפיק מניה. ומניה אשתכח ד', בת. מטרוניתא דכל ה דינין בידהא אשתכחו טמירא בכלהו עלמין, ו דעלאין ז נפקין, ועלאין ותתאין מנה אתזנו. הא יר'ד שלימו דכלא, ושמא קדישא אשתכלל ביה, ואשתכח סתים ח בגויה. קנג) לבתר יר'ד אפיק כלא, ושלשל כלא בקשורא חדא, דא בדא. והא ס אוקמיה בוצינא קדישא, י אפיק ההוא נהר, דכתיב ביה ט ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. דא ה, כ רזא דבינה, והיא אימא עלאה.

חלופי גרסאות

מסורת הזר

ט (תהלים קד) תולדות ב צ"ג ט (בראשית ב) ב"א כ ואתבניאו מניה. ל אתבניאו ואשתכללו. ח ל"ג דכתיב כלם בחכמה עשית. ס מוסיף ואמרו ליה דעל י קיימי כלהו ועל. ע דלתא. פ בקוטפא; בקוטפון בגוסידי. צ שלימו. ק מוסיף דאלפא ביתא. ר וי. ש דא. ת מוסיף דכלא חד סתים שבילין וחד נהר עמיקא לכל. א ושלמון. ב לשמא. ג ל"ג י. ד ורישא. ה זינין; דינין. ו עלאה; עלאין. ז ל"ג נפקין ועלאין. ח לגביה; בגויה. ט אוקמוה. י מוסיף כגיונא דא. כ ל"ג רזא דבינה והיא אימא עלאה. דרך אמת ר] הגעת אות יר'ד שהיא נקודה וחבור השלשה הכלולים בו כמ"ש בסמוך. ט] שכלולים בלבשו שהוא סילואו של אות י' והיינו אותיות יר'ד שהוא לבושו ממש שניצוץ הי"ד מתעלם בו ורמז על זה שהרי ההעלם של אות י' שהוא ו"ד הוא ג"כ מספר עשרה וכענין הנז' בסמוך וסלת קיטפא פ"י מלבוש ר"ל במלבושיו המתעלם בו כאמור.

הסולם

מאמר

רמזי ד' אותיות הוי"ה

הקדוש הוא יוד, ה' היא ראש הכל אב לכל, דהיינו חכמה. הו' של מילוי היוד, הוא בן שהוליד יוצא ממנו, שהוא ז"א, וממנו נמצא הו' דמילוי יוד, שהיא בת, והמטרוניתא דהיינו מלכות, שכל הדינים נמצאים בידיה, והס ז"ן שבחכמה, ונמצאים גסטרין בכל העולמות, שעליונים שהם ז"ן דאצילות, יוצאים ממנו ועליונים ותחתונים יחד גזונים מהם. כי אלו ז"ן דחכמה, ה"ס ישו"ת, דהיינו בינה שממנה יוצאים וניזונים כל העולמות, העליונים, שהן ז"ן דאצילות, והתחתונים שהם ג' עולמות בי"ע. הדי שהי' הוא שלמות הכל, והשם הקדוש, הוי"ה, נשתכלל בה ונמצא סתום בתוכה.

קנא) ובספרא דשלמה וכו': ובספרו של שלמה המלך, אמר, ההתפשטות של הו', היא בשלשלת של שלש טבעות, הכלולות בקשרי גופה. א' הוא פחד הכל, דהיינו כתר, שכולס מזדעזעים מפחדו כנ"ל, וא', הוא סתום שבילים, שהוא חכמה הסתומה, וא', הוא נהר אחר עמוק, שהוא בינה. מטון, פירושו התפשטות והגעה, כמו שביק הני דמטו. שפירושו שהגיעו (חגיגה ה') קטפורה, פירושו שלשלת, מלשון כקטורין יוצאה מתוך הושט (תנחומא מקץ) שפירושו חבל או שלשלת. קיטפא פירושו קשר ודבק מלשון, נתר מקטף, שפירושו מדבק ומקשר השערות זו בזו. (נדה ס"ו).

קנב) לבתר פריט באתוון וכו': לאחר כך, כד ביאר בפרטות באותיות השם הוי"ה. הבית בשכלולו הוא יוד ה"א, היינו בסו"ה בחכמה יבנה בית. הוא בנין הכל. ומפרש, שלימות השם (דסו"י דף י' ע"ב)

קנד) והוא נהר, אפיק תרין בנין, כמה דאתמר. ומנה אתזנו. לבתר נפקין תרין בנין, וברתא אתזנת מבן, דא ר, מ הא בן האי מלכא דשלמא כלא דיליה, נ רזא דת"ת. ו לבתר אשתכח ה, דאתזנת מן ר. והא ע אוקמיה. אשתכח, די עקרא ושרשא ושלימו דכלא. הה"ד (פ) בחכמה יבנה בית.

קנה) תנן, י שמות אשתכללו ונפקו מהאי פ יו"ד. י דהיא עשיראה דאתזנו. וכלהו אעיל צ לון ק לההוא נהר קדישא, כד ר אתעברא. ועשרה שמהן כלהו סתימין בחד. וכלהו סתימין ת ב"י. א י ב כליל לון. י אפיק לון. ג הוא אב לכלא. אב לאבהן.

קנו) מניה ד נפקו ו"ד. רמז ה לעשרה בחשבון. אתזנו יו"ד כליל לון ו י"ד, שלימו דכלא. ו"ד : דכר ונוקבא. דו קרינן לון, תרין. וע"ד אדם דו פרצופין אתברי, ואינן פרצופין דכר ונוקבא הוו, כגוונא דלעילא. ו"ד ז מעילא לתתא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ל ברא וברתא ו"ה האי ברא מלכא דשלמא כלא דיליה והאי ה' ברתא אתזנת מן ר' והא אוקמיה. מ ה"א. נ ל"ג רוא דת"ת. ס לבתר. ע אוקמיה. פ ל"ג יו"ד. ק בההוא. ר אתעברת. ש וכלהו. ח ביו"ד א ר. ב דכליל. ג האי. ד מוסיף נפקו וביה תבין; וביה יתבין; ביה עשר תבין. ה לעשיראה. ו יו"ד. ז ל"ג מעילא לתתא; אינן ול"ג מעילא לתתא.

רמזי ד אותיות הוי"ה

הסולם

מאמר

נעשית מדרגה שלמטה מז"א. ואינה ניוונית עוד מבינה אלא מז"א. ועל זה אומר. לבתר נפקין תרין בנין, וברתא אתזנת מבן, דהיינו שאינה ניוונית עוד מבינה אלא מבן, שהוא ז"א. כי נתמעטה ובאה מתחת למדרגת ז"א.

בינה, כי זו"ן דחכמה נעשו לבינה, כנ"ל בדבור הסמוך. שכתוב בו, ונחר יוצא מעדן להשקות את הגן. שזו ח' ראשונה דהוי"ה. כי ו"ד, דמילוי יו"ד, שה"ס זו"ן דחכמה. נצטיירו לח' שהיא צורת ד' על ו', שה"ס בינה. והיא אמא עלאה, דהיינו ישו"ת.

קנה) תנן י' שמות וכו'; למדנה עשרה שמות נשתכללו ויצאו מן י' הזו. ה"י שהיא אות עשירית באותיות אלפא ביתא. וכולם, ה"י הכניסה אותם לנהר הקדוש ההוא, שהיא בינה, כשנתעברה עמהם. וכל עשרה שמות סתומות בשם אחד העליון, וכולם סתומים ב"י. ה"י כוללת אותם, ה"י מוציאה אותם, היא אב לכל, אב, אל האבות, שהם חג"ת.

קנד) והוא נהר אפיק וכו': ונהר ההוא, שהוא בינה, הוציא ב' בנים, כמו שלמדנו שהם ז"א ומלכות. וממנה הם נזונים. ולאחר כך יוצאים ב' בנים, שהם ז"א ומלכות, והבת נזונית מן הבן, שהוא ו', בן הזה הוא מלך שהשלום כולו שלו, שהוא סוד תפארת, דהיינו ז"א, ואח"כ נמצאת ח' דהיינו הבת שהיא מלכות, שנונית מן הו'. וכבר העמדנו. נמצא, שה"י היא עיקר ושודש ושלמות הכל. זהו שכתוב, בחכמה יבנה בית.

קנו) מניה נפקי ו"ד וכו': ממנה מן היוד יוצאות ו"ד, שהן המילוי שלה, רמז שהן בחשבון עשרה, כמו ה"י. האותיות יוד כוללות בתוכן ו"ד, שהן שלמות הכל. ו"ד הן דכר ונוקבא, שז"א הוא ו' והמלכות היא ד'. שהן זו"ן דחכמה. (כנ"ל אות קנ"ב). דו קוראים אותם, שפירושו שנים. וע"כ אדם דו פרצופים נכרא. ואלו פרצופין היו זכר ונקבה כעין שלמעלה. ו"ד הם נקראים ממעלה למטה. שתחילתם הוא ו' שהוא ז"א, ואחריו הו' שהיא המלכות. ד"ץ הם נקראים ממטה למעלה. שהמלכות תחילה ואחריה ז"א. והכל דבר אחד. י"ג מדות הרחמים תליות בה ב"י. דהיינו בקוץ

פירוש. כי יש ב' מצבים במלכות, א' כנשאצלה מן הבינה בסוד ב' מאורות הגדולים שהיתה גדולה כמו ז"א, שז"א הלביש קו ימין דבינה, והמלכות קו שמאל דבינה. ואז היתה המלכות נזונית מן הבינה כמו ז"א. ולא היתה צריכה לקבל מז"א. ועל מצב הזה אומר, והוא נחר אפיק תרין בנין ומנה אתזנו. ששניהם ניוונו מן הבינה. ואח"כ נתמעטה המלכות לבחינת נקודה תחת היסוד, וחזרה ועלתה לבינה ונבנתה מחדש בסוד ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. ובאה למצב הב', שהיא

ד"ץ מתתא לעילא. וכלא חד מלה. י"ג מכילין תליין ביה, וע"ד יו"ד כליל ר"ד כמה דאתמר, והא אוקמוה.

קנז) ות"ח, י שמהן ה אינון, לקבל י אתוון. ובספרא דרב המנונא סבא תמניא אינון, ותרין דרגין, לקבל תרין רקייעין. ומשתניין שמהן, עשרה, ותשעה, ותמניא, ושביעאה.

קנח) קדמאה י"ה, בגין ד" כליל ה'. ודא נפקא מן י'. בגי"כ חכמה י"ה אקרי.

קנט) תניינא. יהוה דאקרי אלהים. בגין דהווא נהר רחמי, ובגין דדינין מתערי מניה, כ אתוון דרחמי ל כתיב, ונקוד ס אלהים. וולא אלהים ס דינא. קס) תליתאה, אל. והוא ע גדולה, פ והוא אקרי האל הגדול. רביעאה, אלהים. דדינין ביה אתערן, והוא דינא תקיפא. חמישאה, צ יהו"ה. כללא דכל שלימו דמהימנותא, ודא הוא רחמי בשלימו ק ודא הוא תפארת. שתיתאה ושביעאה, צבאות אקרונ.

חלופי גרסאות

ח ל"ג אינון. ס והיא. י יהו. כ מוסיף אלקים ונפקו אתוון; נפקו אלקים אתוון; ל"ג אתוון דרחמי. ל מוסיף כתיב רחמים. מ בהי באלקים. נ דינא דכתיב אדני הויה. ס ל"ג דינא. ע הגדול. פ ודא. צ יהודה. ק ל"ג ודא הוא תפארת.

עשרה שמות

הוא ו"ד שהן צורת ה', וה' של הויה יוצאת מן הויה, כי היא אותן ו"ד דמילוי יוד שיצאה מן הויה שהיא חכמה ונעשתה לבינה, (כנ"ל אות קנ"ו) ונמצא שבי אותיות י"ה כלולות ביוד, שהיא חכמה, ומשום זה נקראת החכמה י"ה.

קנט) תניינא הויה דאקרי וכו': השם השני, הוא הויה הנקרא אלקים, דהיינו הויה בניקוד של אלקים. שהוא בינה. משום שהנהר ההוא, בינה, הוא רחמים, ומשום שדינים מתעוררים ממנה, מחמת עלית המלכות לבינה, ואינם מעצמה, ע"כ כתוב השם שלה, באותיות הרחמים שהן הויה, המנוקדות בניקוד של אלקים, דהיינו בחטף סגול ובחולם ובחירק. ולא כתוב באותיות אלקים, שהם דין.

קס) תליתאה, אל, והוא וכו': השם השלישי הוא אל, והוא גדולה. דהיינו חסד. והוא נקרא האל הגדול. השם הרביעי הוא אלקים, שבו דינים מתעוררים, והוא דין קשה. דהיינו ספירת הגבורה. השם החמישי הוא הויה, שהוא כלל כל השלמות של האמונה, זה הוא רחמים בשלמות, זה הוא ספירת תפארת. שם הששי והשביעי, שהם נצח ויהוה, נקראים צבאות.

תמינא

מאמר

הסולם

בקוץ העליון של ה' שהוא כתר. שבו י"ג תי"ד. ועל כן ה' כוללת ו"ד להראות על זו"ן שבתוכה. שמהם נעשו ישויות, שהיא בינה שחזרה להיות חכמה. שמשם יוצאים כל המחוייג והן שלמות הכל, שז"ס שהמילוי ו"ד בגי' י' שחשובים כמוהו. כמו שלמדנו וכבר העמידה.

קנז) ות"ח יוד שמהן וכו': ובוא וראה, עשרה שמות הם, כנגד י' אותיות. כלומר כנגד י' שהיא עשירית שבאותיות אלפא ביתא (כנ"ל אות קנ"ה) וע"כ כוללת עשר אותיות. ובספרו של רב המנונא סבא, אמר, שמונה שמות הם דהיינו מבינה ולמטה. ובי מדרגות כתר וחכמה, הם כנגד בי רקייעים, כלומר שנעלמים ואינם נקראים בשם. כי שם פירושו גילוי, שכל מה שלא נשיג לא נדעהו בשם. ומספר השמות משתנה, לעשרה, כשמתחילים לספור מן הכתר. ותשעה, כשמתחילים מן החכמה. ושמונה, כשמתחילים מבינה. ושבעה, כשמתחילים מחסד.

קנח) קדמאה י"ה בגין וכו': ומתחיל למנות מן החכמה. ואומר, שם הראשון. הוא י"ה שהוא חכמה. משום שהי' שהיא חכמה, כוללת בתוכה ה', דהיינו שהמילוי של יוד (דסו"י דף י' ע"ב) דף י"א ע"א)

קסא תמינאה, א"ל חי. כד"א ז) כי שם צוה יי' את הברכה חיים וגר'.
 ודא צדיק, דכל חיים נפקין מתמן, ואקרי יהו"ה. כד"א ז) יי' צדיק יבחן. ודא
 היא ט) ו' זעירא דשמא קדישא. בג"כ ת) ו'ו ווין תרין.
קסב תשיעאה, אדנ"י. ודא מלכות קדישא, דדינין נפקין מתמן לעלמא.
 ודא הוא א) כתרא ב) בתראה, דכלהו שמהן. ושם אה"ה, כללא וסתימא דקדמיתא.
 ג) ודא הוא כתרא עלאה, רישא דכל רישין, שמיה סתים ולא אתגלייא, ואתמר.
 ובספרא דאגדתא, עשר שמהן כתיבן בגוונא אחרא ואנא לא תנינא הכי.
קסג רבי אבא פתח, ה) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו
 יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אלין עולות דנשחטות בצפון,
 בגין דאינון ו) מחשבות בצפוני לבא, ובאתר דדינא. בגין דמחשבה אשתכח
 בליליא, בזמנא דדינא אשתכח. רוח צפון מנשבא בפלוגתא דליליא, כד מתערי
 אנשי, וכנור דדוד מנגן מאליו, ומחשבתן דבני נשא מתערי.
קסד ובאי תימן, אלין שלמים דנשחטין בדרום, בגין דאינון שלמא
 ה) דכלא, שלמא דעלאי ו) ודתתאי. ואלין שלימו דסטרי עלמא. שלימו דכלא
 מסטרא דמהימנותא. ושלמים: בגין דאינון שלמא דכלא. בעלים אכלין ז) מנייהו,
 ח) ומתהניין מנייהו. דהא שלמא הוא ליה, ולכל עלמא, ט) בדרגא חדא. חטאות

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (תהלים קלג) לעיל אות קלג צ"ד. ק) (שם יא) תולדות לו צ"ד. ר) (שיר ד) חלק ג' קפג זהר חדש יג ט"א של"ד ט"ב שי"ז שכי"ט שלי"ט.
 ר) ה' הצדיק. ש יוד. ת וא"ו. א ל"ג כתרא. ב ל"ג בתראה. ג והא אוקמוה. ד מוסיף על מחשבות. ה בכלא. ו ובתתאי; ותתאי. ז מגיה. ח ומהניין. ט מוסיף כלא בדרגא.

עשרה שמות

הסולם

מאמר

קסא תמינאה אל חי וכו': השם השמיני הוא אל חי, כשי"א, כי שם צוה ה' את הברכה חיים וגר'. והו צדיק, דהיינו יפור, שכל החיים יוצאים משם. ונקראה הויה, כשי"א הויה צדיק יבחן. וזו היא ו' קטנה של השם הקדוש, שמשום זה ו'ו של שם הקדוש יש בה ב' ווין. שהו' הראשונה היא תפארת, והו' השניה היא יסוד.
קסב תשיעאה אדנ"י ודא וכו': השם התשיעי, הוא אדנ"י, וזה היא מלכות הקדושה, שהדינים יוצאים משם לעולם. וזה הוא הכתר האחרון, דהיינו ספירה אחרונה, של כל השמות. והשם אהיה הוא כלל והוא סתום, שבספירה הראשונה, שזה הוא כתר עליון, הראש של כל הראשים. שמו סתום ולא נתגלה, כי אחיה, פירוש, שאני עתיד להתגלות, ועתה, עוד אינני מגולה. ונתבאר. ובספר האגדה כתובים עשרה שמות באופן אחר. ואני לא למדתי כן.
קסג רבי אבא פתח וכו': רא"פ עורי (דפו"י דף י"א ע"א)

צפון ובאי תימן הפיחי גני וגר'. עורי צפון, אלו הם העולות הנשחטות בצפון, משום שבאים על המחשבות שהם בצפוני הלב, ובמקום הדין, שצד צפון הוא שמאל ודין, שהוא משום שמחשבות נמצאות בלילה בזמן שנמצא דין. רוח צפון מנשב בחצות לילה, כשהאנשים מקיצים משנתן, וכנורו של דוד, שה"ס המלכות המנגנת להקב"ה (כלהלן קע"ה: ד"י) מנגן אז מאליו, ומחשבותיהם של בני אדם מתעוררות.
קסד ובאי תימן: אלו הם שלמים הנשחטים בדרום. שהוא צד החסד, ימין, משום שהם שלום של הכל, שלום של העליונים ותחתונים, שהקרבת השלמים ממשיכה שלום ושלמות. ושלמים הוא לשון שלום ושלמות. ואלו הם השלמות של רוחות העולם, שלמות של הכל מצד האמונה, שהיא המלכות. והשלמים משום שהם שלום הכל, הבעלים אוכלים מהם ונהנים מהם. כי שלום הוא לו, ולכל העולם במדרגה אחת. חטאות ואשמות נאכלים לכהנים בלבד

ואשמות נאכלין לכהני, בגין דאינון זמינין לכפרא עלייהו, ולאעברא חובייהו. ומכל קרבני לא חביבין קמי קב"ה כמו שלמים, בגין דאשתכח שלמא בעלאי ותתאי.

קסה) ועילא מכלהו קטרת, דאיהו שלים מכלא, ולא אתיא לא על חטא, ולא על אשם, ולא על עון, אלא על שמחה. כד"א (ט) שמן וקטרת ישמח לב, והא אוקמוה. וע"ד, קטרת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב, הה"ד (ח) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתיב, (א) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. בגין דאשתכחו שמן וקטרת כחדא. ת"ת, שלמים בכלא הוא שלמא. וקטטה, וקטרוגא לא אתער בעלמא, אבל קטרת, קשיר קשירו דמהימנותא.

קסו) ר' אלעזר אמר, כלהו עשרה שמהן כתיבי, נ ואנן תנינן. קדמאה, אהיה, דא סתימא עלאה, כמאן דאמר אנא מאן דאנא, ולא אתיידע מאן הוא. לבתר אשר אהיה, נ אנא דזמין לאתגליא, נ באינון ז כתרין, נ דהא בקדמיתא סתים, ולבתר שרי לאתגליא, עד דמטי לגלויא נ דשמא קדישא.

קסז) וכך כתיב במשה, אהיה בקדמיתא, סתימו דכלא, אנא הוא מאן דאנא. לבתר אשר אהיה, אנא זמין לאתגליא. לבתר אהיה בתראה, ודא כד אימא מתעברא, ועדיין הוא סתים. אימתי אתגליא. בזמנא דכתיב (ב) לך ואספת

חלופי גרסאות

מסורת הזר

י חשיבי. כ ל"ג וקטטה. ל ל"ג וקטרוגא. ט ל"ג קשיר. נ ואינון. ס ל"ג לבתר. ע ל"ג אנא. פ לאינון; מוסיף דזמין לאינון; עד דמטי לאינון. צ מוסיף כתרין אחרנין. ק והא. ר דשלימו.

(משלי כז) לעיל אות קד צ"ב. (ח) (שמות ל) ויחי קל צ"ה וזר חדש סח ט"א שני. (א) (שמות ל) ויקהל קנו צ"ב. (ב) (שמות ג) ויצא קיא צ"ב.

עשרה שמות

הסולם

מאמר

קושרת קשירת האמונה. שמשכת מחיין למלכות הנקראת אמונה.

קסו) ר' אלעזר אמר וכו': ר"א, כל עשרת השמות כתובים בתורה, ואנו למדנו, אשר שם הראשון הוא אהיה הוא סתום העליון. כמי שאמר אני מי שאני, ולא נודע מי הוא. והיא כתר. ואחר כך כתוב, אשר אהיה, שהוא חכמה, שפירושו, שאני עתיד להתגלות באלו כתרים האחרים, כי בתחלה הוא סתום, דהיינו בכתר, ואח"כ מתחיל להתגלות, דהיינו בחכמה ובבינה, עד שמגיע לגילוי השם הקדוש, בתפארת.

קסז) וכך כתיב במשה וכו': וכך כתוב במשה, אהיה תחילה, שהוא סתום מכל, דהיינו כתר, שפירושו אני הוא מי שאני. אחר כך אשר אהיה, שהוא חכמה, שפירושו, אני עתיד להתגלות. אח"כ אהיה האחרון, דהיינו

אהיה

בלבד, ולא לבעלים, משום שהכהנים עומדים לכפר עליהם ולהעביר חטאם. ומכל הקרבנות לא חביבים להקב"ה כמו השלמים, משום שעושים שלום בעליונים ותחתונים.

קסה) ועילא מכלהו קטרת וכו': ולמעלה מכל הקרבנות הוא קטרת, שהיא שלמה לגמרי, ואינה באה לא על חטא ולא על אשם ולא על עון, אלא על שמחה. כמש"א, שמן וקטרת ישמח לב. וכבר העמדנו, וע"כ קטרת אינה נקרבת אלא בזמן ששמן נקרב, ז"ש, והקטיר עליו קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתוב, ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. כדי שימצאו שמן וקטרת יחד. כי שמן רומז על חכמה וקטרת על בינה, חו"ב הם תמיד ביחד. בוא וראה, שלמים עושה שלום בכל, ומחלוקת וקטרוג אינם מתעוררים בעולם. אבל קטרת

(דטו"י דף י"א ע"א)

את זקני ישראל ואמרת אליהם יי אלהי אבותיכם וגו', דא שלימו דכלא, והכא הוא גלויא וקשורא דשמא קדישא.
 קסח) בג"כ, קדמאה דכלא, אהיה. תניינא, יה. בגין דחכמה אפיק ה', וסתים ביה, ולא אתפרשא לעלמין מניה. והא אוקמוה דכתיב, ונהר יוצא מעדן כהאי גוונא. ט הו.
 קסט) ה הכי אוליפנא מאבא, א כמה דאתמר. לבתר ייה, דלא ב מתפרשן לעלמין, י אפיק ג ה', כהאי גוונא ה הרי י. וההוא נהר ד דנפיק מניה.
 קע) ואתמשך מניה ולתתא, תרין בנין דנפקין מנייהו. מסטרא דאבא ה י, נפיק בן, דהא אחיד ד ביה ב', ואחיד בההוא נהר. ומסטרא דאימא נפקת בת, דאיהו נהר תתאה, והאי בן אתמשך לבתר ונפיק מנייהו, * והוא ו, ודא ירית לאבא ולאימא, ואתקשר ביה מהימנותא דכלא. ומניה אתזנת ברתא, ז מההוא ירותא דאיהו ירית.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט ה"א ר"ו. ת ואוליפנא ול"ג הכי. א יוד. ב אתפרשן. ג לה. ד אנסיק. ה יוד. ו בה ביד. ז ומההוא.

ג (בראשית ב) לעיל אות קג צ"ע.

עשרה שמות

הסולם

מאמר

הבינה, בסוד ו"ד דמילוי יוד, (כנ"ל אות קנ"ח) שה"ס אר"א עלאין שאינם נפרדים זה מזה לעולם. ואח"כ י' הוציאה ה' באפן הזה, ה' שיש רושם י' בקרן זוית ה', הרי יש כאן י' שהוא ישראל סבא, ואותו נהר היוצא ממנו שהוא תבונה, שהיא עצמות ה' המתפשטת מן ה' שבקרן זוית שלה. והסוד ה' ראשונה שבשם הוי"ה.
 קע) ואתמשך מניה ולתתא וכו':
 ונמשך ממנו ולמטה, דהיינו מן ה' הנ"ל שהם ישויות, שני בנים היוצאים מהם, מצד אבא תתאה, שהוא י' שבקרן זוית ה', יוצא בן, שהוא ז"א, שהוא נאחו בהי' שהוא יש"ס, הנקרא אבא, ונאחו בנהר ההוא, דהיינו בתבונה, הנקראת אמא, שהיא עצמות ה' המתפשטת מן ה'. ומצד אמא, שהיא עצמות ה' יוצאת בת, שהוא מלכות, שהיא נהר התחתון. והבן הזה, שהוא ז"א, נמשך אח"כ יוצא מהם, מישי"ס ותבונה, והוא ו' דהויה, והוא יורש את אבא ואמא, שהם ישויות, כלומר שמקבל מוחין שלהם, אע"פ שאינם שלו מבחינת עצמו, אלא שיורש אותם. (כנ"ל בראשית א' דף ד' ד"ה וכבר) ונקשרה בו האמונה של הכל, שהיא מלכות, וממנו גיוזנית הבת, מאותה ירושה שהוא ירש, מישויות, דהיינו שמאיר לה מאותם המוחין.

אהיה שלחני אליכם. שהוא בינה. וזהו כשאמא מתעברת עם זו"ן, ועוד השם סתום. מתי מתגלה השם. הוא בזמן שכתוב, לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם, הויה אלקי אבותיכם וגו', השם הזה הוא שלמות הכל, וכאן הוא הגילוי והיחוד של השם הקדוש. והוא תפארת.

קסח) בג"כ קדמאה דכלא וכו': משום זה השם הראשון של הכל, הוא אהיה. שהוא כתר. השני ית, שהוא חכמה. משום שהחכמה שהיא י', הוציאה ה' שהיא בינה, (כנ"ל אות קנ"ח) והיא סתומה בו ואינה נפרדת ממנו, מן ה' לעולם. שה"ס בינה הנכללת בחכמה, והם מכוונים אר"א עלאין. וע"כ נקראת החכמה בשם ית. וכבר העמדנו, שכתוב, ונהר יוצא מעדן, שפירושו, שהבינה הנקראת נהר יוצאת מעדן שהוא חכמה, שבינה זו ה"ס ישראל סבא, ותבונה, דהיינו חוי"ב תתאין, והם כאפן הזה ה', כלומר שהקרן זוית שבימין האות ה' היא סוד י' שהיא חכמה הנקראת אבא תתאה, והנק' ישראל סבא, אשר אות ה', שהיא בינה הנקראת אמא תתאה, והנקראת תבונה, מתפשטת ממנו.

קסט) והכי אוליפנא מאבא וכו': וכך למדתי מאבי, י' היא כמו שאמרנו, שהיא חכמה. ואח"כ ית, שהחכמה הוציאה בתוכה 61 (דפו"י דף י"א ע"ב *) דף י"א ע"ב)

קעא) ועל דא ״ בעי למכתב שמא קדישא, ״ בקדמיתא, קוצא חד לעילא, וקוצא חד באמצעיתא, וקוצא חד לתתא, והא אתמר. לבתר ית, דלא מתפרשן דא מן דא לעלמין, כגוונא דא ״ זה. בגין דישתכחו תרווייהו בשלימו דכלא, אב ואם בן ובת. כגוונא דא ״ יה. הרי לך כל שלימו דמהימנותא.

קעב) לבתר אתפשט מהימנותא, ונפקין תרין בנין מכללא ״ חד, בארחייהו. בן נפיק מתרווייהו, והוא ״ דשמא קדישא. בת נפקת מסטרא דאימא, והיא ה' בתראה דשמא קדישא. ולא אשתלימת אלא עם ״, בגין דמניה אתזנת, ועל דא בעי למכתב ״, ולבתי ל ה', כגוונא דא ״ ה, הרי ״ וההוא אתפשטותא דנפיק מניה, כגוונא דההוא נהר דנפיק מן ״, בגין דמניה אתזנת. ״ הרי בן דנפיק מניה לתתא.

קעג) והא מלין אלין אוקים לון אבא, והא אתמרו. ואנא כד מטינא למלין אלין, אימא לון, בגין דפקדונא דאבא הכי. והכי בעי ב״נ לאודהרא בשמא

חלופי גרסאות

ח מאן דבעי ס ל״ג ה. י ו״ה. כ דא. ל וא״ו ה״א. מ ו״ה. ״ ו״ה. נ ו״ה.

מאמר

הסולם

סוד כתיבת שם הוי״ה

נשלמת אלא עם ״, כי המלכות אינה נשלמת אלא ע״י ז״א, משום שממנו ניזונית. דהיינו מקבלת שפעה. וע״כ צריך לכתוב צורת ה' שתהיה בה ״ תחילה, ואח״כ ח' כעין זה ״״ שהם ז״א ומלכות הכלולים במלכות. הרי הו' עם ההתפשטות היוצאת ממנו, המשלמת צורת ה' דומים כמו נהר היא חבונה, היוצא מן ״ שהוא ישראל סבא, כמו שנתבאר בצורת ה' ראשונה דהויה לעיל בדבור הסמוך. משום שממנו מן הו' ניזונית הח' שהיא בינה, אף כאן בח' אחרונה צריכים לכתוב תחילה ״ ואח״כ למשוך ממנה צורת ח', כי ה' זו ניזונית מן הו' ״ זג, שבתחילת צורת ח', הרי הוא בן היוצא ממנו מן הו' דהויה, למטה. בתוך הח' האחרונה. כלומר, שהוא ז״א שבמלכות.

קעג) והא מלין אלין וכו': והרי דברים אלו העמידם לי אבי, ונאמרו. ואני, כשמגיע אני לדברים אלו, אני אומר אותם כך, משום שכן הוא פקדון של אבי. כלומר שכן נמסרו לי. וכך צריך האדם להזהר בשם הקדוש, שיכתוב השם הקדוש באופן זה. וזה הוא כראוי. ואם לא באופן זה, לא נקרא שם קדוש, ונקרא פגום. ומי שפוגם את השם הקדוש טוב לו שלא נברא.

תליתאה

קעא) ועל דא בעי וכו': ועל כן צריכים לכתוב את השם הקדוש, ה' בתחילה, וצריכים לכתוב קוץ אחד למעלה, מעל ה' וקוץ אחד באמצע ה', וקוץ אחד למטה בתחתית ה'. שהם כח״ב המרומזים ב'. וכבר למדנו (לעיל אות קמ״ז). אח״כ צריך לכתוב ית, שאינם נפרדים זה מזה לעולם, כאפן זה. ״ דהיינו שתחילה יכתוב ה' שבקרון זוית, ואח״כ ימשוך ממנה ב' קוין, אחד למעלה על הגג, ואחד למטה לרגל ימנית, וקו קטוע ברגל השמאלית. כדי שימצאו שניהם בכל השלמות, אב ואם, הכלולים ביוד, שהם אויב עלאין. ואח״כ הוציאה ה' מתוכה את המילוי ו״ד ונעשית ממנה אות ה' בצירוף ה' שהם בן ובת, של ה' כי ו״ד דמילוי יוד ה״ס ז״א ומלכות הכלולים בחכמה (כנ״ל אות קנ״ו) הנקראים בן ובת. כעין זה צריכים לכתוב י״ה. הרי לך כל השלמות של האמונה. שהיא בינה.

קעב) לבתר אתפשט וכו': לאח״כ נתפשטה האמונה, שהיא הבינה, ויוצאים ממנה ב' בנים מכלל אחד, ומתחלקים לדרכיהם. הבן, שהוא ז״א, יוצא משניהם, מישויות, והוא ה' של השם הקדוש הויה. הבת, שהיא המלכות, יוצאת מצד אמא, דהיינו תבונה, והיא ה' אחרונה של שם הקדוש הויה. ואינה

(דפו״י דף י״א ע״ב)

קדישא, דיכתוב שמא קדישא כגוונא דא, ודא איהו כדקא חזי. ואי לאו, לא אקרי שמא קדישא ואקרי פגים. ומאן דפגים שמא קדישא, טב ליה דלא אתברי. קעד) תליתאה, יהויה דאקרי אלהים כמה דאתמר, רחמי, ונפיק מניה דינא. ודא הוא ההוא נהר, דנגיד ונפיק מעדן. רביעאה, אל גדול. והא אתמר, ודא גדולה. חמשאה, אלהים. ובכל אתר ׀ הוא גבורה. שתיתאה, יהויה, רחמי, שלימו דכלא. עקרא דכלא. קשרא די מהימנותא. אחיד לכל סטרין. ודא תפארת ישראל.

קעה) שביעאה ותמינאה צבאות. ועל דא, יהויה קריב בכלא. אחיד בכל סטרין, לזמנין יי אלהים, דהא קריבין אינון תפארת לגבי גבורה. לזמנין יי צבאות, ׀ דהא קריבין אינון תפארת לגבי נצח והוד, דאקרון צבאות. והא אתמר דאשתמודען מלי נביאי מהימני מפומייהו. כד אמרי, כה אמר יי אלהים. וכד אמרי, כה אמר יי צבאות. והווי ידעין מאן אתר ׀ אתיין מלין.

קעו) תשיעאה ץ שדי. דאמר לעלמא די, דהא ׀ די ספוקא הוא. וספוקא ׀ לא אתי לעלמא, אלא מן צדיק, דאיהו יסוד עולם, דאמר לעולם די. עשיראה, אדניי. דהא דינא דמלכותא דינא ודאי. והאי לאגחא קרבין דמלכא בעלמא. ודא גבורה תתאה, ודא איהו צדק.

חלוסי גרסאות

ס מוסיף דא הוא. ע רזא. ׀ אתר. ץ מוסיף אל שדי. ק ל"ג די; דספוקא ול"ג די. ׀ ויא אחי מן צדיק ול"ג לעלמא אלא.

עשרה שמות

הסולם

מאמר

קרב לכל, אחוה בכל הקצוות. כי לפעמים כתוב, הויה אלקים. שזה יורה שת"ת קרב לגבורה. ולפעמים כתוב, הויה צבאות, שזה יורה שת"ת קרב לנצח והוד הנקראים צבאות. והרי למדנו, שנודעים, דברי הנביאים הנאמנים מפייהם, כשאמרו, כה אמר הויה אלקים. וכשאמרו, כה אמר הויה צבאות, שהיו יודעים מאיזה מקום באים דברי הנבואה.

קעו) תשיעאה שרי, ראמר וכו': השם התשיעי הוא שרי, דהיינו יסוד, שאמר לעולם די, כי די פירושו ספוק כל מה שצריך, וספוק אינו בא לעולם אלא מצדיק, שהוא יסוד עולם, שאמר לעולם די. דהיינו שמשפיק לו צרכו. השם העשירי הוא אדני, שהוא מלכות, כי הדין של המלכות הוא דין ודאי, ואדניי הוא אותיות דין. והווי לערוך מלחמות המלך, שהוא ז"א, בעולם. חו נקראת גבורה תחתונה, חו נקראת צדק.

ואלין

קעד) תליתאה הויה דאקרי וכו': אחר שביאר ב' שמות הראשונים, אהיה יה שהם כתר וחכמה, (כנ"ל אות קס"ח) מבאר שם השלישי, שהוא הויה שנקרא אלקים. דהיינו בינה, כמו שלמדנו, שבינה בעצם היא רחמים, אלא שיוצא ממנה דין, וע"כ הכתב הוא הויה, רחמים. והקריאה הוא אלקים, דין, להיותה מנוקדת בניקוד אלקים. (כנ"ל אות קנ"ט) וזה הוא נהר ההוא היוצא מעדן. שהיא בינה. השם הרביעי הוא אל גדול, וכבר למדנו, שהיא גדולה, דהיינו ספירת החסד. השם החמשי הוא אלקים, שבכל מקום הוא גבורה. השם הששי הוא הויה, רחמים, שהוא שלמות הכל, עיקר הכל, הקשר של האמונה, אחוה לכל הקצוות. שכולל כל ששה קצוות חג"ת נה"י. וזה הוא תפארת ישראל.

קעה) שביעאה ותמינאה וכו': השם השביעי והשמיני, נקראים יחד, צבאות, שהם נצח והוד. וע"כ השם הויה, שהוא ת"ת, (דטריי דף י"א ע"ב)

יקרא

קעז) ואלין אינון עשרה שמהן דקב"ה אקרי בהו, ם מתקשרן דא בדא, ביחודא שלים. ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא, דהוא אשתמודע בהו, ואינון שמה, והוא אינון. וכד מתקשרן כלהו כחדא, על ריחא דקטרת, כדין אקרי קטרת, קשורא דמתקשרין כחדא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דידעין אורחין דאורייתא, וידעין לאשתמודעא ביקרא דמאריהון, עלייהו כתיב ן ובאו וראו את כבודי.

קעח) ן ואם זבח שלמים קרבנו. ר"ש אומר, כתיב ן עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. עשרה עשרה למאי קא אתיא. אלא, עשרה למעשה בראשית. ועשרה למתן תורה. עשרה מאמרות במעשה בראשית, ועשרה מאמרות במתן תורה. במאי קא מיירי. בגין דעלמא לא ן אתברי אלא בגין אורייתא, ן וכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא, עלמא מתקיימא. וכל זמנא דישראל מתבטלי מאורייתא, מה כתיב, ן אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. קעט) תא חזי, עשרה מאמרות למעשה בראשית, כדתנן בעשרה מאמרות נברא העולם. עשרה מאמרות למתן תורה, ן אלו עשרת הדברות. כתיב ן אנכי יי אלהיך. וכתיב במעשה בראשית ן יהי אור ויהי אור. דא מהימנותא דקב"ה * אור אקרי, דכתיב ן יי אורי וישעי ממי אירא וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) (ישעיה סו) חלק ג' קכא. ה) (ויקרא ג). ו) (במדבר ז) חלק ג' יב. קעט. רנח. תקוני זהר בהקדמה ו. ת"ע קלה: ז) (ירמיה לג) ב"א קצג צ"ג. ח) (שמות כ) יתרו צח צ"ג. ט) (בראשית א) ב"א מ צ"ד. י) (תהלים כז) ויחי רטו צ"ה וזר חדש כו ט"א שכ"ט תקונים חדשים קטז ט"א שלי"ח.

עשרה עשרה הכף

הסולם

מאמר

מאמרות, דהיינו עשרת הדברות, במתן תורה. שואל, מה מלמדנו בזה, ומשיב, משום שהעולם לא נברא אלא בשביל התורה, וכל זמן שישראל עוסקים בתורה העולם מתקיים, וכל זמן שישראל מתבטלים מתורה, מה כתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. שפירושו, אם לא התורה, שנאמר בה והגית בו יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתי, ושיעור הכתוב, הוא, כי הכף היא מלכות, שהיא כוללת ב' עשרות אלו, דבריאט עולם ומתן תורה, התלוים זה בזה. קעט) ת"ח עשרה מאמרות וכי: בוא וראה, עשרה מאמרות למעשה בראשית הוא כמו שלמדנו, בעשרה מאמרות נברא העולם. עשרה מאמרות למתן תורה, אלו עשרת הדברות. והם אלו כנגד אלו, שאם לא אלו דמתן תורה אינם מתקיימים אלו דמעשה בראשית כ"ל. כתוב, אנכי ה' אלקיך במתן תורה, וכתוב במעשה בראשית יהי אור ויהי אור. כי האמונה של הקב"ה, שהיא המלכות, שה"ס

קעז) ואלין אינון עשרה וכי: ואלו הם עשרה שמות שהקב"ה נקרא בהם, המקושרים זה בזה ביחוד השלם. ואלו עשרה השמות, הם הספירות הקדושות של המלך, שהן כח"ב חג"ת נה"מ, שהוא נודע בהן, והן שמו, והוא הן. וכשמתקשרות כולן כאחת על ידי הריח של הקטרת, אז נקרא קטרת, שפירושו קשר בלשון ארמי, שהוא קשר המדרגות שמתקשרות יחד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים דרכי התורה, ויודעים להכיר כבוד אדונם, עליהם כתוב, ובאו וראו את כבודי.

מאמר עשרה עשרה הכף

קעח) ואם זבח שלמים קרבנו: ר"ש אמר, כתוב, עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. שואל, עשרה עשרה ב' פעמים, למה הם באים, ומשיב, אלא עשרה שבמעשה בראשית, ועשרה דמתן תורה, כי יש עשרה מאמרות במעשה בראשית, דהיינו עשרה פעמים, ויאמר, והפסוק בראשית נחשב ג"כ למאמר, ועשרה 64 (דפו"י דף י"א ע"ב *) דף י"ב ע"א)

(קפ) כתיב כ) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. וכתיב במעשה בראשית, יהי רקיע בתוך המים וגו'. יהי רקיע, אליו ישראל, דאינון חולקא דקב"ה, דאחדין בהווא אתרא דאקרי שמים. והיינו רזא, דזמנא חדא שאל רבי ייסא סבא לרבי אלעאי, אמר, הא שאר עמין יהב לון קב"ה לרברבין ממנן שליטין, ישראל באן אתר יהב לון. שלח ליה, ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ושפיר שלח ליה.

קפא) בתוך המים, בין מלווי אורייתא. ויהי מבדיל בין מים למים, בין קב"ה, דאקרי ד באר מים חיים. ובין ע"ז, ה דאקרי מ) בורות נשברים וגו' דאינון מים ו המרים, מים עכורים, ז מכוונסים, סרוחים ומטונפים. וע"ד ישראל קדישין מבדילין בין מים למים.

קפב) כתיב ו) לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא, וכתיב במעשה בראשית, יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. תא חזי, כל מאן דאומי בשמא קדישא לשקרא, כאילו פריש אימא מאתרה לעילא. וכתרין קדישין לא מתייבבי בדוכתייהו, כמה דאת אמר, ו) ונרגן מפריד אלוף. ואין אלוף אלא קב"ה. וכתיב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, לא תשוי פרודא, בגין אומאה דשקרא. אל מקום אחד, כדקא חזי באתר דקשוט, ולא באתר אחרא לשקרא. ומאי שקרא. הוא דאזלין מיא לאתר אחרא, דלאו איהו דיליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

כ) (שמות כ) יתרו קג צ"ה. ל) (בראשית א) לעיל ג ואחדין. ד ל"ג באר. ה דאיהו. ו טרוחין. ז ל"ג אות קלו צ"ו. ח) (ירמיה ב) חלק ג' רסו. רפו. מכוונסים סרוחים ומטונפים; ל"ג סרוחים ומטונפים. ו) (שמות כ) יתרו קיב צ"ר. ס) (בראשית א) וארא מ) (ירמיה ב) חלק ג' רסו. רפו. נ) (שמות כ) יתרו מג צ"ש. ע) (משלי טז) ב"א שיב צ"ב.

עשרה עשרה הכף

הסולם

מאמר

שה"ס אנכי נקראת אור, שכתוב ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. הרי שהם אחד. קפ) כתיב לא יהיה וגו' : כתוב, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. שהוא בדומה למה שכתוב, יהי רקיע בתוך המים וגו'. כי יהי רקיע פירושו, ישראל, שהם חלק הקב"ה יתאחדו במקום ההוא שנקרא שמים, שהוא ז"א, וז"ס, שפעם אחת, שאל ר' ייסא סבא לרבי אלעאי, הרי שאר העמים נתן אותם הקב"ה לשרים ממונים שליטים, ישראל, באיזה מקום נתן אותם. שלח לו, ויתן אותם אליקים ברקיע השמים. ויפה שלח לו, כי ישראל מתאחדים בשמים שהם ז"א. קפא) בתוך המים: היינו בתוך דברי תורה, כי התורה נקראת מים. ויהי מבדיל בין מים למים, היינו בין הקב"ה שנקרא באר מים חיים, ובין עבודה זרה, שנקראת (דפו"י דף י"ב ע"א)

בורות נשברים אשר לא יכילו המים. שהם מים המרים, מים עכורים, מכוונסים, סרוחים ומטונפים. וע"כ ישראל קדושים, מבדילים בין מים למים. בין הקב"ה, ובין ע"ז. הרי שנקרא זה דומה להכתוב, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

קפב) כתיב לא תשא וגו' : כתוב, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא. וכתוב במעשה בראשית יקוו המים אשר מתחת השמים למקום אחד. בוא וראה כל הנשבע בהשם הקדוש לשקר, כאלו מפריד אמא, שהיא מלכות, ממקומה למעלה, והספירות הקדושות אינן מתייבבות במקומן. כש"א, ונרגן מפריד אלוף. ואין אלוף אלא הקב"ה. וכתוב, יקוו המים אשר מתחת השמים למקום אחד, שפירושו, לא תעשה פדוד בין המדרגות הנקראות מים, מחמת שבועת שקר. אלא אל מקום אחד. כראוי

קפג) כתיב ⁹ זכור את יום השבת לקדשו, וכתיב במעשה בראשית, תדשא הארץ דשא עשב. אימתי אתרביאת ארעא קדישא ואתעטרת בעטרהא, הוי אומר ביום השבת, דהא כדין אתחברת ¹¹ כלה במלכא, לאפקא דשאינ וברכאן לעלמא.

קפד) כתיב כבוד את אביך ואת אמך. וכתיב במעשה בראשית, יהי מארת ברקיע השמים. מאי קא מיירי. אלא אלין מאורות, ¹⁰ דא הוא אביך ואמך. אביך, דא שמשא. אמך, דא סיהרא. ואין שמשא אלא קב"ה, דכתיב ¹² כי שמש ומגן יי' אלהים. ולית סיהרא אלא כנסת ישראל, דכתיב ¹³ וירחך לא יאסף, ועל דא כלא חד.

קפה) כתיב לא תרצח, וכתיב במעשה בראשית, ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואנת לא תקטול בר נש, דאקרי הכי, דכתיב ויהי האדם לנפש חיה. ולא תהוו כדגים הללו, דרברבי בלעי לזוטרי.

קפו) כתיב לא תנאף, וכתיב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מכאן אוליפנא, דלא ישקר בר נש באנתו אחרא דלאו איהי בת זוגיה. וע"ד כתיב, תוצא הארץ נפש חיה ¹⁴ למינה, דלא תוליד אתתא אלא ממינה, ומאן איהו מינה, דא ¹⁵ בן זוגה.

קפז) כתיב לא תגנוב, וכתיב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

⁹ (שמות כ) הקסה"ו לט צ"א. ¹⁰ (תהלים פד) שמות ט צ"ח. ¹¹ (ישעיה ט) בא נ צ"צ. ¹² ח מטרוניתא. ט ל"ג דא הוא. י ל"ג מכאן אוליפנא. כ ל"ג למינה. ל בת.

מאמר

הסולם

עשרה עשרה הכף

ומגן ה' אלקים. ואין לבנה אלא כנסת ישראל, שהיא מלכות, שכתוב, וירחך לא יאסף. ועל כן ב' המקראות אחד הם.

קפה) **כתיב לא תרצח**: כתוב לא תרצח וכתוב במעשה בראשית, ישרצו המים שרץ נפש חיה. ללמדנו, שאתה לא תרצח אדם שנקרא כך, נפש חיה. שכתוב, ויהי האדם לנפש חיה. ולא תהיו כדגים האלו, אשר הגדולים בולעים את הקטנים. הרי שב' המקראות אחד הם.

קפו) **כתיב לא תנאף וכר**: כתוב לא תנאף. וכתוב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מכאן למדנו שלא ישקר אדם באשה אחרת שאינה בת זוגו. וע"כ כתוב, תוצא הארץ נפש חיה למינה, דהיינו, שאשה לא תוליד אלא ממינה. ומי הוא מינה, זהו בן זוגה.

קפז) **כתיב לא תגנוב וכר**: כתוב, לא תגנוב. וכתוב, במעשה בראשית, ויאמר אלקים הנה

כראוי במקום האמת. ולא יתפשטו למקום אחר שהוא שקר. ומהו השקר. הוא, שהמים הולכים למקום אחר, לטטרא אחרא, שאינו שלו של הקב"ה. הרי שהמקראות דומים זה לזה.

קפג) **כתיב זכור את וגו'**: כתוב, זכור את יום השבת לקדשו. וכתוב, במעשה בראשית, תדשא הארץ דשא עשב וגו'. מתי נתגדלה הארץ הקדושה, שהיא המלכות, ונתעטרה בעטרותיה. הוי אומר ביום השבת, כי אז נתחברה הכלה, שהיא מלכות, בהמלך, שהוא ז"א, להוציא דשאים וברכות לעולם. הרי שהמקראות דומים זה לזה.

קפד) **כתיב כבוד וגו'**: כתוב, כבוד את אביך ואת אמך. וכתוב במעשה בראשית, יהי מארת ברקיע השמים. מה מלמדנו. אלא אלו מאורות הם אביך ואמך, אביך, הוא השמש, שהוא ז"א. אמך, היא הלבנה, שהיא מלכות. ואין שמש אלא הקב"ה, שכתוב, כי שמש (דסו"י דף י"ב ע"א) 66

לכם את כל עשב זורע זרע, מאי דיהבית לכו ואפקידת לכו יהא לכו, ולא תגנובו מה דהוא מאחרא.

קפת) כתיב לא תענה ברעך עד שקר, וכתיב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מאן דהוא בדיוקנא דמלכא, לא תסהיד ביה שקר. ומאן דאסהיד שקר בחבריה, כאילו אסהיד לעילא.

קפט) כתיב לא תחמוד אשת רעך, וכתיב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הא בת זוגך לקבלך, וע"ד לא תחמוד אשת רעך.

קצ) ׀ והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו ׀ דכתיב, ׀ עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. אתקלו כחדא בשקולא חדא. ובגין כך קאים עלמא, ואשתכח ביה שלמא. ועל דא, ואם זבח שלמים קרבנו, לקיימא עלמא בשלמא. ולא עוד, אלא דמכפר על מצות עשה, ועל מצות ל"ת, בגין לאטלא שלום על כלא.

קצא) כתיב ׀ המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו, האי קרא אוקמוה חברייא. אבל המשל, דא ׀ אברהם, דכתיב ביה ׀ נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתיב ׀ ואברכך ואגדלה שמך. ופחד, דא יצחק. דכתיב, ׀ ופחד יצחק היה לי. ׀ עושה שלום במרומיו, דא יעקב. דכתיב, ׀ תתן אמת ליעקב, וכתיב ׀ והאמת והשלום אהבו. דאמת ושלום קשיר דא בדא. וע"ד הוא שלימותא דכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

׀ (במדבר ז) לעיל אות קעח צ"ו. ׀ (איוב כה) תרומה כזו צ"ב זהר חדש טו ט"א שמ"ו תקונים חדשים קטו ט"ב ש"א קכב ט"ב ש"ל. ׀ (בראשית בג) חיי שרה יח צ"ג. ׀ (בראשית יב) לך יח צ"א. כזו צ"ב. ׀ (מ"כה ז) לך קמח צ"ב. ׀ (זכריה ח).

׀ מוסיף והיינו דכתיב. ׀ ל"ג דכתיב. ׀ ג"ס כאן ד"א המשל דא מיכאל וכו' שנמצא באות קצ"ב ומוסיף ד"א עושה.

׀ (שם לא) משפטים קג צ"צ. ׀ (איוב כה) תרומה

עשרה עשרה הכף

הסולם

מאמר

שכתוב עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, שאלו ב' עשרה, נשקלו כאחד במשקל אחד. ומשום זה עומד העולם ונמצא בו שלום. וע"כ ואם זבח שלמים קרבנו. הוא לקיים העולם בשלום. ולא עוד אלא שמכפר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה, כרי להטיל שלום על הכל. קצא) כתיב, המשל ופחד וגו': כתוב, המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו. מקרא זה העמידו החברים. אבל המשל, זהו אברהם, שכתוב בו, נשיא אלקים אתה בתוכנו. שכתוב, ואברכך ואגדלה שמך. ופחד, זהו יצחק, שכי ופחד יצחק היה לי. עושה שלום במרומיו, זהו יעקב, שכתוב, תתן אמת ליעקב, וכתוב, והאמת והשלום אהבו. כי אמת ושלום שה"ט ת"ת ויטוד, קשורים זה בזה. וע"כ יעקב הוא שלימות הכל. פירוש, אברהם ויצחק, ה"ס ב'

הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע. דהיינו מה שנתתי לכם ומה שהפקדתי לכם, יהיה שלכם, ולא תגנובו מה שהוא מאחר.

קפת) כתיב לא תענה וגו': כתוב, לא תענה ברעך עד שקר, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו. היינו, מי שהוא בצורת המלך לא תענה בו שקר, ומי שמעיד שקר לחברו, כאלו מעיד שקר למעלה. קפט) כתיב לא תחמוד וגו': כתוב, לא תחמוד אשת רעך, וכתוב, במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו' הרי בת זוגך כנגדך. שניתנה לו בת זוגו חוה. ועל כן לא תחמוד אשת רעך.

קצ) והיינו עשרה מאמרות וכו': והיינו מה שאמרנו (באות קעח) עשרה מאמרות למעשה בראשית ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו 67 (דס"ז דף י"ב ע"א * דף י"ב ע"ב)

ויקרא

קצב) ם ושלמים שלימותא הוא, ושלמא דכלא. ומאן ן דאקריב שלמים אסגי שלמא בעלמא. יעקב איהו עביד שלום, כמה דאמרן. בגין דאחיד להאי ולהאי. ושלמים אחידן במצות עשה, ובמצות לא תעשה, בהאי סטרא, ובהאי סטרא. ועל דא אקרי שלמים. ורזא דמלה, ץ דכתיב, ן ויעקב איש תם: גבר שלים. שלים לעילא, ושלים לתתא. ן דבר אחר ן המשל דא מיכאל. ופחד דא גבריאל. דא יסודא דיליה ממיא ודא יסודא דיליה מאשא וקבי'ה עביד שלמא בינייהו דכתיב ן עושה שלום במרומיו.

קצג) רבי אחא אמר, כתיב ן אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'. ן מאי קא מיירי. כמה דאת אמר, ן והתודה אשר חטא עליה, עליה דייקא. ועי'ד חלת מצות וגו'. וחלת מצות, הא אוקמוה, ועל מה אתיא. מצת וחלת כתיב חסר, בגין דחטא עליה.

קצד) ן תאני רבי חייא, כתיב על זבח תודת שלמיו, דא שלימו דכלא. שלימו: תרי. תודה, אתיידע. אמר ליה רבי יהודה, תודה ידיע, שלימו מהו תרי. אמר ליה, תרין ווין, ן וי' דהיינו ן שלימו, שלמא דכלא. קצה) אמר רבי יצחק, תודת שלמיו, דאטיל שלמא בכלא, ואתער רחמי

מסורת ההור

חלופי גרסאות

ו) (בראשית כה) תולדות לד צ"ב. ז) (איוב כה) תרומה כזו צ"ב זהר חדש טו ט"א שמ"ו תקונים חדשים קטז ט"ב שי"א קכב ט"ב ש"ל. ח) (שם. ט) (ויקרא ז). ט) (שם ה) חלק ג' סג. זהר חדש פ ט"א ש"ו. דרך אמת ן עי'ן פ"י מאמר זה בפרוס בשער המכריעין פ"ד ע"ש.

ע ל"ג ושלמים שלימותא הוא. ן דקריב ץ ל"ג דכתיב. ן ל"ג מן ד"א עד סוף האות. ן מוסיף תודה מאי. ן ל"ג ו"ו. ן ל"ג שלימו.

מאמר

הסולם

שלמים

כאן התודה באה על מה שפגם במלכות. כי התודה באה על הצלה מיסורין, דהיינו הד' שצריכים להודות, ואין יסורין בלי עון. ונמצא שכל תודה באה על עון. אבל העון הזה פוגם רק במלכות, כמו בקרבן האשם, שכתוב שם, עליה, כנ"ל. וע"כ צריך להביא חלת מצות וגו', וחלות מצות הרי העמדנו מה הן ועל מה הן באות. אשר חלות מצות, הן בחינות מלכות, והן באות על פגם המלכות. מצת וחלת, כתובים חסרים ו'. שהוא משום, שחטא עליה, על המלכות, וע"כ הו' שהיא ת"ת, אינה מאירה בה.

קצד) תאני רבי חייא וכו': תנא ר' חייא כתוב, על זבח תודה שלמיו, זהו שלמות הכל. שלימו, היינו שנים. תודה, נודעת מה היא. א"ל ר' יהודה, תודה ידועה, שהיא מלכות, אבל שלימו, מה הם שנים שאתה אומר. אמר לו שהם שתי ווין ו"ו, שהם ת"ת ויסוד, דהיינו שלימו, שיורה שלום הכל. קצה) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, תודת שלימו, פירושו שמטיל שלום בכל ומעורר רחמים

ב' קוין ימין ושמאל, ויעקב הי"ס קו האמצעי המכריע ומיחדם ועושה שלום ביניהם. קצב) ושלמים שלימותא הוא וכו': ושלמים, הוא שלמות, ושלום הכל. ומי שמקריב שלמים מרבה שלום בעולם. כי שלמים הוא בחינת קו האמצעי, כמו יעקב. יעקב הוא עושה שלום כמו שאמרנו, משום שאחוז בזה ובוה, דהיינו שמתייחדים בו קו ימין וקו שמאל. שה"ס אברהם ויצחק. ושלמים אחוים במצות עשה, שה"ס קו ימין, ובמצות לא תעשה, שה"ס קו שמאל, דהיינו בצד זה ובצד זה, כמו יעקב, להיותם ג"כ קו אמצעי, וע"כ נקראים שלמים. וסוד הדבר, שכתוב, ויעקב איש תם, שפירושו איש השלם. כי כל השלמות היא בקו האמצעי. שהוא שלם למעלה בוי"א, ושלם למטה במלכות. קצג) ר' אחא אמר וכו': רא"א, כתוב, אם על תודה יקריבנו, והקריב על זבח התודה וגו'. שואל, מה הוא אומר, למה צריכים להקריב עליו חלות מצות וגו'. ומשיב, הוא כש"א התודה אשר חטא עליה, עליה הוא בדיק, דהיינו על שחטא ופגם במלכות. אף (דפו' דף י"ב ע"ב)

בכלהו עלמין. תודת שלמיו, רבי יוסי אמר, הא דאמר רבי חייא שפיר, דכ"י אתברכא מאינן א תרי, דאינן שלמא ב דכלא. רבי יוסי אמר, לחם חמץ ג הא ידיע, והא אתמר כמה דהוה חטאה, כך הוה מקרב בהווא גוונא ממש.

קצו) ת"ח, חלת מצת חסר, כמה דאתמר בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן. ז למאי קא רמיזא. אמר ר' שמעון, הני אינן ח להט החרב המתהפכת וגו'. בגין דכלהו ה אתמנן על ארחייהו דבני נשא, על אינן דעברין על פקודי אורייתא, ועל דא ו כלא סלת בלולה בשמן, לאמשכא משח רבות מאתר עלאה לתתא, ויתברכון כלהו כחדא, מהווא משח רבות קודשא.

קצו) ז ודא הוא יין לנסך, והא אוקימנא רביעית ההין. ח ואתר חד ט מלי יין ושמן ומים לנסוך, והא אוקימנא . מלי, מים לאשקאה גנתא, כ וכל אינן נטיעין. ועל דא, אית מים ואית מים. יין, אית אתר דאיהו טוב, ואית אתר ז דאיהו לאענשא דאיהו דינא.

קצח) על דא, מאן דחמי ט יין בחלמיה, אית למאן דאיהו טב, ואית למאן דאיהו דינא. אי תלמיד חכם הוא, כתיב ז ויין ישמח לבב אנוש. וכתוב ח כי טובים דודך מיין, ודא הוא יין דמנטרי, דחדי לכלא. ואי לא, ט תנו שכר לאובד ויין למרי נפש. אית יין אחרא דאיהו דינא. ועל דא, נ יאות לקרבא אלין מלין בקרבניה, בגין ט דיתעבר דינא, ויתער רחמי. אעבר יין, ואייתי יין, וכן בכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ) (בראשית ג) ב"ב עו צ"א. ל) (תהלים קר) ויחי א אתרי. ב דלבא. ג מוסיף הא ידיע והא ידיע. ר צ"א. מ) (שיר א) ב"ב פה צ"א. נ) (משלי לא) ד מוסיף ורקיקי מצות למאי. ה אתמשכן. ו ל"ג כלא. ז דא. ח ובאתר. ט תלין תליין וליג יין. תקוני זהר תכ"ח עב: י ל"ג מלי. כ לכל. ל ל"ג דאיהו לאענשא. מ ליה. נ חזי. ס דאעבר. ע ואתער.

שלמים

הסולם

מאמר

מאבא עלאה, למטה, ויתברכו כולם יחד משמן משחת קדש ההוא. שהוא השפע מאבא. קצו) ודא הוא יין וכו': זה הוא יין לנסך, שמביא, שהוא נמשך מאמא. הרי העמדנו, שהוא רביעית ההין, דהיינו במדת המלכות, הנקראת רביעית ההין, ומקום אחד, שהוא מלכות הנקראת מזבת, מלא יין ושמן ומים לנסוך. והרי העמדנו הדברים, אשר מים ה"ס החסדים הנמשכים מן הנהר, שהוא בינה, להשקות את הגן, שהוא מלכות, וכל אלו נטיעות, דהיינו כל מדרגותיה, וע"כ יש מים של קדושה, ויש מים הזדוניים של הסי"א וכו'. יין, יש מקום שהוא טוב, ויש מקום, שהיין בא להעניש, שהוא דין.

קצח) על דא מאן וכו': ע"כ מי שראה יין בחלומו, יש למי שהוא טוב, ויש למי שהוא דין, אם תלמיד חכם הוא, כתוב, ויין ישמח לבב אנוש. וכתוב, כי טובים דודיך מיין. וזה הוא

רחמים בכל העולמות. תודת שלמיו, ר' יוסי אומר, זה שאמר ר' חייא יפה הוא, שכנסת ישראל, שהיא המלכות, מתברכת מאלו שנים, שהם ת"ת ויסוד, שהם שלום הכל. ר' יוסי אומר, לחם חמץ הרי ידוע, שיוורה על אחיות החצונים, ולמדנו, כמו שהיה החטא, שנתן אחיזה לחצונים בחטאו, כך הוא מקריב באסון הזה ממש. וע"כ מביא לחם חמץ.

קצו) ת"ח חלת מצת וכו': בוא ודאה, חלת מצת כתוב חסר ו', כמו שלמדנו. בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן, על מה הוא דומז. אמר ר' שמעון, אלו הם המתקה על להט החרב המתהפכת וגו'. משום שכולם, שהם מבחינות להט החרב המתהפכת, נתמנו על דרכיהם של בני אדם, על אלו שעוברים מצות התורה, וע"כ הכל הוא סולת בלולה בשמן, להמשיך שמן המשחה ממקום עליון.

(דס"ו דף י"ב ע"ב)

קצט) ושמן לא אעדי מקרבניה לעלמין, בר ממנחת קנאות דכתיב (ט) לא יצוק עליו שמן וגו'. דהא הכא לא בעיא רחמי, דהא כלא דינא, דכתיב (ז) וצבתה בטנה ונפלה ירכה. פ וכתוב (ט) יתן יי' וגו', ועל דא וזאת תורת זבח השלמים אם על תודה יקריבנו.

(ר) רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי יצחק, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. פתח רבי יצחק ואמר, (ג) הנה ברכו את יי' כל עבדי יי' וגו', האי קרא הא אוקמוה חברייתא, והא אתמר. אבל האי שבחא הוא דכל אינון בני מהימנותא. ומאן אינון בני מהימנותא. אינון דמשתדלי באורייתא, וידעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות. ושבחא דאינון בני מהימנותא, אינון דקיימין בפלגו ליליא למלעי * (ב) באורייתא ומתדבקי בה בכנסת ישראל, לשבחא ליה לקודשא ב"ה במילי דאורייתא.

(רא) ת"ח, בשעתא דבר נש קם ז בפלגות ליליא למלעי באורייתא, ורוח צפון אתער ק בפלגות ליליא, ההיא אילתא קיימא ומשבחא ליה לקב"ה. ובשעתא דהיא קיימא, כמה אלף, וכמה רבבן, קיימין עמה בקיומיהו, וכלהו שארן לשבחא למלכא קדישא.

(רב) ההוא מאן דזכי וקם בפלגות ליליא למלעי באורייתא, קב"ה אציית ליה, כמה דאוקמוה, דכתיב (ק) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

פ ליג וכתוב יתן ה' וגו'. ז בליליא וליג בפלגות ק ואתפלג.

(ט) (במדבר ה). (ט) (שם) משפטים קא צ"ט. (פ) במדבר ה. (ז) (תהלים קלד) תולדות ח צ"ג. (ק) (שיר ח) לך ז צ"א.

הנה ברכו — כל עבדי ה'

הסולם

מאמר

ולמדנו. אבל זה שבח הוא לכל אלו בני האמונה ומי הם בני האמונה, הם אלו העוסקים בתורה ויודעים ליחד השם הקדוש כראוי. והשבח של אלו בני האמונה הוא שעומדים בחצות לילה לעסוק בתורה, ומתדבקים בכנסת ישראל, שהיא המלכות, לשבח את הקב"ה בדברי תורה. (רא) ת"ח בשעתא דבר נש וכו': הוא וראה, בשעה שהאדם קם בחצות לילה לעסוק בתורה, ורוח צפונית, שה"ס הארת השמאל, מתעוררת בחצות לילה, אילה ההיא, שהיא המלכות, עומדת ומשבחת להקב"ה, שהוא ז"א, ובשעה שהיא עומדת, כמה אלפים וכמה רבבות עומדים עמה בקיומם, וכולם, מתחילים לשבח את המלך הקדוש.

(רב) ההוא מאן דזכי וכו': אותו שזכה וקם בחצות לילה לעסוק בתורה הקב"ה מקשיב לו. כמו שהעמדנו, שכתוב, היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. וכל אותו ההמון של מעלה, וכל בעלי תשבחות המזמרים לאדונם

הוא יין המשומר המשמח את הכל. ואם אינו תלמיד חכם, נאמר בו, תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, כי יש יין אחר שהוא דין. (כנ"ל פקודי אות ת"פ) וע"כ יפה להקריב אלו הדברים בקרבן, כדי להעביר הדין ולעורר רחמים, מעביר יין דס"א, שהוא דין, ומביא היין דקדושה שהוא רחמים. וכן בכל דבר. צריכים להעביר הדין ולעורר הרחמים.

קצט) ושמן לא אעדי וכו': ושמן לא יחסר מקרבנך לעולם, חוץ ממנחת קנאות, שכתוב, לא יציק עליו שמן וגו'. כי כאן אינה צריכה רחמים, כי כולה היא דין, שכתוב, וצבתה בטנה, ונפלה ירכה. וכתוב יתן ה' וגו'. ועל זה נאמר, וזאת תורת זבח השלמים אם על תודה יקריבנו.

(ר) רבי חזקיה וכו': ר"ח היה יושב לפני ר' יצחק, קמו בחצות לילה לעסוק בתורה. פתח ר' יצחק ואמר, הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו'. מקרא זה הרי העמידוהו החברים (דפו"י דף י"ב ע"ב *) דף י"ג ע"א) 70

וכל אינון אוכלוסין ^ה לעילא, וכל בני תושבחתא דמזמרין למאריהון, כלהו ^ט משתככי בגין תושבחתא דאינון דלעו באורייתא, ^ח ומכרזי ואמרי, ^ז הנה ברכו את יי' כל עבדי יי'. אתון ברכו את יי'. אתון שבחו למלכא קדישא אתון אעטרו ליה ^א למלכא.

(ג) וההיא ^א אילתא מתעטרא ביה בההוא בר נש, וקמת קמי מלכא, ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך, במאי ברא אתערנא ^ב לגבך, ומאן אינון דשבחא כלא דלהון קמי מלכא. ^ג הדר ואמר, העומדים בבית יי' בלילות. אלין אקרון עבדי יי', אלין אתחזון לברכא למלכא. וברכתא דלהון ברכתא, הה"ד ^ט שאו ידיכם קדש וברכו את יי' וגו'. אתון אתחזון דמלכא קדישא יתברך על ידיכו ^ד וברכתא דעל ידיכו ברכתא היא.

(ד) שאו ידיכם קדש. מהו קדש. אתר עלאה, דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מניה. דכתיב, ונהר יוצא מעדן להשקות. ועדן הוא דאקרי קדש עלאה, בגין כך שאו ידיכם קדש. ובר נש דעביד כן, וזכי להאי, מאי קא מכרזי עליה. יברכך יי' מציון, את תברך לקביה, מאתר דאקרי קדש עלאה. והוא יברך לך מאתר דאקרי ציון, דאת ומטרוניתא תתברכון כחדא.

(ה) כמה דזווגא דלכון הוה כחדא לשבחא למלכא. כך מההוא אתר ^ה דמתברכא ^ו כנסת ישראל, מההוא ^ז אתר ^ח יזמין לך ברכאן, הה"ד יברכך.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (תהלים קלד) לעיל אתר ר צ"ק. (ט) (תהלים קלד) ר דעמא. ט משתכחין. ח ל"ג ומכרזי. א ל"ג למלכא. ב לקמך. ג הה"ד. ד ל"ג וברכתא דעל ידיכו ברכתא היא. ה מתברכא וההוא ול"ג כ"י. ו ל"ג כנסת ישראל. ז מוסיף אתר ממש. ח יודמן; יומן. דרך אמת ^א השכינה נקראת אילת השחר מתעטרת במעשים טובים של ב"א שבזה העולם.

שאו ידיכם קדש

הסולם

מאמר

ואומר, הוא מקום עליון, שהוא חכמה, שהמבוע של הנחל העמוק, שהוא בינה, יוצא ממנו. שכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות, אשר נהר הוא בינה, ועדן הוא שנקרא קדש העליון, ומשום זה, שאו ידיכם קדש. דהיינו שיעלה ידיו לחכמה ויקבל משם שפע קדש. ואדם שעושה כן, וזוכה לזה, מה מכריזים עליו. יברכך ה' מציון. דהיינו, אתה תברך להקביה ממקום שנקרא קדש עליון, והוא יברך אותך ממקום שנקרא ציון. אשר אתה והמלכה. תתברכו יחד.

(ה) כמה דזווגא דלכון וכי: כמו שהחיבור שלכם של האדם והמלכות, הוא יחד לשבח את המלך, כך ממקום ההוא שמתברכת כנסת ישראל, דהיינו מציון שהוא יסוד שלה, מאותו מקום יזמן לך הברכות, ז"ש, יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים. מהו טוב ירושלים

לאדונם, כולם שוקטים, בשביל התשבחות של אותם העוסקים בתורה, ומכריזים ואומרים, הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' אתם העוסקים בתורה, ברכו את ה'. אתם, שבחו למלך הקדוש. אתם, העטירו את המלך.

(ג) וההיא איילתא וכי: ואילה ההיא, שהיא המלכות, מתעטרת באדם ההוא, וקמה לפני המלך, ואומרת, ראה באיזה בן באתי אליך, באיזה בן נתעוררתי אליך. ומי המה שכל השבח שלהם הוא לפני המלך. חזר ואמר, העומדים בבית ה' בלילות, אלו הם הנקראים עבדי ה', אלו הם הראויים לברך את המלך, והברכה שלהם היא ברכה. ז"ש, שאו ידיכם קדש וברכו את ה' וגו'. אתם ראויים שהמלך הקדוש יתברך על ידיכם, והברכה שעל ידיכם היא ברכה.

(ד) שאו ידיכם קדש: שואל מהו קדש.

י"י מציון ׀ וראה בטוב ירושלים. מאן . הוא טוב ירושלים. אינון ברכאן ׀ דנפקא לה ממלכא, ע"י דההוא דרגא קדישא ׀ דצדיק. ועל דא, יברכך י"י מציון ׀ וראה בטוב ירושלים, וכלא חד מלה.

(רו) ׀ וראה בנים לבניך וגו', וראה בנים לבניך שפיר, מהו שלום על ישראל, מאי קא בעי הכא על ישראל. אלא, בגין דאסגי שלמא לעילא, דכד הוא זכי לכולי האי, אסגי שלמא לעילא ותתא. שלום על ישראל, סתם. ושלום שבחא הוא דעלאי ותתאי, שבחא הוא דכל ׀ עלמין. ומלי דאורייתא אסגיאו שלמא בעלמא, דכתיב (ח) י"י עז לעמו יתן י"י יברך את עמו בשלום.

(רז) (ק) נפש כי תחטא. רבי יוסי פתח, (ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', כמה אית להו לבני נשא לאזדהרא ׀ מחוביהון, דלא למחטי קמי ׀ מאריהון, דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי, אתערו בני עלמא לבייכו לקמי מלכא קדישא. אתערו לאזדהרא מחובייכו. אתערו נשמתא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא עלאה.

(רח) דתנינו, בשעתא דקודשא ב"ה אפיק ׀ נשמתא לנחתא בבני נשא, אסהיד ׀ בה (ג) בכמה ר' יעודין, בכמה קסטורין, בגין לנטרא ׀ פקודין. ולא עוד אלא דאעבר ׀ לה באלף ותמניא עלמין ׀ לאשתעשעא, ולמחמי בהו יקרא דאינון דמשתדלי באורייתא. ׀ וקיימא קמי מלכא בלבוש יקר, ׀ בדיוקנא דהאי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ת) (תהלים כט) תולדות נד צ"א. (א) (ויקרא ד) ׀ מוסיף ולא עוד אלא וראה. י ל"ג הוא. ׀ דנפקין. ׀ ל ל"ג דצדיק. ׀ מ ל"ג וראה בטוב ירושלים. ׀ נ מוסיף ולא עוד אלא וראה. ׀ ס עמין. ׀ ע מחוביו. ׀ פ מארי ׀ צ לאינון נשמתין. ׀ ק בהו. ׀ ר ויעודין. ׀ ש פקודייהו. ׀ ת ליה. ׀ א מוסיף לאשתעשעא בהו. ׀ ב מוסיף נפקא וקיימא. ׀ ג מוסיף ולבחר הכי בדיוקנא. ׀ דרך אמת (ב) בכמה תוכחות בכמה שוטרים ממונים להעניש העוברים על דין התורה והוא מלשון קוסטינר.

מאמר

הסולם

נפש כי תחטא

(רו) נפש כי תחטא וכו': ר' יוסי פתח, עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו'. כמה יש לבני אדם שזיהרו מחטאיהם, שלא לחטא לפני אדונם, כי בכל יום ויום יוצא כרח, וקורא בני העולם, עוררו את לבכם לפני מלך הקדוש, התעוררו להזהר מחטאיכם. עוררו הנשמה הקדושה שנתן בתוכם ממקום הקדוש העליון.

(רח) דתנינו בשעתא וכו': שלמדנו, בשעה שהקב"ה מוציא את הנשמה להורידה בבני אדם, הוא מעיד בה בכמה הבטחות, ובכמה עונשים, כדי שתשמור מצותיו. ולא עוד אלא שמעבירה באלף ושמונה עולמות, להשתעשע, ולראות בהם כבודם של העוסקים בתורה. ועומדת לפני המלך בלבוש יקר בצורת עולם הזה. בלבוש יקר עליון, היא מסתכלת בכבוד המלך בכל יום, והוא מעטר אותה

ירושלים, הן אלו הברכות שיוצאים אליה, אל המלכות, מן המלך, ע"י המדרגה הקדושה דצדיק, דהיינו יסוד דז"א, ועל זה אוה"כ, יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים. והכל הוא דבר אחד.

(רו) וראה בנים לבניך וגו': שואל, וראה בנים לבניך, יפה הוא, מהו שלום על ישראל, מהו רוצה כאן, שאומר, על ישראל. ומשיב, משום שאדם ההוא, מרבה שלום למעלה, כיון שהוא זוכה לכל כך, מרבה שלום למעלה ולמטה, שלום על ישראל, סתם דהיינו על ישראל שלמטה, ושלום, הוא שבח של העליונים והתחתונים, שבח של כל העולמות. ודברי תורה מרבים שלום בעולם, שכתוב, ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

עלמא, ז בלבוש יקר ה עלאה אסתכלת ביקרא דמלכא כל יומא, ואעטר לה בכמה עטרין.

(ט) בשעתא דמטי זמנא לנחתא ו לעלמא, ז עבדת ח מדוראה בגנתא דעדן ס דארעא תלתין יומין, למחמי יקרא דמאריהון דצדיקייא, וסלקא לאתרהא לעילא, כ ובתר דא נחתת לעלמא, * אעטר לה מלכא קדישא, בשבע עטרין, עד דאתת ועאלת בגו גופא דב"נ. ז וכד איהי בגופא דב"נ, ח וחבת בהאי עלמא, ואשתדלת בחשוכהא. אורייתא תוהא עלה, ואמרת, ומה כל יקרא דא, וכל אשלמותא אשלים לנפשתא מלכא עלאה, והיא חבאת קמיה, נפש כי תחטא, נ מה דין הוא דתחטא.

(י) אמר ר' יוסי, נפש כי תחטא אהדרנא לקרא עד שיפוח היום, עיטא להאי נפש לאזדהרא מחובהא, ותיתוב לאתדכאה, עד שיפוח היום, עד שלא יפוח יומא דהאי עלמא, וייתי ההוא יומא תקיפא, דיתבע לה מלכא דינא, לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דא הוא רזא פ בין חברייא דקא אמרי, ז דבשעתא דמטי זמנא דב"נ לנפקא מן עלמא, צולמא דבר נש אתעבר מניה, ה"ד עד שיפוח היום, עד דלא ינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דאתעבר צולמא, ק יתוב קמי מאריה.

(יא) רבי אלעזר אמר, תרין צולמין אית ליה לב"נ כד איהו בקיומיה, חד רברבא, וחד זעירא, ר דכתיב הצללים, תרי. וכד משתכחי כחדא, כדין הוא

חלופי גרסאות

ד בלבוש נהורא; בההוא נהורא. ה ל"ג עלאה. ו בעלמא. ז עבדה. ח מסורהא; מדורא. ט ל"ג דארעא. י ל"ג לעילא. כ ולבחר ול"ג דא. ל ל"ג וכד איהי בגופא דב"נ. מ וחבת. נ ומאן. ס ואמר. ע תפוח. פ לחברייא ול"ג בין. צ בשעתא. ק יתיב; ויתיב לקמי. ר ומשתכחי ול"ג מן דכתיב עד כדין.

נפש כי תחטא

הסולם

מאמר

אותה בכמה עטרות. יעודין, פירושו הבטחות. קפסורין, פירושו עונשין, לפי הענין.
 (ט) בשעתא דמטי זמנא וכו': בשעה שמגיע הזמן לרדת לעולם, היא עושית דירתה בגן העדן הארץ שלשים יום, לראות יקר אדונם של הצדיקים, ואח"כ עולה למקומה למעלה. ואחר זה יורדת לעולם. והמלך הקדוש מעטיר אותה בז' עטרות, עד שבאה ונכנסת בגוף האדם. וכשהיא בגוף האדם, חוטאת בעולם הזה, ועוסקת בחושך, התורה מתפלאת עליה, ואמרת, ומה כל הכבוד הזה וכל השלמות הזו, השלים מלך העליון את הנפש, והיא חוטאת לפניו, נפש כי תחטא, מה זה הוא שתחטא.
 (י) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, נפש כי תחטא, נחזור אל הכתוב, עד שיפוח היום. עצה לנפש הזאת, שתזהר מחטאה, ותשוב ויחזיק דף י"ג ע"א * דף י"ג ע"ב)

ודא

ב"נ בקיומיה. ועל דא, ונסו הצללים כתיב. כדן בעי בר נש לאסתכלא בעובדוי, ולתקנא לון קמי מאריה, ויודי עליהו. בגין דקבי"ה אקרי רחום וחנון, ומקבל לאינון דתבין קמיה.

ריב) ודא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים, דכיון דאינון צללים מתעברן מניה, ואיהו ג) תפיס בקולרא, תשובה היא אבל לא מעליא כ"כ כזמנא דקאים איהו בקיומיה. ושלמה מלכא אכריו ואמר, ו) וזכור את בוראך בימי בחורותך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'.

ריג) וע"ד עד שיפוח היום, דבעי בר נש לאתקנא עובדוי. דכד מטון יומוי לאסתלקא מן עלמא, קבי"ה תוהא עליה, ואומר, ונפש כי תהטא ושמעה קול אלה, והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא בי, ואסהדית בה כד גחתת לעלמא, והוא עד ודאי, מכמה זמנין דאסהדית בה, לנטרא פקודי. בגין כך הואיל וב"נ הוא עד, בשעתא דיתוב קמי מלכא, או ראה או ידע. או ראה, אינון חובין דעבד ואסתכל בהו. או ידע בבירורא דמלה דעבר על פקודא דמאריה, אם לא יגיד, אם לא יודי עליהו קמי מאריה ו) כד יפוק מהאי עלמא, ונשא עונו. וכד ישא עונו, היאך פתחין ליה פתחא, והיאך יקום קמי מאריה, ועל דא נפש כי תחטא כתיב.

ריד) נפש כי תחטא. רבי אבא פתח, ה) כל זאת באתנו ולא שכחנו ולא שקרנו בבריתך. כל זאת באתנו, כל אלו באו עלינו מבעי ליה. אלא כל דינין דלעילא אתו עלנא. ולא שכחנו, ולא אנשינא מילולי אורייתך. מכאן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ש מוסיף מה כתיב כד.

ג) (קהלת יב) מקץ סו צ"א. ד) (ויקרא ד) לעיל אות ר"ז צ"ב. ה) (תהלים מד).

דרך אמת ג) כאלו נתפט וקסור בטלשלת על צוארו ואסור בזיקים מאחר שהצללים נסתלקו ממנו.

מאמר

הסולם

נפש כי תחטא

בה לשמור מצותי. משום זה, כיון שהאדם הוא ע"ד, בשעה שישוב לפני המלך, או ראה או ידע, או ראה, אלו העונות שעשה הסתכל בהם, או ידע, בבירורו של הדבר, שעבר על מצות אדונו, אם לא יגיד, אם לא יתודה עליהם לפני אדונו, כשיצא מן העולם, אז, ונשא עונו. וכשישא את עונו, איך יפתחו לו פתח, ואיך יקום, לפני אדונו. וע"כ כתוב, ונפש כי תחטא.

ריד) נפש כי תחטא וגו': ר' אבא פתח, כל זאת באתנו ולא שכחנו ולא שקרנו בבריתך. כל זאת באתנו, שואל, כל אלו באו עלינו, היה צריך לומר, ולא באתנו, שהיא לשון נקבה, ומשיב, אלא כל דינים שלמעלה, הכלולים בזאת, באו עלינו, דהיינו שאומר, כל

ריב) ודא הוא ע"ד וכו': וזה הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים, כי כיון שאלו הצללים געברים ממנו והוא נאסר בזיקים, שהולך למוות, אם עושה אז תשובה, היא תשובה, אבל אינה טובה כל כך, כתשובה שעושה בזמן שהוא בקיומו, ושלמה המלך מכריו ואומר, וזכור את בוראך בימי בחורותך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'.

ריג) וע"ד עד שיפוח וגו': וע"כ, עד שיפוח היום, צריך האדם לתקן מעשיו, כי כשמגיעים ימיו להסתלק מן העולם, הקבי"ה תוהא עליו ואומר, ונפש כי תחטא, ושמעה קול אלה, והרי השבעתי אותה בשבועה, בשמי, שלא תשקר בי, והעדתי בה כשירדה לעולם. והוא ע"ד, מכמה פעמים שהעדתי

אוליפנא, [ז] כל מאן דאנשי מלולי אורייתא, ולא בעי למלעי בה, כאלו אנשי לקב"ה, דהא אורייתא כלה שמא דקב"ה הוי.

רטו) ולא שקרנו בבריתך, ה דכל מאן דמשקר ביה בהאי את קיימא קדישא דרשים ביה, כאלו משקר בשמא דמלכא, בגין דשמא דמלכא אתרשים ביה בבר נש. וקרא אחרא אודי ביה בהאי קרא, דכתיב (ו) אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר. אם שכחנו שם אלהינו, כד"א ולא א שכחנו. ונפרוש כפינו לאל זר, כד"א, ולא שקרנו בבריתך. וכלא חד מלה. מאי שקרא הכא. דפריש כפיו לרשותא אחרא, ומשקר בהאי ברית. וע"ד אורייתא אחידת בהאי, דכל מאן דנטיר האי ברית, כאלו נטיר אורייתא כלה, ב ומאן דמשקר בהאי, כאלו משקר באורייתא כלה.

רטז) ת"ח, אברהם עד לא אתגזר, הא ג לא אתמר דאיהו נטיר אורייתא, כיון דאתגזר מה כתיב, (ז) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חקותי ותורת. וכלא בגין דאתגזר, ד אתרשים ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה כדקא יאות, סליק ליה כאילו נטר אורייתא כלה. יצחק * אוף הכי כתיב, (ח) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל דא אורייתא אקרי ברית. ריז) ת"ח, יוסף בגין דנטר ליה להאי ברית, ולא בעא לשקרא ביה, זכה ליקרא בהאי עלמא, וליקרא לעלמא דאתי. ולא עוד, אלא דקב"ה אשרי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת ולא למשקר בהאי את קיימא קדישא דרשים ביה דכל מאן דמשקר ביה כאלו משקר. א מוסיף שכחנו ורא היא אורייתא דאיהו שם אלקינו. ב ל"ג מן ומאן עד סוף האות. ג ל"ג לא. ד ואחרשים.

(ו) (תהלים מד). (ז) (בראשית כו) חלק א' בהשטות רסד: חלק ג' רעו: זהר חדש כג ס"א ש"ז תקונים חרשים קב ס"א של"ח ס"ב ש"ג ש"ה ש"ו קכא ס"ג של"ז. (ח) (בראשית יז) נח נו צ"א. דרך אמת [ז] כל מי ששוכח.

ולא שקרנו בבריתך

הסולם

מאמר

הזה כאלו שומר כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה. רטז) תא חזי אברהם וכו': בוא וראה, אברהם בטרם שנמול, לא נאמר שהוא שומר התורה. כיון שנמול, מה כתוב, עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חקותי ותורותי. והכל הוא משום שנמול גרשם בו רושם קדוש, ששמר אותו כראוי, ומעלה עליו, כאלו שמר כל התורה כולה. יצחק. כתוב בו גם כן, ואת בריתי אקים את יצחק. ועל כן נקראת התורה ברית. ריז) ת"ח יוסף בגין וכו': בוא וראה, יוסף, משום ששמר ברית זו ולא רצה לשקר בה, זכה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא. ולא עוד אלא שהקב"ה השרה את שמו בתוכו, שכתוב ערות ביהוסף שמו, שהשם י"ו נתוסף ביוסף. זכה לברכות שבעולם הזה ולברכות שבעולם הבא.

כל זאת, כי זאת היא המלכות שכוללת כל דינין שלמעלה, וע"כ אומר באתנו, לשון נקבה. ולא שכחנוך, היינו ולא שכחנו דברי תורתך. מכאן למדנו, כל מי ששוכח דברי תורה ואינו רוצה לעסוק בה, הוא כאלו שכח את הקב"ה. כי התורה כולה, היא שמו של הקב"ה. רטו) ולא שקרנו בבריתך: כי כל מי שמשקר באות ברית קדש הזה שרשום בו, הוא כאלו משקר בשמו של המלך, משום ששמו של המלך רשום באדם, בברית חילה. ומקרא אחר יורה על מקרא הזה, שכתוב, אם שכחנו שם אלקינו ונפרוש כפינו לאל זר. אם שכחנו שם אלקינו, הוא כש"א, ולא שכחנוך. והכתוב, ונפרוש כפינו לאל זר, הוא כש"א, ולא שקרנו בבריתך. והכל דבר אחר, ומהו השקר שבכאן, הוא שפורש כפיו לאל זר, ומשקר באות ברית. וע"כ התורה נאחזת בזה, בברית, וכל מי ששומר ברית

שמייה בגויה, דכתיב (ט) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכתא דהאי עלמא, ולברכתא דעלמא דאתי.

ריח) א"ר יצחק, כתיב (י) בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף ה בגין דנטיר להאי ברית, זכה בשור, דאיהו קדמאה ו לקרבנא. א"ל רבי יהודה, אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהי שמאלא, בימינא מבעי ליה, דהא כתיב (כ) לפני שור מהשמאל. א"ל בגין דיגין על חובי דירבעם.

ריט) א"ל, רזא אוליפנא בהאי קרא, דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית, דהאי ברית אחיד בתרין דרגין, ואינון תרין דרגין לעילא, בשמהן אתקרון. ואוליפנא בפרשת פרה אדומה, דהאי פרה חד דרגא ; מאינון תרין דרגין עלאין הוי, וזווגא דפרה שור אקרי, ודא הוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו ה הדר לו ודאי. ולאוי האוי כשור דעלמא, אלא וקרני ראם קרניו. קרנא עלאה הוא על כל אחרנין, ועל דא בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ.

רכ) א"ר אבא, משמע, דכל מאן דנטיר להאי את רשימא קדישא, אינון תרין דרגין עלאין אתקשרן ביה. לנטרא ליה בכלא, ולאעטרא ליה

תלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה ל"ג בגין דנטיר להאי ברית. ו מוסיף לקרבנא שור שהקריב אדם הראשון. ז ל"ג מאינון תרין דרגין עלאין. ח ל"ג הדר לו. ט ל"ג א"ר אבא. י ולנטרא.

(ט) (תהלים פא) וירא עץ צ"א. י) (דברים לג) מקץ מו צ"ה וזר חדש מו ט"א שמו ש"ט. כ) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א.

ולא שקרנו בכריתך

הסולם

מאמר

ראם קרניו, שהקרן שלו עליון על כל האחרים; וע"כ בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ. פירוש. שע"י הפריעה שבברית מילה נמשכים המוחין דהארת חכמה מן צד השמאל דז"א. הנקרא פני שור. כמ"ש להלאה (בפרשת שלח דף קט"ג ע"א ד"י) אתר דפריעה שרי איהו שור דיוקנא דשמאלא. וכן בחינת המלכות שבברית, המקבלת ממנו, נקראת פרה. וה"ס ב' מדרגות שבברית. שאומר כאן. ומבחינה זו משבתו משה, בכור שורו הדר לו. אמנם להוציאן מבחינות השמאל שבקליפות, אומר, וקרני ראם קרניו. שפירושו, קרנא עלאה הוא על כל אחרנין, כי קרנים, פירושן הארות, כמו קרן עור פניו, וכל השורים שאינם ממרכבה עליונה הקדושה, ממשיכים הארת השמאל למטה. משא"כ קרניו של יוסף, הוא קרנא עלאה וכו', שממשיך ממטה למעלה.

רכ) א"ר אבא משמע וכו': אר"א, משמע מזה, שכל מי ששומר אות רושם הקדוש הזה, מתקשרים בו אלה שתי המדרגות העליונות לשמור אותו בכל, ולעטר אותו ביקר העליון. ועל כן זכה יוסף, בשתי מלוכות, אחת

ריח) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, כתוב, בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף, משום ששמר ברית זו, זכה בשור, שהוא הראשון לקרבנות. אמר לו ר' יהודה א"כ למה נתברך בדבר שהוא שמאל, שיוורה על דין, בימין היה צריך להתברך. שהרי כתוב, לפני שור מהשמאל. אמר לו, כדי שיגן על חטאת ירבעם. שהחטא של ירבעם היה, שהגביר השמאל על הימין, בע"ז שלו.

ריט) א"ל רזא אוליפנא וכו': אמד לו, למדתי סוד במקרא הזה, כיון שיוסף שמד לברית זו, אשר ברית זו אחוזה בשתי מדרגות, שהן יסוד ומלכות, ששתיהן נקראות ברית, ואלה שתי מדרגות למעלה נקראות בשמות, ולמדנו בפרשת פרה אדומה, שפרה הזו שהיא מלכות, היא מדרגה אחת מאלו ב' מדרגות עליונות שבברית, וזווג דפרה נקרא שור. כלומר, כיון שהמלכות דברית נקראת פרה, נקרא היסוד, הסחובר עמה, בשם שור. וזה הוא שכתוב בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. הדר לו ודאי, שמהארת השמאל שנקרא שור, נמשך היופי וההידור. ואין זה שור פשוט כשורים של כל העולם, אלא וקרני

ביקרא עלאה. ועל דא זכה בתרין כ מלכו. חד הוא. וחד בנו. ל זכיון דשלמה מלכא אתדבק בנשים נכריות, אתייהיב מלכותא לירבעם, ועל דא ברית חביבא מכלא.

רכא) בגין כך א"ר שמעון, האי בר נש דאוליד בר, אתקשר בשכינתא, דהיא פתחא דכל פתחין כ עלאין, פתחא דאתקשר בשמא קדישא. נ והוא דמא דנפיק מההוא רביא, נטיר קמי קודשא בריך הוא, ובשעתא דדינין מתערין בעלמא, אשגח קודשא בריך הוא בההוא דמא, ושזיב עלמא. ובגין כך כתיב (ז) ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. וכתיב (ח) ואם בגבורות שמנים שנה. וכלא בחד מתקלא סלקא.

רכב) תאנא בההוא דמא, זכי עלמא לאתבסמא בחד, וקיימין כלהו עלמין, דכתיב (ט) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו'. אם לא בריתי תינח. יומם ולילה למה.

רכג) א"ר שמעון, תנינן תרין כתרין אתאחדן כחדא, ואינון פתחא דכל שאר כתרין, כ ותאנא, חד דינא, וחד רחמי, ומתבסמאן דא בדא, דכר ונוקבא. בסטרא דדכורא שריא חסד. בסטרא דנוקבא שריא דינא. כ חד חוורא וחד סומקא. ובגין לאתבסמא דא בדא, כ מתקשרן דא בדא. והאי ברית אחיד בהו ביומם ולילה, בדינא וחסד. בדינא בקדמיתא. ולבתר שריא ביה בחד, ואתבסם בכלא. ודא הוא ברית דאקרי יומם ולילה, דאחיד בתרווייהו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (בראשית יז) חרומה רצב צ"ו. (ח) (תהלים ז) כ ל"ג מלכו. ל כיון. ט והאי [;האי] רביא דאתגור חיי שרה יג צ"א. (י) (ירמיה לג) ב"א קצ"ג צ"ג. אתקשר בשכינתא דהיא פתחא דכל כתרין עלאין. נ דאמר ר' שמעון ההוא. ס מוסיף ותאנא חד דכר והד נוקבא. ע מוסיף ובג"כ חד. פ מוסיף בג"כ מתקשרן.

מאמר

הסולם

ולא שקרנו בביריתך

שנה, דהיינו שממשין חיינו מבינה, שהיא ספירה ח'. (כנ"ל ויחי דף מ"ז ד"ה פירוש) והכל עולה במשקל אחד.

רכב) תאנא, בההוא דמא וכו': למדנו, בדם ההוא של המילה, זוכה העולם להתבשם בחד, ומתקיימים כל העולמות. שכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. שואל, אם לא בריתי, יפה הוא, אבל, יומם ולילה למה צריך לכתוב.

רכג) א"ר שמעון תנינן וכו': אר"ש, למדנו, שתי ספירות מתאחדות יחד, שהם ז"א ומלכות, והם הפתח של כל שאר הספירות. ולמדנו, אחד דין, שהוא המלכות, ואחד רחמים, שהוא ז"א, ומתבשמים זה בזה זכר ונקבה. בצד הזכר, שהוא ז"א, שורה חסד. בצד הנקבה, שהיא המלכות, שורה דין. אחד הוא לבן, ואחד הוא אדום, וכדי שיתבשמו זה בזה מתקשרים

אחת, היא עצמו, ואחת, היא בנו, דהיינו ירבעם, כיון ששלמה המלך נתדבק בנשים נכריות ניתנה המלכות לירבעם. וע"כ הברית חביבה מכל.

רכא) בגין כך אמר וכו': משום זה אמר ר"ש, אדם שמוליד בן הוא נקשר בשכינה, שהוא פתח של כל הפתחים העליונים, פתח הנקשר בשם הקדוש הויה, שכל ספירה היא פתח לעליונה ממנה. ודם ההוא היוצא מן הילד בברית מילה, שמור לפני הקב"ה, ובשעה שהדינים מתעוררים בעולם משגיח הקב"ה בדם ההוא ומציל את העולם, ומשום זה כתוב, ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר וגו'. כי יום השמיני רומז על הבינה, שהיא שמיניות ממטה למעלה, וממנה נמשכת הארת פני שור, דהיינו מקו שמאל דבינה. וע"כ צריכים להמתין ליום השמיני, וכתוב ואם בגבורות שמונים (דפו"י דף י"ד ע"א) 77

רכד) ז ומאן דזכי לנטרא להאי ברית כדקא יאות, ולא חטי ביה כל יומי, אחיד בהו ביומם ולילה. וזכי לתרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי. ועל דא אקרי ^ק אברהם שלים, דכתיב ^ט התהלך לפני והיה תמים, ואימתי אקרי שלים. כד זכה בתרווייהו, ביומם ולילה. דכתיב ^ט יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי. ותרווייהו אחסין אברהם. ולא אתקיימא ביה חסד בקיומא שלים, עד דאתגזר. כיון דאתגזר, אתקיים ביה, וזכה לתרווייהו, ואקרי שלים.

רכה) כמה דתנינן דכתיב, ^ט והוא יושב פתח האהל כחום היום. פתח האהל, דא הוא כתרא עשיראה דמלכא, דאיהו פתחא לכל משכנא קדישא דשאר ^ר כתרין, וקרייה דוד מלכא ^ט פתחא, דכתיב ^ז פתחו לי שערי צדק, וכתיב זה השער ליי. כחום היום. כד נהרא ^ת נהירו דחסד, חולק עדביה, ^א כמה דיתיב בהאי, ^ב יתיב בהאי. אימתי אתקיימו ביה, כד אתגזר. ובגין כך אקרי ברית יומם ולילה. תאנא כתיב, ^ק ופסח יי על הפתח. מאי ופסח יי על הפתח. דשריא על האי פתחא חסד, לאתבסמא. ובגיני כך ולא יתן המשחית וגו'.

רכו) אמר רבי אלעזר, הא תנינן, גיורא כד אתגזר ועייל תחות גדפי דשכינתא, אקרי גר צדק ולא יתיר, גר צדק ודאי, זכי למיעל בההוא * כתרא דצדק ואת אמרת יומם ולילה דזכו לתרווייהו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (בראשית יז) בשלח קיט צ"י. ע) (תהלים מב) שמות קג צ"ג. פ) (בראשית יח) ב"א קכט צ"א. ז) (תהלים קיח) ב"א שלט צ"ג. ק) (שמות יב) נח נא צ"א.

ז) ל"ג מן ומאן עד וע"ד. ק) אדם. ר) מוסיף כתרין וכתיב פתחו לי שערי צדק. ט) צדק; מוסיף להאי פתחא. ת) נהורא דחסד; חסד ול"ג נהירו. א) כמאן. ב) ל"ג יתיב בהאי.

מאמר

הסולם

ולא שקרנו בבריתך

רכה) כמה דתנינן דכתיב וכו': כמו שלמדנו. שכתוב, והוא יושב פתח האהל כחום היום. פתח האהל, זו היא ספירה עשירית של המלך, דהיינו מלכות, שהיא פתח לכל משכן קדוש של שאר הספירות, ודוד המלך קרא אותה פתח, שכתוב, פתחו לי שערי צדק, שהוא המלכות. וכתוב, זה השער לה'. הרי שפתח האהל הוא מלכות, כחום היום, היינו כשמאיר אור החסד דז"א, שהוא חלק נחלתו של אברהם. וכמו שיושב בזה, בפתח האהל שהוא מלכות, כן יושב בזה, בז"א, בחסד שלו שנק' כחום היום. ומתי נתקיימו בו שניהם. הוא כשנימול. ומשום זה נקרא ברית יומם ולילה. למדנו, כתוב ופסח ה' על הפתח. מהו ופסח ה' על הפתח. היינו ששורה על פתח הזה, שהוא מלכות, חסד, שיתבשם הפתח, ומשום זה, ולא יתן המשחית וגו'.

רכו) א"ר אלעזר וכו': אר"א, הרי למדנו, הגר, כשנימול ונכנס תחת כנפי השכינה, נקרא גר צדק, ולא יותר, גר צדק ודאי משום

מתקשרים זה בזה, וברית הזאת אחוז בהם ביומם ולילה שהם ריזן וחסד, דהיינו במלכות ובז"א, מתחילה בדין בסו"ה, שמאלו תחת לראשי, ואח"כ שורה בו החסד ומתבשם בכל. הן בחכמה והן בחסדים. וזה הוא, ברית, הנקרא יומם ולילה, דהיינו בהכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה, שאחוז בשניהם, בז"א שנקרא יומם, ובמלכות שנקראת לילה.

רכד) ומאן דזכי לנטרא וכו': ומי שזכה לשמור את הברית הזו כראוי, ולא חטא בה כל ימיו הוא מרכבה ליסוד, והוא אחוז ביומם ובלילה, שהם ז"א, כמו היסוד, חוכה לבי' עולמות, לעולם הזה ולעולם הבא. וע"כ נקרא אברהם שלם, שכתוב, התהלך לפני והיה תמים. ומתי נקרא תמים, שפירושו שלם, כשזכה בשניהם, ביומם ולילה. שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. ואת שניהם ירש אברהם, ולא נתקיים בו החסד בקיום שלם, עד שנמול. כיון שנמול, נתקיים בו החסד וזכה לשניהם ונקרא שלם.

(דפו"י דף י"ד ע"א * דף י"ד ע"ב)

רכז) א"ל ר"ש, אלעזר ברי, לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא, ומגזעא דקשוט, למאן דאתי מגזעא בישא, ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו, ו) ואנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת. באומות ע"ז כתיב ו) אשר בשר חמורים בשרם זורמת סוסים זרמתם.

רכח) ובגין כך, ישראל קדישין זרעא דקשוט, גזעא דאתבסמו בטורא דסיני, ואתפסק מנייהו כל זוהמא, כלהו מתבסמין, וכלהו עיילי בקיימא קדישא דיומם ולילה, למהוי שלמים בכלא. אבל באומות עובדי ע"ז, קשיא למעבר מנייהו זוהמא, ואפילו עד ג' דרין. ד ובגין כך גר צדק. ודאי.

רכט) ה דאמר רב המנונא סבא, אומות עובדי ע"ז, עד לא אתגזרו שריין ו בכתרין תתאין דלא קדישין, ורוח מסאבא שריא עלייהו. כיון : דאתגיירו ואתגזרו, שריין בכתרא ה קדישא דשריא על שאר כתרין תתאין, ורוחא קדישא שריא עלייהו. אבל ישראל, קדישין בני קדישין, דגזעין ושרשין, ואתבסמו בטורא דסיני, ועאלו במהימנותא שלימתא קדישא. בשעתא . דאתגזר שריא בכלא, דכתיב ו) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

רל) ו) והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה וגו'. רבי יוסי אמר, ב) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח. האי קרא קשיא, כתיב ג) ומי המבול

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג ואתעסק. ד מוסיף ובג"כ תנינן טוב שבגוים וכו' ובגין : ל"ג ובג"כ גר צדק ודאי. ה מוסיף והאי. ו בדניין. ז דאתגזרו ול"ג דאתגיירו. ח מוסיף קדישא של שכינתא. ט אתבסמו מהימנותא ול"ג בטורא דסיני ועאלו. י דאתגיירו.

ו) (ירמיה ב) לך קנא צ"ב. ש) (יחזקאל כג) וירא קכג צ"ג. ח) (דברים ד) ב"ב קו צ"א. א) (ויקרא ה) ויקהל פ צ"ד. ב) (ישעיה נד) נח סה צ"ח. ג) (בראשית ז).

ולא שקרנו בביתך

הסולם

מאמר

רכט) דאמר רב המנונא וכו' : דאמר ר"ה סבא. אומות עכו"ם, מטרם שנמולו שורים בכתרים התחתונים שאינם קדושים, ורוח הטומאה שורה עליהם. כיון שנתגיירו ונמולו, שורים בכתר הקדוש השורה על שאר כתרים תחתונים, שהיא המלכות, ורוח קדוש שורה עליהם. אבל ישראל, קדושים בני קדושים בגזע ושורש, ונתבשמו על הר סיני, ונכנסו באמונה שלמה הקדושה, בשעה שהם נמולים שורים בכל, דהיינו בוי"א ובמלכות הנק' יוחס ולילה. שכתוב, ואתם הדבקים בה אלקיכם חיים כלכם היום.

רל) והיה כי יחטא וגו' : ר' יוסי אומר, כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח. מקרא זה קשה, שכתוב, ומי המבול היו על הארץ. וכתוב, ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול. שכתוב, מי המבול ולא מי נח. וכאן כתוב כי מי נח. ועוד, שכתוב, זאת לי, הם לי היה צריך לומר.

משום שזכה להכנס בספירה זו שנקראת צדק, שהיא מלכות. ואתה תאמר יומם ולילה, שהנימול זוכה לשניהם, דהיינו גם לז"א. רכז) א"ל ר"ש וכו' : אמר לו ר"ש : אלעזר בני, אינו דומה, מי שבא משורש קדוש ומגזע אמת, למי שבא מגזע רע, ומן שורש גועל הרע הקשה. בישראל, כתוב בהם ואנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת. באומות עכו"ם כתוב, אשר בשר חמורים בשרם זורמת סוסים זרמתם.

רכח) ובג"כ ישראל וכו' : ומשום זה, ישראל הם קדושים זרע אמת, גזע שנתבשם על הר סיני ונפסק מהם כל זוהמא, וע"כ כולם מתבשמים וכולם באים באות הקדוש של יומם ולילה, להיות שלמים בכל, כמו שאמרנו. אבל באומות עכו"ם, קשה להעביר מהם הזהמא, ואפילו עד שלשה רודות, ומשום זה נקרא גר צדק ודאי. משום שנכנס רק בספירת המלכות, הנקראת צדק, ולא בוי"א.

(דפו"י דף י"ד ע"ב)

היו על הארץ. וכתיב (ז) ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול. מי המבול כתיב, ולא מי נח, והכא כתיב כי מי נח זאת לי. זאת לי, הם לי מבעי ליה. רלא) אלא הכי תאנא, כד זכאין סגיאו בעלמא, קב"ה חדי ומשתבח בהו. דתנינן כד שארי זכאה בעלמא, ואשתכח ביה, כביכול אטיל שלמא בעלמא, וכל עלמא מתברכא בגיניה, ואטיל שלמא בפמליא של מעלה. מנא לן. דכתיב, (ח) או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. תרין שלמין אמאי הכא. אלא יעשה שלום לי, דאשרי דכר ונוקבא. שלום יעשה לי, דמתברכאן אבהן.

רלב) מאי איכא בינייהו, אמר רבי יוסי, כד מתברכאן אבהן, שלום יעשה לי, דאקדים שלמא בכלא. ובגין כך שלום קדים. יעשה שלום לי, מאי טעמא לא אקדים שלום הכא. אלא בגין כ דיתעבר כ חויא דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה, ובגין כך יעשה אקדים, ולבתר שלום. רלג) תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא, דינין לא מתערין, ולא שלטין בעלמא, משום דההוא בר נש זכאה הוא אות בעלמא, וקב"ה בעי ביקריה, ועלמא מתקיים בגיניה.

רלד) תניא א"ר יוסי, בזמנא דבני עלמא אשתכחו חייבין קמי קב"ה, ההוא זכאה דאשתכח בעלמא, כ קב"ה אשתעי בהדיה, בגין דיבעי רחמין על עלמא, ויתפייס בהדייהו. מה עבד קב"ה, אשתעי בהדיה על אינון חייבי עלמא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (שם ט) וירא קינ צ"ו. ה) (ישעיה כו) חלק ג' קית. זהר חדש מט ט"א ש"ב עה ט"ג שמ"ד ט"ד ש"ב. כ דאתעבר. ל חיילא. ח בדפו"י כתב ויקרא פ"א ע"ב ושם מתחיל זה המאמר. נ בעי קב"ה לאשתעי.

מאמר

הסולם

מי נח

הקדים כאן שלום. אלא הוא משום שצריכים להעביר תחילה את הנחש השורה אצל הנוקבא. שהיא המלכות, ואח"כ יבא הדבר, שהוא ז"א, לשרות במקומו עם המלכות, ומשום זה הקדים תחילה יעשה, דהיינו שיעשה התקון להעביר הנחש, ואח"כ שלום, ב"י ז"א ומלכות.

רלג) תאנא בזמנא וכו': למדנו, בזמן שצדיק נמצא בעולם, דינים אינם מתעוררים ואינם שולטים בעולם, משום שאדם צדיק ההוא, הוא אות בעולם, דהיינו שהוא בבחינת יסוד שנקרא אות, והקב"ה רוצה ביקדו, והעולם מתקיים בשבילו.

רלד) תניא א"ר יוסי וכו': למדנו, אד"י, בזמן שבני אדם נמצאים חייבים לפני הקב"ה, הצדיק ההוא הנמצא בעולם, הקב"ה מדבר עמו, כדי שיבקש רחמים על העולם, ויתרצה

רלא) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו, כשצדיקים מרובים בעולם, הקב"ה שמח ומשתבח בהם. שלמדנו כששורה צדיק בעולם, ונמצא בו, כביכול, הוא מטיל שלום בעולם, שהוא המלכות, וכל העולם מתברך בשבילו, ומטיל שלום בחברותא של מעלה. מאין לנו הוא, כי כתוב, או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, שני שלומים למה כתוב כאן. אלא, יעשה שלום לי, היינו שמשדה דכר ונוקבא, שהם ז"א ומלכות, שלום יעשה לי, היינו שמתברכים האבות, שהם חג"ת דז"א.

רלב) מאי איכא בינייהו וכו': מה ההפרש ביניהם, בין שלום יעשה לי, אל יעשה שלום לי. אמר ר' יוסי כשמתברכים האבות, שהם חג"ת, נאמר, שלום יעשה לי, מטעם שמקדים שלום על הכל, שהוא חשוב יותר מכל, וע"כ שלום כתוב קודם. דהיינו שלום יעשה לי, יעשה שלום לי, מהו הטעם שלא (דפו"י דף י"ד ע"ב)

א"ל לאוטבא ליה בלחודוי, ולשיצאה לכלהו. מה ארחיה דההוא בר גש זכאה. שביק דידיה, ונסיב ^ה לדכולי עלמא בדיל דיתפייס קב"ה בהדיהו. (רלה) מנא לן. ^ה ממשה. ^ע דאמר ליה קב"ה, חבו ישראל, ^ו עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וגו' ^פ תו אמר ליה, הרף ממני ואשמידם וגו', בהאי שעתא אמר משה אי בגין יקרא דידי ישתצון ישראל מעלמא, טב לי מותא, ולא יימרון דשביקנא האי דכולי עלמא, בגין יקרא דילי. ^צ מיד ויחל משה את פני יי' אלהיו. ואושיט גרמיה למיתה בכמה אתרי בגיניהון דישראל, דכתיב ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו'. ותאנא, לא זז משה ^ק מתמן, עד דמחל קב"ה לישראל, הדא הוא דכתיב וינחם יי' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו. וכתיב ^ז ויאמר ה' סלחתי כדברך. (רלו) ואלו בנח כתיב, ^ח ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא ^ט לפני וגו'. אמר ליה נח, ולי מה ^י את עביד. א"ל והקימותי את בריתי אתך וגו' עשה לך תיבת עצי גפר. ולא בעא רחמי על עלמא, ונחיתו מיא, ואובידו בני עלמא, ובגין כך מי נח כתיב. מי נח ודאי, דביה הוו תליין, ^י דלא בעא רחמי על עלמא. (רלז) מכאן א"ר יוסי, מאי דכתיב ^י ויחל נח איש האדמה. ויחל : כד"א, לא יחל דברו, דאתעביד חול. איש האדמה, דבגיניה אשתציו בני עלמא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ו) (שמות לב) וירא סו צ"א. (ז) (במדבר יד) וירא סו צ"ד. (ח) (בראשית ו) ב"א של צ"ד. (ט) (בראשית ט) נח קח צ"א. (י) (במדבר ל) חלק ג' רנה. דרך אמת ה] ע"י כל זה המאמר בפרשת נח דף ס"ז ע"ב.

מי נח

הסולם

מאמר

אשר דבר לעשות לעמו. וכתוב, ויאמר ה' סלחתי כדברך. (רלו) ואלו בנח כתיב וכו' : ואלו בנח כתוב, ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני וגו'. אמר לו נח, ולי מה אתה עושה. אמר לו, והקימותי את בריתי אתך וגו' עשה לך תבת עצי גפר. ולא בקש רחמים על העולם, וירדו מים, והאבירו בני העולם. ומשום זה, מי נח כתוב, מי נח ודאי, כי בו היו תלויים, מחמת שלא ביקש רחמים על העולם. (רלז) מכאן א"ר יוסי וכו' : מכאן אר"י, מה שכתוב, ויחל נח איש האדמה. ויחל פ"י כש"א, לא יחל דברו, כי נעשה חול. איש האדמה, הוא משום שבשבילו כלו כל בני העולם שלא ביקש עליהם רחמים. פירוש אחר, איש האדמה, משום שבשבילו נתקיימה האדמה, אחר שהשחיתו אותה הקודמים, שכי לא

ויתרצה להם. מה עושה הקב"ה מדבר עמו מאלו רשעי עולם, ואמר לו שיטיב עמו לברז ויכלה את כולם. מה דרכו של אדם צדיק ההוא, עוזב את שלו, ולוקח עצמו ללמד זכות על כל העולם, כדי שהקב"ה יתרצה להם. (רלה) מנא לן ממשא וכו' : מאין לנו זה ממשה, שאמר לו הקב"ה חטא ישראל עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וגו'. עוד אמר לו, הרף ממני ואשמידם וגו'. בשעה ההיא אמר משה, אם משום יקר שלי יכלו ישראל מן העולם, טוב לי המות, ולא יאמרו שעזבתי את זה של כל העולם משום היקר שלי. מיד ויחל משה את פני ה' אלקיו. ומסר עצמו למיתה בכמה מקומות שבביל ישראל. שכתוב, ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו'. ולמדנו לא זז משה משם עד שמחל הקב"ה לישראל. ז"ש, וינחם ה' על הרעה (דפו"י דף י"ד ע"ב *) דף ס"ו ע"א)

דלא בעא רחמי עלייהו. ד"א איש האדמה, דבגיניה אתקיימת לבתר ה דאשתציאו קדמאי, דכתיב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם וגו'.
 רלח) תאנא מי נח אקרון, דהוא גרים דאקרון על שמיה. א"ר יוסי, זאת לי מאי קא מיירי. אלא אמר קב"ה, מי נח גרמו לי, דאגלי זאת בעלמא. דכתיב « ואני זאת בריתי אותם. זאת אות הברית וגו'. את קשתי נתתי בענן. כלומר לית מאן ב דאשגח נ אלא ליקרא דשמי דרמיזא בזאת. ומאן גרים ליה, מי נח. רלט) מכאן סימנא לחסידא זכאה, דלא ד אתגלייא ה האי קשת ביומו, ולא אצטריך עלמא ו ביומוי להאי ז אות. ומאן ה איהו. ההוא דבעי רחמי על עלמא, ואתחזי לאגנא עלוי. כגון ה רשב"י, דלא אצטריך עלמא ביומוי להאי . אות, דהא הוא כ אות סימנא בעלמא ל הוה.

רמ) דלא הוה גזרה דאתגזר על עלמא לעילא, דלא מבטל לה. והיינו דכתיב, ו מושל באדם, קב"ה מושל באדם. ומי מושל בקב"ה כביכול. צדיק. דקב"ה גזיר, ואיהו מבטל.

רמא) כגון ר"ש בן יוחאי, דיומא חד הוה יתיב אנבא ה דתרעא דלוד, זקף עינוי, חזא שמשא דנהיר, ואסתים נהורא ג' זמנין, אדהכי נ אתחשך נהורא, ואתחזי ביה בשמשא אוכמא וירוקא. א"ל לר' אלעזר בריה, תא אבתראי ה ברי, ונחמי דהא ודאי גזרה אתגזר לעילא, וקב"ה בעי לאודעא לי, דודאי ה תלתין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ) (ש"ב פג) הקסיהו קלג צ"ג. ת ל"ג דאשתציאו קדמאי. א ל"ג ואני. ב דישנת. ג ל"ג אלא. ד יתגליא. ה ל"ג האי קשת ביומוי. ו ל"ג ביומוי. ז זאת. ח ניהי. ט ר"ש. י ברית כ ל"ג אות ל ל"ג הוה. מ דמערטא. נ אחשיך. ס ל"ג ברי. ע ג.

מאמר

הסולם

קב"ה גזיר וצדיק מבטל

שהוא מגין על העולם בתפלתו. ומי הוא אותו שמבקש רחמים על העולם, וראוי להגן עליו. היינו כמו ר' שמעון, שלא נצרך העולם בימיו לאות הוה. כי האות ההוא סימן בעולם הוא. שאין מגין זולת הקב"ה. כנ"ל.

רמ) דלא הוה גזרה וכו': ולא היתה גזרה שנגזרה למעלה על העולם, שלא היה ר"ש מבטל אותה. והיינו שכתוב, מושל באדם, דהיינו הכתוב, צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלוקים, הקב"ה מושל באדם. ומי מושל בהקב"ה, כביכול, צדיק מושל. שהקב"ה גוזר והוא מבטל.

רמא) כגון רשב"י וכו': כגון ר' שמעון בן יוחאי, שיום אחד היה יושב בפתח שער לוד. נשא עינוי וראה השמש מאיר, וסותם אורו ג' פעמים. בתוך כך נחשך האור, ונראה בשמש, שחור וירוק. אמר לו לר' אלעזר בנו, בא אחרי בני, ונראה. כי ודאי גזרה נגזרה למעלה

לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם וגו'.

רלח) תאנא מי נח וכו': למדנו, מי נח הם נקראים, משום שהוא גרם שיהיו נקראים על שמו, דהיינו על מה שלא התפלל עליהם כנ"ל, אבל זאת לי, מה הוא אומר. ומשיב, אלא אמר הקב"ה, מי נח גרמו לי שנגלה זאת בעולם, שהיא המלכות הנקראת זאת, שמתגלה בסוד הקשת להגן על העולם, שכתוב, ואני זאת בריתי אותם. וכתוב, זאת אות הברית וגו' את קשתי נתתי בענן. כדי להגן על העולם. כלומר, הקשת מורה, שאין מי שישגיח על העולם ויתפלל עליו, אלא אני עושה לכבוד שמי הרמוז בזאת. ומי גרם לי לזה, מי נח. שלא התפלל ולא הגן על העולם. רלט) מכאן סימנא לחסידא וכו': מכאן הסימן לחסיד צדיק, שלא נגלה הקשת בימיו, שבימיו לא נצרך העולם לאות הוה, מפני (דפריי דף ט"ו ע"א)

יומין תליא ההוא מלתא דאתגזר לעילא. פ ולא עביד קב"ה, עד ז דאודעיה לצדיקייא, הה"ד ז כי לא יעשה יי אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

רמב) עד דהוו אזלי עאלו בההוא כרם. חמו חד חויה דהוה אתי, ופומיה פתיחא, ק ומלהטא בארעא בעפרא. ר אשתניק ר"ש, וקטפר ידוי ברישיה דחויה, שכ"ך ט חויה, מאיך פומיה. וחמא לישניה מרחיש. א"ל חויה חויה, זיל ואימא ו לההוא חויה ת עלאה, דהא ר"ש בן יוחאי בעלמא שכ"ח. עייליה לרישיה לחד נוקבא דעפרא. אמר גוזר אנא, ז כשם דתתאה אתחזר לנוקבא דעפרא, כן עלאה יתחזר לנוקבא דתהומא רבא.

רמג) רחיש ר"ש בצלותא, עד דהוו מצלי שמעו חד קלא, ח א פוטקרא דקיטפא ט עולו לאתרייכו, י קטפירא דבורייני כ לא שראן בעלמא, ל דהא, ר"ש בן יוחאי בטיל לון. זכאה אנת ר"ש, דמארך בעי ביקרך על כל בני עלמא. במשה כתיב מ) ויחל משה וגו', דמשמע דאחיד ליה ב ט) פרגודא, ואנת ר"ש גוזר, וקב"ה מקיים. הוא גוזר, ואנת מבטל.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ז) (עמוס ג) וירא נה צ"א. מ) (שמות לב) נח טו פ ל"ג ולא עביד קב"ה. צ מוסיף דאודעיה קב"ה. ק מוסיף והוה לחיש בלשניה ומלהטא. ר אשתניק ז אשתחיק. ש ל"ג חויה. ת ל"ג עלאה. א פותקרא. ב פודאגרא. ו) לנחש הקדמוני שהוא סמא"ל כח כל הנחשים. ז) כשם שנחש זו שהיא למטה בארץ נכנס לחור שלה בארץ כן יכנס נחש הקדמוני למעלה בנקבי תהום רבה ולא יקטרג בעולם. ח) הממונים על הכריתה וההיזק. ט) יכנסו כל א' למקומו ולא ישלטו בעולם. י) הקשר של בוריינים שהם פריצים אנשים רקים ופוחזים. כ) לא הותר קשרם בעולם לשלוט עליהם בדין הקשה. ל) שהרי דשב"י ביטל אותם שלא ישלטו. מ) חולי פודגרא והוא כמחט בבשר החי.

קב"ה גזיר וצדיק מבטל

הסולם

מאמר

הכו. מלשון ב"ו נותן קטפרם (ויקרא רבה י"ח) שפירושו מכה. רמג) רחיש ר"ש בצלותא וכו': לחש ר' שמעון בתפלה. בעוד שהיו מתפללים, שמעו קול אחד אומר, פסקו גזרות הכנסו למקומכם. הכאות המחבלים אינן שורות בעולם, כי ר"ש בן יוחאי ביטל אותן, אשריך ר' שמעון, שאדונך דוצה ביקרך על כל בני העולם. במשה כתוב, ויחל משה, שמשמע שאחזו פרגורא ואתה ר"ש, גוזר והקב"ה מקיים, הוא גזר ואתה מבטל. פוטקרא, הוא מלשון פתקין שפירושו כתבים (ירושלמי סנהדרין א') קוטפא, פירושו גזירה והוא מלשון הלש והמקטף (ב"מ טפ). שפירושו כורת, גזר. קטפירא, פירושו הכאות, מלשון ב"ו נותן קטפרם (וי"ד י"ח) בורייני, פירושו מחבלים. מלשון הני בדיוני (ברכות י"ד). פרגודא, נראה שהוא מין מחלה.

למעלה, והקב"ה רוצה להודיעני. ודאי ששלשים יום תלוי למעלה הדבר ההוא שנגזר, והקב"ה אינו עושה עד שמודיע לצדיקים. ז"ש, כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

רמב) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים בכרם ההוא, ראו נחש אחד שהיה בא ופיו פתוח, ולוהט בארץ בעפר. הוצק ר' שמעון, והכו יריו בראש הנחש. שקט הנחש והוריד פיו. וראה ר"ש את לשונו מתגררת. אמר לו, נחש נחש, לך ואמור לנחש ההוא העליון, המסית והמסטיג, שר' שמעון בן יוחאי נמצא בעולם. הכניס הנחש את ראשו לנקב עפר אחר. אמר, ר' שמעון, גוזר אני, כמו שנחש התחתון חזר לנקב העפר, כן נחש העליון יחזור לנקב של תהום הגדול. אשתניק פי' הוצק, דהיינו שבא במצוקה. כי על צוקה, מתרגם שניקא (משלי א' כ"ז). קטפר, פירושו

רמד) אדהכי חמא דנהיר שמשא, ואתעבר ההוא אוכמא, אר"ש, ודאי הא עלמא אתבסם, עאל לביתיה ודרש, (ג) כי צדיק יי צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מ"ט כי צדיק יי צדקות אהב, משום דישר יחזו פנימו. מאי פנימו. ג פנים ד עלאין דבני עלמא, ה בעון למבעי רחמי ו מניה, על כל מה דאצטריכן. רמה) א"ל רבי אלעזר בריה, אי הכי ישר יחזה פנימו מבעי ליה, או ישרים יחזו, מאי ישר יחזו. א"ל רזא עלאה, דאינון ימי קדם דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. וימי עולם, דזעיר אנפין, ז דאינון אקרון פנימו, חמאן בארח מישר מה דאצטריך למחמי.

רמו) ח דתאנא בשעתא דקב"ה אשגח בעלמא, וחמא דמתכשרן עובדיהון דבני נשא לתתא, אתגלייא עתיקא קדישא בזעיר אנפין, ומסתכלן כל אינון אנפין באנפין סתימין, ומתברכן כלהו. מ"ט מתברכן. משום דמסתכלין אלין באלין בארח מישר, דלא ט טו לימינא ולשמאלא, הה"ד * ישר יחזו פנימו. ומתברכן כלהו, ומשקיין דא לדא, עד דאתברכן כלהו כ עלמיא. ומשתכחי כלהו עלמין כחד, וכדין אתקרי ט יי אחד ושמו אחד.

רמו) וכד חובי עלמא סגיא, אסתים עתיקא קדישא, ולא משגחין אנפין באנפין, וכדין דינין מתערי בעלמא, וכורסוון רמיו, ועתיק יומין אסתים, ולא אתגלייא. הדא הוא דכתיב ט חזה הוית עד די כורסוון רמיו ועתיק יומין יתיב.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (תהלים יא) הקסה"ו כט צ"ט. ט (זכריה יד) ג פנימו. ד ל"ג עלאין. ה ל"ג בעון; בעיין. ו עלייהו. ז אקרון פנימו דאינון. ח תאנא. ט סטן. י ומסתכין. כ עלמין. ט (דניאל ז) ב"א קמד צ"א. תרומה מח צ"ת. ט

מאמר

הסולם

קב"ה גזיר וצדיק מבטל

דו"א, בדרך ישר, מבלי להטות ימין ושמאל. שזה שיעור הכתוב, ישר יחזו פנימו. רמו) דתאנא בשעתא וכו': שלמדנו, בשעה שהקב"ה משגיח בעולם ורואה מעשיהם של בני אדם למטה שהם כשרים, מתגלה עתיקא קדישא, שהוא כחד, בז"א, שהוא ת"ת, ומסתכלים כל אלו הפנים דז"א, בפנים סתומים דעתיקא, ומתברכים כולם. מה הטעם מתברכים, הוא משום שמסתכלים אלו באלו בדרך ישר, דהיינו בבחינת קו אמצעי, שאינו נוטה לימין ולא לשמאל. ז"ש, ישר יחזו פנימו. שפניהם דעתיקא ח"א מסתכלים אלו באלו בדרך ישר, דהיינו בבחינת קו אמצעי, ואז מתברכים כולם, ומשקים זה לזה עד שמתברכים כל העולמות, ונמצאים כל העולמות כאחד, ואז נקרא ה' אחד ושמו אחד.

רמו) וכד חובי עלמא וכו': וכשהעונות העולם מתרבים, נסתם עתיקא קדישא, ואינם משגיחים פנים בפנים, ואז דינים מתעוררים בעולם

רמד) אדהכי חמא דנהיר וכו': בתוך כך ראה, כי האיר השמש ונעבר אותו השחור. אמר ר"ש, ודאי, כי העולם נתבשם. נכנס לביתו ודרש, כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מהו פנימו, מהו הטעם, כי צדיק ה' צדקות אהב, משום דישר יחזו פנימו. היינו פנים עליונים של בני העולם, כי צריכים לבקש מהקב"ה רחמים על כל מה שהם צריכים.

רמה) א"ל ר' אלעזר וכו': אמר לו ר"א בנו, אם כן, היה צריך לומר, ישר יחזה פנימו, או ישרים יחזו, מהו שכתוב, ישר יחזו. אמר לו הוא סוד עליון. כי אלו ימי קדם, דהיינו הספירות, דעתיקא קדישא, הסתום מכל סתומים, שהוא הכחד, וימי עולם, שהם הספירות, דזעיר אנפין, שהם נקראים פנימו, רואים אלו את אלו בדרך ישר מה שצריך לראות, דהיינו שפנים דז"א רואים הפנים דעתיקא וכן הפנים דעתיקא רואים הפנים (תו"י דף ט"ו ע"א *) דף ט"ו ע"ב)

עד די כורסון רמיו, דאינון כתרין עלאין, דמשקיין לכלהו אחרנין, לאוקומי בקיומיהו. ומאן אינון. אבהן. ועתיק יומין יתיב, ולא אתגלייא. וכדין מהפכין חייבי עלמא רחמי לדינא.

רמח) ז תאנא. [מסטרא דאימא, נפקין גרדינין נימוסין מ קליפין, ואחדין בקולפוי דגבורה, שלטין על רחמי, כד"א (ט) הנועדים על יי, על יי ממש. וכדין אשתכחו עלמין נ חסרין, ס דלא שלמין, וקטטותא אתער בכלהו. רמט) וכד בני עלמא ע מכשרין עובדיהון לתתא, מתבסמן דינין, ומתעברן, ומתערי רחמי ושלטן על ההוא בישא דאתער מן דינא קשיא. וכד מתערן רחמי, חדוה וניחומין משתכחין, משום דשליטין על ההוא בישא. הה"ד (ז) וינחם יי על הרעה. וינחם פ משום דאתכפיא דינא קשיא, ושלטין רחמי. רנ) תאנא, בשעתא דמתבסמן דינין, ושלטין רחמי, כל כתרא וכתרא תב בקיומיה, ומתברכאן כלהו כחדא. וכד תייבין כל חד וחד לאתריה, ומתברכאן כלהו כחדא, ומתבסמא אימא ז בקלדיטי גליפין ותייבין לסטרהא, ק כדין אקרי תשובה שלימה, ואתכפר עלמא, דהא אימא בחדותא שלימתא ר יתבא, דכתיב

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (במדבר טז) חלק ג' עט : צ) (שמות לב) נח ז ל"ב תאנא. מ גליפין ואחדון : הגליפין : גליפין מאחדין בקלפוי. נ קטורין : קטירין. ס לא. ע מתכשר עובדון. פ מוסיף משום דשלטא על הרעה. ז בקול דינוי קליפין : בכל דינוי קליפין. ק וכדין. ר מוסיף יתבא בשלימתא.

דרך אמת נ] מצד קו הדין העליון משתלשלים ויורדים למטה שלוחי הדין ממונים על עזברי נימוס המלך ית' וית' והם קליפות החזונים בקולפוי הגבורה ר"ל במטה ומקל הגבורה שמייסר בו בני העולם ולפי שהם בעלי דינים חקשה גוברים בעת ממשלתם על מדת הרחמים ואז העולם אינו בשלימות וחסרה וחסרון בכל העולמות ובעת שבני העולם מתעוררים לחזור בתשובה שלימה אזי חוזרים הבעלי דינים וזלם איש איש למקומו והשכינה עליונה בסוד קו תדין שבה עם אורות שלה החזקים בה שהם ששים גבורים סביב לה כולם מתיישרים על מקומם וכמבואר.

מסטרא דאמא נפקין גרדינין נימוסין

הסולם

מאמר

רמט) וכד בני עלמא וכר : וכשבני העולם מטיבים מעשיהם למטה, מתבשמים הדינים ומתעברים, ונתעוררו הרחמים ושולטים על הרע ההוא שנתעורר מן דין הקשה. וכשמתעוררים הרחמים, שמחה וניחומים נמצאים, משום ששולטים על הרע ההוא, ז"ש וינחם ה' על הרעה. וינחם, משום שנכנע דין הקשה, הרחמים שולטים.

רנ) תאנא בשעתא וכר : למדנו, בשעה שהדינים מתבשמים הרחמים שולטים, כל ספירה וספירה שבה לקיומה, ומתברכות כולם יחד, וכשחזרת כל אחת ואחת למקומה, ומתברכות כולן יחד, ואמא מתבשמת בחיבור החקיקות שחזרו לבחינתה, אז נקראת תשובה שלמה ונתכפר העולם. כי אמא יושבת בשמחה שלמה, שכתוב אם הבנים שמחה. ואז היא נק' יום הכפורים, שכתוב בו, לטחר אתכם מכל חטאתיכם

בעולם והכסאות הוטלו, ועתיך יומין, שהוא כתר, נסתם ולא נתגלה. ז"ש חזו הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב. עד די כרסון רמיו, פירוש, אלו כתרם עליונים המשקים כל האחרים להעמידם בקיומם, ומי הם. הם האבות, שהם חגית דז"א, ועתיק יומין יתיב, היינו שלא נתגלה, וע"כ מכונה יושב, כי היושב מחמם קומתו, ואז מהפכים רשעי עולם את הרחמים לדין.

רמח) תאנא מפפרא דאימא וכר : למדנו מצד אימא יוצאים קליפות חוקרי דין חוק, ונאחזים בחקיקותיה של הגבורה דהיינו בקו שחאל שהוא דין, ושולטים על הרחמים. כשיא, הנועדים על ה', על ה' ממש. דהיינו בינה שהיא על ז"א שנקרא הויה, ואז נמצאים העולמות חסרים, שאינם שלמים, ומחלוקת מתעוררת בכלם.

פ) אם הבנים שמחה, וכדין אתקרי יום הכפורים, דכתיב ש ביה ה) לטהר אתכם מכל חטאתיכם. ומתפתחין ת ב' תרעין א דסטרין גליפין.
 רנא) תאנא, כתיב והיה כי יחטא ואשם, מהו כי יחטא, ולבסוף ואשם. אלא הכי תאנא, כי יחטא מאינן חובין דאקרן חטא, דכתיב מכל חטאות האדם. ואשם: כד"א ט) האשם המושב ליי. ואשם: ויתקן, כלומר אם יתקן עובדו, והשיב את הגזלה אשר גזל. א"ר יוסי ב ממשמע דכתיב והשיב, וישיב לא כתיב אלא והשיב, והשיב דייקא.
 רנב) תניא, בארבע תקופין דשתא, קלא אתפסק, ודינין מתערין, ותשובה תליא עד דאתתקן. וכד דינין מתערין, קלא נפיק, וד' ג זווין דעלמא, סלקין

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ק) (תהלים קיג) ויצא סה צ"ב ה) (ויקרא טז) תרומה ש ל"ג ביה. ת י. א לסטרוי. ב משמע. ג זמנין. נה צ"ס. ט) (במזכר ה).

מסטרא דאמא נפקין גרדינין נימוסין

הטולם

מאמר

כך למדנו. כי יחטא, היינו מאלו העבירות הנקראים, חטא. שכתוב, מכל חטאות האדם. ואשם, הוא כמו שאתה אומר, האשם המושב לה. אשר, ואשם, פירושו ויתקן. כלומר והיה כי יחטא, אם יתקן מעשיו, והשיב את הגזלה אשר גזל. א"ר יוסי, זה משמע, משכתוב, והשיב, שמשמע שחשיב מעצמו, שרוצה לתקן מעשיו. כי וישיב, שהוא לשון צו, לא כתוב, אלא והשיב, והשיב הוא בדיוק, דהיינו מעצמו.

חטאתיכם. ונפתחים חמשים שערים של צדדי החקיקות. פירוש בשעה שבני העולם חוטאים, גורמים לעלית המלכות לבינה, שאז נתמעטה הבינה מג"ר, מחמת שג' הספירות בינה ותו"מ שלה נופלות למדרגה שמתחתיה, ונעשית ויק בלי ראש, ואז נמצאים כל העולמות בדינים וקטנות, וז"ש, מפסרא דאמא וכו' שלפין על רחמי, (באות רמ"ח). וכשבני העולם מטיבים מעשיהם, ומעלים מ"ג, אז נעשה זווג צ"ב ס"ג דא"ק שהארץ הזווג מגיע לאמא, ומורידה המלכות ממנה ומחזירה למקומה, ואז חוזרים ועולים אליה ג' הספירות בינה ותו"מ שנפלו ממנה, ומתחברים במדרגתה, ונשלמים הג"ר שלה. וכן נעשה בכל המדרגות שנתמעטו מחמת מיעוט הבינה, כי בינה ותו"מ חוזרים אליהם ומשיגים ג"ר, וז"ש בשעתא דמתכסמן וכו' כל כתרא וכתרא תב בקיומיה, דהיינו שבינה ותו"מ שנפלו מכל מדרגה, חוזרים לקיומם למדרגתם. ומתכסמא אמא בקלדיטי גליפין, שאמא מתבשמת בחיבור החקיקות, דהיינו בינה ותו"מ שנחלקו ונפלו ממנה חזרו ונתחברו באמא, ותייבין לסטרחא, שחזרו לבחינתה של אמא. כי מקודם לכן נפלו למדרגת ז"א, ועתה חזרו לבחינת אמא. קלדיטי, הוא כמו אקלידי מיקלד, שפירושו, שנסגר ונתחבר היטב בבשר. (חולין צד.)

מאמר ד' תקופין דשתא

רנב) תניא בארבע תקופין וכו': למדנו בד' תקופות בשנה, נפסק הקול, ודינים מתעוררים (כמ"ש לעיל יתרו דף ע"ה ד"ה פירוש ע"ש) והתשובה תלויה עד שנתתקן. וכשהדינים מתעוררים יוצא קול. ה' זויות העולם, עולים ויורדים, כרוו קורא ואין מי שישגיח ויתעורר. והקב"ה מוכן, אם ישונו ישוב הדינים למקומם, ואם לא הקול נפסק והדינים, נעשו. ואז נקרא ויתעצב, ויתעצב, היינו בבתי החיצונים.

פירוש. שנה ה"ס מלכות, שבה ד' ספירות חו"ג תו"מ שבכל אחת ג' קוין, שה"ס י"ב. ואם הקו שמאל שולט לכדו בכל אחת מד' ספירות חו"ג תו"מ, אז נקראים ד' תקופות, מחמת תוקף הדינים הנמשכים משליטת השמאל, וז"ש, בארבע תקופין דשתא קלא אתפסק, כי הקול הוא קו האמצעי המיוחד ב' הקוין ימין ושמאל לאחד, וכיון שהקול נפסק, חזרה השליטה לקו שמאל בלי ימין, שאין מי שיחברנה

רנא) תאנא כתיב והיה וכו': למדנו, כתוב, והיה כי יחטא ואשם, מהו שבתחילה אומר, כי יחטא, ולבסוף אומר ואשם. ומשיב, אלא (דסוי דף ט"ו ע"ב)

ונחתין. כרוזא קרי, ולית מאן ד דישגח ויתער. וקב"ה זמין, אם יתובון ה יתוב, ואי לאו, ו קלא אתפסק, ודיניא אתעבידו וכדין אתקרי ויתעצב, ויתעצב בבתי בראי.

רנג) א"ר יהודה, תנינן, מן יומא דאתחרב בי מקדשא, לית יומא דלא אשתכח ביה רתחא בישא. מ"ט. משום דתנינן, א"ר יודאי א"ר ייסא, נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם דלעילא, עד שיכנסו ישראל בירושלם דלתתא. ובגין כך, רתחא אשתכח בעלמא.

רנד) א"ר יוסי, n) כתיב ערות אביך וערות אמך לא תגלה. ז וכתבי, אמך היא לא תגלה ערותה. n) ותנינן אמך היא ודאי. הא אם גלה ערייתה, למאן בעי לאתבא לה, ודאי לתקנא. o) מאי דגלי.

רנה) דתניא כד סגיא יצרא בישא בב"נ, לא סגי אלא באינן עריין, וכלהו חובי אחידן בההוא עריא. וכתבי לא תגלה. כד אתתקן, אתתקן לקבל ההוא דגלי, ודא אקרי תשובה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (ויקרא יח) ב"א רכו צ"א.

ז דיתער ול"ג דישגח. ה יתיב. ו כלא. ז ותנינן. ח ל"ג ותנינן. ט מאן.

מאמר

הסולם

ד תקופין דשתא

שיחברוהו בימין. וע"כ, ודינין מתעריין, שכל הדינים הקשים הנמשכים משליטת השמאל מתעוררים בעולם. ואם עושים תשובה, התשובה תלויה ואינה מתקבלת עד שיתתקן הקול, ויחזור ויחבר ב' הקוין ימין ושמאל יחד. ח"ש ותשובה תלויא עד דאתתקן. וע"כ מקדים התקן לתשובה. והנה מדרכם של הדינים דקו שמאל הוא, שבסופם מתעוררים הדינים דנוקבא, בסו"ה, לפתח חטאת רובץ, שמדינים אלו נתתקן המסך דחירק דקו אמצעי, הנקרא קול, החוזר ומיחד ב' הקוין. וז"ש וכד דינין מתעריין קלא נפיק, שבסופם מתגלה המסך דחירק שממנו יוצא הקול ומחבר שוב ב' הקוין. ואז וד' זוין דעלמא, שהם חו"ג תו"מ של המלכות, סלקין ונחתין מאירים בהארת חכמה ממטה למעלה ובהארת החסדים ממעלה למטה, כמשפט קו האמצעי (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ואז, כרוזא קארי, שיוצא הכרוז מדוחק הדינים שבקו שמאל, ומזהיר להדבק בקו האמצעי. ואם לית מאן דישגח ויתער, שאין מי שיתעורר להתדבק בקו האמצעי, וקב"ה זמין, הקב"ה מחכה ומוכן לקבל תשובתם, אם יתובון יתוב. דהיינו שמקבלם ומאיר להם הרחמים מקו אמצעי. ואם לאו, שאינם חוזרים בתשובה, קלא אתפסק.

מאמר ערות אמך לא תגלה רנד) א"ר יוסי וכו': אר"י, כתוב, ערות אביך וערות אמך לא תגלה, וכתוב, אמך היא לא תגלה ערותה, ולמדנו אמך היא ודאי, דהיינו המלכות שהיא אס של ישראל. ואם גילה ערותה, למה צריך להשיב אותה, בסוד התשובה, הוא ודאי כדי לתקן מה שגלה כמ"ש לפנינו. רנה) דתניא כד פגיא וכו': שלמדנו, כאשר נתגבר היצר הרע באדם אינו מתגבר אלא בעריות. וכל החטאים אחזים בערה היא

(דפו"י דף ט"ו ע"ב)

רנו) א"ר יצחק, כל חובי עלמא אחידן . בדא, עד דאימא אתגליא בגיניהון. וכד איהי אתגליא, כל אינון בנין כ אתגליין. וכתיב א) לא תקח האם על הבנים. וכד אתתקן ל עלמא לתתא, אתתקן כלא, עד דסלקא תקונא לאימא קדישא, ומתתקנא, ואתכסיא ממה דאתגליא. ובגין כך כתיב, ב) אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, וכדין אקרי תשובה, תשובה ודאי. וכדין יום הכפורים אתקרי, כמה דכתיב ג) מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו.

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

א) (דברים כב) ויצא צו צ"ט. ב) (תהלים לב) נח צא צ"א. ג) (ויקרא טו) לעיל אות דג צ"ד. מוסיף דא בדא. כ מוסיף אתגליין בגינה. ד עלאה.

מאמר

הסולם

ערות אמך לא תגלה

נמצאת הנקודה דמדת הדין בגיזוה בתוך המלכות, ורק הנקודה דמדת הרחמים מגולה, ואז המלכות משפעת לו כל טוב שמקבלת מבינה. ואם האדם אינו זוכה, אלא שחוטא, אז מתגלה נקודה דמדת הדין שבמלכות, ומיד כל האורות פורחות ממנה, והדינים נאחזים בה, ונמצא אז האדם בכל רע.

ו"ש כאן (אות רנ"ד) אמך היא ודאי, הא אם גלה ערייתה למאן בעי לאתבא לה, ודאי לתקנא מאי דגלי, דהיינו אם בא לחטוא, שאז תגלה במלכות נקודה הא' דמדת הדין, שנקראת ערוה להיותה הגורמת להסתלקות כל האורות ממנה, אז אומר הכתוב, אמך היא, הרי המלכות היא אמך, לא תגלה ערותה. ו"ש, אמך היא ודאי, ואם חטא וגילה ערותה, ודאי הוא שצריך לתקן מה שגילה, דהיינו שאותה הנקודה דמדת הדין שגילה צריכים לחזור ולכסות אותה, ולתת השליטה לנקודה דמדת הרחמים, ואז תחזור ותקבל האורות מבינה.

ו"ש ובלהו חובי אחידן בההוא עריא (באות רנ"ה) שכל החטאים שאדם עושה נאחזים בגילוי ערוה ההיא, דהיינו שגורמים שמתגלה במלכות דמדת הדין המסלקת ממנה האורות, שנקראת ערוה, ועליה כתיב לא תגלה, שעליה מזהיר הכתוב, לא תגלה, כך אתתקן, אתתקן לקבל החי' דגלי, וכשהאדם מתקן את חטאו, הוא צריך לתקן כנגד מה שפגם באותו גילוי, דהיינו לחזור ולכסותה, ודא אקרי תשובה, כי ע"י הכיסוי הוא משיב את המלכות בחזרה לקבל את האורות מבינה.

וזה שרומה, לא תקח האם על הבנים, כי עם גילוי ערות האם הוא פוגם הן באם שנסתלקו ממנה האורות, והן בבנים, שהם ישראל שאין להם מה לקבל ממנה. ו"ש, וכד אתתקן

ההיא, וכתוב, לא תגלה, וכשנתתקן, מתתקן כנגד זה שגילה, וזה נקרא תשובה.

רנו) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, כל חטאי העולם אחוזים בזה, בגילוי ערוה, עד שאמא, שהיא המלכות, מתגלה בשביל החטאים, דהיינו שמתגלה ערוותה, וכשהיא מתגלה כל אלו הבנים, דהיינו ישראל למטה, שהם בניה של המלכות, מתגלים, וכתוב, לא תקח האם על הבנים, וכשנתתקן העולם למטה נתתקן הכל, עד שעולה התקון לאמא קדישא, שהיא המלכות, ומתתקנת ומתכסית ממה שנתגלה, ומשום זה כתוב, אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, ואז נקראת תשובה, תשובה ודאי, ואז נקראת יום הכפורים, כמ"ש מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

פירוש, ב' נקודות נתתקנו במלכות, א) היא נקודתה עצמה דמדת הדין שלא נמתקה בבינה, שמבחינה זו כח הצמצום ומסך עליה שלא תוכל לקבל אור העליון, ב) היא הממותקת במדת הרחמים, בבינה, שמבחינה זו היא דאווה לקבל כל האורות שבבינה, ואז משפעת גם לבי"ע ולישראל מאורותיה הגדולים, כמ"ש כל זה לעיל (ב"א דף ו' ד"ה וכבר) וענין ב' נקודין אלו נתבאר לעיל (בהקס"ז אות קכ"ב וקכ"ג ע"ש בהסולס) ולפיכך המלכות משמשת רק בנקודה השניה דמדת הרחמים, ונקודה זו מגולה בה, אבל נקודה דמלכות דמדת הדין נגזזה בה, ואינה מתגלה, ואם היא מתגלית תיכף מסתלק ממנה האור העליון, מחמת הצמצום ומסך שבה כנ"ל.

וזהו שאמר שם (בהקס"ז אות קכ"ג) דאיהו אלנא דטוב ורע, זכי בר נש, הא טוב, ואי לא זכי הא רע, שאם האדם זוכה (דמ"י דף ט"ו ע"ב)

(רנז) אמר רבי (א) יהודה אימתי אתקרי תשובה. כד אימא מתכסיא וקיימא בחדוה (ב) על בנין, דכתיב (ג) אם הבנים שמחה. ונתבאת בקיומא ומאן (ד) דהוה סגיר, תב לאתריה. וכלהו תבין (ה) חד לחד, ומתברכאן כל חד וחד, וכדין אתקרי (ו) תשובה תשובה סתם (ז) לאכללא כלא.

(רנח) אמר רבי יצחק, כד (א) מתכשר עלמא, כוליה (ב) מתכשר כחדא. כתיב (ג) כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים. (ד) ומאי איהו. דא איהי אימא. והיינו דאקרי תשובה.

(רנט) (א) ר' יהודה אמר, דייקא דכתיב מעל (ב) שמים. אלמלא כתיב על שמים, משמע ההוא אתר דקיימא (ג) על שמים, ולא יתיר. כיון דאמר מעל שמים, משמע ההוא אתר דקיימא (ד) על השמים לעילא (ה) לעילא.

(רס) (א) דתאנא, (ב) בההוא זמנא דמתכשרן עובדין לתתא, ואימא בחדוותא, אתגליא עתיקא קדישא, ותב נהורא לזעיר אנפין, וכדין כלא בחדוותא, כלא בשלימו, כלא אשתכחו בברכאן, ורחמין זמינין, ועלמין כלהו (ג) בחדוותא,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ד) (תהלים קיג) לעיל אות רנ צ"ד. (ה) (תהלים קח) מ ל"ג על בנין. ו נתבת בכייומה. (ו) דהוא. (ז) לחד ולחד. (ח) מוסיף תשובה שלימתא. (ט) מוסיף תשובה לאכללא. (י) מתקשר. (יא) ל"ג מתכשר. (יב) מ"ג מן ומאי עד סוף האות. (יג) ת א"ר יהודה. (יד) השמים. (טו) ל"ג על שמים ולא יתיר; (טז) ל"ג ולא יתיר. (יז) השמים. (יח) מוסיף לעילא ומאי איהו אימא והיינו דאקרי תשובה. (יט) תאנא. (כ) דהוא. (כא) בחדוה.

עדות אמך לא חגלה

הסולם

מאמר

נקרא תשובה. תשובה סתם לכלול הכל. שכל המדרגות חזרו ונתקנו. (רנח) אמר רבי יצחק וכי: אר"י, כאשר העולם שהוא המלכות, מתתקן, כולו מתתקן ביחד, בבת אחת. כי כתוב, כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, היינו שהמלכות עולה למעלה מן המקום שנקרא שמים, ומה היא היא אמא, דהיינו בינה. כי ז"א נקרא שמים, ולמעלה מז"א, היא בינה. וכיון שהמלכות עולית שס נתתקנה בבת אחת כמו אמא. והיינו שנקראת תשובה. כי המלכות תשוב לבינה.

(רנט) ר' יהודה אמר וכי: דיי"א, שכי בדיוק מעל שמים, אם היה כתוב, על שמים, היה משמע, מקום ההוא העומד על שמים, שהוא בינה, ולא יותר. כיון שאמר מעל שמים, משמע על מקום ההוא העומד על שמים למעלה למעלה. שהוא עתיקא קדישא. כמיש לפנינו. (רס) דתאנא, בההוא זמנא וכי: שלמדנו, בזמן ההוא שהמעשים מתוקנים למטה, ואמא היא בשמחה, מתגלה עתיקא קדישא, שהוא כתר, והאור שב לזעיר אנפין, ואז הכל בשמחה, הכל בשלמות, והברכות נמצאות בכל, והרחמים מוכנים, וכל העולמות בשמחה. ויש ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מי ישוב. היינו ישוב

אתתקן עלמא לתתא אתתקן כלא עד דסלקא תקונא לאמא קדישא. דהיינו כשהאדם חחד בתשובה למטה, מתתקן גילוי ערוה שעשה במלכות, ואתכסיא כמות דאתגלייא, שהערוה, שהיא הנקודה דמדת הדין חזרת ומתכסה, דהיינו שנגנוה שוב, והנקודה דמדת הרחמים שולטת. ובגין כך כתוב, אשרי נשוי ששע כפוי חטאת. דהיינו החטא, שהיא הערוה שנתגלתה חזרה ונתכסתה. וכדין אקרי תשובה, תשובה ודאי, כי שבה לבינה. וכדין יום הכפורים אתקרי, כי כשהמלכות חזרת לבינה היא נקראת יום הכפורים.

(רנז) א"ר יהודה וכי: אר"י, מתי נקראת המלכות, תשובה, הוא, כשהאם, שהיא המלכות, מתכסה, דהיינו שחזרת ומתכסה הנקודה דמדת הדין הנקראת ערוה, ועומדת בשמחה על הבנים, שמתשפעת להם כל טוב. שכתוב, אם הבנים שמחה, וחזרת לקיום, כמו שהיתה מטרם שפגמו בה, ומי שהיה מקודם לכן סגור וגנוה, דהיינו הנקודה דמדת הדין, חזר למקומו. שחזרה למקומה המכוסה, כנ"ל בסמוך. וכל המדרגות חזרות אחד לאחד, שכל תחתונה עולה לעליונה, ומתברכות כל אחת ואחת. ואז

הה"ד (1) ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מאן ישוב. ישוב עתיקא קדישא לאתגלייא בזעירא, ישוב 2 לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא, וכלא אתקרי תשובה. רסא) אמר ר' יהודה, כלא בכלל, כלא סתם. וכתיב (2) למען ישוב יי מחרון אפו ונתן לך רחמים. א"ר יצחק, כלא הוא ודאי, והא אוקימנא מלי קמיה דר"ש.

רסב) והשיב את הגזלה, תמן שאילו חבריאי, מפני מה בגזלה כתיב, והשיב את הגזלה ולא יתיר. אלא הא אוקימנא, דא שוי דחילו עלאה כתתאה. ודא דגניב, שוי דחילו תתאה לקבליה, ולא דחילו עלאה.

רסג) מה כתיב לעילא, נפש כי תחטא. כדקאמרן, דאורייתא וקב"ה תוהין עליה, ואמרי נפש כי תחטא וגו'. וכתיב נפש כי תמעול מעל וגו'. או נפש כי תשבוע וגו'. אמר ר' יצחק, נפש כתיב, ולא רוח, ולא נשמה. והכא גופא ונפש. דכתיב, והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. מאן דבעי לתקנא עובדוי, כמה דאמרן והשיב. מאן והשיב, אלא כמאן דיתקן עובדין, בגין דיתבי מבועי מיא לאתרייהו, לאשקאה נטיען, דהא הוא גרים בחובוי לאתמנעא מנייהו. וע"ד והשיב את הגזלה וגו'. כמה דאתמר.

רסד) רבי אבא הוה יתיב קמיה דר"ש, עאל ר' אלעזר בריה, אמר ר"ש,

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ט מוסיף ישוב לאתגלייא. רוחא.

(1) (מיכה ז) חלק ג' סג : קא. קב. קלא : קלג : קלד.
(2) (דברים יג).

מאמר

הסולם

והשיב את הגזלה

רסג) מה כתיב לעילא וכר : מה כתוב למעלה. נפש כי תחטא. והוא כמו שאמרנו, שהתורה והקב"ה תמהים עליה ואומרים נפש כי תחטא וגו' (כנ"ל אות ר"ט) וכתוב, ונפש כי תמעול מעל וגו'. או נפש כי תשבוע וגו'. אמר ר' יצחק, נפש כתוב, בכל אלו, ולא רוח ולא נשמה. כי הרוח והנשמה אינם חוטאים, אלא שנפגמים מחמת הנפש החוטאת. וכאן בגזלה, גוף ונפש. שכתוב, והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. על מי שבא לתקן מעשיו, נאמר והשיב, כמו שאמרנו (באות דנ"א) והשיב, מה והשיב, אלא כמי שמתקן מעשיו כדי שישוכו מבועי מים, שהם השפע העליון, למקומם, להשקות הנטיעות, שהן הספירות. כי הוא גרם בחטאיו למנוע השפע מהן. ועל זה נאמר והשיב את הגזלה וגו'. כמו שאמרנו.

רסד) ר' אבא הוה וכר : ר"א היה יושב לפני ר' שמעון. נכנס ר' אלעזר בנו. אמר ר"ש, כתוב, צדיק כתמר יפרח וגו'. צדיק כתמר, מהו כתמר. ומשיב, כי מכל אילני העולם

ישוב עתיקא קדישא להתגלות בזעיר אנפין, כי ישוב להתגלות ממה שהיה סתום מתחילה. והכל נקרא תשובה, על שם עתיקא קדישא ששב להתגלות.

רסא) אמר רבי יהודה וכר : אר"י. הכל הוא בכלל ישוב, כמו עתיקא קדישא. הכל סתם. בלי הפרש. וכתוב, למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים. א"ר יצחק, הכל הוא דאי. בכלל תשובה. וכן העמדנו הדברים לפני ר' שמעון.

רסב) והשיב את הגזלה : שם שאילו החברים. מפני מה בגזלה כתוב, והשיב את הגזלה ולא יותר, ובגנב כתוב שישלם כפל, וארבעה חמשה. ומשיב, אלא נך העמדנו, זה הגזל, השהו יראה עליונה לתחתונה, ליראת אדם. כלומר שאינו ירא לא מהקב"ה ולא מאנשים. זה שגנב, שם כנגדו יראה תחתונה מבני אדם, ולא יראה עליונה. ונסצא שהחשיב יראת אדם מיראת ה'.

כתיב, ה) צדיק כתמר יפרח וגו'. צדיק כתמר, מאי כתמר. דהא מכל אילני
עלמא לית דמתעכב לאפרחא, כמו תמר. דסליק לשבעין שנין. מ"ט כתמר.
אלא אע"ג דקרא אסהיד, חברייא כלהו לא בעו לגלאה.

רסה) אבל צדיק כתמר יפרח, על גלותא דבבל אתמר, דהא לא תבת
שכינתא לאתרהא, אלא בסוף שבעין שנין. הה"ד ט) כי לפי מלאת לבבל שבעים
שנה אפקוד אתכם. ודא הוא צדיק כתמר יפרח, דסליק דכר ונוקבא לשבעין
שנין. צדיק : דא קב"ה, הה"ד י) כי צדיק י"י צדקות אהב. וכתיב, ט) י"י הצדיק.
כ) וכתיב, ז) אמרו צדיק כי טוב.

רסו) כארז בלבנון ישגא, מהו ארז. דא קב"ה. ז) דכתיב, בחור כארזים.
בלבנון ישגא, בלבנון ודאי, ודא הוא ט) עדן ו דלעילא, דעליה כתיב ט) עין לא
ראתה אלהים זולתך. והאי ארז, בההוא אתר עלאה, ישגא.

רסז) ודא בגלותא בתראה הוא כהאי ארז, דאתעכב לסלקאה. ומשעתא,
דסליק עד דקאים בקיומיה, הוא יומא. ושירותא דיומא אחרינא, עד דעביד צל
בנהורא דיממא. וארז לא סליק, אלא בעדונא דמיא. כד"א ט) כארזים עלי מים.
כך ארז בלבנון ישגא. ט) דמתמן נפיק מבועא ונהרא דמיא, לאשקאה. וארז,
דא קב"ה, דכתיב ט) בחור כארזים.

רסח) שתולים בבית י"י, לזמנא דמלכא משיחא. בחצרות אלהינו יפריחו,

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ה) (תהלים צב) ויחי סס צ"א. ט) (ירמיה כט) חלק
ג' פס. י) (תהלים יא) הקסה"ז כס צ"ט. כ) (שמות
ט) יתרו ה צ"ג. ל) (ישעיה ג) ב"א רסז צ"א.
מ) (ישעיה סד) הקסה"ז ס צ"א. נ) (במדבר כד.) ט) (שיר ה) חלק ג' נג : צ : קלו. קלט. קמא. קמג. רלו.
תקוני זוהר תייג כו : תייח לא : תכ"ה ע : תמ"ז פה. תסי"ט קו. בהשמשות ת"ו קמו. זוהר חדש מ ט"ב שמיז.

מאמר

הסולם

צדיק כתמר יפרח

העולם אין מי שמתעכב לפרוח כמו תמר. כי
הוא עולה לשבעים שנה. ומהו הטעם שהצדיק
נמשל לתמר. אע"פ שהכתוב מעיד זה, כל
החברים אינם רוצים לגלות את זה.
רסה) אבל צדיק כתמר וכי' : אבל צדיק
כתמר יפרח, נאמר על גלות בבל, שלא חזרה
השכינה למקומה אלא בסוף שבעים שנה. ז"ש,
כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם.
זה הוא צדיק כתמר יפרח, שעולה זכר ונקבה
לע' שנה. צדיק, זהו הקב"ה, שחזר לבבל אחר
ע' שנה, ז"ש כי צדיק ה' צדקות אהב. וכתוב
ה' הצדיק. וכתוב, אמרו צדיק כי טוב. הרי
שהקב"ה נקרא צדיק.
רסו) כארז בלבנון ישגא : מהו ארז.
וחשיב, זהו הקב"ה, שכתוב, בחור כארזים.
בלבנון ישגא, בלבנון ודאי, זה הוא עדן
שלמעלה, דהיינו חכמה, שעליה כתוב, עין
לא ראתה אלקים זולתך. וארז זה, שהוא
(דס"ו דף ט"ז ע"א)

ז"א, במקום עליון ההוא ישגא. דהיינו כשעולה
לשם.
רסז) ודא בגלותא בתראה וכי' : זהו
בגלות האחרון, הקב"ה הוא כארז הוה שמתעכב
לפרוח ולעלות. ומשעה שעולה עד שעומד
בקימו, דהיינו עד שתהיה הגאולה, הוא יום.
דהיינו יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה,
והתחלת יום השני, עד שעושה צל באור
היום, דהיינו אחר חצי היום שהחמה מתחלת
לערוב, שהוא ביומו של הקב"ה אחר חמש
מאות שנה, ואחר אלף חמש מאות שנה
תבא הגאולה, וארז אינו עולה אלא בעדן
המים, כמ"ש כארזים עלי מים, כך ארז בלבנון
ישגא, שמשם, מלבנון, שהוא חכמה, יוצא
מבוע ונהר מים, שהוא בינה להשקות הארז,
וארז זה הקב"ה, שהוא ד"א המקבל ההשקאה.
שכתוב, בחור כארזים.
רסח) שתולים בבית ה' : הוא לזמן מלך
המשיח

בתחיית המתים. עוד ינובון בשיבה, בהוא יומא דישתכח עלמא חרוב. דשנים ורעננים יהיו, לבתר ם דכתיב ם השמים החדשים והארץ החדשה, וכדין ם ישמח ם במעשיו כתיב. וכ״כ ם) למה ם) להגיד כי ישר ם צורי ולא עולתה בו. רסט) תו פתח ואמר, ם) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. איש תהפוכות ישלח מדון, כמה דאמרן, חייביא עבדי פגימו לעילא. ונרגן מפריד אלוף, ם מפריד אלופו של עולם, ודא קב״ה. רע) ד״א איש תהפוכות ישלח מדון. מהו ישלח. ישלח לאינון נטיעון. מדון: דינקן מסטרא דדינא. ונרגן מפריד אלוף, כמה דאמרן, חייביא עבדין פגימו לעילא. מפריד: דיחודא לא אשתכח, מפריד, ם למטרוניתא ממלכא. ולמלכא ממטרוניתא. ובגין כך לא אקרי אחד, דאחד לא אקרי, אלא כד אינון בזוגא חדא. ווי לאינון חייביא דעבדין פרודא לעילא. זכאין אינון צדיקייא, דאינון מקיימן קיומא דלעילא, וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתייבין כלא לאתריהו.

רעא) ועל דא תנינן, אתר דבעלי תשובה יתבי, צדיקים גמורים לא יתבי ביה. מ״ט. אלא אינון אתתקנו באתר עלאה, באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן. ם ודא הוא תשובה. ועל דא אקרון בעלי תשובה. ואלין אתתקנו באתר אחרא, דאקרי צדיק.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ע) (ישעיה טו) הקסהו סב צ״ג ז״ח נט ט״ד שמ״ד. ם) (תהלים קו) בשלח פג צ״ט. ם) (תהלים צב). ם) (משלי טז) ב״א שיב צ״ב. ם ובכח ; וכדין. ם ל״ג מפריד. ם למלכות. ם ומאן ; נמה.

מאמר

הסולם

ונרגן מפריד אלוף

צד שמאל דבינה. שהוא דין. ומדון פירושו דין. ונרגן מפריד אלוף. הוא כמו שאמרנו, שהרשעים עושים פגם למעלה. מפריד, היינו שלא נמצא יחוד, בין ז״ן, שמפריד המלכה מן המלך, והמלך מן המלכה. ומשום זה לא נקרא אחד, כי לא נקרא אחד, אלא כשז״א ומלכות הם ביחוד אחד. אוי לאלו הרשעים שעושים פירוד למעלה. אשרי הם הצדיקים, שהם מקיימים הקיום שלמעלה, דהיינו יחוד ז״ן, ואשרי הם בעלי תשובה, שמחזירים הכל למקומו.

רעא) וע״ד תנינן וכ״: וע״כ למדנו, במקום שבעלי תשובה יושבים, צדיקים גמורים אין יושבים שם. מהו הטעם. ומשיב, אלא הם בעלי התשובה נתתקנו במקום עליון במקום שהשיקוי של הגן נמצא שם, דהיינו בינה, שהוא משקה את הגן שהוא מלכות. וזו היא תשובה. כ״ל שמשׁיב המלכות אל הבינה. וע״כ נקראים בעלי

המשיח. בחצרות אלקינו יפריחו, הוא בתחיית המתים. עוד ינובון בשיבה, הוא ביום ההוא שהעולם יהיה חרב, דהיינו באלף השביעי. דשנים ורעננים יהיו, הוא לאחר כך שהעולם יחזור להבנות, שכתוב, השמים החדשה והארץ החדשה, ואז, ישמח ה' במעשיו, כתוב, וכל כך למה. הוא, להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו.

רסט) תו פתח ואמר וכ״: עוד פתח ואמר. איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. איש תהפוכות ישלח מדון, הוא כמו שאמרנו, שהרשעים עושים פגם למעלה. כי מדון, פירושו פגם. ונרגן מפריד אלוף, היינו שמפריד אלופו של עולם, שזהו הקב״ה. רע) ד״א איש תהפוכות וגו': פירוש אחר, איש תהפוכות ישלח מדון, מהו ישלח. הוא שישלח לאלו הנטיעות, שהן ז״ן, מדון, דהיינו שגורם להם שיינקו מצד הדין, שהוא 92 (דפויי דף ט״ו ע״א ם) דף ט״ו ע״ב)

רעב) ועל דא אלין יתבין באתר עלאה, ואלין יתבין באתר זוטרא. מ"ט.
 אלין תייבין מיא לאתרייהו, מאתר עלאה דנהרא עמיקא, עד ההוא אתר דאקרי
 צדיק. וצדיקים גמורים, נגדין לון מההוא אתר דאינון יתבי, להאי עלמא. וע"ד
 אלין עלאין ואלין תתאין. זכאה חולקיהון ר דמארי תשובה. וזכאה חולקיהון
 דצדיקיא, דבגיניהון עלמא מתקיימא.

רעג) הה"ד והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה כתיב לעילא, או מצא אבדה
 וכחש בה וגו', דהא בגין דא אסתלק קב"ה מכלא. כביכול קב"ה לא אשתכח
 בקיומיה, דהא כנסת ישראל אתפרשא מאתרהא, הה"ד, אבדה האמונה. מאי
 אמונה. דא כנסת ישראל. כד"א (ט) ואמונתך בלילות. אבדה האמונה כד"א (ח) על
 מה אבדה הארץ, וכלא חד. והא אוקימנא אבדה, ולא נאבדת, ולא אבודה. כגוונא
 דא, (ז) הצדיק אבד, אבוד, או נאבד, לא כתיב, אלא אבד. הדא הוא דכתיב אבדה
 האמונה, בגין כך והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.

רע"א מהימנא

רעד) [ט] אמר ר"מ, דוכתין אית בגיהנם, רשימין למחללי שבתות

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ר דבעלי.

(ד) (ירמיה ז) ב"ב רה צ"ג. (ש) (תהלים צב) ב"א
 שלה צ"ג. (ת) (ירמיה ט) וישב מ צ"ג. (א) (ישעיה
 נו) ב"ב רה צ"א.
 דרך אמת [ט] זה שייך אזור מה שכתוב בדף רמו ע"ב.

ונגן מפריד אלון

הסולם

מאמר

ישראל, שהיא המלכות, גפרדה ממקומה. ד"ש
 אבדה האמונה. מה היא אמונה. היא כנסת
 ישראל. כמש"א. ואמונתך בלילות, וליה הוא
 המלכות. אבדה האמונה, הוא כש"א. על מה
 אבדה הארץ. והכל אחד, כי המלכות נקראת
 אמונה ונקראת ארץ. והרי העמדת, אבדה
 כתוב, שפירושו שהמלכות אבדה את בן זוגה
 שהוא יסוד. ולא כתוב, נאבדת, ולא אבודה.
 שפירושו שהיא עצמה נאבדה. כעין זה כתוב
 הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתוב, אלא
 אבד, שפירושו שהוא אבד את בת זוגו. שהיא
 המלכות. וזה שכתוב אבדה האמונה. משום זה
 כתוב, והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.
 כי המלכות שנפגמה בחטאו נקראת אבדה.
 וצריך להשיב את האבדה אל הצדיק שהוא
 יסוד שאבד אותה.

רע"א מהימנא

רעד) אמר רע"א מהימנא וכו': אמר
 רועה הנאמן, שהוא משה רבינו. מקומות יש
 בגיהנם, הרשומים למחללי שבתות בפרהסיא
 שלא חזרו בתשובה מאותו החלול. וממונים
 יש עליהם. ואף כך, יש מקומות בגיהנם
 לאותם

בעלי תשובה. ואלו, צדיקים הגמורים, נתתקנו
 במקום אחר, שנקרא צדיק, שהוא יסוד דו"א,
 רעב) וע"ד אלין יתבין וכו': וע"כ אלו,
 בעלי תשובה, יושבים במקום עליון, שהוא
 בינה. ואלו, צדיקים גמורים, יושבים במקום
 קטן, דהיינו ביסוד דו"א. מהו הטעם. הוא,
 כי אלו בעלי תשובה, משיבים המים, שהם
 השפע, למקומם, ממקום עליון של הנהר העמוק,
 שהוא בינה, עד אותו מקום שנקרא צדיק. שהוא
 יסוד דו"א. וצדיקים גמורים ממשיכים את
 השפע, מאותו מקום שהם יושבים, דהיינו מן
 היסוד דו"א, לעולם הזה. ועל כן אלו בעלי
 תשובה הם עליונים ואלו צדיקים גמורים הם
 תחתונים. אשרי חלקם של בעלי תשובה,
 שממשיכים השפע מבינה ליסוד דו"א, ואשרי
 חלקם של הצדיקים שבשבילם העולם מתקיים.
 שממשיכים השפע מיסוד דו"א לעולם הזה.

רעג) הה"ד והיה כי יחטא ואשם וגו'. זהו שכתוב,
 והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה כתוב למעלה,
 או מצא אבדה וכחש בה וגו'. כי החוטא פוגם
 למעלה, ומשום זה מסתלק הקב"ה מן הכל.
 כביכול הקב"ה לא נמצא בקיומו, כי כנסת

(רפ"י דף ט"ז ע"ב)

בפרהסיא, ולא חזרין בתיובתא מאותו חלול. וממנן עלייהו. ואוף הכי דוכתין אית בגיהנם, לאינון דמגלי עריין. ולאינון דמגלין פנים בתורה שלא כהלכה. ולאינון דשפכין דם נקי. ולאינון דאומין לשקרא. ולאינון דשכבין עם נדה. או בת אל נכר. או זונה. או שפחה. ואוף הכי, לעובר על שסי' לא תעשה.

רעה) לכל חובא, אית דוכתא בגיהנם, וממנא עליה. ושטן יצר הרע דיליה, ממנא על כלהו חובין, ודוכתין וממנן דיליה. ואי הדר בתיובתא, מה כתיב, ^(א) מחיתי כעב פשעך, אתמחו ^(ה) רשימין דרשיעיא דדוכתא דגיהנם מכל חובה וחובה.

רעו) ואית חובין רשימין לעילא, ולא לתתא. ואית דרשימין לתתא, ולא לעילא. ואית דרשימין לתתא ולעילא. אתמתחון לתתא ^(א) אתמחון לעילא, בתר דאהדר בתיובתא. ועוד אוקמוה מארי מתניתין, רשע עונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיק, זכויותיו חקוקים לו על עצמותיו. ^(ב) אמאי. בגין למהוי רשימין בין בעלי ^(ג) חוביהון, ^(ד) לאשתמודעא ^(ה) בהו, וקלא נפיק עליה, האי רשע איהו ישרפו עצמותיו בגיהנם.

רעז) ואוקימנא, נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם. ודינא דלהון אוקמוה עלייהו מארי מתניתין, דנשמתהון נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים. ובמאי אתוקדון. באש דכורסיא, דאתמר ביה, ^(א) כורסייה שביבין די נור גלגלוהי נור ^(ו) דליק. מד' חיוון דאשא, דסחרין לכורסיא ^(ז) דדין, דאיהו אדני, דינא דמלכותא דינא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ב) (ישעיה מד.) (ג) (דניאל ז) לעיל אות רמו צ"פ. ^(א) וליג מה כתיב. ^(ה) רשימיא וליג רשימין דרשיעיא. ^(א) מוסיף ארף אתמחון. ^(ב) ואמאי. ^(ג) חובין. ^(ד) ולאשתמודעא. ^(ה) בהון. ^(ו) מוסיף דליק ונהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי וליג מן מר חיוון עד נשמתהון באות רע"ה. ^(ז) בדין.

מאמר

הסולם

דוכתין אית בגיהנם

למטה בעוה"ז שנושה תשובה. נמחים למעלה אחר שעושה תשובה. ועוד העמידו בעלי המשנה, רשע עונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיק זכויותיו חקוקות לו על עצמותיו. למה הוא, כדי שיהיו רשומים בין בעלי העבירות להכיר אותם בהם. וקול יוצא עליו, זה הוא רשע. ישרפו עצמותיו בגיהנם.

לאותם מגלי עריות ולאותם המגלים פנים בתורה שלא כהלכה, ולאותם השופכים דם נקי, ולאותם הנשבעים לשקר, ולאותם השוכבים עם נדה, או בת אל נכר, או זונה, או שפחה. ואף לעובר על שסי' לא תעשה.

רעה) לכל חובא אית וכו': לכל חטא יש מקום בגיהנם, וממונה יש עליו. והשטן שהוא יצר הרע שלו, ממונה על כל החסאים והמקומות והממונים שעליהם. ואם חזר בתשובה מה כתוב, מחיתי כעב פשעך, שנמחו רשימות כל חטא וחטא של הרשעים ממקומות שלהם בגיהנם.

רעז) ואוקימנא נשמות וכו': והעמדנו, נשמות של הרשעים, הן הן המזיקים שבעולם. והדין שלהן, העמידו בעלי המשנה עליהן, שנשמתם נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים. ובמה הן נשרפות. היינו באש הכסא, שהוא המלכות. שנאמר בו, כרסייה שביבין די נור גלגלוהי נור דליק, כסאו ניצוצי אש, וגלגליו אש שורף. והיינו באש של ארבע

רעו) ואית חובין רשימין וכו': ויש חטאים רשומים למעלה ולא למטה בעולם הזה. ויש שרשומים למטה ולא למעלה. ויש שרשומים למטה ולמעלה. אם החטאים נמחים ^(דטורי דף ס"ו ע"ב)

רעח) וההוא נהר, אתמר ביה, (ד) נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי. נשמתהון דצדיקיא, טבלין ומתדכין ביה. ונשמתהון דרשיעי, נדונין ביה, ואתבעירו קמיה, כקש לפני אש, והיינו אש אוכלת אש. יהוה איהי חמה. נרתיקה דיליה, אדני. * והיינו רזא דאוקמוה, לעתיד לבא מוציא הקב"ה חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה, ורשעים נדונין בה.

רעט) ומחיוון דכורסיא דדינא, הוה נחית אריה דאשא למיכל קרבנין, ו אינון דממנו, על כל אבר דחב מחבל קטיגור. אחד, כמה דאוקמוה, עשה עבירה אחת, קנה לו קטיגור א'. ומיד דנחת אש של גבוה, כ ואוקיד לון לאלין אברין ופדרין ואמורין דפרים וכבשים ועתודים ועזים. יהוה דנחית כאריה דאשא ל לאוקדא לון, אתוקדון אברים דלהון, נ אתוקדון מחבלים דממנו עליהו, ו מתכפרין חובין דישראל, דאינון אברים דשכינתא.

רפ) בההוא זמנא, חיוון ע מתקרבין דממנו על זכוון, דאינון פ מכורסייא דרחמי, דאיהי תשובה, אימא עלאה. ובמה צ מתקרבין. בשם ידו"ד, דעאל בהון. ובגין דא, קרבן לידו"ד. דלית מאן דיכיל ק לקרב ר חיוון ו יסודין, לאעלאה שלם בינייהו, אלא שמיה, דקריב בשמיה מים לאש, ולא מכבה דא לדא, וקריב רוחא לעפרא, ולא מפריד ליה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח ואתעבידו. ט ל"ג אינון. י ל"ג אתר. כ ואוקים.
 ל כאשא. מ לאתוקדא לון אתוקדון. נ אתוקדון.
 ק לקרבא. ר ל"ג חיוון; חילין; חילין. ש יסודין.

(ד) (דניאל ז) ב"א קע צ"ו.

ט ומתוקדון. ע דמתקרבין. פ דכורסייא. צ אתקרבא.

נהר דינור

הסולם

מאמר

כמו שהעמדנו, עשה עבירה אחת קנה לו קטיגור אחד. ומיד שירד אש של גבוה, ושורף האברים והפדרים והאמורים של הפרים והכבשים והעתודים והעזים, שזה סוד, הויה שירוד כאריה של אש לשרוף אותם, נשרפים האברים שלהם, ונשרפים המחבלים הממונים על האברים שחטאו, ומתכפרים עונותיהם של ישראל, שהם אברי השכינה.

ארבע חיות אש המסכבים את כסא דין, שהוא אדני, שנרמז עליו, דינא דמלכותא דינא.

רעח) וההוא נהר אתמר וכי: ונהר ההוא, שנאמר בו, נהר די נור נגיד ונפיק מן קדמוהי, נהר אש נמשך ויוצא לפניו, נשמות הצדיקים טובלות ומטהרות בו ונשמותיהם של הרשעים גדונות בו ונשרפות לפניו כקש לפני אש. והיינו אש אוכלת אש. הויה בניקוד אלקים, שהוא בינה, הוא החמה. הנרתיק שלו הוא אדני. והיינו הסוד שהעמידו, שלעתיד לבא מוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, שהשם אדני שהוא מלכות, לא יכסה על שם הויה בניקוד אלקים, שהוא בינה, ואז מתגלה אש הדין שבקו שמאל דבינה, בלי נרתיק המלכות, הצדיקים מתרפאים בה, והרשעים גדונים בה.

רפ) בחחוא זמנא וכי: בזמן ההוא, מתקרבים החיות הממונות על הזכיות, שהם מכסא רחמים, שהוא תשובה, דהיינו אמא עליונה, בינה, ובמה מתקרבות, היינו בשם הויה שנכנס בהן, ומשום זה, הוא קרבן לחו"ה, שאין מי שיוכל לקרב החיות והיסודות, להביא שלום ביניהם, אלא השם הויה, שהוא ז"א קו האמצעי, שבשמו הויה, מתקרבים מים לאש, דהיינו קו ימין לקו שמאל, ואינם מכבים זה את זה, והרחק, שהוא קו אמצעי, קרב אל העפר, שהוא מלכות, ואין מפריד ביניהם.

רעט) ומחיוון דכרסיא דדינא וכי: ומאש החיות של כסא דין, (כנ"ל אות רע"ז) היה יורד אריה של אש לאכול ולשרוף הקרבנות והממונים, כי על כל אבר שחטא בו יש מחבל קטיגור אחד, שנתמנה עליו.

בההוא

רפא) בהוא זמנא, אינון שלמים חיוון ויסודין, ואתקריאו קדשים, דלית
 טמאים בנייהו. ועוד, שלמים דא ה' בתראה, דאיהו שלימו דעמודא דאמצעיתא,
 בכל הויות דכלילן ת ביה, לכל שית סטרין דיליה, דאינון שית ספיראן.
 רפב) ורזא דמלה, חתם רום ופנה למעלה, ביה"ץ, לימינא דחסד. בהר"י,
 לשמאלא דגבורה א וה"י, בעמודא דאמצעיתא. יר"ה בנצח. ב בהוד הי"ו. ביסוד
 נ וי"ה. אילנא דאחיד לון כלהו, תפארת. עץ עושה פרי. ובגין דא מקום שיפול
 העץ, שם יה"ץ. ואוף הכי בכל הויה, ה' בתראה שלמים לה. ולכל הוויין, דאחידן
 בה. כגוונא דא, יה"ץ עם ה', יהוה. הו"י עם ה', הויה. וה"י עם ה', ז והי"ה
 ואוף הכי שאר הוויין.

רפג) ואינון ח"י אתוון דשית סטרין, דכלילן בצדיק חי עלמין, ועם ה'
 אתעביד ח"יה. ורזא דמלה ה איהי ה', כגון תיבת נח, דאתכניש בה מכל מין
 ומין, דאינון שנים שנים שבעה שבעה לקרבנא. שנים שנים ארבעה. שבעה
 שבעה ארבעה עשר. הא י"ח. ו ותיבה ה', ז בה אשתלים ח חיה. ט
 רפד) ט. וצדיק איהו כליל ו דרגין. ובג"ד תקינו למפתר ביה חלמא

חלופי גרסאות

ת ליג ביה. א וי"ה. ב והוד. ג וה"י. ד הו"ה. ה ליג איהי ה'; איהו. ו ליג ותיבה; והתיבה. ז ליג בה.
 ח י"ה. ט בדפו"י כתבו חסר כאן. י מוסיף פתח ואמר באתי לגני וגו' וצדיק.

דרך אמת ט] עיין בפרדס סהרמ"ק שער ט פ"ה דף ת.

שית צירופי יה"ו

הסולם

מאמר

המלכות המתחברת עמו. וע"כ נבחנו ויק
 שלו בששה צירופי יה"ו. ואף כך בכל הויה
 מו"ק יש ה' אחרונה שלמים להויה, שח'
 אחרונה משלמת להויה, ולכל הויות שבמ"ק
 הנאחזים בה. כעין זה, יח"ו עם ה' הוא
 י"ה ו"ח. הו"י עם ה' הוא חו"ה. וה"י עם
 ה' והי"ה. ואף כך שאר הויות.

רפג) ואינון ח"י אתוון וכו': ואלו,
 ששה צירופי יה"ו הם ח"י אותיות של ששה
 קצוות חגית נה"י הכלולים בצדיק חי עולמים,
 שהוא יסוד דז"א. ועם ח' שהיא מלכות, נעשית
 חיה. וסוד הדבר, היא ח' כגון תיבת נח.
 שהיא מלכות, שנתקבץ בה מכל מין ומין שהם
 שנים שנים, שבעה שבעה לקרבן. שנים שנים
 הם ד', שבעה שבעה הם י"ה, שביחוד הם
 י"ה ותיבה עזמה בה ח' להיותה מלכות,
 ונשלמת המלה חיה.

רפד) וצדיק איהו כליל וכו': וצדיק,
 שהוא יסוד, כלול שש מדרגות, דהיינו ששה
 קצוות, ומשום זה התקינו להיטיב את החלום
 בג' שלומות, דהיינו ג' פסוקים שנזכר בהם
 שלום, בג' פדיונות, בג' פסוקים שנזכר בהם
 פדיון

רפא) בהחוא זמנא אינון וכו': בעת
 ההיא אלו החיות והיסודות הנ"ל הם שלמים,
 ונקראים קדשים, שאין טמאים בנייהם. ועוד,
 שלמים, הם ה' אחרונה של שם הויה, דהיינו
 מלכות, שהיא שלמות של עמוד האמצעי,
 שהוא ז"א, בכל הויות הכלולות בז"א לכל
 ששה קצוות שלו, שהם שש ספירות חגית
 נה"י. כי ז"א עצמו הי"ס יח"ו דהויה, שבהו
 ששה צירופין, כמ"ש לפנינו, וח' אחרונה
 משלמת אותו בכל צירוף וצירוף.

רפב) ורזא דמלה חתם וכו': וסוד
 הדבר, כמו שאמר בספר יצירה, חתם רום
 ופנה למעלה, ביה"ץ לצד ימין, שהוא חסד.
 והוא צירוף א', בחו"י לצד שמאל, שהוא
 גבורה, והוא צירוף ב', וח"י בעמוד האמצעי,
 שהוא תפארת, והוא צירוף ג', יו"ה בנצח,
 והוא צירוף ד', ח"ו בהוד, והוא צירוף ה'.
 וי"ה ביסוד, שהוא צירוף הששי. האילן
 הנאחז אותם כולם הוא תפארת, כי ת"ת כולל
 כל ו"ק. והוא עץ עושה פרי, ומשום זה, מקום
 שיפול העץ שם יח"ו. שרווח שת"ת נקרא
 בג' אותיות יח"ו בלבד, וה' אחרונה היא
 (דפו"י דף י"ו ע"א)

בג' שלומות, בג' פדיונות, כ דאיהו ר', בחושבן ר'. ואיהו סלם דחלמא דיעקב, כליל ר' ספיראן. מוצב ארצה, שכינתא תתאה, ודא ה' תתאה. וראשו, דא י', ביה איהו צדיק שביעי. מגיע השמימה, דא אימא עלאה, ודא ה' עלאה, דמסטרא דחלמא, ה' שלטא על י', דאיהו רישא דסולמא, ה"י מן אלקים. ובגין דא, (ח) והנה מלאכי אלהים עולים וגו', ולא מלאכי ידו"ד.

רפה) אתוון כסדרן, עולים בחלם, דאיהו כתר על ד' אתוון, דאתפשטותא דלהון, מחכמה עד מלכות קדישא. בגין דחכמה איהי י', בינה ה', שית ספיראן ר', מלכות ה' בתראה. חלם כתר על ג' כל אתוון. ע"כ. ט

רפו) (ח) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. רבי אבא פתח (ו) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו', הני קראי אוקמוה חבריאי במשה, בשעתא דהוה סליק מעלמא, דאמר (ח) יפקוד יי אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפניהם וגו', ותנינן דעל גלותא אתמר.

רפו) ות"ח, הני קראי כ"י אמרן למלכא קדישא. הגידה לי שאהבה נפשי, כד"א (ט) את שאהבה נפשי ראינתם. ולמלכא קדישא אתמר, (ז) אנת שאהבה נפשי איכה תרעה.

רפח) בספרא דרב המנונא סבא אמר, כל זמנא דכ"י אשתכח ביה בקב"ה,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (בראשית כח) ויצא כו צ"ו. (ו) (ויקרא ד) חלק ג' יז : יח : כג. ז) (שיר א) ב"א קו צ"א. (ח) (במדבר כו). (ט) (שיר ג) לך לו צ"א.

כ דאינון. ג ל"ג כל. ח בדפו"י כתבו כאן חסר ותמצאהו לקמן דף רמ"ו ע"ב ד"א ויחלום. נ ל"ג אנת ; את.

מאמר

הסולם

הגידה לי שאהבה נפשי

פדיון. (ברכות נ"ה:) שהיסוד הוא ו' והם ביחד בחשבון ששה. כנגד שש מדרגות דיסוד. כי הטבת החלוס הוא ע"י היסוד. והוא פולם שבחלומו של יעקב. הכלול משש ספירות. מוצב ארצה. היינו שכינה התחתונה. שהיא מלכות הנקראת ארץ. והיא ה' אחרונה. וראשו זה ו' שבו הוא הצדיק, שהוא יסוד. שביעי. פירוש, כי ו' זו היא חכמה שבאמא. וכשמתחילים לספור מבינה שהיא אמא. נמצא יסוד שביעי. מגיע השמימה. זו היא אמא עליונה, חו ה' עליונה. דהיינו בינה שבבינה, שמצד החלוס, שהוא בחינת שמאל, (כנ"ל ויצא אות מ"ה) ה' שולטת על ה' שהיא ראש הסולם, שהוא סוד ה"י מן אלקים, ומשום זה והנה מלאכי אלקים עולים וכו' ולא מלאכי הויה.

רפה) אתוון כסדרן וכו': האותיות כסדרן, שהן י"ה ו"ה, עולים בנקודת החולם, שהיא כתר. על ד' אותיות, שהתפשטותם היא מחכמה עד מלכות הקדושה. כי חכמה היא

(דפו"י דף י"ז ע"א)

רפח) בספרא דרב המנונא וכו': בספרו של

כביכול קב"ה בשלימו, ורעי ברעותא ליה ^ו ולאחרנין זן ליה לגרמיה, מההוא יניקו ^ו דחלבא דאימא עלאה, ומההוא יניקו דאיהו יניק, אשקי לכל שאר אחרנין, ויניק לון. ואוליפנא דאר"ש, כל זמנא דכ"י אשתכחת בקב"ה, קב"ה בשלימו, בחדוה, ברכאן ביה שריין, ונפקין מניה לכל שאר ^ו אחרנין. וכל זמנא דכנסת ישראל לא אשתכחת ביה בקודשא בריך הוא, כביכול ברכאן אתמנעו מניה ומכל שאר אחרנין.

רפט) ורזא דמלתא, בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא, ברכאן לא שראן עלוי, ועל דא קב"ה געי ובכי, כד"א ^ו שאג ישאג על נוהו. ומאי אומר, אוי ^ז שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.

רצ) ובשעתא ^ו דכ"י נפקת בגלותא, אמרת קמיה, הגידה לי שאהבה נפשי, אנת רחימא דנפשאי, אנת דכל רחימו דנפשי בך. איכה תרעה, איך תזון גרמך, ^ו מעמיקא דנחלא דלא פסיק. איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה. איכה תרביץ בצהרים, איך תזון לכל אינון אחרנין דאשתקיין מנך תדירא.

רצא) ואנא הוינא אתזנא מנך בכל יומא, ומשתקיא, ואשקינא לכל אינון תתאי, וישראל אתזנו בי, והשתא שלמה אהיה כעוטיה, איך אהוי מתעטפא, בלא ברכאן, כד יצטרכון אינון ברכאן, ולא ישתכחון בידי. על עדרי חבריך, היאך איקום עלייהו, ולא אהיה רעיא להו, וזנא להו. עדרי חבריך, אלין אינון ישראל, דאינון בני אבהן, דאינון רתיכא קדישא לעילא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י' ירמיה כה) ויקהל ז צ"ס זהר חדש גב ס"א ^ו ל"ג ולאחרנין זן ליה ; ולאחרנין ליה זן. ^ז ע דמלכא. ^פ מוסיף עלמין אחרנין. ^צ לי שחרבתי. ^ק מעתיקא. ש"ס שכ"א.

מאמר

הסולם

הגידה לי שאהבה נפשי

הוא אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי, וכו'. (יבמות 30.)

רצ) ובשעתא דכ"י נפקת וכו' ; ובשעה שכנסת ישראל, יצאה בגלות, אמרה לפניו, הגידה לי שאהבה נפשי ; אתה, שאהבה נפשי, אתה, שכל אהבת נפשי בך, איכה תרעה, איך תזון את עצמך מעומק הנחל שאין שפעו נפסק, שהיא בינה, (כנ"ל אות רפ"ח) איך תזון את עצמך מהארת העדן העליון, שהוא חכמה. איכה תרביץ בצהרים, איך תזון לכל אלו האחרים המושקים ממך תמיד. (כנ"ל אות רפ"ח).

רצא) ואנא הוינא אתזנא וכו' ; ואני, הייתי נזונית ממך בכל יום והייתי מושקית, ואני השקיתי לכל העולמות התחתונים, וישראל נזונו ממני, ועתה, שלמה אחיה כעוטיה, איך אהיה מתעטפת בלא ברכות, וכשיצטרכו את

של רב המנונא סבא אמר, כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקב"ה, כביכול, הקב"ה בשלמות, ודועה ברצון את עצמו, ולאחרים. לעצמו, היינו שזן את עצמו מיניקת החלב ההיא של אמא עליונה, שמקבל שפע הבינה, ומאותה היניקה שינק, הוא משקה לכל שאר האחרים ומניק אותם. ולמדנו שאמר ד"ש, כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקב"ה, הקב"ה הוא בשלמות בשמחה, ושורות בו ברכות, ויוצאות ממנו לכל שאר האחרים, דהיינו לכל העולמות. וכל זמן שכנסת ישראל אינה נמצאת עם הקב"ה, כביכול, נמנעות ממנו הברכות ומכל שאר האחרים.

רפט) ורזא דמלתא בכל וכו' ; וסוד הדבר, בכל מקום שלא נמצא דכר ונוקבא, אין הברכות שורות עליו. וע"כ הקב"ה גועה ובוכה, כש"א, שאג ישאג על נוהו. ומהו אומר.

(דפו"י דף י"ז ע"א *) דף י"ז ע"ב)

רצב) א"ל קב"ה, שבוק אנת דידי, דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע. אבל אם לא תדעי לך, לגרמך, הרי לך עיטא. היפה בנשים, כד"א הנך יפה רעיתי. צאי לך בעקבי הצאן, אלין אינון צדיקייא, דאינון נדשין בין עקבין, ובגיניהון יהיב לך חילא לקיימא. ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלין אינון תנוקות של בית רבן, דעלמא מתקיימא בגיניהון, ויהבין חילא לכ"י בגלותא. משכנות הרועים, אלין בתי רבן אתר בית מדרשא דאשתכח אורייתא ת בהון תדירא.

רצג) ד"א אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. ת"ח, בשעתא דצדיקייא אשתכחו בעלמא, ואינון תנוקות של בית רבן משתכחי ולעאן באורייתא, יכלא כ"י לקיימא עמהון בגלותא. ואי לאו, כביכול היא ואינון לא יכלי לאתקיימא בעלמא. ואי זכאין אשתכחו, אינון אתפסן בקדמיתא. ואי לא, אינון גדיין דעלמא מתקיימא בגיניהון, מתפסין בקדמיתא, וקב"ה סליק לון מעלמא, אע"ג דלא אשתכח בהו חובה. ולא דא בלחודוי, אלא רחיק מניה לכ"י ואתגלייא בגלותא.

רצד) הה"ד אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. אמאי יחטא. לאשמת העם, בגין חובי עלמא דגרמו האי, לאשמת העם ודאי, ולא לאשמה דיליה. יחטא: יגרע טוביה, ודאין דיניה בכלא, כד"א ו והייתי אני ובני שלמה חטאים.

חלופי גרסאות

ר מוסיף ועם כל דא ורעי. ש בית. ת ביה. א ל"ג בעלמא. ב בעלמא. ג ל"ג יחטא.

מסורת הזהר

כ (מ"א א).

הגידה לי שאהבה נפשי

הסולם

מאמר

הרועים, אלו הם בתי רבם, מקום בית המדרש, שהתורה נמצאת תמיד בהם.

רצג) ד"א אם לא וכו': פירוש אחר, על אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. בוא וראה בשעה שצדיקים נמצאים בעולם, ואלו תנוקות של בית רבן נמצאים, ועוסקים בתורה, יכולה כנסת ישראל להתקיים עמהם בגלות. ואם לא, אט אינס בשיעור המספיק, כביכול היא והם אינם יכולים להתקיים בעולם. ואם צדיקים נמצאים, הם נתפשים תחילה, ומתים כדי לכפר על בני דורם. ואם לא, אלו הגדיים שהעולם מתקיים בשבילם נתפסים תחילה, והקב"ה לוקחם מן העולם אע"פ שלא נמצא בהם חטא, ולא זה בלבד, אלא שמרחיק ממנו את כנסת ישראל, והיא יוצאת לגלות.

רצד) הדא הוא דכתיב אם וכו': ז"ש, אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. הכהן המשיח

את אלה הברכות, לא ימצאו אותן בידי. על עדרי חבריך, איך אעמוד עליהם, ולא אהיה רועה ומזינה אותם. עדרי חבריך, אלו הם ישראל, שהם בני האבות אברהם, יצחק ויעקב, שהם המרכבה הקדושה למעלה, דהיינו חג"ת דז"א, ועל כן קוראת אותם, חבריך. רצב) א"ל קב"ה שבוק וכו': אמר לה הקב"ה, לכנסת ישראל: עזבי את שלי, דהיינו שלא תדברי מן החסר לז"א, כי שלי, הוא דבר סתר מלהודע. אבל אם לא תדעי לך, במה שנוגע לעצמך, הנה לך עצה, חיפה בנשים, הוא, כמש"א הנך יפה רעיתי, דהיינו שהוא שט של כנסת ישראל. צאי לך בעקבי הצאן אלו הם הצדיקים, שהם נדשים בין עקבים, כלומר שהכל דשים אותם ברגליהם, ובשבילם ינתן לך כח להתקיים, ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלו הם תנוקות של בית רבן, שהעולם מתקיים בשבילם, ונותנים כח לכנסת ישראל בגלות. משכנות (דסו"י דף י"ז ע"ב)

ד ד"א אם הכהן המשיח, דא קב"ה כדקאמרן. יחטא, יגרע מן כ"י ומעלמא, דלא יהיב להון ספוק ברכאן. אמאי. איהו לאשמת העם ודאי, בגין חובה דעמא היא.

רצה) 2) אם הכהן המשיח יחטא. רבי יצחק פתח, (3) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך, ה האי קרא ו קשיא, הכי מבעי ליה למכתב, זכור לאברהם וליצחק ולישראל, מאי ליצחק. אלא הכי תנינן, בכל אתר שמאלא אתכליל בימינא, ובכללא דימינא הוא. דהאי ימינא, אתתקנת לעלמין, לאכללא ביה שמאלא. ועל דא ו לא פליג, בגין לאכללא ליה ביה באברהם. ובג"כ לאברהם ליצחק ו כללא חד. ולישראל, כ דהא בתרווייהו ו אחיד לון ו בגדפוי, והוא שלים בכלא.

רצו) אשר נשבעת להם בך. אומאה אומי קב"ה לאבהן, באבהן דלעילא ו הדא הוא דכתיב אשר נשבעת להם ו בך, באינון דלעילא ו באינון דשראן בך. ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וגו'. אשר אמרתי, אשר אמרת מבעי ליה. אלא קב"ה אמר כך לאבהן, זמנא ותרין זמנין. אשר אמרתי: דצביתי ברעו נפשי, דהא אמירה רעותא הוא, הה"ד ו אדני אמר לשכון בערפל. ו ועוד מה תאמר נפשך ואעשה לך.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

2) (ויקרא ד) לעיל אות רפו צ"ו. מ) (שמות לב) ד ל"ב ד"א. ה הא. ו מוסיף הכי קשיא. ז ל"ג לא. שמות מד צ"ט. ו) (מ"א ח) בשלח סג צ"ט. ח מוסיף ליצחק ויקא. ט כלל אחד. י מוסיף אבל ולישראל. כ דא. ל דאחיד. מ בכתפוי. נ בדא, ו מוסיף בדא הה"ד. ס ל"ג בך. ע מוסיף באינון דעמן בך ויקא. פ ל"ג מן ועוד עד סוף האות.

מאמר

הסולם

אם הכהן המשיח יחטא

המשיח הוא הקב"ה, ולמה יחטא, הוא בשביל אשמת העם, דהיינו בשביל עונות העולם שגרמו לו זה, לאשמת העם ודאי, ולא לאשמה שלו. יחטא, פירושו, שיגרע טובו, ודן הכל בדיון. כשי"א והייתי אני ובני שלמה חטאים. פירוש אחר, אם הכהן המשיח, זהו הקב"ה כמו שאמרנו, יחטא פירושו יגרע מן כנסת ישראל ומן העולם, שאינו נותן להם ברכות לפי צרכם. ולמה הוא, הוא לאשמת העם ודאי, משום עונות העם הוא. וב' הפרושים קרובים זה לזה, והפירוש הב' משלים מה שחסר בפירוש הא'.

רצה) אם הכהן המשיח יחטא: ר' יצחק פתח. זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך. מקרא זה קשה, כך היה צריך לכתוב, זכור לאברהם וליצחק ולישראל, מהו שכתוב ליצחק בלי ו'. ומשיב, אלא כך למדנו, בכל מקום השמאל נכלל בימין, ובכלל ימין הוא, כי ימין הוה נתתקן תמיד שיכלול בו השמאל. וע"כ אינו מחלק, לכתוב, וליצחק, שהו' היתה (דפרי דף י"ז ע"ב)

מחלקת בין אברהם ליצחק, כדי לכלול את יצחק שהוא שמאל, באברהם שהוא ימין, ומשום זה כתוב, לאברהם ליצחק כלל אחד. ואח"כ ולישראל, כלל שני, כי שניהם הוא אחד בכנפיו כלומר שע"י ההעלם המכונה כנפים הנובעים מחסך דחירק שבקו אמצעי, הנקרא ישראל, הוא מיחד ב' הקוין ימין ושמאל הנק' אברהם ויצחק, וכוללם יחד, (ע"י לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר) והוא שלם בכל.

רצו) אשר נשבעת להם בך: שבועה השביעי הקב"ה את האבות, באבות שלמעלה, שהם חגית דז"א, זהו שכתוב, אשר נשבעת להם בך, בך, היינו באלו שלמעלה, באלו השורים בך, דהיינו שנשבע בחגית שלו, ותדבר אליהם, ארבה את זרעכם וגו' אשר אמרתי. שואל, אומר, אשר אמרתי, אשר אמרת היה צריך לומר, כי אין לומר שהקב"ה אמר, אשר אמרתי, שהרי עתה הוא שנשבע, ואמר להם את זה, אלא בהכרח שמשה אמר זה, והיה לו לומר אשר אמרת, ומשיב, אלא הקב"ה

(רצז) ונחלו לעולם, מאי לעולם. עולם דלעילא, ז דאחידא ביה ק ההיא ארץ, ואתזנת מההוא עולם, ואי האי ארץ אתרכת, במאי הוא. לאשמת העם הוא ר דהוי.

(רצח) ר' יצחק אמר, אם הכהן המשיח יחטא, דא כהן דלתתא, דאתתקן לעבודה ואשתכח ביה חטאה, לאשמת העם הוא דהוי ודאי. ווי לאינן דסמיכין עליה, * כגוונא דא, שליחא דצבורא * דאשתכח ביה ת חטאה, ווי לאינן דסמיכין עליה. א"ר יהודה, וכ"ש כהנא, דכל ישראל, ועלאין ותתאין כלהו * מחכאן ומצפאן לאתברכא על ידי.

(רצט) דהא תנינן, בשעתא דכהנא שארי לכוונא מלין, ולקרנא קרבנא עלאה, כלא אשתכחו ב ברכתא ובחזוותא. ימינא, שארי לאתערא. שמאלא אתכליל בימינא, וכלא אתאחיד ואתקשר דא בדא, ואתברכון כלהו כחדא. אשתכח, דעל ידא דכהנא, מתברכאן עלאי ותתאי, והא אוקמוה. ובגין כך בעי לקרבא קרבנא עליה, בגין דיתכפר חוביה.

(ש) אמר רבי יוסי, הא תנינן, דעל ידא דכהנא אתכפר חובא דב"נ, כד קריב קרבנא. השתא דאיהו חטי, מאן מקריב עליה, ג ומאן יכפר עליה. אי תימא דאיהו מקריב על נפשיה, הא איהו אתקלקל, ולא איהו כדאי דיתברכון

חלופי גרסאות

ז דאחיד. ק ל"ג ההיא ארץ. ר דאתי. ש דחסי ואשתכח ביה חטאת. ת מוסיף חטאה בגין דעמא לא אשתכחו זכאין קמי קב"ה. א אחיזן. ב ל"ג ברכתא. ג מאן.

אם הכהן המשיח יחטא

הסולם

מאמר

אוי לאלו הסומכים על עבודתו. כעין זה הוא שליח צבור שנמצא בו חטא. אוי לאלו הסומכים עליו. א"ר יהודה, וכל שכן הכהן, שכל ישראל, ועליונים ותחתונים, כולם מחכים ומצפים להתברך על ידו.

הקב"ה אמר זה אל האבות פעם ושתי פעמים, ויתכן שיאמר, אשר אמרתי, דהיינו שכבר אמר להם. ועוד, אשר אמרתי, פירושו אשר רציתי ברצון נפשי. ואין צריך לומר שכבר אמר להם. כי אמירה פירושו רצון, ז"ש אדני אמר לשכון בערפל, ועוד, מה תאמר נפשך ואעשה לך.

(רצט) דהא תנינן בשעתא וכי: כי למדנו, בשעה שהכהן מתחיל לכוון כוונתו. ולהקריב קרבן העליון, דהיינו להקריב יחוד המלכות בז"א, הכל נמצאים בברכה ובשמחה. הימין, שהוא חסד, מתחיל להתעורר, והשמאל, שהוא דין, נכלל בימין, והכל מתאחד ומתקשר זה בזה, ומתברכים כולם יחד. נמצא שעל ידי הכהן מתברכים העליונים והתחתונים. וכבר העמדנו, וע"כ, אם חטא, צריך להקריב קרבן עליו, כדי שיתכפר עונו.

(רצז) ונחלו לעולם: שואל, מהו לעולם. ומשיב, היינו עולם העליון, שהוא ז"א, שארץ זו, שהיא מלכות, אחוזה בו ונונית ממנו. ואם ארץ זו מגורשת לגלות, ואינה אחוזה בז"א, למה היא לאשמת העם הוא זה. וע"כ כתוב ונחלו לעולם, דהיינו שהמלכות תתיחד עם ז"א לעולם, ולא תלך בגלות. ובזה ביאר הכי אם הכהן המשיח, שהוא ז"א, יחטא, שיגרע היחוד מן המלכות, שתצא בגלות, לאשמת העם הוא.

(ש) אמר ר' יוסי וכי: אר"י, הרי למדנו, שעל ידי הכהן מתכפר חטאו של אדם. כשנאמר מקריב בשבילו קרבן. שואל, עתה, שהוא עצמו חטא, מי מקריב עליו, ומי יכפר עליו. אם תאמר

(רצח) רבי יצחק אמר וכי: ר"י, אם הכהן המשיח יחטא, זה כהן שלמטה, שנתתקן לעבודה בבית המקדש, ונמצא בו חטא, לאשמת העם הוא ודאי, שהעם יאשמו בשביל זה, כי

עליה עלאי ותתאי. תתאי לא יתברכון על ידיה, כל שכן עלאי. אמר רבי יהודה, ולא. והא כתיב (ט) וכפר בעדו ובעד ביתו, אמאי ד בעיא לכפרא עליה, בגין דאיהו חב יכפר על גרמיה, דכתיב וכפר בעדו.

שא) אמר רבי חייא, הא ידיע באן אתר אתקשר כהנא רבא. ובאן אתר אתקשר כהנא אחרא, וההוא דאקרי סגן ידיעא. בגין כך, ה כהן אחרא קא מקריב קרבניה, בקדמיתא, וסליק ליה עד ההוא אתר דאתקשר ביה. בתר דכהנא סליק לההוא אתר, לא מעכבין ליה לסלקא לאתריה, ולא תכפרא חוביה. ועל דא, אחרא ז קא מקריב ה עליה קרבניה. כיון דאחרא הוא מקריב, ולא מסתפקין כל כך על ידיה, ס לבתר איהו מקריב, ואינן עלאין, כלהו מתחברן לכפרא חוביה. ומלכא קדישא אסתכם על ידיהו. כגוונא דא, המתפלל וטעה יעמוד אחר תחתיו.

שב) רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי. א"ר אלעזר, חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום הכפורים, דלא בעי למשמע צלותא מכל בר נש, אלא אי קאים עליה תלתא יומין קודם, לדכאה ליה. דרבי שמעון הוה אמר הכי, בצלותא דהאי בר נש דאנא מדכינא, אתכפר עלמא. וכל שכן בתקיעה דשופר, דלא מקבל תקיעתא דב"נ דלאו איהו חכים למתקע ברוז דתקיעה.

שג) דתנינן, ר' ייסא סבא אמר, הני תקיעתא כסדרן. קדמאה, כלילא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד בעי ; בעא. ה ליג כהן. ו ליג בקדמיתא. ז ליג קא.
ח ליג עליה. ט אינן וליג לבתר איהו מקריב י הכי.

(ט) (ויקרא טז) ויחי קנה צ"א

אם הכהן המשיח יחטא

הסולם

מאמר

וכיון שאחר מקריב ואין מסתפקים כל כך על ידו, כי אינו יכול להעלות רק עד החסד, ובחינת כהן גדול הוא עד החכמה, הנה אח"כ הוא הכהן הגדול עצמו, מקריב, ואלו העליונים מתחברים כולם לכפר חטאו. המלך הקדוש מסכים עמהם. כעין זה המתפלל, וטועה, יעמוד אחר תחתיו.

מאמר תקיעת שופר

שב) ר' אלעזר ור' אבא וכו' : ר"א ור"א היו יושבים. אמר ר' אלעזר, ראיתי אבי ביום ראש השנה ויום הכפורים, שלא רצה לשמוע התפלה מכל אדם, אלא אם כן עמד עליו שלשה ימים מקודם, לטהר אותו. שר' שמעון היה אומר כך, בתפלה של אדם הזה שאני מטהרה, מתכפר העולם. וכל שכן בתקיעת שופר, שלא היה מקבל תקיעת אדם. שאינו חכם לתקוע בכונה בסוד התקיעה.

שג) דתנינן רבי ייסא וכו' : שלמדנו, ר' ייסא סבא אמר, אלו התקיעות כסדרם.

תאמר שהוא מקריב לעצמו, הרי הוא נתקלקל, ואינו ראוי שיתברכו בשבילו עליונים ותחתונים, כי אם התחתונים אינם מתברכים על ידו, (כמ"ש באות רצ"ח) כל שכן עליונים. אמר ר' יהודה, ולא, הרי כתוב, וכפר בעדו ובעד ביתו. ולמה צריך לאחר שיכפר עליו משום שחטא, והוא יכול לכפר על עצמו, שכתוב, וכפר בעדו.

שא) אמר ר' חייא וכו' : אר"ה הרי ידוע באיזה מקום נקשר כהן גדול, שהוא בחכמה, ובאיזה מקום נקשר כהן אחר, ואותו שנקרא סגן ידוע שהוא בחסד. ועל כן כהן אחר מקריב קרבנו של כהן גדול, שנקרא הכהן המשיח, בתחילה, ומעלה אותו עד אותו המקום שמקושר בו, והיינו עד חסד דז"א, ואחר שהכהן העלה אותו, את הקרבן. עד אותו מקום, שהוא חסד, אין מעכבים את הכהן הגדול להעלות למקומו שהוא חכמה, שיתכפר חטאו. וע"כ כהן אחר מקריב עליו קרבנו, (דפרי הי"ח ע"א)

מכלא. תניינא, חדא כסדרא וחדא כסדרא, כ גבורה גדולה בינייהו. תליתאה, חד הכא וחד הכא גבורה בינייהו. פ פוסקא סלקא, ז x קומטרא נחתא. חד תקיפא וחד רפיא. והא אוקמוה. ואינון עשרה. ואינון תשע. חד כללא דכלא. (שד) ן ובהאי יומא מתעטרא יצחק, והוא רישא לאבהן. בהאי יומא כתיב, ן פחדו בציון חטאים. בהאי יומא יצחק אתעקד, ן ועקיד כלא, ושרה ן מיללת

חלופי גרסאות

כ גדולה וליג גבורה; גבורה וליג גדולה. ל קוטרא. ן והאי. ן ועקידת. ס מיללת.

מסורת הזהר

(ט) (ישעיה לג) ויחי קלד צ"א

דרך אמת פ] השברים וההפסקות של תקיעת שופר עולה ומרמז למענה אל מדת הגבורה. צ] הקמטות שקומס פעם אחר פעם ברזחז אליו והיא התרועה יורד ומרמז למטה על המדרגה תחתונה דאצילות שהיא עסרית ומ"ח נקראו שתיהן גבורות רק שגבורה עליינה הוא דין הקטה ועסרית היא מדת הדין הרפה כנודע.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

גבורה הגדולה, התרועה היא כנגד גבורה סתם. וע"כ בסדר הראשון, אנו כוללים ב' הגבורות יחד, ח"ש, קדמאה כלילא מכלא וע"כ אנו תוקעים, תקיעה, שברים תרועה, תקיעה וסדר השני אנו ממתיקים עם ב' התקיעות את גבורה הגדולה בלבדה, שהוא שברים, וע"כ אומר, תנינא, חדא כסדרא, וחדא כסדרא, גבורה גדולה בינייהו. והיינו שתוקעים תקיעה שברים תקיעה, ובסדר הג' אנו ממתיקים עם ב' התקיעות את גבורה סתם בלבדה, ח"ש, תליתאה חד הכא וחד הכא, גבורה בינייהו שאינו אומר כאן גבורה גדולה, אלא סתם גבורה, שהיא המלכות, שהיא תרועה. ואנו תוקעים כאן, תקיעה תרועה תקיעה.

פוסקא, פירושו שברים, שהקול נשמע פסקי פסקי. קומטרא, פירושו תרועה, שהיא מלשון קנטור, שפירושו הכעסה, כי קול התרועה נשמע כמו גערה הכעסה. ח"ש פוסקא סלקא, שהשברים עולה לגבורה דז"א. קומטרא נחתא, שהתרועה יורדת למלכות. חד תקיפא, היינו שברים, שהיא דין קשה. חד רפיא, היינו תרועה שהיא דין רפה.

(שד) ובהאי יומא מתעטרא וכו': וביום הזה מתעטר יצחק, שהוא גבורה וקו שמאל, והוא ראש האבות. ביום הזה כתוב, פחדו בציון חטאים. ביום הזה נעקד יצחק, ועקד הכל. ושרה מיללת, וקול שופר חזק מאד. אשרי חלקו מי שעבר ביניהם, וניצל מהם. א"ר אבא בשביל זה אנו קוראים פרשת עקדת יצחק ביום הזה, כי ביום הזה נעקד יצחק למטה ונקשר

סדר הראשון כלול מכולם. כלומר שכולל משברים ומתרועה, והסדר הוא, תקיעה, שברים תרועה, תקיעה. סדר השני, תקיעה אחת כסדרו בתחילה, ותקיעה אחת כסדרו בסוף, וגבורה גדולה, דהיינו שברים, ביניהם. והסדר הוא, תקיעה, שברים, תקיעה. סדר השלישי הוא, תקיעה אחת מכאן בתחילה, ותקיעה אחת מכאן בסוף, וגבורה סתם, שהיא תרועה, ביניהם. השברים עולה לגבורה, התרועה יורדת למלכות. אחד דין קשה, דהיינו השברים ואחד דין רפה דהיינו התרועה. והרי העמידוהו. הם עשרה קולות, דהיינו, תשרית תש"ת תר"ת. הם תשעה קולות, כי האחד, שבאמצע סדר הא', שהוא שברים תרועה, אינו שני קולות אלא הוא כלל הכל, כלומר, קול אחד שכולל שנים, וע"כ אין יותר מתשעה קולות.

פירוש. ב' גבורות הן, אחת הוא קו שמאל דז"א, שנקרא יצחק. והשניה היא המלכות, שהיא נבנית מקו שמאל, והיא ג"כ גבורה. וע"כ גבורה דז"א מכנה גבורה גדולה, והמלכות מכנה גבורה סתם. והתקיעות בכללן הן כנגד ג' קוין, כלומר, לתקן הקו שמאל שהיא דין, עם ב' הקוין הימין והאמצעי, המכונים אברהם ויעקב, שהם חסד ורחמים, שה"ס ב' התקיעות א' בראש הסדר כנגד אברהם, וא' בסוף הסדר כנגד יעקב, שביניהם נתבשם ונמתק יצחק שהוא קו השמאל.

אמנם יש ב' בחינות שמאל, שהם גבורה דז"א שנקרא יצחק, וגבורה סתם שהיא מלכות כנ"ל וצריכים להמתיק את שניהם. וע"כ צריכים לג' סדרים. כי השברים הוא כנגד

(רש"י דף י"ח ע"א)

וקול שופרא תקיף לחדא. זכאה חולקיה, מאן דעבר בנייהו, ואשתזיב מנייהו. א"ר אבא, בגי' קרינן פרשתא דיצחק בהאי יומא, דבהאי יומא אתעקד יצחק לתתא, ואתקשר ׀ בההוא דלעילא. אימתי אתקשר. בשעתא דכתיב (9) ויעקוד את יצחק בנו וגר.

(שה) אמר רבי אלעזר, בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם, דכתיב (10) והאלהים נסה את אברהם. מאי נסה. כד"א, (11) ואל עמים ארים נסי. (12) ויקרא שמו יי נסי. מאי קמ"ל. בגין דאשתכליל ימינא ואשתלים. הה"ד והאלהים נסה את אברהם. והאלהים דייקא, ודא הוא (13) ופחד יצחק.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(9) (בראשית כב) וירא קנא צ"א תקוני והר קלט.

(10) (שם) בא ט צ"ח. (11) (ישעיה מט) (12) (שמות יז) בשלח קכט צ"ג. (13) (בראשית לא) משטטים קג צ"צ. ע באברהם.

מאמר

הסולם

תקיעת שופר

הם עתה בפחד, מחמת שהמסך דחירק שנתעורר מקול שופר, מיעט את ג"ר הללו. ותדע, כי תקיעת שופר ועקדת יצחק הם ענין אחד, כי עקדת יצחק פירושו שאברהם עורר את המסך דחירק שבקו האמצעי למעלה, שע"י כח הזה, ויעקוד את יצחק בנו, דהיינו שמיעט הג"ר דחכמה שבקו שמאל שהן בחינת יצחק, שעל ידי המיעוט הזה נכלל השמאל בקו ימין שה"ס אברהם למעלה, וכן יצחק למטה נכלל באברהם. שע"י נשלמו שניהם.

ונקשר באותו שלמעלה. מתי נקשר, בשעה שכתוב, ויעקוד את יצחק בנו וגר.

פירוש. בראש השנה חזרים העולמות לקדמותם, והיינו כמו שהיתה המלכות ביום ד' דמעשה בראשית, שהיתה מלבשת הקו שמאל דבינה, וז"א הקו ימין דבינה, ואז עוד לא נתיחדו הימין והשמאל ביחד, והיתה החכמה בלי חסדים ולא היתה יכולה להאיר. כי אין החכמה מאירה בלי חסדים. וז"ס הדינים וקטרוג הלבנה, והעצה לזה, נתן הקב"ה תקיעת שופר, שע"י הקול היוצא משופר מעוררים כח המסך דחירק בז"א שה"ס קו האמצעי, וע"י מסך דחירק הוא ממעט את קו השמאל מג"ר, ואז נכנע השמאל לימין ומתיחד עמו. (כמ"ש לעיל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ומתלבשת ו"ק דחכמה שנשארו בקו שמאל בחסדים, ואז הם מאירים. כמ"ש כל זה לעיל (פרשת וירא אות שפ"א בהסולם ע"ש כל ההמשך). הרי שביום ראש השנה, ע"י תקיעת שופר, נתתקן הקו שמאל, שיוכל להאיר, מפאת התלבשותו בחסד דימין.

וז"ש בהאי יומא יצחק אתעקד, כי קול השופר ממעט את קו השמאל מן הג"ר שלו שזה נבחן לעקידה של יצחק, ועקיד כלל, שכל הבחינות של קו שמאל למעלה, נעקדו, ואפילו קו השמאל דבינה, ושרח מיללת, שהבינה הנקראת שרה היתה בוכית, שפירושו מיעוט, מחמת שנתמעט קו השמאל שלה. ומפרש, למה נעשה כל זה ואומר שהוא משום, וקול שופרא תקיף לחדא, שקול השופר החזק גרם לכל המיעוט הזה, כנ"ל. וז"ש אתעקד יצחק לתתא ואתקשר בההוא דלעילא, שנתקשר מחמת העקידה ביחוד ימין ושמאל שלמעלה. וזכה שה"ק דחכמה שלו יתלבשו בחסדים, שהיא בחינת הג"ר שלו ושל שאר המדרגות.

זה שאומר, ובהאי יומא מתעפרא יצחק, שיצחק שהוא קו שמאל נתעטר ע"י התלבשותו בחסדים, ומאיר בבחינת ו"ק דג"ר שנקרא עטרה, והוא רישא לאבחן, כי בחינת הראש, שה"ס ג"ר, שיש בחג"ת דז"א הנקראים אבות, הן מיצחק, כי ו"ק דחכמה שלו ה"ס ג"ר וראש. אבל קו ימין שה"ס אברהם, הוא בחינת חסדים חסרי ג"ר, כי אין ג"ר אלא מחכמה. כהאי יומא כתיב, פחדו בציון חטאים, כי החטאים הרוצים להתדבק בג"ר דשמאל, המעוררות דין בעולם.

(שה) אמר רבי אלעזר וכו': אריא ביום הזה, של עקידת יצחק, העטיר יצחק לאברהם, במחזין דג"ר המכונים עטרה, בסו"ה בעטרה שנטרה לו אמו, שכתוב והאלקים נסה את אברהם. מהו נסה. הוא כש"א, ואל עמים ארים נסי

(ש) רבי אבא אמר, כתיב (ח) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. כי אלהים שופט, פ אלמלא דאעבר דינא דיצחק, באתר דיעקב שארי, צ ואתבסם תמו, ווי לעלמא דיערע בגיניה, ורזא דמלה, (ק) כי באש יי נשפט. ודא הוא אתבסמותא דעלמא.

(ז) וכיון דעאל באתרא דיעקב, ויעקב אחיד * ביה, כדן שכיך אשא, [ואצטננו ק גומריה. לב"נ, דהוה רגיו, וחגר וזיין גרמיה, ונפק ברוגזיה לקטלא לבני נשא. חד חכימא קם על פתחא, ואחיד ביה, אמר אלמלא לא אחיד בי ואתתקף בי, הא קטולא בבני נשא אשתכת. בעוד דאתתקפו דא בדא, ואחיד דא בדא, אצטנן רוגזיה על דנפק לקטלא. נפק לאוכחא, מאן ר סביל רוגזא ותוקפא דדינא דהווא ב"נ. הוי אימא, דא דקאים אפתחא. (שח) כך אמר קב"ה לישראל, בני, לא תדחלון, * הא אנא קאים על פתחא, אבל אזדרו בהאי יומא ת והבו א לי חילא: ובמה. בשופר. דאי אשתכת

חלופי גרסאות

מסודת הזהר

(ח) (תהלים עה) משפטים קמא צ"ע. א) (ישעיה סו) פ ואלמלא. צ ואתחסי; ואתחסי; ואתחסי; ויתחסי. ק גומריין. ר שכיך. ש ל"ג הא. ת ויהבו. א ליה. חקוני זהר תנ"ט צב: ת"ע קכו: דרך אמת ק] ונתקרו הגחלים והוא משל אל השקט הכעם.

חקיעת שופר

הסולם

מאמר

הקשים שבשמאל. כנ"ל. וסוד הדבר, כי באש ה' נשפט, שהאש שבשמאל נשפט ע"י הויה, שהוא קו אמצעי. המיוחד עם הימין, חו היא התבשמות העולם.

(ש) וכיון דעאל באתרא וכי: וכיון שיצחק, שהוא קו שמאל, נכנס במקומו של יעקב, שהוא קו אמצעי, ויעקב אחו בו, דהיינו בכח המסך דחירק שבו, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) אז שקט האש ונצטננו הגחלים שלו, דהיינו הדינים של קו שמאל. בדומה לאדם שהיה כועס וחגר והוודיין ויצא ככעסו להרוג בני אדם. חכם אחד עמד על פתחו, ואחז בו. ולא עזבו לצאת החוצה. אמר לו הכועס, אם לא אחזת בי והתקפת אותי, היה הרג נמצא בעולם. כי בעוד שהתקופו זה את זה ואחזו זה בזה נצטנן כעסו על שיצא להרוג יצא אותו חכם והוכיח, מי סבל הכעס ותוקף הדין של אותו אדם, הוי אומר, מי שעמד על הפתח לעכבו מלצאת.

(שח) כך אמר קב"ה וכי: כך אמר הקב"ה, שה"ס קו האמצעי, לישראל. בני לא תפחדו מן הדינים של קו שמאל, כי אני עומד על הפתח, לעכב את הדינים מלצאת, אבל התעורדו ביום הזה ותנו לי כח, ובמה בשופר. שעל ידי קול שופר מעורר קו האמצעי את המסך

נסי. ויקרא שמו ה' נסי, שהוא לשון התנשאות ורוממות. ונסה הוא כמו נשא, ולא מלשון נסיון. כי בעקידת יצחק הגדיל ונשא את אברהם. שואל. מה מלמדנו. ומשיב, שמלמדנו, שנשתכלל הימין ונשלם על ידי עקדת השמאל. כי מטרם שקו ימין שה"ס אברהם נכלל בשמאל שהוא יצחק, אין לו לימין אלא וק בלי ג"ר, ואחר שנכלל בשמאל, יש לו ג"ר כמו השמאל. כנ"ל בדבור הסמוך. והתכללות זו באה לו ע"י עקדת יצחק, ונמצא שהימין נשתכלל ונשלם ע"י העקדה. זה שכתוב, והאלקים נסה את אברהם, דהיינו שהגדילו בג"ר. והאלקים הוא בדיוק, שזה הוא פחד יצחק, דהיינו מדת הגבורה שהיא קו שמאל, שמדה זו הגדילו בג"ר. ע"י שנכלל בה ע"י עקדת יצחק.

(ש) רבי אבא אמר וכי: רא"א, כתוב, כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים. כי אלקים שופט, אלקים הוא גבורה, ושופט הוא ת"ת, שנקרא משפט. והפירוש הוא, כי אם לא היה עובר הדין של יצחק שה"ס גבורה וקו שמאל, במקום שיעקב שורה, שה"ס ת"ת וקו אמצעי, ונתבשם שם, אוי לעולם שיפגש בדינו. כי יעקב שה"ס קו אמצעי ממעט את קו השמאל ע"י המסך דחירק שע"י זה מתייחד השמאל עם הימין ונתבשמים הדינים (דפריי דף י"ח ע"א *) דף י"ח ע"ב)

קול שופר כדקא יאות, ומכווני ביה לתתא, ההוא קלא סליק, וביה מתעטרי אבהן, וקיימי במשכניה דיעקב. וע"ד בעי לאזדהרא בשופרא, ולמנדע בההוא קלא ב ולכוונא.

(שט) ה ולית לך קלא בשופרא, דלא סליק רקייעא חד. וכל אינון אוכלוסין דההוא רקייעא, יהבין אתר לההוא קלא, ומאי קא אמרי. ב ויי נתן קולו לפני חילו וגו'. וקאים ההוא קלא בההוא רקייע, עד דאתי קלא אחרא, ג ואתעתדו

חלופי גרסאות

ב מוסיף ולכוונא ביה; ליה. ג ואחצרו.

מסורת הזהר

(ב) (יואל ב) וישב פב צ"ד.

דרך אמת ה' עיני ענין התקיעות בפ' אמור צו ע"ב.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

המוחין דויק דג"ר. (כמ"ש) זה לעיל לך דף י"ג ד"ה ולפיכך ע"ש) וע"כ נבחינים ב' בחינות קולות המעוררים המסך דחירק, קול א' הוא המעורר את המסך דחירק מבחינת המלכות דצמצום א' הבלתי נמתקת בכינה. קול ב', הוא המעורר את המסך דחירק מבחינת מלכות הנמתקת בכינה. (כמ"ש) לעיל וירא אות שפ"א בהסולם ע"ש) שקול ב' הוא עיקר הנרצה בתקיעת שופר. ואלו ב' פעולות שבמסך דחירק מכונות כאן בזהר ב' רקייעים.

ח"ש, ולית לך קלא בשופרא דלא סליק רקייע חד, דהיינו שאפילו קול מבחינת המסך דמלכות הבלתי נמתקת היוצא מן השופר, יש לו ג"כ רקייע אחד שפועל שם את פעולתו למעט הג"ר דשמאל. וז"ש, וכל אינון אוכלוסין דההוא רקייעא יהבין אתר לההוא קלא, דהיינו שמקבלים את הקול ופועלים בו. ומאי קא אמרי, והויה נתן קולו לפני חילו כי רב מאוד מחנהו כי עצום עושה דברו וגו'. כי קול ההוא ממלכות דמדת הדין הבלתי נמתקת הוא רב ועצום מאד ואין מי שיעמוד לפניו, וע"כ יש בכחו למעט את קו השמאל. וע"כ הם משמיעים את המקרא הזה בעת פעולתם. אמנם אם היה נשאר הקול הזה דמדת הדין, לא היו ראויים עוד לקבל שום מוחין ואפילו ו"ק דג"ר (כמ"ש) בראשית א' דף ד' ד"ה וכבר) וע"כ צריכים לקול הב' של מסך דמלכות הממותק בכינה. ששניהם מתחברים יחד, אלא קול הא' הוא בגניזו, ואינו פועל, אלא קול הב' הוא שפועל וע"כ ראויים לקבלת מוחין.

ח"ש וקאים האי קלא בכהוא רקייע עד דאתי קלא אחרא, דהיינו עד שבא הקול דמסך המלכות הממותקת בכינה, ואתעתדו כחדא

המסך דחירק (כבאות ש"ד) שזה כל כחו למעט קו השמאל ולהמתיקו בימין חולתו, אין כח שיוכל ליחד השמאל בימין, כנ"ל (לך י"ג ד"ה ונתבאר) שאם נמצא קול שופר כראוי ומכוונים בו למטה, הקול ההוא עולה, ומעורר את המסך דחירק בקו האמצעי, ומיחד הימין והשמאל, שבו מתעטרים האבות, שע"י התכללות בימין ושמאל, הם קונים מוחין דג"ר, שע"י נתעטר יצחק (כנ"ל באות ש"ד) ונתעטר אברהם (כבאות ש"ה) וכיון שאת כל זה גרס יעקב, נעטר גם הוא, שכל המוחין שגורם תחתון לעליון זוכה בהם גם התחתון, ונמצא שהאבות אברהם ויצחק עומדים במשכנו של יעקב, משום שההוא הפועל כל היחוד הזה, וע"כ צריכים להזהר בשופר, ולדעת קול ההוא, ולכוון בו.

(שט) ולית לך קלא וכו': ואין לך קול בשופר שאינו עולה לרקיע אחד, וכל ההמון שבאותו הרקייע נותן מקום לקול ההוא, ומה הם אומרים, וה' נתן קולו לפני חילו וגו'. ועומד קול ההוא באותו הרקייע עד שבא קול אחר, ונועדים יחד ועולים בחבור לרקיע אחר, וע"כ למדנו, שיש קול שמעלה קול, ומה הוא, הוא, קול ההוא של תקיעת ישראל למטה, פירוש, כבר ידעת שקול שופר עולה למעלה ומעורר את המסך דחירק שבו אמצעי, כדי למעט ג"ר דשמאל וליחדו בימין, (כבאות ש"ד) אמנם יש ב' מיני פעולות במסך דחירק הזה, עד שממעטות ומיחדות השמאל בימין, א) היא שמגלה את המסך דצמצום א' הבלתי ממותק בכינה, המכונה מנעולא, שמכאן מקבל עיקר הכח למעט קו השמאל. ב) היא, שמגלה המסך דמלכות הממותקת בכינה, המכונה מפתחא, שמכאן, גם יש לו כלים לקבלת

כחדא, וסלקין בזווגא לרקייעא אחרא. ועל דא תנינן, אית קול דסליק קול, ומאי איהו. ההוא קלא דתקיעתא דישראל דתתא.

שי) וכיון דמתחברן כל אינון קלין דלתתא, וסלקין לההוא רקייעא עלאה דמלכא קדישא שארי ביה, ד מתעטרן כלהו קמי מלכא, וכדין כורסוון רמיו וכורסייא אחרא דיעקב קאים ואתתקן.

שיא) על דא אשכחנא בספרא דרב המנונא סבא, באינון צלותי ה דר"ה, דהוה אמר, צלותא ז וקל שופרא ז דאפיק ח ההוא זכאה, דאשתכח מרוחיה ומנפשיה ט בההוא י שופרא, כ דההוא קול סליק לעילא. ל ובההוא יומא קיימין ומשתכחי מקטרגין לעילא. וכד סליק ההוא קלא דשופרא, כלהו אתדחיין קמיה, ולא יכלין לקיימא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דידעין לכוונא רעותא לקמי מאריהון, וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא, בקל שופרא. ועל דא כתיב, ט אשרי העם יודעי תרועה. יודעי, ולא תוקעי.

שיב) בהאי יומא, בעי עמא לאסתכלא בב"נ שלים מכלא, דידע ארחוי דמלכא קדישא, דידע ביקרא דמלכא, דיבעי עליהו בעותא בהאי יומא. ולזמנא קל שופרא בכלהו עלמין, בכוונה דלבא, בחכמתא, ברעותא, בשלימו. בגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא. ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח כדקא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (תהלים פט) בא א צ"ב. ד מתעטרן. ה ל"ג דר"ה. ו דקל; ל"ג וקל. ז מוסיף דההוא קול דאפיק. ח ל"ג ההוא זכאה דאשתכח. ט מוסיף דאשתכח בההוא. י מוסיף שופרא זכאה. כ דסלקא ול"ג דההוא קול. ל בההוא.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

מרוחו ונפשו, קול ההוא עולה למעלה. וכיום ההוא עומדים ונמצאים מקטרגים למעלה וכשעולה קול ההוא של השופר כולם נדחים מפניו ואינם יכולים להתקיים. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים לכוון את הרצון לפני אדונם, ויודעים לתקן את העולם ביום ההוא בקול שופר. וע"כ כתוב, אשרי העם יודעי תרועה יודעי ולא תוקעי.

כחדא וסלקין בזווגא לרקייעא אחרא. ששני הקולות מזדווגים יחד ועולים לרקייע הב', ששם פועל רק המסך דמלכות הממותקת בבינה. והמסך הבלתי ממותק מחובר בו בגניזו כדי לתת לו כח. ח"ש ועל דא תנינן, אית קול דסליק קול. כי קול האי הבלתי ממותק, מעלה ונותן כח לקול הב' הממותק בבינה, שיוכל להחזיק הקו שמאל בוי"ק דג"ר, וע"כ צריכים לחיבור שניהם. וזהו קלא דתקיעתא וכו'.

שיב) בחאי יומא בעי וכו'; ביום הזה צריך העם לראות, שאדם שלם בכל, היודע דרכיו של מלך הקדוש, ויודע יקרו של המלך, שיתפלל עליהם את התפלה ביום הזה, ושיזמן קול שופר בכל העולמות בכונת הלב, בחכמה, ברצון, בשלמות, כדי שיסתלק הדין על ידו מן העולם. אוי לאלו, אשר השליח שלהם לא נמצא כראוי, כי עוונות העולם יבואו להזכיר בשבילו. ז"ש אם הכהן המשיח יחטא, שהוא שליח כל ישראל, הוא לאשמת העם. משום שהדין שורה על העם.

שי) וכיון דמתחברן כל וכו'; וכיון שמתחברים כל אלו הקולות שלמטה, ועולים לרקייע העליון שהמלך הקדוש, שהוא קו האמצעי, שורה בו. מתעטרים כולם לפני המלך. ואז הושלכו כסאות הדין, והוקם כסא האחר של יעקב, שהוא קו האמצעי, ונתתקן. שיא) על דא אשכחנא וכו'; ע"כ מצאתי בספרו של רב המנונא סבא, באלה התפלות של ראש השנה, שהיה אומר, התפלה וקול השופר שמוציא הצדיק בשופר ההוא, היוצא

יאות, דהא חובי * עלמא אתיין לאדכרא בגיניה. הה"ד, אם הכהן המשיח יחטא, דהוא שליחא דכל ישראל, לאשמת העם הוא, בגין דדינא שריא עליהו. שיג) וכד שליחא הוא זכאה כדקא יאות, זכאין אינון עמא, דכל דינין מסתלקין מנייהו על ידיה, כ"ש כהנא, דעליה מתברכאן עלאי ותתאי. איך אלעזר, וע"ד, כהן ולוי עד לא יסלק לפולחנא, בדקין * אבתריה, וידעין ארחוי * ועובדוי, ואי לא, לא סליק לפולחנא, וכן בסנהדרין למידן דינא. שיד) ואי אשתכח כדקא יאות, יהבין עליה חומרא דמקדשא. ואי לא, לא סליק לפולחנא. הה"ד, * וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך. * מפני מה * זכה לאורים ולתומים, ולמפלח פולחנא. הוי אומר * אשר נסיתו וגו'. האומר לאביו ולאמו לא ראיתו וגו'. וכיון דאשתכחו באלין דרגין, כדין יורו משפטיך ליעקב וגו', ישימו קטורה וגו'. לשככא * רוגזא, ולזמנא שלמא. וכליל על מזבחה, בגין דיתבסמון כלא, וישתכחון ברכאן בכלהו עלמין, כדין * ברך יי חילו וגו'.

שטו) * ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם וגו'. ר"ש פתח, * נשים שאננות קומנה שמענה קולי וגו'. כמה אית ליה לבינ, לאסתכלא ביקרא דמאריה, בגין דישתכח בריה שלים קמיה קבי"ה, דכד ברא קבי"ה לבינ * ברא ליה שלים, כמה דאתמר, * אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו'. את האדם דכר ונוקבא. ונוקבא אתכלילת בדכורא, וכדין ישר כתיב. לבתר והמה בקשו חשבונות רבים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח עמא. נ אבתרייהו. * ל"ג ועובדוי. * מוסיף הדר ואמר. * מוסיף זכה אהרן. * רוגזן. * דאשתכח ברא.

ד) (דברים לג) חלק ג' קמה: קמו. ה) (שם) שם. ו) (שם) ויחי קעה צ"א. ז) (ויקרא ד) חלק ג' כ: כב. ח) (ישעיה לב) חלק ג' יט: ט) (קהלת ז) ויחי עו צ"א.

מאמר

הסולם

תקיעת שופר

וראית שכדאי לזה. האומר לאביו ולאמו לא ראיתו וגו'. וכיון שנמצא באלו המדרגות, או יורו משפטיך ליעקב וגו', ישימו קטורה וגו', שיקריבו קטרת לשכך הכעס ולזמן את השלום. וכליל על מזבחה, כדי שיתבשם הכל, והברכות תמצאנה בכל העולמות. או ברך ה' חילו וגו'.

שטו) ואם כל עדת ישראל ישגו וגו': ר' שמעון פתח. נשים שאננות קומנה שמענה קולי וגו'. כמה יש לאדם להסתכל בכבוד אדונו, כדי שימצא בריה שלמה לפני הקב"ה. כי כשברא הקב"ה את האדם, ברא אותו שלם. כמו שנאמר, אשר עשה האלקים את האדם ישר וגו'. את האדם, יורה שהיו דכר ונוקבא, והנוקבא היתה נכללת בדכר. ואז ישר כתוב. ואח"כ והמה בקשו חשבונות רבים.

שיג) וכד שליחא הוא וכו': וכאשר שליח הצבור, הוא זכאי כראוי, אשרי הם העם. שכל הדינים מסתלקים מהם על ידו. וכל שכן הכהן, שבשבילו מתברכים העליונים והתחתונים. אמר ר' אלעזר, וע"כ, כהן ולוי מטרם שעולה לעבודה בודקים אחריהו, ורואים דרכיו ומעשיו. ואם לא אינו עולה לעבודה, וכן בסנהדרין לדון דין, אין מקבלים איש לסנהדרין אלא אחר הבדיקה אם ראוי לכך.

שיד) ואי אשתכח כדקא וכו': ואם, הכהן או הלוי, נמצא כראוי, גותנים עליו חומר המקדש, ואם לא, אינו עולה לעבודה. ד"ש וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך. מפני מה זכה לאורים ותומים ולעבוד עבודה. הוי אומר, אשר נסיתו וגו'. כי נסיתו מקודם (דברי דף י"ח ע"ב * דף י"ט ע"א)

שטז) תא חזי, מנוקבא דתהומא רבא עלאה, אשתכחת חד נוקבא רוחתא דכל רוחין, והא אוקימנא לילית שמה. ר' יהיא אשתכחת בקדמיתא לגבי אדם. ובשעתא דאתברי אדם, ואשתלים גופיה, אזדמנו על ההוא גופא אלף רוחין מסטרא דשמאלא. דא בעא לאעלא ביה, ודא בעא לאעלא ביה, ולא הוו יכלי, עד דגער בהו קב"ה, ואדם הוה שכיב גופא בלא רוחא, וחיוו דיליה ירוקא הוה, וכל אינון רוחין סחרן עליה.

שיז) בההיא שעתא נחית עננא חד, ודחא לכל אינון רוחין. ובשעתא דא כתיב, ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה ויהא אוקימנא, דנוקבא אתעברת מן דכורא מן ההוא נפש דאדם, והיא אפיקת ההוא רוחא, לנשבא ביה באדם, כליל מתרין סטרין כדקא חזי, הה"ד ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. לנפש חיה ממש. ומאן דאסתפק בהאי, בגין דלא ידע, אי חיה זו היא חיה תתאה, או חיה דשמה ישראל, או מדכורא או מנוקבא. אבל לא כתיב לנפש החיה, אלא לנפש חיה סתם, דמשמע כלא.

שיח) וכד קם אדם, הוות נוקבתיה תקועה בסטרוי. וההיא נשמתא קדישא דביה, הוה אסגי להאי סטרא, ולהאי סטרא, ב' וסגי להאי ולהאי, בגין דהכי אתכלילת. לבתר נטר קב"ה לאדם, ותקין לנוקביה, הה"ד ויבן יי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י' (בראשית א) ב"א קב צ"ב. כ' (שם ב) משפטים ה ר' יהיא ש וזריק. ת אוקימנא דהא. א דביה קדישא. צ"ל. ל' (בראשית ב) ב"ב קכח צ"ב. ב ל"ג וסגי להאי ולהאי.

לילית דאשתכח בקדמיתא לגבי אדם

הסולם

מאמר

חיים ויהי האדם לנפש חיה. לנפש חיה ממש. דהיינו הכלולה מזכר ומנקבה. ומי שמסופק בזה, משום שאינו יודע אם חיה זו היא חיה תחתונה, שהיא המלכות, או חיה ששמה ישראל, שהוא ז"א, או מדכר או מנוקבא, ידיק, שהרי לא כתוב, לנפש החיה, שהיה משמע לחיה הידוונה, אלא כתוב, לנפש חיה, סתם, שמשמע הכל. כלומר, שנפש חיה זו היא כלולה מכולם.

שיח) וכד קם אדם וכו': וכשקם אדם, אחר שקבל את הנפש חיה, היתה הנוקבא שלו תקועה בצדו, והנשמה הקדושה שבו היתה מתפשטת לצד זה של הדכר, ולצד זה של הנוקבא, והיתה דיה לזה ולזה, לדכר ולנוקבא, משום שהיתה כלולה כך מדכר ונוקבא. אחר כך נטר הקב"ה את האדם ותקן את הנוקבא שלו. ו"ש, ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. את הצלע הרי העמדנו שפירושו צד, כש"א ולצלע המשכן, ויביאה אל האדם, היינו שהביאה בתקונים שלה ככלה לחופה.

שטז) ת"ח מנוקבא דתהומא וכו': בוא וראה, מנקב של תהום הגדול העליון, נמצאת נוקבא אחת, רוח על כל הרוחות, והעמדנו, ששמה לילית. והיא היתה נמצאת בתחלה אצל האדם, שהיתה נוקבא שלו. ובשעה שנברא האדם ונשלם גופו נזדמנו על הגוף ההוא אלף רוחות מצד שמאל. זה רצה לכנוס בו, זה רצה לכנוס בו, ולא היו יכולים. עד שגער בהם הקב"ה, והאדם היה שוכב גוף בלי רוח, ומראוהו היה ירוק. וכל אלו הרוחות מסבבים אותו.

שיז) בההיא שעתא נחית וכו': בשעה ההיא ירד ענן אחד, ודחה כל אלו הרוחות, שהיו מסבבים את האדם. ובשעה זו, כתוב, ויאמר אלקים תוצא הארץ נפש חיה, והרי העמדנו, שהנוקבא, שהיא המלכות, נתעברה מן הדכר, שהוא ז"א, עם נפש ההיא של האדם הראשון, והיא, המלכות, הוציאה את הרוח ההוא לנשב אותו באדם, כלול מב' צודדים, מזכר ומנקבה, כראוי. ו"ש ויפח באפיו נשמת

(דפו"י דף י"ט ע"א)

אלהים את הצלע וגו'. את הצלע [ט] הא אוקימנא, כד"א [ח] ולצלע המשכן. ויביאה אל האדם, בתקונהא ככלה לחופה.

שיט) כיון דחמת לילית דא, ערקת, והיא בכרכי ג ימא, ועד כען היא זמינא לאבאשא בני ז עלמא. וכד זמין קב"ה לחרבא ה רומי רשיעתא, ולמהוי חורבן לעלמין, יסלק להאי לילית, וישרי לה להאי חורבא, בגין דהיא חורבנא דעלמא. הה"ד ט אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

שכ) ובספרי קדמאי אמרי, דאיהי ערקת מן אדם מקדמת דנא, דאנן לא תנינן הכי, בגין דהא נוקבא דא ו אשתכחת עמיה, ז אבל עד לא אתתקנת נוקבא דא עמיה דאדם כדקא יאות, ח הות מזדווגא ט עמיה וכד האי אתתקנת עמיה כדקא יאות, ערקת היא לימא, וזמינא לאבאשא בני עלמא.

שכא) אסוותא להאי, בההיא שעתא דאזדווג בר נש באתתיה, יכוון לביה בקדושה דמארי, ח ולימא הכי, א עטיפא בקטפא אזדמנת, כ שארי שארי,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

[ח] (שמות כו) ב"א רלד צ"ד. [ט] (ישעיה לד) ג הים. ז רומי רשיעתא למהוי חרב; מוסיף עלמא עלמין. ה וכו' ול"ג רומי רשיעתא; עלמין ול"ג מן ב"א שז צ"ב.
רומי עד יסלק; עלמין (רומי) למהוי חרב. ו לא אשתכח. ז אבו עד לא קמת האי (נפש). ח הוא מזדווג עמה. ט האי. י לקדושה דמאריה. כ שרי שרי.

דרך אמת [ט] בראשית כ"ח ע"א ועיין בפי תוריע מ"ד ע"ב. [ח] לחס הוא על לילית הרשעה לדחותה מן החסה בשעת הזיווג עס אשתו כי תמיד היא מבקשת להמצא סם בשעת הזיווג כדי שיהי לה אחיזה בולד המתהוה ע"י זיווג ההוא ולפיכך צריך לומר הלחם לדחותה והנה כל דבר רותני מתלבש בלבוש אחר עב"י קודם שיתגלה לעשות איזה דבר כי בעודו רותני לא יפעול במורגש וכל אחד מהרוחניים יתלבש כפי מה שהוא כענין המלאך שבא להתגלות אל הנביא וכן הרוח חיצוני כשבא להתחבר בב"א לגבש חלוקו גשמי ולפי שלילית היא מתלבשת בלבוש עב יותר ייחסו הלבוש אל הקיטפא שהוא סדין והיינו עטיפא בקיטפא ר"ל לילית המעוטפת בסדין ומוכנת להתדבק בזיוג איש ואשתו פוק פוק לא תעול כו' כי גלי הים קוראים לך ושם הרגיעה לילית מצאה מנוח וגו' ושאר דברי הלחם הם מבוארים ודבר מקובל הוא שהיא בורחת לאי הים ע"י הלחם הזה. [א] פ"י הרב עטיפה המעוטפת בסדין אזדמנת שמזדמנת לכנס בסדין לעסוק הספ"ק. שרי שרי פירוש תתיר עטיפא וקיסור שלך ואמר ב"פ שרי אי נגד שלשה קליפות והסנית נגד קליפת נוגה. לא תיעול פירש בסדין. ולא תיפוק הנשמות לחוץ לעשות מהם שדים ח"ו. לא דידך פירוש כי הטן של הקדושה

מאמר

הסולם

לילית דאשתכח בקדמיתא לבני אדם

חווה. ואנו לא למדנו כן, משום כי נוקבא זו, לילית, היתה נמצאת עמו. אבל כל עוד שלא נתקנה נוקבא זו, חווה, עם אדם, היתה לילית מזדווגת עמו, וכשזו, חווה, נתקנה עמו, היא, לילית, ברחה לים, ועתידיה להזיק העולם.

שכא) אסוותא להאי וכו': הרפואה לזה, שלילית לא תוכל להזיק, היא שבשעה שהאדם מתחבר באשתו, כדי להוליד, יכוון לבו בקדושה של ארונה, ויאמר כך, העטופה בסדין, דהיינו לילית המעוטפת ומיללת תמיד, כי השם לילית הוא מלשון יללה. נזדמנה המלטי המלטי, לא תכנסי

שיט) כיון דחמת לילית וכו': כיון שראתה לילית את זה, ברחה, והיא בכרכי הים. ועד עתה היא מוכנה להזיק לבני העולם. וכשעתיד הקב"ה להחריב את רומי הרשעה, ושתהיה חרבה לעולם, תעלה לילית זו מן הים, וישכין אותה בחורבה הוה של רומי, משום שהיא חורבן העולם. ז"ש, אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

שכ) ובספרי קדמאי אמרי וכו': ובספרי הראשונים אמרו, שלילית ברחה מן האדם מקודם לכן, דהיינו עוד סטרס שנתקנה (דסריי דף י"ס ע"א)

לא תעול ולא תנפוק, לא דידך ולא בעדבך. טוב טוב, ימא > אתרגישא, גלגלוי ליד קראן, בחולקא קדישא אחידנא, בקדושה דמלכא אתעטפנא. (שכב) ולחפיא ליה לרישיה ולאנתיה עד שעתא חדא, וכן בכל זמנא, עד ג' יומין לקליטה, דכל ה הרכבה דלא קולטת לג' יומין, טוב ליתא קולטת. ובספרא דאנח אשמדאי לשלמה מלכא אמר, תלתין יומין. ואמר > דלבתר דסיים עובדא, לישידי מיין צלילן סוחרניה לערסיה. ונטורא > דכלא. (שכג) מאן דינקא לרביא, לא תזדווג לבר נש, אלא בשעתא דרביא נאים. ולבתר לא תניק ליה, עד שעתא חדא, כתרין מילין, או חד מיל, אי לא יכלא בגין צערא דרביא, בזמנא דאיהו בכי. ובדא לא מסתפי מנה לעלמין. (שכד) זכאין אינון צדיקיא, דקודשא בריך הוא אולף לון רזין עמיקין דלעילא ותתא, וכלא בגין אורייתא, דהא אורייתא, מאן > דישתדל בה, > מתעטר > בעטרין דשמא קדישא, דהא אורייתא שמא קדישא הוא. ומאן דישתדל בה, אתרשים ואתעטר בשמא קדישא, וכדין ידע ארחין > סתימין, ורזין עמיקין דלעילא ותתא, ולא מסתפי לעלמין.

חלופי גרסאות

ל ארגישת. מ דמאן. נ לבסוף. ס מוסיף זכלא לבתר. ע דאשתדל. פ מתעטרי. צ בעטרא; בעטרוי. ק ל"ג סתימין.

דרך אמת ולא יהיה לך כח לעשוך אותם הנשמות. ולא בעדבך פירוש שאינם בגורלך אפילו לפי שעה. ואף אם יצאו יחזרו שנית להיות קדושה. טוב טוב פירוש חזור לנוקבא דתהומא רבא ואמר ב"פ אחד לזכר ואחד לנקבה דס"א ימא ארגישת היא אימא עילאה בשם אחורים דאהי"ה גי' ד"ס חו"ל גבול לים. ועי"כ תחזור לנוקבא דתהומא רבא. נלגלוי ליד קראן פי' גלי היס לך קוראים והס דין. בסוד גלים והס קוראים לרצף מוחץ. ב] מי שהוא מזדווג לאשתו כשהיא מינקת לנער לא יזדווג עמה אלא בעוד שהנער ישן ולאחי"כ לא תניק אותו כ"א שתמתין כשיעור מהלך ב' מילין או מיל אחד והוא מבואר.

מאמר

הסולם

מאן דינקא לרביא

(שכג) מאן דינקא לרביא זכוי: מי שמיינקת את ילדה, לא תזדווג לבעלה אלא בשעה שהילד ישן. ואחד כך לא תניק אותו עד שעה אחת. כמהלך ב' מילין, או כמהלך מיל אחד אם אינה יכולה לחכות משום צער הילד, בזמן שהילד בוכה. ובוזה לא יפחד ממנה, מליילית, לעולם. (שכד) זכאין אינון זכוי: אשרי הם הצדיקים, שהקב"ה מלמד אותם סודות עמוקים של מעלה ושל מטה, והכל בשביל התורה, כי התורה, כל העוסק בה מתעטר בעטרות שמו הקדוש. כי התורה היא שם הקדוש, ומי שעוסק בה מתרשם ומתעטר בהשם הקדוש, ואז יודע דרכים הסתומים וסודות העמוקים שלמעלה ושלמטה, ואינו מתירא לעולם.

תא

תכנסי ולא תצאי. לא שלך, ולא מחלקך. שובי שובי, הים סוער, גליו קודאים לך. בחלק הקדוש אני אחת, בקדושת המלך נתעטפתי. קטפא, פידושו מין סדין, מלשון קטיפות אינון חייבות בציצית (ספרי שלח). שארי פידושו המלטי, מלשון, אם לא שריתך לטוב (ירמיה ט"ו) שפירושו אם לא מלטתך לטוב. (שכב) ולחפיא ליה לרישיה זכוי: ויכסה ראשו וראש אשתו עד שעה אחת. וכן בכל זמן שיתחבר עד ג' ימים לקליטת הזרע, שכל זדע שהאשה אינה קולטת עד ג' ימים, שוב אינה קולטת. ובספר שהנחת אשמדאי לשלמה המלך, אמר שהוא עד ל' יום. ואמר, שאחר שהשלים המעשה, ישפוך מים צלולים סביב מטתו. חו היא שמירה מכל.

(דפויי דף י"ט ע"א)

שכה) תא חזי, * בההוא יומא אתפקדו על אילנא חד, ועברו על פקודא דמאריהון, ובגין דאתתא היא חבת בקדמיתא, ואתא עלה ההוא נחש, כתיב, * והוא ימשיל בך. מכאן ולהלאה, בכל זמנין דגוברין אשתכחו חייבין, קמי קב"ה, הא אוקימנא * דאינון ת נשים * מסטרא דדינא קשיא, * זמינין לשלטאה עליהון, מסטרא דדינא קשיא, הה"ד * עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, נשים משלו בו ודאי.

שכו) ואלין אקרון להט החרב, * המתהפכת, לאו דאינון חרב המתהפכת, אלא להט מההוא חרב, דאקרי * חרב נוקמת נקם ברית, * חרב ליי מלאה דם. * וההוא להט החרב מתהפכת, לזמנין גוברין ולזמנין נוקבין, והא אוקימנא. שכו) ווי לעלמא, כד אינון נשין שלטן בעלמא, כד חמא נביאה, דישראל * מעקמי ארchiיהו, ואינון אשתכחו בחובין קמי מאריהון, כדין אמר, נשים שאננות היך אתון שקיטאן, היך אתון יתבן דלא לאתערא בעלמא, קומנה. ובאתר אחרא אוקימנא להאי קרא * והא אוקמוה חברייא.

שכח) אבל לא אתמר, אלא כמה דאשכחן בדבורה. דכתיב * היא שופטה את ישראל בעת ההיא. ועל דא תנינן, ווי לב"נ * דאתתא קא מברכא ליה לפתורא. כך דבורה, היא שופטה את ישראל בעת ההיא, ווי לדרא דלא אשתכח בהו מאן דדאין * לעמא, אלא חד נוקבא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (בראשית ג) ויקהל קנט צ"ה. (ע) (ישעיה ג) ר לגבי * אינון. ת מוסיף נשים דלעילא. א ל"ג משפטים קפו צ"כ. (פ) (ויקרא כו) נח נט צ"ג. מסטרא דדינא קשיא. ב דומינין. ג מוסיף המתהפכת (צ) (ישעיה לד) ב"ב קפה צ"ב. (ק) (שופטים ד). לזמנין גוברין ולזמנין נוקבין. ד והיא. ה מעמקי. * בדפו"י כאן חסר ועיין לקמן קס"ז ב. ז דאתתיה. ח אשכח ול"ג בהו. ט לעלמא.

מאמר

הסולם

נשין שלטין בעלמא

שכו) ווי לעלמא כד זכר: * אוי לעולם כשהנשים שולטות בעולם. וכשנביא ישראל דאה, שישראל מעקמים דרכם, ונמצאים בעונות לפני אדונם, אז אמר, נשים שאננות, איך אתן שוקטות, אין אתן יושבות שלא להתעורר בעולם, קומנה, ותשלטנה על הגברים. ובמקום אחר העמדנו את המקרא הזה. והעמידוהו החברים.

שכח) אבל לא אתמר זכר: * אבל לא אמרו, אלא כמו שאנו מוצאים בדבורה. שכתוב, היא שופטה את ישראל בעת ההיא. וע"כ למדנו, אוי לאדם, שאשתו מברכת בשבילו בשלחנו. דהיינו שמוציאה את בעלה בברכת מזונות, משום שהוא אינו יודע לברך. כך דבורה, היא שופטה את ישראל בעת ההיא, אוי לדוד, שלא נמצא בהם מי שידין את העם, אלא נקבה אחת.

שכה) תא חזי בההוא זכר: * בוא וראה, ביום ההוא, שנולד אדם, נצטוו על אילן אחד שהוא עץ הדעת, ועברו על מצות אדונם. ומשום שהאשה חטאה תחילה, ובא עליה אותו הנחש, כתוב, והוא ימשל בך. מכאן ולהלאה, בכל זמן שהגברים נמצאים חייבים לפני הקב"ה, הרי העמדנו, שאלו הנשים, שהם מצד דין הקשה עתידים לשלוט עליהם מצד דין הקשה. ז"ש, עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו. נשים משלו בו ודאי.

שכו) ואלין אקרון להט חרב: * ואלו הנשים, נקראות, להט החרב המתהפכת, ולא שהן עצמן הן החרב המתהפכת, אלא הן להט מחרב הזו הנקראת חרב נוקמת נקם ברית. חרב לה' מלאה דם. ולהט החרב ההוא מתהפכת, לפעמים היא גברים ולפעמים נקבות. וכבר העמדנו. (בראשית ב') אות קי"ט ע"י (בהסולס).

112 (דפו"י דף י"ט ע"א * דף י"ט ע"ב)

שכט) תא חזי, תרין נשין אינון דאשתכחו בעלמא, ואמרי תושבחתא דקב"ה, דכל גוברין דעלמא לא יימרון הכי. ומאן אינון. דבורה. וחנה. חנה אמרה, ה' אין קדוש כיי' כי אין בלתך וכלהו קראי. דהיא פתחת פתחא דמהימנותא לעלמא, כגון (ו) מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון, הא פתחא דמהימנותא. להושיבי עם נדיבים, הא מהימנותא דלעילא, באתר דאבהן שריין. מאן נדיבים. אלין אבהן, כדכתיב (ח) נדיבי עמים נאספו.

(של) ד"א להושיבי עם נדיבים, נבאה על שמואל, דאיהו זמין כ' לאתקשא עם משה ואהרן, דכתיב (א) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו. א' וכסא כבוד ינחילם. מאן ינחילם. דא שמואל. דאחסינ יקרא דמלכותא לתרין מלכין. ד"א וכסא כבוד ינחילם, דא קב"ה דהוא אחסין כורסייא דיליה לעבדוהי, הה"ד וכסא כבוד ינחילם.

(שלא) ג' יי' יחתו מריבו, מריבו חסר, מאי קא מיירי. אלא מריבו תנינון, מריב ו', ודא מלכא קדישא ורזא דחכמתא אתמר הכא, בשעתא דדינין מתערין " ושליטין שלטין על רחמי, ורחמי אתכפיין, ובשעתא דקב"ה אתברך ממבועא דנחלא, כדין גברין רחמי ואתכפיין דיני, הה"ד יי' יחתו מריבו מריב ו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (ש"א ב) חלק ב' בהשמטות רעא. חלק ג' מד. י כגון. כ' לאתקדשא. ל' מוסיף עוד ה'. ט' ושלטן רמג. רנת. חקוני זהר בהקומה ו: ט: זהר חדש יב
ט"א ש"ו. ט' (שם) וישלח כו צ"א. ח' (תהלים מו) לך כה צ"ד. א' (תהלים צט) ב"א קלה צ"ב, זהר חדש מג ט"ג ש"א. ב' (ש"א ב) לעיל אות שכט צ"ש. ג' (שם) וישלח ו צ"ב.

חרין נשין דאשתכחו בעלמא

הסולם

מאמר

וכסא כבוד ינחילם. מהו ינחילם. הוא שמואל שהנחיל כבוד המלכות לשני מלכים. שאול ודוד. פירוש אחר, וכסא כבוד ינחילם, שזהו הקב"ה, שהוא מנחיל את הכסא שלו לעבדיו, זהו שכתוב, וכסא כבוד ינחילם.

שכט) תא חזי תרין וכו': בוא וראה, שתי נשים היו נמצאות בעולם, ואמרו שבחו של הקב"ה, שכל הגברים שבעולם לא יאמרו כך. ומי הם. הם דבורה וחנה. חנה אמרה, אין קדוש כה' כי אין בלתך וכל הכתובים להלאה, שהיא פתחה את פתח האמונה בעולם, כגון, מקים מעפר דל מאשפות ירום אביון, שזה פתח האמונה, שהיא המלכות, שבעת שהדוד חייב היא נקראת דל ואביון. וכששבים בתשובה נאמר עליה מקים מעפר דל וגו'. לחושיבי עם נדיבים, זו האמונה של מעלה, דהיינו המלכות שעולה למעלה מחוזה דז"א, במקום שהאבות שורים, שהם חג"ת דז"א. כי מי הם נדיבים, אלו הם האבות, שכתוב, נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם. הרי שמצד האבות נקראים נדיבים.

(שלא) ה' יחתו מריבו: מריבו חסר ו' כתוב שהיא סימן הרבים. מה מלמרנו ומשיב, אלא מריבו, למדנה, שהוא אותיות מריב ו', וזה הוא מלך הקדוש. דהיינו ז"א, שנקרא ו' דהויה, שהוא קו האמצעי. וסוד החכמה נאמר כאן. בשעה שהדינים מתעוררים, ושליטים מצד הדין שולטים על הרחמים, שהוא קו האמצעי, הרחמים נכנעים מפני שליטי הדין. ובשעה שהקב"ה מתברך ממבוע הנחל, שהוא בינה, אז מתגברים הרחמים, שהוא קו האמצעי, ונכנעים הדינים הנמשכים משמאל. ז"ש, ה' יחתו מריבו, מריב ו', דהיינו הדינים שהם מריב של הו', שהוא קו האמצעי, יחתו מכח הארת הבינה.

(של) ד"א לחושיבי וכו': פירוש אחר, להושיבי עם נדיבים, היינו שנבאה על שמואל, שהוא עתיד להשתוות עם משה ואהרן, שכי משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו.

שלב) עליו בשמים ירעם. עליו. מאי עליו. בשעתא דטלא דעתיקא קדישא שריא עליה, ומליא רישיה, בההוא אתר דאקרי שמים, כדן ירעם: יתבר חיליהון ותוקפיהון: דדינין תקיפין. ויתן עז למלכו, דא קב"ה. וירם קרן משיחו, דא כ"י דאקרי קרן. היובל. כמה דאוקימנא. משיחו כד"א (ז) משיח אלהי יעקב, בגי'כ קרן משיחו, והא אתמר.

שלג) דבורה דאתת לשבחה שבחא דמלכא קדישא, (ח) יי' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום. מלמד, דקב"ה. אומין לכל שאר עמין לקבלא לאורייתא, ולא בעו. וכי לא הוה גלי קמיה דלא בעאן, אלא דלא יהא לון פתחון פה, דאלמלא יהב לון קב"ה אורייתא הו' נטרי לה. וכל אינון קראי דאמרה דבורה, כלהו ברזא דחכמתא, עד ההיא שעתא דשבחת גרמה, שנאמר עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל, דהא אוקמוה דאסתלק מנה רוח נבואה, ובגי'כ (ז) עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר.

שלד) וכל דא, כד אשתכחו גוברין בחטאה, ולא אינון כדאין למשרי עלייהו רוח קודשא ודאי. (ט) ואם כל עדת ישראל ישגו וגו', כמה דאוקימנא בהוראה דטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל ישגו, ואם כל ישראל ישגו מבעי ליה, מאי כל עדת ישראל. אלא. אינון דאשתכחו בירושלם, דהא מתמן

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (מ"ב כג.) (ה) (שופטים ה) חלק ג צא.: קצב. קצנ. (ז) (ויקרא ד) לעיל אות שטו צ"ו. (ז) (שם.) (ז) (ויקרא ד) לעיל אות שטו צ"ו. (ז) (שם.) (ז) (ויקרא ד) לעיל אות שטו צ"ו. (ז) (שם.) (ז) (ויקרא ד) לעיל אות שטו צ"ו.

הרין נשין דאשתכחו בעלמא

הסולם

מאמר

נותן להם הקב"ה את התורה, היו שומרים אותה. ועי' הזמנים. וכל אלו הכתובים שאמרתם דבורה. הכל הוא בסוד החכמה. עד אותה שעה ששבחה את עצמה, שנאמר, עד שקמתי דבורה, שקמתי אם בישראל, שהעמדנו שאו נסתלקה ממנה רוח הנבואה. ומשום זה אמרה, עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר. דהיינו שהיתה צריכה לחזור ולעודר את רוח הנבואה.

שלב) עליו בשמים ירעם: שואל, עליו. מי הוא עליו. ומשיב, בשעה שהטל. דהיינו הנשפע של עתיקא קדישא, שהוא הכתר. שורה עליו וממלא ראשו, דהיינו גי' הנקראים ראש, במקום שהוא שנקרא שמים, דהיינו ז"א, אז ירעם, ישבר כחם ותוקפם של הדינים הקשים. ויתן עז למלכו זהו הקב"ה. ז"א. וירם קרן משיחו, זו כנסת ישראל, היינו המלכות, הנק' קרן היובל, כמו שהעמדנו. משיחו, הוא כשי'א משיח אלקי יעקב, שנאמר על דוד שהוא בחינת המלכות, משום זה אומר, קרן משיחו. וכבר נתבאר.

שלד) וכל דא כד אשתכחו וכי: וכל זה היה כשנמצאו הגברים בחטא, ולא היו ראויים שישרה עליהם רוח הקדש. ודאי, ואם כל עדת ישראל ישגו וגו'. כמו שהעמדנו שטעו בהוראה. (הוריות ה'). אבל אומר, אם כל עדת ישראל ישגו, ואם כל ישראל ישגו, היה צריך לומר, מהו כל עדת ישראל. המלה, עדת, מיותרת היא. ומשיב, אלא טובב על אלו הנמצאים בירושלים, שמשם יוצאת התורה לכל העם, ואם אלו שהם שם היו טועים, נמצאים כל ישראל טועים. שלמדנו, כ"ן

שלג) דבורה דאתת לשבחה וכי: דבורה, שבאה לשבח שבח המלך הקדוש, אמרה, ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום. מלמד שהקב"ה הומין כל שאר העמים לקבל התורה ולא רצו. שואל, וכי לא היה גלוי לפניו שלא ירצו, וזמנה הזמנים. ומשיב, אלא שלא יהיה להם פתחון פה, שאם היה (דפויה דף י"ט ע"ב ט') דף כ' ע"א)

נפקא אורייתא לכל עמא, ואי אינון דהוו תמן טעאן, כל ישראל טעאן, ותנינן דכיון דתמן טעאן, כל עמא טעאן, בגין ^ק דכלהו משכי אבתרייהו. ונעלם דבר מעיני הקהל, עיני הקהל אלין סנהדרי, אלין אינון דממנן על ישראל.

רעיא מהימנא

שלה) פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי גדולה שטעו, תנאין ואמוראין ע' סנהדרי גדולה היו, ומשה עלייהו. וע' סנהדרי קטנה הוו, ואהרן עלייהו. ובגין דא אמרו מארי מתניתין, משה שושבינא דמלכא הוה, ודא תפארת, מתמן סנהדרי גדולה. אהרן שושבינא דמטרוניתא, ודא מלכות, ה"א זעירא קרינן ליה, כגון ^ח אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ו ועלם שמה אתקרי סנהדרי קטנה.

שלו) ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעין לשון, דאינון שבעים פנים לתורה, דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות ^ח הרשעה וכו', כלא בפרודא. הה"ד ^ט מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כלהו ^א שבעין לשון בפרודא דא מן דא.

שלוז) אבל באורייתא, ע' פנים ^ב לתורה בלשון חד. ודא יסוד. ^ג הלכה חדא, חכמה זעירא מלכות, ^ד דבה שבעין לשון, כחושבן סוד, מן יסוד. ויסוד

חלופי גרסאות

ק מוסיף דכלהו עמא. ר ועל דא. ש שמא; מוסיף שמה דא. ת ל"ג הרשעה; ל"ג הרשעה וכו'. א ל"ג שבעין. ב ל"ג לתורה. ג כן גורס הרמ"ק; ד ד רבה.

מסורת הזוהר

ח (בראשית כט) ויצא נז צ"ד. ט (שם י').

סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה

הסולם

מאמר

בתך הקטנה. שרחל היא מלכות, ונקראת קטנה. ועל שמה נקראים סנהדרי קטנה. וע"כ כשאהרן היה על הסנהדרין שהוא שושבין המלכות, המעלה אותה לז"א, נקראים סנהדרי קטנה. שלו) ומתמן הוו ידעין וכו': ומשם היו יודעים הסנהדרין ע' לשון, שהם ע' פנים לתורה. כי יש ע' לשון מצד מלכות הרשעה וכו' שכולם בפירוד. ז"ש, מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם. שכל שבעים לשון הם בפירוד זה מן זה.

שלו) אבל באורייתא וכו': אבל בתורה, יש ע' פנים בלשון אחד, שהוא לשון הקדש, וזה הוא יסוד, שכולל ז"ס דז"א, שכל אחת כלולה מעשר והם ע'. ^י מן יסוד, היא הלכה אחת, שהיא חכמה קטנה, דהיינו מלכות, שבה ע' לשון, כחשבון סוד מן יסוד. ויסוד הוא לשון הקדש, סוד המרכבה בע' כסאות, עליהם למדנו, כל העזנה אמן יהא שמה רבא מברך בכל

כיון ששם, בירושלים, טעו, כל העם טעה, משום שכולם נמשכים אחריהם. ונעלם דבר מעיני הקהל, עיני הקהל, הם הסנהדרין, אלו הם הממונים על ישראל.

רעיא מהימנא

שלה) פקודא דא להביא וכו': מצוה זו היא להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעתה. תנאים ואמוראים שמעו. ע' סנהדרין גדולה היה ומשה עליהם, וע' סנהדרי קטנה היו ואהרן עליהם. פירוש כשנמשה היה עליהם היו נבחנים לסנהדרי גדולה, וכשאהרן היה עליהם היו נבחנים לסנהדרי קטנה. ומשום זה אמרו בעלי המשנה, משה היה שושבין של המלך, וזה הוא תפארת. דהיינו שהיה ממשיך את הת"ת להתייחד עם המלכות. ומשם הוא סנהדרי גדולה, שהם בחינת תפארת. אהרן שושבין המלכה היה, וזו היא מלכות. שאנו קוראים אותה ה' קטנה, כגון, אעבדך שבע שנים ברחל

(דסריי חף כ' ע"א)

איהו לשון הקדש, סוד המרכבה, בשבעין קתדראין, עליהו אתמר כל העונה
אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה.
לשון חד, איהו שבעים לשון, ה על מדה ו זעירא דחכמה ו זעירא, דאיהי י
ח זעירא. ב, תרין שפוון, דבהון דעת ותבונה, בהון אשתלימו שבעין ותרין.
ע"כ. ט

שלח) רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי באורחא, עד דהוו אזלי. אמר ר'
יוסי לר' חייא, נשתדל במלי דאורייתא, במלי דעתיק יומין. פתח רבי חייא
ואמר, י חטאתי אודיעך וגו', מכאן אוליפנא, דכל ב"נ דמכסי חטאוי ולא
מפרש לון קמי מלכא קדישא, ויתבע . עליהו רחמי, לא יהבין ליה למפתח
פתחא דתשובה, בגין דאיהו כ מכסי מניה. ואי איהו פריש לון קמי קב"ה,
ז קב"ה חיים עליה ויתגברון רחמי על דינא.

שלט) וכ"ש אי איהו בכי, דהא כל פתחין סתימין ח איהו פתח, ואתקבל
צלותיה, ועל דא, פרישו דחטאוי, יקרא הוא דמלכא, לאגברא רחמי על דינא.
ועל דא כתיב ט זובח תודה יכבדנני. מהו יכבדנני. תרין כבודין אינון, חד
לעילא, וחד לתתא, חד בעלמא דין, וחד בעלמא דאתי.
שמ) האי קרא קשיא בכלא, בסגיאות מלין, דהא באודה עלי פשעי

מסורת הזכר

חלופי גרסאות

א) (תהלים לב) חלק ג רלא. כ) (תהלים ג) בשלח ה כל. ו ל"ג זעירא. ז ל"ג זעירא. ח מוסיף על מדה
סוה צ"צ. זעירא דחכמה; עלמא זעירא. ט בדפו"י כתב קב"ב ב
פקודא שתיסת הפסח וגו'. י ליה. כ אכספ"י; מכספ"י. ל ל"ג קב"ה. מ ואיהו פתוח.

מאמר

הסולם

חטאתי אודיעך

פתח תשובה, משום שהוא מכסה ממנו. ואם
הוא מפרש אותם לפני הקב"ה, הקב"ה מרחם
עליו, ומתגברים הרחמים על הדין.
שלט) וכ"ש אי איהו וכר: וכל שכן
אם הוא בוכה, כי את כל הפתחים הסתומים
הוא פותח, ומתקבלת תפלתו. ועל כן, ויודי
חטאיו הוא כבוד המלך, להתגביר הרחמים על
הדין. וע"כ כתוב, זובח תודה יכבדנני. מהו
יכבדנני. ולא כחוב יכבדנני. הוא, כי שני
כבודים הם, אחד למעלה ואחד למטה, דהיינו,
אחד בעולם הזה, ואחד בעולם הבא.

בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים
שנה. לשון אחד, שהוא יסוד. הוא ע' לשון.
על מדה קטנה דחכמה קטנה, שהיא י' קטנה.
שעליה רומזת ה' של יסוד, והגימטריא של
יסוד ה"ס ע' לשון, שמאירים על ה'. שביחד
הם אותיות יסוד. ב' דהיינו משה ואהרן שהם
על הסנהדרין כנ"ל, שהם ב' שפתים, דהיינו
נצח והוד. זה הוא מבחינת הספירות, ומבחינת
המוחיג, בהם דעת ותבונה, שמשה ה"ס דעת,
ואהרן ה"ס תבונה, בהם נשלמים הסנהדרין
לע"ב. דהיינו נגד השם ע"ב. (ע"כ רעיא
מהימנא).

שמ) האי קרא קשיא וכר: מקרא זה
קשה כולו, כי מרבה מלים, שהרי באודה עלי
פשעי, די, ומהו שאומר, חטאתי אודיעך ועוני
לא כסיתי, ואח"כ אומר, אודה עלי פשעי לה'.
ועוד, שאומר, אודה עלי פשעי לה', לך,
היה צריך לומר, כמו שאומר מקודם לכן,
חטאתי אודיעך, ואינו אומר לה'.

שלח) ר' חייא ור' יוסי וכר: ר"ח ור"י
היו הולכים בדרך. בעוד שהיו הולכים, אמר
ר' יוסי לר' חייא נעסוק בדברי תורה, בדברי
עתיק יומין. פתח ר' חייא ואמר, חטאתי
אודיעך וגו'. מכאן למדת, שכל אדם המכסה
חטאיו ואינו מודה עליהם לפני מלך הקדוש,
לבקש עליהם רחמים, לא נותנים לו לפתוח
(דפו"י דף כ ע"א)

סג. מהו חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי, ולבתר אודה עלי פשעי ליי, ועוד דהא אודה עלי פשעי ליי, לך מבעי ליה. (שמא) אלא דוד, נ כל מלוי ברוח הקדש אמרן, ולמלכותא דשמיא אמר, בגין דאיהי שליחא מתתאי לעילאי, ומעילאי לתתאי, ומאן דבעי למלכא, לה אודע בקדמיתא. ועל דא חטאתי אודיעך, למלכותא פ דשמיא קאמר ועוני לא כסיתי, מצדיקו של עולם. אמרתי אודה עלי פשעי ליי, דא מלכא קדישא, דשלמא כלא דיליה, ושלמא דבעי ביינ לאעלאה קמיה בהודאה. דהא שלמים הכי מתקרבין בהודאה, דכתיב (ז) על זבח תודת שלמיו. (ח) ואתה נשאת עון חטאתי סלה. דא לעילא לעילא, אתר דעתיקא קדישא שריא. בגיכ, האי קרא אחיד בכלא.

שמב) כגוונא דא, מאן דיתבע בעותיה למלכא, בעי ליחדא שמא קדישא ברעותיה, (י) מתתא לעילא ומעילא לתתא, ולקשרא כלא בחד קשרא, ובההוא קשורא אשתכח בעותיה. א"ר יוסי, מאן הוא חכימא, למתבע בעותיה כדוד מלכא, דהוא הוה נטיר פתחא דמלכא. א"ל ר' חייא ודאי הכי הוא. וע"ד אורייתא אולף לן, ארחי (י) דמלכא קדישא, בגין דננדע למיהך אבתריה, כד"א (י) אחרי יי אלהיכם תלכו וגר. (שמג) רבי יוסי פתח ואמר, (ט) כה אמר יי קול ברמה נשמע נהי בכי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ ל"ג כל. ט ליה. ע ל"ג למלכותא דשמיא קאמר. פ עלאה. צ ל"ג מתתא לעילא ומעילא לתתא. ק ל"ג קשרא. ר ל"ג קדישא. (ז) (ויקרא ז). (ח) (תהלים לב) לעיל אודע שליח צ"י. (ט) (דברים יג) בשלח צ"ע. (י) (ירמיה לא) שמות טג צ"ש.

הסולם

חטאתי אודיעך

מאמר

דהיינו במלכות, וביסוד, ובחית, ובאר"א עלאין, שבהם שורה הכתר. (שמב) כגוונא דא מאן וכר: כעין זה מי שמבקש בקשה מן המלך, צריך ליחד את השם הקדוש ברצונו, ממטה למעלה, ממלכות עד הכתר, וממעלה למטה, מכתר עד מלכות. ולקשר הכל ביחוד אחד, בא"ס ב"ה, ביחוד הזה יכלול בקשתו. אמר ר' יוסי, מי הוא חכם לבקש בקשתו כדוד המלך, שהוא היה שומר פתח המלך. שהיה מרכבה להמלכות הנקראת פתח המלך. א"ל ר' חייא, ודאי כך הוא. וע"כ התורה מלמדת אותנו דרכי המלך הקדוש כדי שנדע ללכת אחריו. כש"א אחרי ה' אליקים תלכו וגר.

(שמא) אלא דוד זכור: ומשיב, אלא דוד, כל דבריו ברוח הקדש אמרם. ולמלכות שמים אמר, משום שהיא שלית, כלומר מחוונות, ממטה למעלה, שהיא הפתח לספירות עליונות. והאדם צריך לכנוס בה תחילה, וממעלה למטה, שהשפע מספירות העליונות, היא מקבלת אותו ומשפעת למטה. ומי שצריך למלך, מודיע לה תחילה. ועל כן חטאתי אודיעך, זה אמר למלכות שמים. ועוני לא כסיתי, מצדיקו של עולם, שהוא יסוד דו"א. אמרתי אודה עלי פשעי לח', זה מלך הקדוש, שהוא ז"א, שכל השלום שלו, והשלום שצריך האדם להביא לפניו הוא בהודאה, דהיינו שיתודה על חטאיו, כי שלמים כך מתקרבים בהודאה, שכתוב, על זבח תודת שלמיו. ואתה נשאת עון חטאתי סלה, זהו למעלה למעלה באו"א עלאין, שהם המקום שעתיקא קדישא, שהוא הכתר שורה בו. וע"כ מקרא זה אחז בכל.

(שמג) ר' יוסי פתח וכר: ר"י פתח ואמר, כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי וגו'. כה אמר ה', הרי העמידו שבכל מקום שהנביא מתחיל לדבר, יהיו דבריו נודעים ע"י השם שמזכיר

וגו'. כה אמר יי, הא אוקמוה, בכל אתר דנביאה שרי למללא, הו מלוי אשתמודען, והכא ׀ האי כה אמר יי, קב"ה. ומה אמר, קול ברמה נשמע. שמד) הכי תנינן, דבההוא יומא דאתחרב בי מקדשא לתתא, וישראל אזלו בגלותא, ריחיין על צאוריהון, וידיהון מהדקן לאחורא. וכנסת ישראל, אתתרכת מבית מלכא למיהך בתריהון. בשעתא דנחתת, אמרת איהך בקדמיתא ואבכה על מדוראי, ועל בני, ועל בעלי. כד נחתת, חמת אתרהא חריב, וכמה דמא דחסידי אתושד בגווה, והיכלא קדישא וביתא אתוקד באשא. שמה) כדין ארימת קלא, ואתרגישו עלאי ותתאי, ומטא קלא לעילא, עד אתר דמלכא שרי ביה. ובעא מלכא לאהדרא עלמא לתהו ובהו, עד דנחתו כמה אוכלוסין, וכמה משריין, לקבלה ולא קבלה תנחומין מנייהו. הה"ד קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה, דלא קבלה מנייהו תנחומים. כי איננו: בגין דמלכא קדישא ה הוה סליק לעילא ׀ לעילא, ולא אשתכח בגווה, הה"ד כי איננו, ולא כתיב כי אינם. שמו) אמר ליה רבי חייא, מאי רחל מבכה על בניה. אמר ליה אוליפנא, ׀ דהיא כנסת ישראל. ודא אנתו דיעקב ודאי, דכתיב ׀ ויאהב יעקב את רחל. וכתיב, ׀ ורחל עקרה. וכתיב, התם ׀ מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ע) (בראשית כט) ויצא נו צ"ד. פ) (שם) ויחי פד צ"א. ׀ מוסיף על האי. ת ל"ג הוה. א ל"ג לעילא, הוה. ב דדא. ז) (תהלים קיג) ויצא סה צ"ב.

מאמר

הסולם

רחל מבכה על בניה

שמזכיר בתחילתו, אס שם היורה על דיג, או על רחמים, או על ז"א, או על המלכות וכדומה. וכאן, כה אמר ה', זה הוא הקב"ה, דהיינו ז"א, ומה אמר. קול ברמה נשמע. של המלכות, כנ"ש לפנינו.

שמד) הכי תנינן דבההוא וכו': כך למדנו, שביום ההוא שנחרב בית המקדש למטה, וישראל הלכו בגלות, ריחים על צוארם וידיהם קשורות לאחור, וכנסת ישראל, שהיא השכינה, נגרשה מבית המלך ללכת בגלות אחריהם, הנה בשעה שירדה השכינה, אמרה, אלך תחילה ואבכה על דירתך שהוא בית המקדש. על בני, שהם ישראל. ועל בעלי, שהוא ז"א, שנתרחק ממנה. כשירדה, ראתה מקומה חרוב, וכמה דם חסידים נשפך בתוכו, והיכל הקדש והבית נשרף באש.

שמה) כדין ארימת קלא וכו': אז תרימה קולה בבכי, ונתרגשו העליונים והתחתונים, והגיע הקול למעלה, עד המקום, (דטוי דף כ' ע"ב)

שמד) אמר ליה ר' חייא וכו': א"ל ר"ת, מהו רחל מבכה על בניה. שהיה צריך לומר שהשכינה מבכה על בניה. אמר לו, למדנו, שרחל היא כנסת ישראל, דהיינו השכינה. הו היא אשת יעקב ודאי, דהיינו אשת ז"א שנקרא יעקב, שכתוב, ויאהב יעקב את רחל. וכתוב, ורחל עקרה. וכתוב שם, מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה. שכל אלו הכתובים סובבים על השכינה.

שמז) דבר אחר כי איננו, כמה דאתמר, (p) איננו גדול בבית וגו', איננו : דהא אסתליק לעילא ואתרחיק מכלא. איננו : בזווגא בה. איננו : לאשתכחא שמיה רבא.

שמח) א"ר חייא, מאן אתר שריא ז לאתגלאה. אמר ליה, מבי מקדשא. ה דתמן שריא ולבתר אסחרת כל ארעא דישראל. לבתר כד נפקת מן ארעא, קמת על מדברא ויתיבת תמן תלת יומין. ג] דברת אוכלסהא ומשירייהא ז ויתבהא מבי מלכא, וקראת עליה ה איכה ישבה בדד וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי.

שמט) ז אמר רבי יוסי, לא גלו ישראל מארעא, ולא אתחרב בי מקדשא, עד דישראל כלהו אשתכחו בחיובא ח קמי מלכא, ועד דדברי עלמא אשתכחו ט בחיובא בקדמיתא. הה"ד ט) עמי מאשריך מתעים ודרך אורחותיך בלעו. זכיון דרישי עמא אזלין בחיובא, כל עמא אתמשכו אבתרייהו. רבי חייא אמר מהכא, ואם כל עדת ישראל ישגו, במאי הוי. בגין ונעלם דבר מעיני הקהל. דעיני עמא אינון רישייהו, דכל עמא אתמשכן אבתרייהו.

שנ) אזלו. עד דהוו אזלי חמו חד אתר מדשנא בעשבין, ונהר מיא דהוה נגייד ביה. יתבו. עד דהוו יתבי, פרח חד עופא ורחיש קמייהו. אמר רבי חייא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ק) (בראשית לט) פקודי סד צ"ס. ר) (איכה א) ב"א
 חמא צ"א. ט) (ישעיה ג) משפטים קפו צ"כ.
 ג] ל"ג קמי מלכא. ט ל"ג בחיובא. י חזי.
 דתמן. ו יתיבתהא; ומתיבתהא. ז אמרו; אמר דאם.
 ז לאסתכלא. ד ל"ג לאתגלאה; לאתגליא. ה ל"ב

דרך אמת ג] מנהגת חיילים.

הסולם

מאמר

רחל מבכה על בגיה

שמז) ד"א כי איננו וכו' : פירוש אחר. כי איננו, הוא כמו שנאמר, איננו גדול בבית הוה ממני. שאיננו פירושו אין, דהיינו אין גדול בבית הזה ממני אף כאן כי איננו פירושו כי אין, סתם, להיותו כולל דברים הרבה, א' איננו, כי הקב"ה נסתלק למעלה ונתרחק מן הכל. ב' איננו, שאין עמה בזוג. ג' איננו, ששמו, שהיא השכינה, אינו שמו הגדול, אלא היא בגלות.

שמח) א"ר חייא מאן וכו' : אר"ח. מאיזה מקום התחילה השכינה להגלות. אמר לו, מבית המקדש, ששם היתה שורה. ואח"כ היתה מסבבת כל ארץ ישראל. ואח"כ, כשיצאה מן הארץ, עמדה תוך המדבר, וישבה שם ג' ימים. והובילה ההמון והמתנות והתושבים מבית המלך, מירושלים, וקראה עליה, איכה ישבה בדד וגו'. בכו ר' חייא ור' יוסי.

שמט) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י, לא נגלו (דפו"י דף כ' ע"ב)

ישראל מארץ, ולא נחרב בית המקדש עד שישראל כולם נמצאו חייבים לפני המלך, ועד שמנהיגי העולם נמצאו חייבים תחילה, ז"ש עמי מאשריך מתעים ודרך ארחותיך בלעו. וכיך שראשי העם הלכו ברשע, כל העם נמשך אחריהם. ר' חייא אמר מכאן, ואם כל עדת ישראל ישגו, במה היה זה, משום ונעלם דבר מעיני הקהל. כי עיני העם הם ראשיהם, שכל העם נמשך אחריהם.

שנ) אזלו, עד דהוו וכו' : הלכו. בעוד שהיו הולכים ראו מקום אחד שמן בעשבים, ונהר מים נמשך בו. ישבו בעוד שהיו יושבים פרח עוף אחד ועבר לפניהם. א"ר חייא גלך מכאן, כי תרנגולי הבר, כלומר שוודים, נמצאים כאן. קמו והלכו. בעוד שהחזירו ראשיהם לאחוריהם, ראו שוודים רודפים אחריהם. קרה להם נס, ומצאו לפניהם אבן אחת שבה מערה אחת. נכנסו שם, וישבו שם כל

ניקום מהכא, דודאי ז] כ נגרי ל טוריא הכא משתכחין, קמו ואזלו. עד דאהדרו רישייהו, חמו אינון לסטין דרהטין אבתרייהו, אתרחיש לון ניסא, ואשכחו קמייהו ה] חד טינרא, וחד מערתא ביה, עאלו תמן יתבו כל ההוא יומא וכל ליליא. שנא) פתח רבי חייא ואמר, מ) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', כי הנני מושיעך מרחוק. מרחוק, מקרוב מבעי ליה. והא אוקמוה האי קרא, מרחוק, כד"א ושבו מארץ מרחק. אבל מרחוק, כההוא דכתיב כ) מרחוק יי נראה לי. וכתיב א) ממרחק תביא לחמה. ומאן היא. עמיקא ב) דנחלא, אתר דההוא נהר נגיד ונפיק. ושב יעקב, כיון דכתיב אל תירא עבדי יעקב, מהו ושב יעקב. אלא כמה נ דתנינן, קודשא בריך הוא סליק לעילא לעילא, כמה דכתיב ג) למה יי תעמוד ברחוק, ומההוא אתר רחוק הנני מושיעך.

שנב) ושב יעקב, ד) לאתריה, לאזדווגא בכנסת ישראל. ושקט: דא יסוד. ושאנו, למשרי דיוריה ע) בה. ואין מחריד, מיצחק. כמה דאת אמר, ד) ויחרד יצחק חרדה גדולה * ועל דא ה) ופחד יצחק כתיב. וההוא פחד כד אתער, אסתלק יסוד לאתר אחרא, הה"ד ו) פחדו בציון חטאים. בציון דייקא, ועל דא ואין מחריד, והשתא קב"ה שזיב לן מרחיק, פ) ואסתיר לן בהאי אתר, בהשקט ובשלוה, ואין מחריד מכלא. דכד קב"ה עביד ניסא בכלא עביד.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (ירמיה ל) תרומה רצא צ"א. א) (ירמיה לא) כ נגדי; לנגרי. ל סהרייא. מ דנהרא. נ מוסיף דאמך שמת סא צ"צ. ב) (משלי לא) וירא סט צ"ב. כי הנני מושיעך מרחוק דתנינן. ט מוסיף לאתריה ג) (תהלים י) בשלח פט צ"א. ד) (בראשית כז) לכוורטייה. ע ביה. פ וסתיר. תולדות סב צ"ו. ה) (בראשית לא) משפטים קג צ"צ. ו) (ישעיה לג) לעיל אות ש"ד צ"ע.

דרך אמת ז] כאן שכחיים חוצבי הרים והוא מלשון נגר ובר נגרא. ה) טלע אחת ומערה בתוכו.

מאמר

הסולם

הנני מושיעך מרחוק

כל היום ההוא וכל הלילה. נגרי טוריא, היא תרגום דוכיפת, שהיא תרגול הבר (גיטין סח): שנא) פתח ר' חייא וכו': פ"ח ואמר, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק, שואל, מרחוק, מקרוב היה צריך לומר. הנה העמדנו מקרא הזה, אשר מרחוק הוא כש"א. ושבו מארץ מרחק. דהיינו שסובב על המקום אבל מרחוק פירושו כההוא שכתוב, מרחוק ה' נראה לי. וכתוב ממרחק תביא לחמה. ומה הוא. הוא עומק הנחל, שהוא חכמה, שנקראת רחוק, כמ"ש אמרתי אחכמה והיא דחוקה חסני, הוא המקום שנהר ההוא, שהוא בינה, נמשך ויוצא משם.

שנב) ושב יעקב: שואל, כיון שכבר כתוב, אל תירא עבדי יעקב, מהו, ושב יעקב ושקט ושאנו ואין מחריד. שהוא כפל לשון. ומשיב, אלא הוא כמו שלמדנו, הקב"ה דהיינו. ז"א, עולה למעלה למעלה, דהיינו לחכמה.

הסולם זהו יסוד. ושאנו, פירושו שהוא שאנו להשרות דירתו בה, בהמלכות. ואין מחריד, היינו מיצחק, שהוא קו שמאל ודינים, כש"א, ויחרד יצחק חרדה גדולה. וע"כ כת' ופחד יצחק, שהוא קו השמאל, ופחד ההוא כשנתעורר, נסתלק היסוד למקום אחר, ואינו משפיע למלכות. ז"ש פחדו בציון חטאים. שיפחדו מהדינים דקו שמאל הנקרא פחד, המסלק את היסוד שלא להשפיע למלכות, בציון הוא בדיוק, כי ציון, הוא יסוד דמלכות שיסוד ד"א מסתלק ממנה מחמת הדינים דשמאל. ועל כן אומר, ואין מחריד. ועתה הקב"ה הציל אותנו מרחוק, והסתיר אותנו במקום זה, במערה, בהשקט ובשלוה

120 (דס"ו) דף כ' ע"ב * דף כ"א ע"א)

(שנג) רבי יוסי פתח, זי ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו', מאי קא מיירי. אלא אמר ברק הואיל ורוח קדישא שריא עליה, בזכותה אשתויב, ולא לישרי עלי נזקא. ומה ברק סמיך על ז אתתא לאשתזבא בגינה. אנן דאורייתא עמנא דהיא שמיא דמלכא קדישא, עאכ"ו.

(שנד) יתבו גו ההוא מערתא כל ההוא יומא, כד רמש ליליא, אתנהיר סיהרא במערתא. עברו ה תרי טייעי, וחמריהון טעינין מחמרא ק ומיכלא לגרמיהו שארי על מטולא. אמרי האי להאי, ר נבית הכא, ט ניהב מיכלא ומשתייא לחמרי, ואנן נעול למערתא דא. א"ל חבריה ז עד לא ת ניעול, תימא האי קרא דלא מתיישבא.

(שנה) א"ל מאי הוא. א"ל מלה חד, דכתיב ה אודך לעולם כי עשית וגו'. מהו כי עשית, ולא כתיב מה. וכתיב כי טוב נגד חסידיך. וכי לגבי אחרא לאו איהו טוב, לא הוה בידיה. אמר ה ווי א לטיוענא, דשבקנא לקב"ה ב בגיניה. רבי חייא ור' יוסי דהוו יתבי במערתא חדו, א"ר חייא לרבי יוסי, ולא אמרית לך דכד עביד קב"ה ניסא, בכלא עביד. נפקו. (שנו) כד נפקו אקדים ר' חייא ופתח, ט שלום שלום לרחוק. תרי שלמא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (שופטים ד.) ח (תהלים נב.) ט (ישעיה נז) ז אתתיה. ק ומכלא. ר נתיב. ש הא לון למיכלי ולמשתייא ולחמרי. ת ל"ג ניעול. א לטיוענא; לטייעה. ב בגינה.

דרך אמת ו [שני סוחרים וחמוריהם היו טעונים מיין ואכילתם היה מונח על המסוי שעל החמור ואמר א' לחבירו נמתין כאן הרי יש לנו לאכול ולשתות ואנחנו נכנס למערה. ז [עדיין לא אמת פסוק זה שאינו מיושב. ח] אוי לסחורה שהנחתי עבודתו ית' בשביל עסק סמוך.

אודך לעולם כי עשית

הסולם

מאמר

(שנה) א"ל מאי הוא וכו'; אמר לו מהו. אמר לו, מלה אחת, שכתוב, אודך לעולם כי עשית וגו'. מהו, כי עשית, ולא כתוב, מה עשה. וכתוב, כי טוב נגד חסידיך. וכי לאחרים אינו טוב. הלא הקב"ה טוב לכל. לא היתה בידו תשובה. אמר, אוי לסחורה שלנו, שעזבנו בשבילה את הקב"ה. ר' חייא ור' יוסי שהיו יושבים במערה ושומעים דבריהם, שמחו. אמר ר' חייא לר' יוסי, ולא אמרתי לך, כשהקב"ה עושה נס בכלולו הוא עולשה. יצאו סן המערה, אל הסוחרים.

(שנו) כד נפקו אקדים וכו'; כשיצאו, הקדים ר' חייא ופתח, שלום שלום לרחוק. שתי פעמים שלום כאן, אחד לרחוק ואחד לקרוב, והכל אחד, דהיינו לרחוק שנעשה קרוב, שזה הוא בעל תשובה, שמקודם הית רחוק, ועתה הוא קרוב. עוד, רחוק פירושו, כשהאדם מתרחק מן התורה הוא רחוק מהקב"ה. ומי

ובשלה ואין מחריד מכל, בי כשהקב"ה עושה נס בכלולו הוא עושה.

(שנג) ר' יוסי פתח וכו'; ר"פ, ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו'. שואל, מה הוא המובן. ומשיב, אלא אמר ברק, כיון שרוח הקודש שורה עליה, אנצל בזכותה, ולא ישרה עלי נזק. ומה ברק סמיך עצמו על אשה שינצל בזכותה, אנחנו, שהתורה עמנו, שהיא שמו של המלך הקדוש, על אחת כמה וכמה.

(שנד) יתבו גו ההוא וכו'; ישבו בתוך המערה והיא כל אותו היום. כשהחשיך הלילה, האירה הלבנה אל המערה. עברו שני סוחרים, וחמוריהם עמוסים מיין ואוכל לעצמם. נחו על משאם. אמרו זה לזה, נלון כאן. ניתן מאכל ומשקה לחמורים, ואנו נכנס למערה זו. אמר לו חבירו, בטרם שנכנס תאמר לי מקרא הזה, שאינו מתיישב עלי.

הכא, חד לרחוק, וחד לקרוב, וכלא חד. לרחוק, דאתעביד קרוב. ג דא הוא מאריה דתשובה, קודם ד הוה רחוק, והשתא איהו קרוב. תו רחוק, כד בר נש אתרחיק מאורייתא. רחיק הוא מקב"ה. ומאן דקריב לאורייתא, קריב ה ליה קב"ה בהדיה, והשתא אתחברו עמנא ועולו למערתא אתו, אינון ז טייעין ח ואשתתפו ט עמהון. ט אשתנקלו לחמרייהו, ואתקנו למיכל, נפקו כלהו לפום מערתא.

שנז) אמר חד מן כ טייען נימרו לן מארי דאורייתא, האי קרא אודך לעולם כי עשית ואקוה וגו'. כי עשית, מהו כי עשית, ולא כתיב מה. וכתבי כי טוב נגד חסידיך, וכי לגבי אתרא לאו הוא כי טוב.

שנח) א"ר חייא, כי עשית ודאי, ומה עשית. לעולם. דבגין האי עולם, דעבד קב"ה ואתקן ליה, אודי בר נש לקב"ה בכל יומא. ואקוה שמך כי טוב נגד חסידיך, הכי הוא ודאי, לקבל אינון זכאין, שמא דקב"ה טוב. ולא לקבלי חייביא, דמבזין ליה בכל יומא ולא משתדלי באורייתא. א"ל, יאות הוא. אבל מלה שמענא מבתר ג כותלא, ומסתפינא לגלאה. אמרו ליה רבי חייא ורבי יוסי, אימא מילך, דאורייתא לאו איהו ירותא לאתר חד.

שנט) אמר לון, יומא חד הוינא אזיל ללוד, עאלנא למתא, ואסמכנא גרמאי בתר כותלא חד, ור"ש בן יוחאי הוה בההוא ביתא, ושמענא מפומיה האי קרא, אודך לעולם כי עשית. אודך, דוד המלך ע"ה ח אמרו, על ג ההוא

חלופי גרסאות

ג מוסיף תו לרחוק דא. ד הוא. ה לקב"ה ול"ג ליה. ו הגי. ז ל"ג טייעין. ח ואשתתחו. ט קמיהו. י ואתקיננו. כ טייעין לימרו. ל שכינתא. מ דקב"ה ול"ג המלך ע"ה; מו מוסיף לקב"ה אמרו. נ ל"ג ההוא.

דרך אמת ט] נתנו כבלים לחמוריהם ברגליהם שלא יברחו כדרך שעושים עוברי דרכים ונתנו להם לאכול והוא מלשון לא יצר צעדך שתרגמו כד וחיל לא תשניק אורחך והוא מבואר.

אודך לעולם כי עשית

הסולם

מאמר

ומי שקרוב לתורה, הקב"ה מקרב אותו עמו. ואמר אל הסוחרים, ועתה, התחברו עמנו ובואו אל המערה. באו אלו הסוחרים ונשתתפו עמהם. הורידו המשאות מן החמורים ונתנו להם לאכול, ויצאו כולם אל פי המערה.

שנז) אמר חד מן טעיין וכו': אמר אחד מן הסוחרים, יאמרו לנו בעלי התורה מקרא הוה, אודך לעולם כי עשית ואקוה וגו'. כי עשית, מהו כי עשית, שלא כתוב מה. וכתוב, כי טוב נגד חסידיך, וכי לאחרים אינו טוב.

שנט) אמר לון יומא וכו': אמר להם, יום אחד הייתי הולך ללוד נכנסתי לעיר והסמכתי את עצמי אחר כותל אחד, ור"ש בן יוחאי היה באותו בית. ושמעתי מפיו, מקרא

שנח) א"ר חייא וכו': אר"ה, כי עשית ודאי, ומה עשית, לעולם! כלומר, שפירוש (דפו"י דף כ"א ע"א)

עולם בתראה, דאיהו עבד ם דדוד מלכא אחיד ביה בההוא עולם, וביה ירית מלכותא. ואקוה שמך כי טוב, דא קב"ה, ץ ביחודא דהאי עלמא דאקרי טוב. אימתי אקרי טוב. נגד חסידיך. מאן אינון חסידיך.

(ס) אלא אית חסד ואית חסד, ואלין אקרונ חסדי דוד הנאמנים. וכד אלין חסדי דוד ף אתמליין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא, כדין אקרי יסוד טוב. כדין אשתכח טוב לגבייהו. דהא ץ כמה דאשתכח דאיהו ביה, הכי איהו מבסם להאי עלמא בתראה. וכלא אשתכח בברכה, ועל דא דוד ף הוה מחכה להאי דרגא, דנהיר להאי עולם דאיהו אחיד ביה.

שסא) מלין אלין הכי שמענא לון, אבל לא ידענא מאי הוא. אתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו ליה ברישיה. אמר רבי * (חייא, מאן חפי עיניך בעפרא ר"ש בן יוחאי, דאנת באתרך ואנת מרעיש טוריא עלאי, ואפילו צפורי שמיא וכלא חדאן במלוך ווי לעלמא ך בההיא שעתא כד תסתלק מניה.

שסב) ם תו פתח ואמר ההוא גברא, הא מלה אחרא שמענא מניה בההיא שעתא, ן בקרא דכתיב, ם ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגר' למען אדני. ואמר הכי, אי שמא דא ם מעליא מכלא, שפיר הוא, דהכי אמרין עביד בדיל מלכא. אבל שמא דא, הא ידיע דהוא אתר בי דינא, דמניה נפיק דינא לעלמא. מאן חמא דאמרין למלכא, עביד בגין עבדך, או בגין מלה זעירא מנך.

חלושי גרסאות

מסורת הזוהר

י (דניאל ט) שמות טו צ"ו ם ודוד. ץ ביסוד. ף מליין ; אתגליין. ץ כד אשתכח כמה ; בכמה] דאיהו ביה. ף הוא. ך ל"ג בההיא שעתא. ם עוד. ן ל"ג בקרא. ם מעליא ; לעלא

אודך לעולם כי עשיה

הסולם

מאמר

מלכות, והכל נמצא בברכה. וע"כ היה דוד מחכה למדרגה זו, שהיא יסוד הנקרא טוב. המאיר לאותו עולם שהוא אחוז בו. דהיינו המלכות.

שסא) מלין אלין חפי וכו' : דברים אלו כך שמעתי אותם, אבל איני יודע מה הם. באו ר' חייא ור' יוסי ונשקו לו בראשו; א"ר חייא מי יוכל לכסות עיניך בעפר ר' שמעון. שאתה במקומך, ואתה מרעיש הרים עליונים. ואפילו עוף השמים שמחים בדברך. או לעולם בשעה ההיא שתסתלק ממנו.

שסב) תו פתח ואמר וכו' : עוד פתח ואמר, אותו האיש, הסומר, הנה דבר אחר שמעתי ממנו באותה שעה, במקרא שכתוב, ועתה שמע אליקינו אל תפלת עבדיך ואל תחנוניו וגר' למען אדני. והוא אמר כך. אם שם

מקרא הזה, אודך לעולם כי עשיה. אודך, דוד המלך אמרו, על עולם ההוא האחרון, דהיינו מלכות, שהוא עשה, שדוד המלך אחוז בו בעולם ההוא, ובו ירש המלכות. ואקוה שמך כי טוב, זהו הקב"ה ביחוד עולם הזה שנקרא טוב, דהיינו יסוד. ומפרש הכתוב, מתי נקרא טוב, נגד חסידיך, שואל, מי הם חסידיך. (ס) אלא אית חסד וכו' : ומשיב, אלא יש חסד ויש חסד, דהיינו חסד עליון שהוא חסד דז"א חסד תחתון, שהוא חסד המתלבש במלכות דרך נז"ה, (כמ"ש ויחי אות קע"ו) ואלו, שבנצח והוד, נקראים חסדי דוד הנאמנים, (כנ"ל תרומה אות תשפ"ה) וכשאלו חסדי דוד, שהם נז"ה, נתמלאו מטוב ההוא הנמשך מעתיקא קדישא, שהוא כתר, אז נקרא היסוד טוב, ואז נמצא טוב נגדם, נגד חסידיך שהם נז"ה. וכמו שנמצא שהוא, היסוד, בו, בטוב, כך הוא מבשם את עולם האחרון הזה, שהוא (וס"י דף כ"א ע"א *) דף כ"א ע"ב)

(שסג) אלא הכי אצטריך, דשמא דא אתקין ביתא למלכא, ב ובי מקדשא לתתא, ודא ג אחיד ד בדא, בגין דאתקשר דא בדא. וכד מקדשא לתתא קאים בקיומיה, האי ה שמא לעילא קאים בקיומיה. ודא הוא כמאן דאמר למלכא בני ביתא דא, והיכלא דא, בגין דלא ו ישתכח מטרוניתא דיתבא לבר ז מהיכלה. אוף הכא, כ והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני. מ"ט למען אדני. ח דלא ישתכח לבר מן דיוריה.

(שסד) תווהו רבי חייא ורבי יוסי, וחדו בההוא ליליא. בתר דאכלו, פתח חבריה טיעא ואמר, אימא קמייכו מלה חד, דאשתדלנא ביה האי יומא, האי קרא דכתיב, (ז) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה, דוד אמר שירתא, כד הוה עריק מחמוי, ט אמאי אמר (ח) אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי וגו'. אלהים אלי אתה, דהא בגבורה אחידא תדירא. אשחרך, וכי דוד היך יכול לשחרא ליה לקב"ה, בארעא רחיקא, ואתתרך מארעא דשכינתא שריא. (ססה) אלא, אע"ג דאתתרך מתמן, לא שביק דידיה לשחרא ליה לקב"ה. ואנא שמענא, אשחרך: כמאן דאמר, איזיל לאתחזאה קמך, בר דלא יכילנא. כך אשחרך, י בר דאנא כ לבר מאתר דשכינתא שריא. צמאה לך נפשי, דהא נפשאי ז וגופא דיילי תאיבין לגבך, לאתחזאה קמך, ולא יכילנא, בגין דאנא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(כ) (דניאל ט) לעיל אות שסב צ"י. (ל) (תהלים סג) ב וביתא דמקדשא. ג אחידת. ד ל"ג בדא. ה שמו; תרומה פג צ"ק. (ז) (שם) תרומה פד צ"ת. מוסיף שמא לעלם. ו תשתכח. ז מהיכליה; מהיכלא. ח לא. ט ומאי. י ל"ג בר. כ באתר דלא שריא שכינתא. ל תאיבא לגבך וגופא דיילי.

מאמר

הסולם

אלקים אלי אתה אשחרך

המלכות לחוץ מן משכנה, שהוא בית המקדש. (שסד) תווהו ר' חייא וכו': תמהו ר' חייא ור' יוסי, ושמו בלילה ההוא. אחר שאכלו, פתח הסוחר חברו, ואמר, אומר לפניכם דבר אחד שעסקתי בו ביום הזה, מקרא זה שכתוב, מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה, שדוד אמר שירה כשברח מחותנו, והיה במדבר. שואל, למה אמר, אלקים אלי אתה אשחרך וגו' בארץ ציה וגו'. אלקים אלי אתה הרי פירוש, אשר בשם אלקים שהוא גבורה אני אחוז תמיד, להיותו במדבר. אשחרך, קשה, וכי דוד היה יכול לשחר את הקב"ה בארץ רחוקה, הוא גורש מן הארץ שהשכינה שורה בה שהיא ירושלים.

שם הזה אדני היה יותר חשוב מכל השמות. יפה הוא שאמר למען אדני, כי כך אומרים בני אדם עשה למען המלך. אבל שם הזה אדני, הרי ידוע, שהוא מקום בית דין דהיינו מלכות, שדינים יוצאים ממנו לעולם, מי ראה שיאמרו למלך עשה בשביל עבדך, או בשביל דבר הקטן ממך.

(שסג) אלא הכי אצטריך וכו': ומשיב, אלא ודאי כך הוא צריך לומר, כמו שנאמר. כי שם הזה אדני, התקין בית למלך, ובית המקדש למטה וזה אחוז בזה, שהשם אדני שהוא השכינה, אחוז בבית המקדש, ששם משכנה, כי נתקשרו זה בזה, וכשבית המקדש למטה עומד בקיומו, שם הזה, אדני, למעלה עומד בקיומו. וזה הוא דומה, כמי שאמר למלך, בנה בית הזה והיכל הזה, כדי שלא תהיה המלכה יושבת מחוץ להיכלה. אף כאן, והארץ פניך על מקדשך השמם למען אדני, פירוש, מה הטעם שאני מבקש על מקדשך השמם, הוא למען אדני, שלא ימצא השם אדני, שהיא (דפו"י דף כ"א ע"ב)

(ססה) אלא אע"ג דאתתרך וכו': ומשיב, אלא אע"פ שדוד גורש משם, לא עזב את שלו, לשחר את הקב"ה, ואני שמעתי, אשחרך, פירוש, כמי שאמר, אלך להתראות לפניך רק שאיני יכול. כך, אשחרך, אבל אני מחוץ למקום שהשכינה שורה בו, ואיני יכול לשחר

ב בארץ ציה ועיף בלי מים, דהא ארץ ציה ועיף אקרי לבר מאתר דשכינתא שריא. בגין דמים חיים לא שכית הכא. ומאן אינון מים חיים. דא שכנתא, דכתיב נ בה א באר מים חיים, ועי' ארץ ציה ועיף בלי מים כתיב. (סו) אמרו רבי חייא ור' יוסי, ודאי אורחא תקינא קמן, עאלו למערתא ודמכו. בפלגו ליליא, שמעו קל חיותא במדברא דנהמי. [א] אתערו. אמר ר' חייא, הא עידן הוא לסייעא לכנסת ישראל, [ב] דהיא משבחת למלכא. אמרו. כל חד וחד לימא מלה ממה דשמע וידע באורייתא, [ג] יתבו כלהו. (שסז) פתח רבי חייא ואמר, [ד] למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. מאן אילת השחר. [ה] דא כנסת ישראל. דאקרי [ו] אילת אהבים ויעלת חן. [ז] וכי אילת השחר, ולא [ח] כל יומא. אלא, אילת : מההוא אתר, דאקרי אילת אהבים ויעלת חן. והיא אתיא מההוא אתר דאקרי שחר, כד"א כשחר נכון מוצאו, ודוד מלכא על כנסת ישראל קאמר דא, משמע דכתיב על אילת השחר. (שסח) תא חזי, בשעתא דרמש ליליא, פתחין סתימין דעלאי ותתאי [ט] משתכחי. וכל אינון רחיקין, מתערין ואזלין ושטאן כל עלמא, ומהדרין על

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

(א) (בראשית כו) זהר חדש ד ט"ג שכ"ה סב ט"א ש"ב. ח מוסיף ביה בארץ. נ ביה. ט והא משכחת. ע ל"ג וחד. פ ל"ג יתבו כלהו. צ מההוא אתר דאקרי שחר כד"א כשחר נכון מוצאו מאן אילת השחר דא כ"י דאקרי אילת אהבים ויעלת חן והיא אתיא מההוא אתר דאקרי שחר ודוד מלכא על כ"י קאמר דא דהא לא אימא (אמר) כ"י דא ומשמע דכתיב על אילת השחר. ק והיא אתיא מההוא אתר דאקרי שחר מההוא אתר דאקרי שחר כד"א כשחר נכון מוצאו [מאן אילת השחר ודוד] מלכא ולי"ג מן וכי עד מההוא. ד ל"ג כל ש משתכחי. ו דרך אמת י' נכנסו למערה והיו ישינים שם. [כ] היו מקיצים משינתן.

אילת השחר

הסולם

מאמר

אילת אהבים ויעלת חן. שואל, וכי אילת השחר. היא, המלכות, ולא בכל היום. ומשיב, אלא הפירוש הוא, אילת, מאותו מקום הנקרא אילת אהבים ויעלת חן, והיא באה ממקום שנקרא שחר, כש"א, כשחר נכון מוצאו. שהוא חסד. ודוד המלך אמר זה על כנסת ישראל, שזה משמע, משכתוב על אילת השחר. שהיא המלכות בעת שמתלבשה בחסד.

(שסח) תא חזי בשעתא וכו': בוא וראה בשעה שהחשיך הלילה, הפתחים של העליונים והתחתונים נמצאים סתומים. וכל אלו הרחוקים, דהיינו החיצונים, מתעוררים והולכים משוטטים כל העולם ומחזירים על גופי בני אדם ומסבבים מקומותיהם ומטותיהם, וראים צורת המלך הקדוש, השומר אותם, ומפחדים להזיג, כי האנשים מתחזקים במטותיהם בדברי השם הקדוש, ונשמרים. ונשמות בני אדם עולות כל אחת ואחת כראוי לה. וכבר העמידהו אשרי חלקם של הצדיקים שנשמתם עולה למעלה

לשחר אותך. צמאה לך נפשי, כי נפשי וגופי משתוקקים לך להתראות לפניך, ואיני יכול, משום שאני בארץ ציה ועיף בלי מים, כי מחוץ למקום שהשכינה שורה, נקרא ארץ ציה ועיף, משום שמים חיים אינם נמצאים כאן, ומה הם מים חיים. זו היא השכינה, שכתוב בה, באר מים חיים. ועי' ארץ ציה ועיף בלי מים כתוב.

(סו) אמרו רבי חייא וכו': אמרו ר"ח ור' יוסי, ודאי, שהדרך מתוקן לפנינו. נכנסו אל המערה, וישנו. בחצות לילה שמעו קול חיות המדבר נוהמים. הקיצו. אמר ר' חייא, הנה הוא הזמן לעזור לכנסת ישראל דהיינו המלכות, שהיא משבחת את המלך, דהיינו ז"א. אמרו, כל אחד ואחד דבר, ממה ששמע וידע בתורה. ישבו כולם.

(שסז) פתח ר' חייא וכו': פ"ה ואמר, למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. מי היא אילת השחר. זו היא כנסת ישראל, שנקראת (דפו"י דף כ"א ע"ב) 125

גופי בני נשא, וסחרי לאתרייהו ולערסייהו. וחמאן דיוקנא דמלכא ה קדישא, ומסתפי. דהא א אתקפו בערסייהו במלי דשמא קדישא. ובני נשא, נשמתהון סלקין כל חד וחד כדחזי ליה, והא אוקמוה. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דנשמתהון סלקין לעילא, ולא מתעכבי באתר אחרא דלא ב אצטריך.

שסט) כד אתפלג ליליא, כרוזא קאים וכריז, ופתחין פתיחו. כדין רוחא חד דסטר צפון אתער, ואקיש * בכנור דדוד, ומנגן מאליו. ושבתח למלכא, וקב"ה ג משתעשע בצדיקייא בגנתא דעדן.

שע) זכאה חולקיה מאן דאתער בהווא זמנא ואשתדל באורייתא, וכל מאן דקאים בהווא זמנא ד ואשתדל באורייתא, אקרי חבריה דקב"ה וכנסת ישראל. ולא עוד, אלא דאלין אקרון אחים ה ורעים ליה. דכתיב ט למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. ואקרון חברים ו בהדי מלאכין עלאין, ומשריין עלאין, דכתיב ז חברים מקשיבים לקולך.

שעא) כד אתי יממא, כרוזא קאים וכריז, ופתחין דסטר דרומא אתפתחו. ומתערין ככבים ומזלות, ופתחין דרחמין אתפתחו. ומלכא יתיב ז וקביל תושבחן. כדין כנסת ישראל ה נטלא לאינון מלין וסלקא. וכל אינון חברים ט אחידן בגדפהא, ומלייהו אתיין ושריין בחיקא דמלכא. כדין ו פקיד מלכא, כ למכתב כל אינון מלין.

שעב) ובספרא כתיבו כל אינון בני ל היכליה, וחוטא דחסד אתמשך

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

9) (תהלים קכב) וישב טו צ"א. ז) (שיר ח) לך ו צ"א. ת ל"ג קדישא. א אתקפא בערסיה. ב אשתכח. ג אשתעשע. ד ל"ג ואשתדל באורייתא. ה ריעין. ו ל"ג בהדי מלאכין עלאין ומשריין עלאין. ז ותושבחן קביל. ח ל"ג נטלא לאינון מלין וסלקא. ט אחידן בגדפהו. י נפק. כ ל"ג למכתב כל אינון מלין. ל היכלה.

מאמר

הסולם

אילת השחר

שלום בך. ונקראים חברים עם מלאכים עליונים ומחנות עליונים, שכתוב, חברים מקשיבים לקולך.

שעא) כד אתי יממא וכו': כשבא היום כרוז עומד ומכריז, והפתחים של צד דרום נפתחים, ומתעוררים הכוכבים והמזלות, ופתחי הרחמים נפתחים, והמלך יושב ומקבל תשבחות מן החברים, שקמו בלילה. אז כנסת ישראל לוקחת אלו דברי התשבחות, ועולה אל המלך, שהוא ז"א. וכל אלו החברים שקמו בלילה, אחזים בכנפיה של המלכות, ודברי התשבחות שלהם באים ושורים בחיק המלך. אז מצוה המלך לכתוב כל אלו הדברים.

שעב) ובספרא כתיבו כל וכו': ובספר כתובים כל אלו בני היכלו, הקמים בלילה, וחוט של חסד נמשך עליהם ביום, שמחוט של חסד הוא מתעטר האדם בעטרה של המלך

למעלה בעת שנתם, ואינון מתעכבות במקום שאינו צריך.

שסט) כד אתפלג ליליא וכו': כשנחלק הלילה, כרוז עומד ומכריז, ופותחים הפתחים. אז מתעורר רוח אחד של צד צפון, שהוא הארת חכמה שבקו השמאל, ומכה בכנורו של דוד, שהוא המלכות, ומנגן מאליו, ומשבחת את המלך, ז"א. והקב"ה משתעשע עם הצדיקים בגן העדן. (כח"ש לעיל לך דף נ"ג ד"ה פירוש ועי' ויחי קל"ח ד"ה פירוש).

שע) זכאה חולקיה מאן וכו': אשרי חלקו מי שמקיץ משנתו בזמן ההוא ועוסק בתורה, וכל מי שקם בזמן ההוא ומשתדל בתורה, נקרא חברו של הקב"ה וכנסת ישראל. ולא עוד, אלא שאלו נקראים אחים ורעים אליו, שכתוב, למען אחי ורעי אדברה נא (דס"ר דף כ"א ע"ב *) דף כ"ב ע"א)

עליהו, דמהווא חוטא אתער ב"נ בעטרא דמלכא, ומניה דחלין עלאין ותתאין, ם הוא עאל בכל תרעי מלכא, ולית מאן דימחי בידוי. ואפילו בזמנא דמאריהון דדינא ן קיימין למידן עלמא, לא דיינין עליה דינא. בגין דהא אתרשים ברשימו דמלכא, דאשתמודעא ם דאיהו מהיכלא דמלכא, ובגין דא לא דיינין עליה דינא. זכאה חולקיהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא, וכל שכן בזמנא דמלכא תאיב על מלי דאורייתא.

שעג) ת"ח, רזא דמלה, לא קיימא כנסת ישראל קמי מלכא אלא באורייתא. ן וכל זמנא דישראל בארעא אשתדלו באורייתא. כנסת ישראל שראת עמהון. כד אתבטלו ממלי אורייתא, לא יכלא לקיימא עמהון שעתא חדא. בגיני כך, בשעתא דכנסת ישראל אתערת לגבי מלכא באורייתא, ן אתתקיף חילהא, ומלכא קדישא חדי לקבלא ן לה.

שעד) וכל זמנא דכנסת ישראל אתת לקמי מלכא, ואורייתא לא אשתכחת עמה, כביכול תשש חילהא. ווי לאינן דמחלשין חילא דלעילא, בגיני כך, זכאין אינן דמשתדלי באורייתא, וכ"ש בההיא שעתא דאצטריך ן לאשתתפא בה בכנסת ישראל. כדין קב"ה קארי עליה, ן ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

שעה) רבי יוסי פתח ואמר, ן משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל. האי קרא אוקמוה חברייא, בכמה אתר. אבל משא

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ן (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ן (ישעיה כא) ן ואפילו בזמנא דמאריה דינא קיימין למידן עלמא הוא עאל בכל תרעי מלכא ולית מאן דימחי בידוי ואינן מאריהון דינא לא ; ל"ג מן הוא עד ואפילו. ש"מ. ן ל"ג קיימין למידן עלמא. ן דההוא. ן דהא כל. ן אתקיף. ן לון. ן אשתכח. ן ל"ג לאשתתפא.

אילת השחר

הסולם

מאמר

המלך, שה"ס ג"ר, ומתיראים ממנו עליונים ותחתונים, הוא נכנס בכל שערי המלך, ואין מי שימחה בידו. ואפילו בזמן שבעלי הדין עומדים לדון העולם, אינם דנים עליו דין. משום שהוא גרשם ברשימת המלך, שנודע שהוא מהיכל המלך, ומשום זה אינם דנים עליו דין. אשרי חלקם של הצדיקים העוסקים בתורה, וכל שכן בזמן שהקב"ה משתוקק לרבוי תורה. דהיינו בחצות לילה. (כנ"ל לך דף נ"ג ד"ה פירוש).

שעג) ת"ח רזא דמלה וכו' : בוא וראה, סוד הדבר הוא, שאין כנסת ישראל עומדת לפני המלך, ז"א, אלא בתורה. וכל זמן שישראל שבארץ עוסקים בתורה, כנסת ישראל שורה עמהם, כשנתבטלו מדברי תורה אין כנסת ישראל יכולה להמצא עמהם אפילו

שעה) ר' יוסי פתח וכו' : דייפ ואמר, משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל. מקרא זה העמידו החברים בכמה מקומות. אבל משא דומה פירוש. כל זמן

דומה, כל זמנין דישראל אשתכחו בגלותא, אתיידע זמנא וקצא דלהון, וזמנא וקצא דההוא גלותא. ^ט וגלותא דאדום, הוא משא דומה, דלא אתגלייא ולא אתיידע ^ח כאינון אחרנין.

שעו) קב"ה אמר, אלי קורא משעיר, קלא שמענא בגלותא דשעיר, אינון דדחקי בינייהו, אינון דשכבי לעפרא. ומאי אמרי. שומר מה מלילה שומר מה מליל אינון תבען לי על מטרוניתא, מה עבדית מן מטרוניתא דילי.

שעו) כדן קב"ה כניש לפמליא דיליה, ואמר, חמו בני רחמי, דאינון דחיקין בגלותא, ושבקין צערא דלהון, ותבעין לי על מטרוניתא. ואמרי, שומר: אנת דאקרי שומר, אן הוא שמירה ^א דילך אן הוא שמירה דביתך. מה מלילה: מה עבדת מלילה, הכי נטרת לה. מה מליל. דהא לזמנין אתקרי לילה, ולזמנין אתקרי ליל, הה"ד ^ט ליל שמורים הוא. וכתיב הוא הלילה הזה.

שעו) כדן קב"ה אתיב לון, הא שמירה דידי אשתכח, דהא אנא זמין לקבלה, ולאשתכחא בהדה, הה"ד אמר שומר, ההוא דנטיר ביתא, אתא בקר וגם לילה. דהא בקדמיתא ^ב אסתלק לעילא לעילא, ^ג וסליק לההוא ^ד בקר דאזדמן ^ה ביה תדירא. השתא אתא בקר. הא זמין לאתחברא בלילה. וגם לילה, הא זמינא היא. אבל ^ו בגיניכון אתעכבו. ואי אתון בעאן דא, על מה אתון מתעכבי, שובו. שובו בתשובה. כדן אתיו, אתו לגבאי, ונהוי כלא במדורא

מסורת הזהר

(ט) (שמות יב) תרומה ל צ"ה.

חלופי גרסאות

ש והאי גלותא. ת בהנהו. א דילן. ב אסתלקת. ג סליק. ד אתר. ה בה. ו בגיניהון.

מאמר

הסולם

שומר מה מלילה

המלכות שנקראת לילה, כך שמרת אותה. מה מליל. הוא ג"כ המלכות, כי לפעמים נקראת לילה ולפעמים נקראת ליל. מטרס שנתחברה בז"א נקראת ליל, וכשנתחברה נקראת לילה (כמ"ש פרשת בא אות קל"א) ז"ש, ליל שמורים הוא, וכתוב, הוא הלילה הזה.

שעו) כדן קב"ה אתיב לון וכו': או הקב"ה השיב להם, לישראל, הרי שמירה שלי נמצאת, כי אני עתיד לקבלה ולהמצא עמה. ז"ש, אמר שומר, זהו שומר הבית, דהיינו הקב"ה, אתא בקר וגם לילה, כי תחלה נסתלק הקב"ה למעלה למעלה העלה עמו בקר ההוא, שהוא יסוד, הנמצא עמו תמיד, ועתה אתא בקר, שהוא מוכן להתחבר בלילה, שהוא המלכות, וגם לילה, מוכנת לחיבור עם היסוד, אבל בשבילכם מתעכבים. ואם אתם רוצים את זה, למה אתם מתעכבים, שובו. שובו בתשובה. אז, אתיו, תבואו אלי, ונהיה כלנו

זמן שישראל נמצאים בגלות נודע הזמן והקץ שלהם, והזמן והקץ של הגלות ההיא. אבל גלות אדום היא משא דומה, שלא נגלה ולא נודע הקץ שלו כאלו האחרים.

שעו) קב"ה אמר אלי וכו': הקב"ה אמר, אלי קורא משעיר, שפירושו, קול שמעתי בגלות של שעיר, מאלו הנלחצים ביניהם, מאלו השוכבים לעפר. ומה אומרים. שומר מה מלילה שומר מה מליל. שהם מבקשים ממני על המלכה שלי, הנקראת לילה, ואומרים, מה עשית מן המלכה שלי.

שעו) כדן קב"ה כניש וכו': או הקב"ה הקהיל את הפמליא שלו, דהיינו המלאכים העליונים הקרובים אליו, ואמר, ראו את בני האהובים, שהם נלחצים בגלות, ועוזבים הצער שלהם, ומבקשים על המלכה, ואומרים לי שומר, אתה שנקרא שומר, איפה היא השמירה שלך, איפה היא השמירה של ביתך. מה מלילה, מה עשית מלילה, מן (דפו" דף כ"ב ע"א)

חדא, ז וכלנא נתוב לאתרנא. הה"ד (ח) ושב יי אלהיך את שבותך, והשיב לא נאמר, * אלא ושב. תרין ושב ושב כתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקב"ה. הה"ד ושב יי אלהיך את שבותך ושב וקבצך מכל העמים. שעט) פתח ההוא טייעא ואמר, (א) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. ת"ח, כד קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן, כל מלי דעלמא ח תתאה, וכל עלאין ותתאין מתערין לקבליה. וכל אילני דבגנתא דעדן, פתחי שבחא לקבליה. הה"ד, (ב) אז ירננו עצי היער מלפני יי כי בא. ואפילו עופי דארעא, כלהו מרחשי שבחא קמיה. כדן * שלהובא נפק, (ג) ובטש בגדפוי דתרנגולא, וקרי ושבח למלכא קדישא. וקרי לבני נשא דישתדלון. באורייתא, ובשבחא דמאריהון, ובפולחניה. זכאה חולקיהון דמאן דקיימין מערסייהו, לאשתדלא באורייתא.

(שפ) כד אתי צפרא, פתחין דדרומא נפתחין, ותרעי דאסוותא נפקין לעלמא, ורוחא דמזרח אתער, ורחמי אשתכחו, וכל אינון ככביא כ ומזלי דממנן תחות שולטניה דהאי בקר, כלהו פתחין שבחא וזמרין למלכא עלאה. הה"ד, ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים, מה בעאן הכא בני אלהים, דאינון מזמנין תרועה בהאי בקר, ז והא כל דינין אתעברו בזמנא דחסד אתער בעלמא. אלא ויריעו כל בני אלהים, הא אתבר תוקפא דדינין קשיין, אתבר חילא דלהון, כד"א (ג) רעה התרועעה ארץ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (דברים ל) וירא קנז צ"ב. (א) (איוב לח) ב"ב כט צ"ד. (ב) (ד"ה א טז) לך ג צ"ג. (ג) (ישעיה כד) חלק ג' לו. תקוני זהר תי"ג.

דרך אמת (ל) מכה בכנפיו וקורא. כדרך התרנגולים והוא המכריז למעלה.

ברן יחד ככבי בקר

הסולם

מאמר

כולם דובבות שבת לפניו. אז יוצאת שלהבת ומכה בכנפיו של התרנגול, וקורא ומשבח למלך הקדוש, וקורא לבני אדם שישתדלו בתורה, ובשבח אדונם ובעבודתו. אשרי חלקם של אותם הקמים ממתנם לעסוק בתורה. (שפ) כד אתי צפרא וכי: כשבא הבקר, הפתחים שבדרום, שהוא החסד, נפתחים, ושערי רפואה יוצאים לעולם, ורוח מזרח, שהוא ז"א, נתעורר, ורחמים נמצאים, וכל אלו הככבים ומזלות, שהם מדרגות, הממונים תחת ממשלתו של בקר הזה, שהוא יסוד המאיר חסדים, כולם פותחים בשבת ובמירות למלך העליון. ז"ש, ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. שואל, מה רוצים כאן בני אלקים, שהם דין, שמזמינים תרועה בבקר הזה, שהוא זמן החסד, ותרי כל הדינים נעברים בזמן שהחסד

כלנו במדור אחד, וכלנו נשוב למקומותינו. ז"ש, ושב ה' אלקיך את שבותך. והשיב לא נאמר, אלא ושב, כי ב' פעמים ושב נאמר כאן, אחד לכנסת ישראל שחשוב להקב"ה, ואחד להקב"ה שישבו לכנסת ישראל. ז"ש ושב ה' אלקיך את שבותך ושב וקבצך מכל העמים.

שעט) פתח ההוא טייעא וכי: פתח סחר ההוא ואמר, ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. בוא וראה, כשהקב"ה בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, כל הדברים, דהיינו המדרגות, שבעולם התחתון, שהוא המלכות, וכל העליונים והתחתונים מתעוררים כנגדו, וכל האילנות, שהם המדרגות, שבגן עדן פותחים בשבחים כנגדו, ז"ש, אז ירננו עצי יער מלפני ה' כי בא. ואפילו העופות שבארץ,

שפא) וכל כך, בגין דהאי בקר אתער בעלמא, ואברהם אתער ואתי למנטע אשל בבאר שבע. מלה דא הכי ם שמענא לה, בבאר שבע ודאי, וכתבי ז ויקרא שם בשם יי אל עולם.

שפב) פתח חבריה טייעא ואמר, ה הבקר אור והאנשים שלחו וגר, מאי הבקר אור. הכי אוליפנא, מהו בקר. אלא בזמנא דאתי צפרא, ודינין מתעברן, וחסד בעא לאתערא, כל אינון דאתיין מסטרא דא, ם מבקרי לאתרייהו, לזמנא ברכאן לעלמא. ודא ם הוא הבקר אור, דהא רחמי מתישבי לעלמא, וחסד קאי באתריה, כדין הוא בקר אור. וכתבי ה וירא אלהים את האור כי טוב.

שפג) תא חזי, כלא הוא בדרגין ידיען. ליליא, הא ידיעא. בקר אור, ם הא ידיעא, והוא דרגא עלאה דאשתכח ביה תדירא. אימתי. כד נהיר שמשא. שמשא ידיעא, והוא דרגא עלאה, דמבסם לכלא, ונהיר לכלא, כמה דאת אמר, ז כי שמש ומגן יי אלהים. והאי בקר אור, נהיר משמשא, ודא נהיר ם לליליא. בגין כך, כלא תליא דא בדא. והאי בקר אור כד אתער, כל בני עלמא אתאחדן באחדותא בחדותא, ומשתכחי בעלמא, והשתא הא נהיר יממא, עידן רעותא הוא, למהך באורחא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח שמע; שמענו. נ מסקרי. ם הוא בקר בקר אור. ע ל"ג הא. ף ליליא.

ז (בראשית כא) חלק ג' נב: זהר חדש ם ט"ב ש"ז.
ה (שם מד) מקץ סא צ"ד. ו (בראשית ב) ב"א נ צ"א. ז (תהלים פד) שמות ם צ"ח.

הבקר אור

הסולם

מאמר

אור, שהרחמים מתישבים בעולם, והחסד עומד במקומו. אז הוא בקר אור, וכתוב, וירא אלקים את האור כי טוב. אשר האור הוא חסד, טוב הוא יסוד, שנקרא טוב ונקרא בקר. שהחסד נתעורר ע"י הבקר שהוא יסוד. וזהו הבקר אור.

שפג) ת"ח כלא חזא וכו': בוא זראה, הכל הוא במדרגות ידועות. לילה הרי ידוע, שהוא מלכות. בקר אור, הרי ידוע, שהוא מדרגה עליונה. יסוד, הנמצא בה תמיד, במלכות, בעת שהיא מאירה. מתי נמצא בה, במלכות, כשמאיר השמש. השמש, ידוע, שהוא מדרגה עליונה המבשם הכל, ומאיר לכל, דהיינו הת"ת, כש"א, כי שמש ומגן ה' אלקים. ובקר אור הזה, שהוא יסוד, מאיר משמש, שהוא ת"ת, וזה היסוד, מאיר ללילה, שהוא מלכות. משום זה הכל תלוי זה בזה, ובקר אור הזה כשנתעורר, כל בני העולם, דהיינו כל מדרגות המלכות שנקראת עולם, מתאחדות באחדות בשמחה, ונמצאות בעולם. ועתה, הרי האיר היום, עת רצון הוא ללכת בדרך בריכו

שהחסד נתעורר בעולם. ומשיב, אלא ויריעו כל בני אלקים, פירוש, שנשבר תוקף דינים הקשים, ונשבר הכח שלהם, כי ויריעו פירושו שנשברו, כש"א רועה התרועעה ארץ.

שפא) וכל כך בגין וכו': וכל כך היה, שהתרועעו הדינים קשים, מפני שבקר הזה נתעורר בעולם, שהוא יסוד, ואברהם שהוא חסד, נתעורר, ובא לנטוע אשל בבאר שבע. אשר אשל הוא ז"א ובאר שבע היא מלכות, שע"י אברהם שהוא חסד נתיחדו ז"א ומלכות, ודבר זה כך שמעתי, בבאר שבע ודאי, שהיא מלכות. וכתוב, ויקרא שם בשם ה' אל עולם. דהיינו יחוד ז"א ומלכות. כי הו"ה הוא ז"א, אל עולם היא מלכות.

שפב) פתח חבריה טייעא וכו': פתח חברו הסוחר ואמר, הבקר אור והאנשים שלחו וגר. מהו הבקר אור. ומשיב, כך למדתי, מהו בקר. היינו בומן שבא הבקר, והדינים נעברים, וחסד רוצה להתעורר, כל אלו הבאים מצד זה, מצד החסד, מבקרים את מקומם, דהיינו החסד, להמציא ברכות לעולם. וזהו, הבקר (דפו"י דף כ"ב ע"ב)

שפד) בריכו לון רבי חייא ורבי יוסי, ונשקו לון ברישייהו, ושדרו לון. אמר ר' חייא לרבי יוסי, בריך רחמנא, דתקין ארתנא קמן, ודאי קב"ה שדר לון גבן. זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, ^מ ולא ארפין מינה שעתא חדא. נפקו רבי חייא ורבי יוסי, ואזלו לארתייהו. אמר רבי יוסי, ודאי רחימותא דלבאי קשיר באלין טיעי. א"ר חייא, לא תוהנא על דא, דהא ביומוי דרבי שמעון, אפילו צפרי שמיא מרחשן חכמתא, דהא מלוי אשתמודען לעילא ותתא.

שפה) פתח רבי חייא ואמר, ^ח ויאמר יי אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו'. ת"ח, כל זמנא דהוה משה קיים בעלמא, הוה ממחי ^צ בידייהו דישראל, בגין דלא ישתכחון בחיובא קמי קב"ה ובגין דמשה אשתכח בנייהו לא ^ק יהא כההוא דרא עד ^ר דרא דייתי מלכא משיחא דיתמו יקרא דקב"ה כוותייהו ^ס דאינון אתדבכו מה דלא אתדבכו דרין אחרנין.

שפו) דתנינו, חמאת שפחה חדא על ימא, מה דלא חמאת עינא דיחזקאל נביאה. אי אינון אתדבכו כל כך, נשיהון דישראל כ"ש. בנייהו כ"ש. גוברין כ"ש. ^ה סנהדרין כ"ש. נשיאים כ"ש, וכ"ש נביאה עלאה מהימנא משה, דאיהו על כלא. והשתא אלין טיעי מדברא מרחשין חכמתא כל כך, כ"ש חכימי דרא, כ"ש אינון דקיימי קמיה דר"ש, ואולפי מיניה בכל ^ו יומא. כ"ש וכ"ש ר"ש דהוא עלאה על כלא.

שפז) בתר דמית משה, מה כתיב, ^ט וקם העם הזה וזנה וגו'. כך, ווי

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

^ח (זכרים לא) חלק ג' כג. קפא: רפד. ^ט (זכרים לא) לעיל אות שפה צ"ח.
^ק בידא. ^ר הוה וליג כההוא. ^ר ליג דרא. ^ס ואינון.
^ת נשיאים כ"ש סנהדרין כ"ש.
^מ ואינון עזובים ממנה אפילו רנע א'.

כל זמנא דמשה קיים

הסולם

מאמר

מלך המשיח, שיראו כבוד הקב"ה כמותם, שהם השיגו מה שלא השיגו דורות אחרים. שפז) דתנינן חמאת שפחה וכר': שלמדנו, ראתה שפחה על הים מה שלא ראתה עין יחזקאל הנביא. ואם הן השפחות, השיגו כל כך, נשיהם של ישראל לא כל שכן, ובניהם לא כל שכן, והאנשים לא כל שכן, וסנהדרין לא כל שכן, והנשיאים לא כל שכן, ולא כל שכן נביא העליון הנאמן משה, שהוא על כולם. ועתה, אלו הסוחרים שבמדבר היו דובבים חכמה כל כך, מכל שכן חכמי הדור, ומכל שכן אלו הנמצאים לפני ר' שמעון, ולומדים ממנו בכל יום, ומכל שכן וכל שכן ר' שמעון עצמו, שהוא עליון על כולם. שפז) בתר דמית משה וכר': אחר שמת משה מה כתוב, וקם העם הזה וזנה וגו'. כך אי לעולם כשיסתלק ממנו ר' שמעון, שמבועי החכמה

שפד) בריכו לון ר' חייא וכר': ברוך אותם ר' חייא ור' יוסי, ונשקו אותם בראשיהם, ושלחו אותם. אמר ר' חייא לר' יוסי, ברוך הרחמן שתקן הדרך לפנינו, ודאי שהקב"ה שלחם לנו. אשרי הם העוסקים בתורה ואינם נרפים ממנה אפילו שעה אחת. יצאו ר' חייא ור' יוסי מן המערה, והלכו לדרכם. א"ר יוסי, ודאי אהבת לבי קשורה באלו הסוחרים. א"ר חייא, איני מתפלא על זה, כי בימיו של ר' שמעון אפילו עוף השמים דובבים חכמה כי דבריו נשמעים למעלה ולמטה.

שפה) פתח ר' חייא וכר': פרי"ח ואמר, ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו'. כוא וראה כל זמן שמשה היה חי בעולם, היה מוחה בידיהם של ישראל שלא ימצאו בחטא לפני הקב"ה. ומשום שמשה נמצא ביניהם, לא יהיה כדור ההוא עד הדור שיבא

לעלמא כד יסתלק מניה ר"ש, דמבועי דחכמתא א יסתתמו מעלמא, ויבעי ב"נ מלה דחכמתא, ולא ישכח מאן דיימא, וטעאן כל עלמא באורייתא, בגין דלא ישתכח בינייהו, מאן דאתער בחכמתא. על ההוא זמנא כתיב, ואם כל עדת ישראל ישגו. ואם ישגו באורייתא, ולא ינדעון אורחהא, ב במאי הוא, בגין ונעלם דבר מעיני הקהל, דלא ג ישתכח מאן דידע לגלאה עמיקתא ד דאורייתא ה ואורחהא. ווי לאינון דרין דמשתכחי כדין בעלמא.

שפח) אמר רבי יהודה, זמין קב"ה לגלאה רזין עמיקין דאורייתא, בזמנא דמלכא משיחא, בגין ו דמלאה הארץ דעה את יי כמים לים מכסים. וכתיב, ו לא ילמדו עוד איש את אחיו ואיש את רעהו לאמר דעו כי את יי כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם אכ"ר.

שפט) א אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגר' בשגגה ואשם. תאני ר' יצחק, מ"ש בכל אתר דכתיב בהו ואם, כד"א אם הכהן המשיח יחטא. ואם כל עדת ישראל ישגו, והכא אשר נשיא יחטא, ולא כתיב ואם נשיא יחטא, מאי קא מיירי. שצ) אלא, אלין כהניא לא משתכחי הכי בחטאה, דהא כהן נטיר גרמיה תדירא, בגין ו דמטולא דמאריה עליה בכל יומא, ומטולא דישראל כלהו, ומטולא דכל חד וחד, וע"ד תוהא איהו כד יחטא, ובג"כ ואם כתיב. וכן ואם כל עדת ישראל ישגו, תוהא הוא דכלהו ישתכחו בחובה חד, דאי אלין יחטאון, אלין לא יחטאון, ובגיני כך ואם כתיב. אבל הכא אשר נשיא יחטא, ודאי, בגין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (ישעיה יא) וירא קטו צ"ז. (ב) (ירמיה לא) חלק א יסתמו. ב במאן. ג אשתכת. ד ל"ג דאורייתא. ג בת. קל: זהר חדש גג ס"א ש"ב. (ז) (ויקרא ד). דרך אמת (ג) משא.

מאמר

הסולם

אשר נשיא יחטא

יצחק, מה ההפרש שבכל מקום כתוב בהם ואם, כמש"א, אם כהן המשיח יחטא. ואם כל עדת ישראל ישגו. וכאן כתוב, אשר נשיא יחטא, ולא כתוב ואם נשיא יחטא. מה זה מלמדנו.

שצ) אלא אלין כהניא וכר: ומשיב, אלא אלו הכהנים אינם נמצאים כל כך בחטא. כי הכהן שומר את עצמו תמיד, משום שמשאו של אדונו עליו בכל יום, ומשאם של ישראל כולם, והמשא של כל אחד ואחד. וע"כ פליאה היא אם יחטא. וע"כ כתוב ואם. וכן ואם כל עדת ישראל ישגו, כי פליאה שכולם ימצאו בחטא אחד, שהרי אם אלו חוטאים אלו אינם חוטאים, ומשום זה כתוב ואם. אבל כאן, אשר נשיא יחטא, ודאי יחטא. משום שלבו באה בו, כי העם הולך אחריו, ומתמנה תחתיו.

וע"כ

החכמה יסתמו בעולם, ויבקש אדם דבר חכמה ולא ימצא מי שיאמר, וישגה כל העולם בתורה, ולא ימצא מי שיעוררו בחכמה. על זמן ההוא כתוב, ואם כל עדת ישראל ישגו. דהיינו ואם ישגו בתורה, שלא ידעו דרכיה, במה הם, משום, ונעלם דבר מעיני הקהל, שלא יהיה נמצא מי שידע לגלות עמקות התורה ודרכיה. אזי לאלו הדורות שימצאו אז בעולם.

שפח) אמר ר' יהודה וכר: אר"י, עתיד הקב"ה לגלות סודות עמוקים בתורה בזמן מלך המשיח, משום, שמלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. וכתוב, ולא ילמדו עוד איש את אחיו ואיש את רעהו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, אכ"ר.

שפט) אשר נשיא יחטא וגר': למד ר'

(דפרי דף כ"ג ע"א)

דלביה גס ביה, ועמא אזלין אכתריה, ואתמנון תחותי. ועי' אשר נשיא יחטא. כגון דעבר על מצות לא תעשה, והוא עביד חד מנייהו, ועי' לא כתיב ביה ואם, דהא מלוי לא בספקא הו.

שצא) רבי יהודה פתח, (ט) והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן. מ"ש דמלין אלין אקריבו נשיאים, ולא ב"נ אחרא, והא כתיב (ו) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יי, וכתיב (ז) ואבני שהם ואבני מלואים לאפוד ולחשן.

שצב) אלא, אמר קב"ה, אע"ג דבכלא תליא האי נדבה, סליקו אלין אבנים לנשיאים. מ"ט, בגין דעל לבא דכהנא אשתכחו. אמר קודשא ב"ה, ליתו נשיאים דלבייהו גס בהו, וייתון אלין אבנים דאינון משתכחי על לבא ; דכהנא, ויתכפר עלייהו מגסות לבייהו, וכתיב (ט) והיו על לב אהרן בבאו לפני יי, ועי' והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לכפרא עלייהו.

שצג) ובג"כ אשר נשיא יחטא ודאי. ועשה אחת מכל מצות יי אלהיו אשר לא תעשנה, כמה דאוקמוה, דעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו. דבגין דלביה גס ביה, לא אשגח בחטאיה, ולבתר אתיידע ליה, ועבד מניה תשובה.

שצד) רבי יהודה ור' יוסי הוו יתבי חד ליליא, ולעאן באורייתא. א"ר יהודה לרבי יוסי, חמינא דצחותא דאורייתא בליליא, הוא יתיר מביממא, אמאי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (שכות לה). (ג) (שם) ויקהל יו צ"ש. (ז) (שמות לה). (ט) (שם כח) פקודי סג צ"ח.

ו ויתמנון. ז ל"ג דכהנא.

מאמר

הסולם

אשר נשיא יחטא

וע"כ אומר, אשר נשיא יחטא, דהיינו שעבר על מצות לא תעשה, ועשה אחת מהן, וע"כ לא כתוב בו, ואם, כי דברי חטאו אינם בספק.

הכהן, ויתכפרו מגאות לבם. וכתוב, והיו על לב אהרן בבאו לפני ה'. וע"כ והנשיאים הביאו את אבני השהם וגו' לכפר עליהם. שצג) ובג"כ אשר נשיא וגו' : ומשום זה, אשר נשיא יחטא, ודאי. ועשה אחת מכל מצות ה' אלקיו אשר לא תעשנה, הוא כמו שהעמדנו, שעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו. כי משום שלבו גאה עליו, אינו משגיח בחטאיו, ורק אח"כ נודע לו, ועשה עליו תשובה.

שצא) ר' יהודה פתח וכו' : רי"ט, והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן. שואל מה השנוי, שדברים אלו הקריבו הנשיאים ולא אדם אחר. והרי כתוב, כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'. וכתוב ואבני שהם ואבני מלואים לאפוד ולחשן. הרי שהיא מצוה לכל אדם.

שצד) רבי יהודה ור' יוסי וכו' : רי"ו ורי"ז היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה. א"ר יהודה לר' יוסי אני רואה שהתורה שלומדים אותה בלילה היא יותר צחה מהתורה שלומדים אותה ביום. למה זה. אמר לו, משום שצחות התורה שבכתב היא בתורה שבעל פה, שה"ס המלכות הנקראת לילה, ונקראת תורה שבעל פה, ותורה שבעל פה שהיא המלכות

שצב) אלא אמר קב"ה וכו' : ומשיב, אלא אמר הקב"ה, אע"פ שבכולם תלויה נדבה זו, יביאו את אלה האבנים הנשיאים. מה הטעם. הוא משום שהאבנים נמצאות על לב הכהן, אמר הקב"ה, יבואו הנשיאים שלבם גאה עליהם, ויביאו אבנים אלה הנמצאות על לב

א"ל, בגין דצחותא דתורה שבכתב, תורה שבעל פה הוא. ותורה שבעל פה, בליליא שלטא ואתערת יתיר מביממא, ובזמנא דאיהי שלטא, כדין איהו צחותא דאורייתא.

שצח) פתח ר' יוסי ואמר, ⁹ ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה. תא חזי, ¹⁰ בשעתא דאתער רוח צפון, ואתפלג ליליא, הא אוקמוה, דשלהובא חד נפיק, ובטש תחות גדפוי דתרנגולא, ואקיש גדפוי וקארי. וההוא שלהובא בזמנא דמטי גביה, ואתער לקבליה, אסתכי ביה, ואודעזע וקארי, ואסתכי ואשגח בגין יקרא דמאריה, למעבד רעותיה, וקארי לון לבני נשא.

שצו) ועל דא אקרי שכו, אשגחא. ואקרי גבר, בגין ¹¹ דאתער בשלהובא דגבורה, בסטרא דגבורה קא אתיא לאתערא בעלמא. כדין אינון בני מהימנותא קיימין, ויהבין גבורה ¹² וחילא לכנסת ישראל, וכדין אקרי ¹³ רנה דאורייתא. ועל דא, ירית דוד מלכותא הוא ובנוי לעלמין ולדרי דרין.

שצז) וכד תרנגולא קארי, ובני נשא ניימי בערסייהו, ¹⁴ ולא מתערי. תרנגולא ¹⁵ קארי לבתר, ואמר מה דאמר, והא אוקמוה. לבתר בטש בגדפוי, ¹⁶ ואמר, ווי לפלניא נזיף דמאריה, שבקא דמאריה, דלא אתער רוחיה, ולא אשגח ליקרא דמאריה.

שצח) כד נהיר יממא, כרוזא קרי עליה ואמר, ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, לסייעא ליה באינון תושבחן, ולמהוי כלא בסיועא חדא.

חלופי גרסאות

⁹ ח דיתער. ¹⁰ ל"ג חילא. ¹¹ דינא. ¹² כ ל"ג ולא. ¹³ וקארי. ¹⁴ ס ל"ג ואמר.

מסורת הזהר

⁹ (איוב לה) תרומה רסב צ"ב.

דרך אמת ¹⁰ שלח לך קע"א ע"ב.

שלהובא — תחות גדפוי דתרנגולא

לעורר בעולם. אז אלו בני האמונה עומדים, ונותנים גבורה וכה לכנסת ישראל. שהיא המלכות, וזה נקרא רנה של התורה. ועל זה, שקם בחצות לילה, זכה דוד במלכות, הוא ובנוי לעולמים ולדורי דורות.

שצז) וכד תרנגולא וכו': וכשהתרנגול קורא, ובני אדם ישנים במטותיהם ואינם מתעוררים, קורא התרנגול אח"כ ואמר מה שאמר, וכבר העמדנו (להלן שלח קע"א: ד"י) ואח"כ מכה בכנפיו ואומר, אוי לפלוגי, מגודף מאדוננו, עזוב מאדוננו, שלא נתעורר רוחו, ולא הביט לכבוד המלך.

שצח) כד נהיר יממא וכו': כשהאיר היום, כרוז קורא עליו ואומר, ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, כדי לעזור אותו

הסולם

המלכות, שולטת בלילה ומתעוררת יותר מאשר ביום, ובזמן שהיא המלכות, שולטת, אז היא הצחות שבתורה.

שצח) פתח ר' יוסי וכו': פריי ואמר, ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה. בוא וראה, בשעה שנתעורר רוח צפון ונחלק הלילה, הרי העמדנו, (ויקהל אות כ"א) ששלהבת אחת יוצאת ומכה תחת כנפיו של התרנגול, והוא דופק בכנפיו וקורא, ושלהבת ההיא כשמגיע אליו ומתעוררת כנגדו, מביט בה ומזדעזע וקורא, שמביט ומסתכל בשביל כבוד אדונו, לעשות רצונו וקורא לבני אדם לקום ולעבוד להקב"ה. (וכבר נתבאר זה לעיל בהקטה"ז דף קל"ח ד"ה ובוה ע"ש).

שצו) ועל דא אקרי וכו': וע"כ נקרא שכו, שהוא לשון הבטה. ונקרא גבר, משום שמתעורר בשלהבת הגבורה, ובצד הגבורה בא (דפריי דף כ"ג ע"א) דף כ"ג ע"ב.

עושי, עושני מבעי ליה, מהו עושי. אלא, בשעתא דב"ג קם בפלגות ליליא, ואשתדל, ברנה דאורייתא, ם דרנה דאורייתא לא אתקרי, אלא בליליא. וכד איהו אשתכח באורייתא, כד נהיר יממא, קב"ה וכנסת ישראל מתקני ליה בחד חוטא דחסד לאשתזבא מכלא ולנהרא ליה בין עלאין ץ ותתאין.

שצט) רבי יהודה אמר, אנא שמענא דאמר רבי אבא האי קרא, איה אלוה עושי, עושה לי מבעי ליה, מהו עושי. אלא כמה דאמרת, בשעתא דאיהו קם בפלגות ליליא, ואשתדל באורייתא, כד נהר יממא, אתער אברהם בהוא חוטא דיליה, ף דכתיב ץ ביה ץ) אם מחוט ועד שרוך נעל וגו'. וקב"ה וכנסת ישראל מתקני ליה, ן ועבדי ליה בכל יומא בריה חדשה, הה"ד אלוה עושי.

ת) והא אוקמוה, א"ל ר"ה. א"ל: דא אברהם. דכתיב, ך ביה, האל הגדול. ך דא קב"ה. ה' דא כנסת ישראל. ודא הוא אלוה. ואינון עבדין ליה לב"ג, ומתקנין ליה בכל יומא, ובג"כ כתיב, עושי, כד"א ן ישמח ישראל בעושיו. א"ר יוסי, ודאי כך הוא, וכלא חד מלה.

תא) רבי יהודה פתח ואמר, ן או הודע אליו חטאתו אשר חטא. הודע אליו, מסטרא דמאן, או ן ידע חטאתו מבעי ליה, מהו הודע אליו. אלא קב"ה פקיד לכנסת ישראל, לאודעא ליה לבר נש, ההוא חובא דהוא חב, ובמה ן מודע

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (בראשית יד) חלק ג' כה: ק) (תהלים קמט) חלק ג' בדינא. ם דדינא. ץ לתתאין. ף כדכתיב. ץ ל"ג ביה. ן דעבדי. ך ל"ג ביה. ן נודע. ת אודע. ג' ריט: רלח: ך) (ויקרא ד).

או הודע אליו חטאתו

הסולם

מאמר

אותו באלו התשבחות, שיהיה הכל בעזרה אחת. פירוש, שהמלכות נותנת זמירות בלילה, לז"א. כדי לעזור האדם, שיתעורר גם הוא באלו התשבחות, וכשהאדם משבח ועוסק בתורה היא מעלה מ"ן, ועוזר את המלכות, ונמצאים שניהם בעזרה אחת. שואל, עושי, עושני היה צריך לומר, מהו עושי, ומשיב, אלא בשעה שאדם קם בחצות לילה, ועוסק ברנה של תורה, כי רנה של תורה אינה נקראת אלא בלילה, כשהוא נמצא בעסק התורה. כשהאיר היום, הקב"ה וכנסת ישראל מתקנים אותו בחוט אחד של חסד שניצל מכל, ולהאיר אותו בין העליונים והתחתונים.

שצט) ר' יהודה אמר וכו': ר"א, אני שמעתי, שאמר ר' אבא מקרא הזה, שאומר, איה אלוה עושי, עושה לי היה צריך לומר, מהו עושי, ומשיב, אלא כמו שאמרת, שבשעה שהוא קם בחצות לילה ועוסק בתורה, כשהאיר היום מתעורר אברהם בחוט של חסד שלו, שכתוב בו, אם מחוט ועד שרוך נעל וגו'.

(דפו"י דף כ"ג ע"ב)

ליה, בדינהא. כד"א ט יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. הודע אליו, כמאן דפקיד לאחרא.

(תב) דתנינן בשעתא דבי"נ חב קמי קב"ה, ולא אשגח בחטאיה לאהדרא בתיובתא קמי מאריה, ואשדי ליה בתר כתפיה, נשמתייה ממש סלקת ואסהידת קמי קב"ה. כד"ן, פקיד מלכא לכנסת ישראל, ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא, אוש"ט א דינא עליה, ואודע ליה חוביה, כד"א ט הודע את ירושלם את תועבותיה.

(תג) בתר דמטי עליה דינא, כד"ן אתער ב רוחא למהדר בתיובתא קמי מאריה, ואתכנע למקרב קרבנא, דהא מאן דלביה גס ביה, חטי, ואנשי חטאיה, ולא אשגח עליה, וקב"ה זמין לקבליה, ופקיד לאודעא ליה לההוא חובא, בגין דלא יתנשי מניה.

(תד) א"ר יוסי, הכי הוא ודאי ג והכי אשכחנא בדוד, דכיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע, לא אשגח ביה. א"ל קב"ה, את אנשית ליה, אנא אדכרנא לך. מיד מה כתיב, א אתה האיש כה אמר ה', אתה האיש דלא דכרת ליה, אתה האיש דאנשית ליה, ובמה אודע ליה בדינא.

(תה) אוף הכא, קב"ה קאמר, הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה, והכי הוא, ד דלא כתיב או נודע אליו, כמה דכתיב ב או נודע כי שור נגח הוא, ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא, אורייתא קא מודעא ליה חוביה, ולא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט (איוב כ) בשלה עד צ"ה. ט (יחזקאל טו). א דינן. ב ייחיה. ג מנלן דהכי; מנלן מרוד ול"ג (א ש"ב יב). ב (שמות כא).

והכי אשכחנא. ד ולא

מאמר

הסולם

או הודע אליו חטאתו

מביט עליו. וע"כ הקב"ה מוכן כנגדו, ומצוה להודיעו חטאו, שלא ישכח ממנו.

(תד) א"ר יוסי חבי וכו': אר"י, כך הוא ודאי. וכן מצאנו בדוד, כיון שעשה אותו מעשה של בת שבע. לא השגיח בזה. אמר לו הקב"ה, אתה שכחת אותי, אני אזכיר לך. מיד, מה כתוב, אתה האיש כה אמר ה'. אתה האיש שלא זכרת החטא, אתה האיש ששכחת אותו. ובמה הודיעו. הוא בדין.

(תה) אוף הכא קב"ה וכו': אף כאן. הקב"ה אמר, הודע אליו חטאתו אשר חטא. ויפה הדבר וכך הוא, כי לא כתוב, או נודע אליו כמ"ש או נודע כי שור נגח הוא. ומי שקם בלילה לעסוק בתורה, התורה מודיעה לו חטאו, ולא בדרך דין, אלא כאם המודיעה לבנה במלות רכות, והוא אינו שוכח, ושב בתשובה לפני אדונו.

הוא לשון ציווי, דהיינו, שמצוה את המלכות להודיעו.

(תב) דתנינן בשעתא וכו': שלמדנו בשעה שאדם חטא לפני הקב"ה ואינו משגיח בחטאו לחזור בתשובה לפני הקב"ה, ומשליכו מאחורי כתפיו, נשמתו ממש, עולה ומעידה לפני הקב"ה. או מצוה המלך לכנסת ישראל, ואמר, או הודע אליו חטאתו אשר חטא. דהיינו הושיטי לו דינים, והדיעי לו חטאתו. כש"א, הודע את ירושלים את תועבותיה. אשר הודע הוא לשון ציווי.

(תג) בתר דמטי עליה וכו': אחר שהגיע עליו הדין, אז נתעורר רוחו לחזור בתשובה לפני אדונו, ונכנע להקריב קרבן, כי מי שלבו גאה עליו הוא חוטא ושוכח חטאו, ואינו (וסריי וף כ"ג ע"ב)

באורח דינא אלא כאימא דאודעא לברה, במלה רכיך, והוא לא אנשי ליה, ותב בתיובתא קמי מאריה.

(תו) ואי תימא דוד, דהוה קם בפלגו ליליא, אמאי אתערו עליה בדינא, אלא שאני דוד, דאיהו עבר במה דאתקשר, ה ובעא דינא, ובמה דעבר אתדן. הוא חטא לקבליה דמלכותא קדישא ולגבי ירושלם קדישא, ו ובג"ד : אתתרך מירושלם, ומלכותא אעדיו מניה, עד *) דאתתקן כדקא ה יאות.

(תז) אמר ר' יהודה, מהו דקב"ה אעניש ליה לדוד על ידא דבריה, דכתיב ה הגני מקים עליך רעה מביתך. אמר ר' יוסי, הא אוקימנא, בגין דאי יקום עליה ב"נ אחרא, לא ירחם עליה. א"ל, והא אבשלום בעא לקטלא לאבוי בכמה עיטין * בישין . עליה, כ יתיר מבי"נ אחרא. א"ל לא שמענא.

(תח) א"ל, אנא שמענא, דוד חטא בבת שבע סתם. אמר קב"ה, ליתי ברא דבת אל נכר, וינקום נוקמתא, ל ומאן איהו. דא אבשלום, ה דברה דיפת תואר הוה, מקרבא. מכאן אוליפנא, מאן דנטיל אתתא דא בקרבא, וחמיד בה, לסוף נפיק מנה בן סורר ומורה. מ"ט בגין דעד כען, לא פסקא מנה וזהמא, והא אוקמוה.

(תט) ר' יוסי פתח ואמר, ד נשבע יי בימינו ובזרוע עזו, האי קרא אוקמוה. אבל ת"ח, כל זמנא דבי"נ חטי קמי דקב"ה, אית דרגא דאשתמודעא לעילא, נ לקבלי האי חטאה, לדיינא ליה לבי"נ, ו אסתכל עליה, אי תב בתיובתא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג (ש"ב יב) לך קלג צ"א. ד (ישעיה סב). ה בעיא. ו ל"ג ובג"ד. ז אתרך. ח מוסיף יאות ואתענש. ט ל"ג בישין. י מוסיף דבר עליה; דבר נש עליה. כ ל"ג יתיר מבי"נ אחרא. ל ל"ג ומאן איהו. מ דבריה. נ לקבליה. ס ואסתכם.

או הודע אליו חטאתו

הסולם

מאמר

(תח) א"ל אנא שמענא וכר: אמר לו אני שמעתי. דוד חטא בבת שבע סתם, שה"ס המלכות, אמר הקב"ה, יבא בן של בת אל נכר, וינקום נקמה, ומי הוא, הוא אבשלום, שהיה בן יפת תואר שנשביית במלחמה. מכאן למדנו, שמי שלוקח אשה זו, במלחמה, חוזמא אותה, לסוף יוצא ממנה בן סורר ומורה. מהו הטעם. הוא משום שעד עתה עוד לא נפסקה ממנו הזוהמא. וכבר העמדנו.

(תו) ואי תימא דוד וכר: ואם תאמר, דוד, שהיה קם בחצות לילה, למה נתעוררו עליו, להזכיר עונו, בדין. ומשיב, משונה הוא דוד, כי הוא חטא במה שנקשר, דהיינו במלכות, וצריך דין, ובמה שחטא נדון. כי הוא חטא כנגד המלכות הקדושה, שהיה נקשר בה, שהיה מרכבה אליה, ולירושלים הקדושה, שהיא נגד המלכות, וע"כ גורש מירושלים והוסרה המלכות ממנו, עד שנתתקן, ועשה תשובה, כראוי.

מאמר נשבע ה' בימינו

(תט) רבי יוסי פתח וכר: ר"י פתח ואמר, נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו. מקרא זה העמידוהו, אבל בוא וראה, כל זמן שאדם חוטא לפני הקב"ה, יש מדרבה הנודעת למעלה כנגד חטא הזה, לדון את האדם, ולהסתכל עליו, אם שב בתשובה שלמה לפני אדונו, נעבר החטא

(תו) א"ר יהודה וכר: אר"י, מהו, שהקב"ה העניש את דוד על ידי בנו, שכתוב, הגני מקים עליך רעה מביתך. א"ר יוסי, הרי העמדנו, שהוא משום, שאם יקום עליו אדם אחר לא ירחם עליו. אמר לו, והרי אבשלום רצה להרוג את אביו בכמה עצות רעות עליו, עוד יותר מאדם אחר. אמר לו לא שמעתי.

שלימתא קמי מאריה, אתעבר חוביה, ודינא לא שלטא עלוי, ולא מאטי עלוי. אי לא תב, אתרשים ההוא חטאה לגבי ההוא דרגא. אוסיף למחטי, הא דרגא אחרא אודמן ע לקבליה, ואסתכם בדרגא פ קדמאה, כדין בעיא תשובה יתיר. צ ואי אוסיף למחטי, אוסיף דרגא על דרגא, עד דאשלים לחמשה דרגין. תי) כיון דאתתקן ימינא לקבליה, ואסתכם עליה. הא שמאלא זמינא, לאסכמא בימינא, ולא תכללא ביה. כיון דשמאלא אסתכם בימינא, כדין לא תליא בתשובה, והא אוקמוה, וכדין כלא אסתכמו עליה בדינא, ודינא שריא עליה. תיא) וכד דינא אשתלים ושריא עליה דב"נ, כדין ק אסתיים ואתתקנו

חלופי גרסאות

ע לקבלי. פ אחרא. צ ואי לא תב; ואי לא אוסיף; ואי לא תב אוסיף; ואי לא אוסיף דרגא. י אסתיים

מאמר

הסולם

נשבע ה' בימינו

בארנו את זה במקום אחר (לעיל אות יוד) שכל גילויי הקב"ה לתחתונים, המוגדרים בקריאה ודבור וכיוצא בו. הם רק על ידי פעולות ממנו ית'. וע"כ גם ענין השבועה ה"ס גילוי פעולה כזו המוגדרת בבטחונה המחויב, כמו שבועה, שאי אפשר לשנות עוד. ולזה מבאר לנו ב' ענינים, א) שיש גבול לחטאים ולדינים, שאחר שהחוטא מגיע לגבול הזה אינו יכול לחטוא עוד, ומשום זה אין עוד דינים. ב) שמבחינת כללות העולם נבחן גבול הזה לשבועה, מחמת שהרשעים הם כאלו מתו, שאינם יכולים עוד לחטוא, ואין עוד דינים בארץ. שזו"ה נשבע ה' בימינו ובזרוע קדשו אם אתן את דגנך עוד מאכל לאיביך וגו'. שזה יהיה קודם גמר התקון.

והנה שורש כל החטאים שבועולם הוא הגברת השמאל על הימין, שכל אדם יש לו שורש למעלה, ואדם החוטא מגביר את השמאל ומפרידו מן הימין ועושה מחלוקת בין ימין לשמאל, כמו שהיתה מחלוקת ביניהם מטרם שקו אמצעי כלל אותם. (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה וזה) וכל זה עושה החוטא בשורש נשמתו למעלה. והדינים הנמשכים מהמחלוקת הזאת הם בחינת העונשים שלו. ואם ממשיך חוטא ואינו עושה תשובה, הנה מתגלה עליו מדת הדין הקשה, מבחינת המלכות דצמצום א' שלא נמתקה בביתה. ואז מסתלקים כל האורות משורשו למעלה והוא מת.

אמנם מדת הדין הוה שמתגלה עליו, אינה נשלמת בפעם אחת (כנ"ל ויצא דף י"ז ד"ה וצריך) וע"י ריבוי חטאים היא הולכת ונאחזת בכל מדרגה ומדרגה מה' מדרגות הג"ת ב"ה, וכשמגיע לראש הספירות שהוא חסד, אז נשלמת

החטא, והדין אינו שולט עליו, ואינו מגיע אליו. ואם לא שב, נרשם חטא ההוא במדרגה היא. ואם מוסיף לחטוא, הרי מדרגה אחרת מוכנה כנגדו, ומסכמת אל הדין שבמדרגה הראשונה, אז הוא צריך תשובה יותר גדולה. ואם מוסיף לחטוא, מוסיף מדרגה על מדרגה, עד שמשלים לחמש מדרגות.

תי) כיון דאתתקן ימינא וכו': כיון שהימין נתתקן כנגדו, של האדם, והסכים עליו, לדין. הרי השמאל מוכן להסכים עם הימין ולהכלל בו. כיון שהשמאל הסכים לימין, אז אינו תלוי עוד בתשובה, וכבר העמידהו, ואז הכל מסכימים עליו, על האדם, בדין, והדין שורה עליו.

תיא) וכד דינא אשתלים וכו': וכשהדין נשלם ושורה על האדם, אז מסתיים ונתקנו תאצבעות חמש כנגד חמש, ימין בשמאל, להראות שכולם הסכימו עליו בדין ההוא, וידיו מתישרות, כלומר, שהאצבעות משתלבות אלו באלו, להראות דבר בלא כוונת האדם, שלא נתכוון בו. וע"כ כתוב, ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב. שפירושו שנכלל השמאל בימין, ונשלם הדין, ואז הוא קיום הכל. וע"כ כשרוצה הקב"ה לקיים הכל, כתוב, נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו אם אתן את דגנך עוד מאכל לאיביך וגו'.

ביאור המאמר. הנה המאמר הוה בא לבאר לנו ענין שבועת ה', איך היא נעשית. כי ודאי דברה תורה כלשון בני אדם, (ברכות ל"א) אמנם פנימיות הדברים מה היא, וכבר (רפ"י דף כ"ד ע"א) 138

אצבעון, חמש בגו חמש, ימינא בשמאלא. לאחזאה דהא כלא אסתכמו עליה
בהוא דינא, וידיי מ מתשרון, לאחזאה מלה בלא כוונה דב"ג, ולא יתכוון ביה.
וע"ד כתיב, ד ימינך יי נאדרי בכח ימינך יי תרעץ אויב. לאתכללא שמאלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ר בידוי. ש מישרן.

ד (שמות טו) לך סא צ"ה.

נשבע ה' בימינו

הסולם

מאמר

ואדם החוטא כל זמן שלא נגלתה עליו
נקודה דמדת הדין, מועילה תשובה, מחמת
שכליו עוד ראויים לקבל אור. מה שאין כן
אחר שנגלתה עליו נקודה דמדת הדין, אין
מועילה לו תשובה. כי כליו אינם ראויים עוד
לקבל שום אור.

גם ידעת שאין לך דבר שאין בו עשר
ספירות, שהם ה' בחינות כח"ב תו"מ. כי ת"ת
בלבדו כולל שש ספירות, והן עשר. ומבחינת
ז' תחתונות הן נקראות חג"ת נ"ה. שחג"ת
הם כח"ב ונ"ה הם תו"מ. ואדם החוטא
שנגלתה עליו נקודה דמדת הדין, הולך ופוגם
בכל עשר ספירות משורש נשמתו. תחלה בהוד,
ואח"כ בנצח, עד שפוגם בחסד, ואז נשלם
גילוי הנקודה דמדת הדין, ושוב אין מועילה
תשובה.

זה אמר (באוח ת"ט) כל זמנא דבר
נש חטוי וכו' אית דרגא דאשתמודעא
לעילא וכו' כי בחטאו פוגם במדרגה למעלה
בשורש נשמתו, שנעשית מחלוקת בין ב'
קוין שמאל וימין, שזה מביא לגילוי מדת
הדין, אשר המדרגה ההיא הנפגמת מורידה
עליו דינים. ואפתכל עליה אי תב בתיובתא
וכו', כי כל זמן שלא פגם בכל ע"ס שלו
עד החסד, עוד לא קלקל הכלים שלו וראוי
לעשות תשובה, ומאותו הטעם גם הוא יכול
לחטוא עוד, דהיינו להמשיך מקו שמאל למטה.
אוסף למחטי הא דרגא אחרא וכו' שפוגם
במדרגה יותר גבוהה שבשורש נשמתו, ואי
אוסף למחטי, אוסף דרגא על דרגא,
עד דאשלים לחמשה דרגין, שהם כל
העשר ספירות של שורש נשמתו, ואז נדרוק
קו השמאל למעלה מכל אור, וכבר אינו
יכול לחטוא שאין לו עוד מה לינק משמאל
ונפסקה המחלוקת בין שמאל וימין, כי אחר
שנגלתה מדת הדין בספירת החסד דשורש
נשמתו, אין קו השמאל ראוי לקבל עוד
אור, וקו הימין נתתקן ונתחזק כי נצח
המחלוקת כנ"ל. ו"ש (באות ת"ז) פיון
דאתתקן ימינא לקבליה, דהיינו שנצח את
המחלוקת

נשלמת צורתה בכל השיעור, ואין עוד דינים
יותר. וצריך שתדע, שמה שאנו אומרים שמדת
הדין הקשה של המלכות דצמצום א', בכל
מקום שנוגעת מבריתה את האורות כולם
משם, הוא רק בבחינת קו השמאל, שמשם
נמשכת חכמה, משא"כ בקו ימין, שמשם
נמשכים חסדים בלבד, אין מדת הדין פוגמת בה
כלום, מפני שעל אור החסדים לא היה צמצום
מעולם, אלא רק על אור החכמה בלבד, כנודע.
ועם זה תבין, שאחר שמדת הדין הקשה
נאחזת בכל ה' מדרגות חג"ת נ"ה, או
מסתלקים כל האורות דחג"ת נ"ה דקו שמאל
בלבד, וקו ימין לא בלבד שאינו נפגם, אלא
הוא עוד מתחזק מזה, כי נצח את המחלוקת,
שהרי קו השמאל נתבטל ומוכרח להכלל עתה
בקו ימין, אמנם החוטא, שכבר נתדבק בשמאל
מחמת חטאיו, אינו יכול לקבל כלום מקו ימין,
וע"כ הוא מת.

וכבר ידעת שמבחינת מלכות דצמצום
א' שהיא מלכות דמדת הדין, אין העולם יכול
להתקיים, משום שהכלים שלה אינם ראויים
לקבל אור החיים, שז"ס תחלה נברא העולם
במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים שתף
עמו מדת הרחמים, שפירושו שהעלה המלכות
לבינה שהיא מדת הרחמים ונמתקה שם, ואז
בני העולם הנמשכים ממלכות, הכלים שלהם
ראויים לקבל אור החיים וכל המוחין ויכולים
להתקיים (כח"ש לעיל ב"א דף ז' ד"ה וכבר
ע"ש) ולפיכך נתקנה המלכות מב' נקודות
אלה, אשר נקודה דמדת הדין שבה היא
בגניו ואינה נודעת, ונקודה הממותקת ברחמי
הבינה היא בגלוי, כדי שהנמשכים ממנה יהיו
ראויים לקבל אורות ומוחין, והיא נקראת,
משום ב' נקודות אלה, עץ הדעת טוב ורע,
שאם בני אדם זוכים נמצאת מדת הדין בגניו,
וראויים לקבל ממנה טוב, ואם אינם זוכים
מתגלה עליהם מדת הדין שבה, וכל הנמשכים
ממנה נפגמים הכלים שלהם, ואינם ראויים
לקבל אור, והיא רע להם. (כנ"ל בהקט"ז
דף צ"ט אות קכ"ג ע"ש בהסולס).

(דפו"י דף כ"ד ע"א)

בימינא, ואשלים דינא, וכדין הוא קיימא דכלא. וע"ד, כד בעא קב"ה לקיימא כלא, כתיב (ה) נשבע יי בימינו ובזרוע עזו וגו'.

מסורת הזר

(ה) (ישעיה סב) ויצא ג צ"ג.

מאמר

הסולם

נשבע ה' בימינו

נתרוקו קו השמאל ואין לו כח לעמוד בפני עצמו והוא נכלל בקו ימין. וכיון שנתבטל קו השמאל נתבטלו העונשים, ונתבטל כח המצרים לענות את ישראל. וז"ש וע"ד כתיב, ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב, לאתכללא שמאלא בימינא, ואשלים דינא. כי אחר שנגלתה מדת הדין ונתבטל כח השמאל ונכלל בימין, אז נתבטל כח הרשעים וכח המצרים הנאחזים בשמאל, והימין נתחזק כי נצח את המחלוקת, ואז נאמר ימינך ה' נאדרי בכח. מחמת שנצח את השמאל, וע"כ ימינך ה' תרעץ אויב, דהיינו המצרים, שנמשכים משמאל.

וכמו שהיה בגלות מצרים כן יהיה לעתיד, בשעה שיגאל אותנו מכל האומות שבעולם, שגם אז תהיה זאת על ידי פעולת הגילוי של מלכות דמדת הדין, בכל המדרגות, המבטלת את כח השמאל, שלא יוכל עוד לעולם להתגבר על הימין, שפעולה זו נבחנת כמו שבועה ששום אומה שבעולם לא תשעבד עוד את ישראל הנמשכים מימין.

וז"ש, וע"ד, כד בעא קב"ה לקיימא כלא, דהיינו לקיים הכל באפן, ששום אומה ולשון לא תוכלנה עוד לשעבר את ישראל, כתיב, נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו וגו'. דהיינו ע"י פעולת גילוי המלכות דמדת הדין בכל המדרגות שבעולמות, שזה סוד שבועה והבטחה, שקו השמאל לא יוכל עוד להתגבר על הימין לעולם, וע"כ נשבע ה' בימינו, דהיינו בהתגברות כח הימין שנצח את המחלוקת, ובזרוע עזו, דהיינו בשמאל שכבר נכלל בימין, אם אתן את דגנך עוד מאכל לאיביך ואם ישתו בני נכר תירושך אשר יגעת בו וגו'.

ונתבארו כאן ג' חלוקות בענין גילוי המלכות דמדת הדין בכל המדרגות, המכניע את קו השמאל, שיכלול בימין, באפן שלא יוכל עוד להתגבר על הימין לעולם. (א) הוא גילוי מדת הדין בשורש אדם פרטי החוטא, שכבר אפסה ממנו כל תקוה, ואינו יכול להוסיף חטא, גם אינו יכול עוד לחזור בתשובה.

המחלוקת ונתתקו, ואפתכם עליה, והסכים על הדינים שנגלו בקו שמאל, ובאדם החוטא, הא שמאלא זמינא לאפכמא בימינא ולאתכללא ביה, כי מחמת שהוא נתרוקו מאורותיו נתבטלה המחלוקת שלו עם הימין, והוא מוכן להכלל כולו בימין, ולהנות מאורות הימין. כיון דשמאלא אפתכם בימינא, כדין לא תליא בתשובה. כי אין השמאל מסכים להכלל בימין אלא אחר שנגלתה המלכות דמדת הדין בכל המדרגות עד החסד, ואז כבר אין מועילה תשובה, כי נתקלקלו כליו ואין ראוי עוד לקבל אור אפילו אם יעשה תשובה כנ"ל. וז"ש (באות ת"א) וכד דינא אשתלים שמדת הדין נגלתה בכל המדרגות ואין לו לפגום יותר, כדין אפתיים שנשלמה המחלוקת בין ימין ושמאל, ואין עוד דינים, כי אינו יכול עוד לחטוא והשמאל נכנע ונכלל כולו בימין. ואתתקנו אצבען חמש בגו חמש ימינא בשמאלא. שכל חמש בחינות של השמאל באו בתוך חמש של הימין. וידוי מתישרן לאחזאה מלה בלא כוונה וכי' שאחר שנשלם ונסתיים עליו הדין, משלב האדם החוטא את אצבעות ידיו אלה באלה, בלי שיתכוון לזה, שזה מראה שחמש אצבעות, שה"ס ע"ס דשמאל של שורש נשמתו למעלה, נשתלבו ונכללו בימין. והחוטא שאינו יכול לקבל כלום מימין, נגזר עליו המות. ומעשיו למטה, אע"פ שעושה אותם בלי כוונה כלל, הם מורים על גזר הדין שעליו למעלה.

ועד כאן המדובר הוא בכחינת הפרט של אדם החוטא. אמנם בכללות ישראל, יש צדיקים הנאחזים בימין, ויש רשעים המגבירים בחטאם את קו השמאל. כלל ישראל נדון אחר רובו, ואם הרוב הם הרשעים אז מתגבר קו השמאל ורוצה לבטל את קו הימין, ואז האומות הנמשכים מקו השמאל, מקבלים כח לרדות בישראל ולענותם, שהם מקו ימין. שז"ס כל הגליות, וז"ס גלות מצרים. אמנם אחר שהרשעים הגבירו בחטאם עד שגילו מדת הדין בכל ה' המדרגות עד החסד, אז

(דפו"י דף כ"ד ע"א)

תיב) רבי יהודה פתח, כתיב (ו) פרי עץ הדר כפת תמרים. פרי עץ הדר, מאן הוא. דא אתרוג. וכי אתרוג מעץ הדר הוא, והא כמה קוצין אית סחרניה, מכאן ומכאן, ואת אמרת פרי עץ הדר. אלא רוא דמלה, דכתיב (ז) ויבן יי אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם. וכתיב (ח) עצם מעצמי ובשר מבשרי, ודא הוא פרי עץ הדר. מנלן דאדם עץ אקרי. דכתיב (ט) כי האדם עץ השדה.

תיג) כפת תמרים, דסליק לשבעין שנין, וביה אשתכללו שבעין שנין ת עלאין. ודא א כפת ואתקשר לעילא ותתא. וע"ד אקרי כפות, כד"א כפיתו, דסליק להכא ולהכא. הה"ד כי כל בשמים ובארץ ב דייקא. תיד) ר' יוסי אמר, פרי עץ הדר דא מזבח, דעביד פירין, וסליק אבין לכל סטריין. מאי טעמא. בגין דכל ע' שנין, יהבין לה חולקא, ג ואתברכא מכלהו. מאי קא מיירי. בגין דמאן דחטי לגבי מזבח, בכלא חטי, דהא כפית ד לקבלי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ו) (ויקרא כג) משפטים קנט צ"ק. (ז) (בראשית ב) פקודי רכו צ"ז. (ח) (שם) ב"א רח צ"ב. (ט) (דברים כ) בשלח צח צ"י.

ד' מינים

הסולם

מאמר

שנאצלו דו פרוצופין, ואח"כ נסרם המאציל זמ"ו. ונמצאה המלכות, שהיא צלע מז"א. וז"א נק' עץ החיים. והמלכות היא הפרי של עץ זה. ואומר, שז"ס האתרוג, שהוא רומז על המלכות, וע"כ קראו התורה פרי עץ הדר, להיותו פרי של עץ הדר, שהוא ז"א.

תיג) **כפת תמרים**: התמר עולה לע' שנה, שזה רומז על יסוד דז"א, שבו נשתכללו שבעים שנים עליונות, שה"ס ז"ס חג"ת נהי"ס, שכל אחת כוללת עשר, והן שבעים. וזה נכפת, דהיינו שנתקשר, למעלה בז"א, ולמטה במלכות, וע"כ נקרא **כפות כש"א** כפיתו, שפירושו שנקשרו, כי היסוד עולה לכאן ולכאן, לז"א ולמלכות. ז"ש, כי כל בשמים ובארץ, שהוא בדיוק, פירוש היסוד נק' כל, והוא קשור בשמים שהם ז"א, ובארץ שהיא המלכות.

(ב) גילוי מדת הדין בשורש פרטי של אומה אחת, כמו שהיה במצרים, שנאמר אז ימינך ה' נאדרי בכח וגו'. אשר פעולת גילוי מדת הדין על המצרים, הוא כעין שבועה, שלא יוכלו עוד המצרים לשעבד את ישראל לעולם, וז"ש, כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם. (ג) היא פעולת גילוי המלכות דמדת הדין בכללות כל העולם, שזה פוגע בכל ע' אומות, ואז נשבע ה' בכללות, שלא יתגבר עוד קו השמאל על הימין בכללות כל העולם שז"ס נשבע ה' בימינו וגו' כנ"ל.

תיב) ר' יהודה פתח וכו': רי"פ, כתוב, פרי עץ הדר כפת תמרים. פרי עץ הדר מהו. זהו אתרוג. שואל, וכי אתרוג הוא מעץ הדר, והרי כמה קוצים יש באילן האתרוג מסביב לו מכאן ומכאן, ואתה אומר, פרי עץ הדר. ומשיב, אלא סוד הדבר הוא, שכתוב, ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם. וכתוב, עצם מעצמי ובשר מבשרי. וזה הוא, פרי עץ הדר. מאין לנו, שאדם נקרא עץ. שכתוב, כי האדם עץ השדה הוא.

פירוש, שפנימיות הכתובים של ויבן ה' אלקים את הצלע וגו', טובבים על ז"א ומלכות (דפוי"י דף כ"ד ע"א)

תיד) ר' יוסי אמר וכו': רי"א, פרי עץ הדר זהו מזבח, שהוא מלכות, שעושה פירות ומוציא אבים לכל הצדדים. מהו הטעם שנקרא פרי עץ הדר, משום שכל ע' שנה, דהיינו ז"ס חג"ת נהי"מ דז"א, שכל אחת כוללת עשר, שהם ע', נותנים לה חלק והיא, והמלכות, מתברכת מכולם, ח"א נקרא עץ הדר. מהו מלמדנו, הוא, שמי שחוטא ופוגם במזבח, שהוא

ההוא דכפית לעילא, ועל דא אתקשר דא בדא, פרי עץ הדר כפת תמרים ולא כתיב וכפת תמרים.

תטו) כתיב י זאת משחת אהרן ומשחת בניו. מאי קא מיירי. אלא, זאת : דא מזבח, דאתמשח על ידא דאהרן, דכתיב ו ומשחת את מזבח העולה ואת כל כליו. ה ומשחת בניו, דהא מכלהו אתמשח, ואתרבי, ואתברכא, ואתדכא. תטז) ת"ח, בחג סוכבים את המזבח זמנא חדא בכל יומא, ושבעה זמנין לבתר. מאי קא מיירי. אלא, למלכא דזמין אושפיזין, ואתעסק בהו, והוה ליה למלכא בת יחידאה, אמרה ליה, מארי מלכא, בגין אושפיזין לא אשגחת עלי. א"ל, חייך ברתי ט פרקטא חדא אסליק לך בכל יומא, דשוי ו ככלהו. תיז) * כך, בכל יומא ויומא דחג, ז מקריבין ישראל ה לקבל אומין דעלמא. אמר מזבח למלכא קדישא, לכלהו משתכחי ו מאנין וחולקין, ולי מה אנת יהיב. אמר לה, בכל יומא ויומא יסובבון לך שבעה יומין עלאין, לברכא לך, ויהיבין ו לך שבעין ז חולקין בכל יומא, לקבל שבעין פרים דמתקרבין בחג. תיח) רבי יהודה אמר, שבעה בכל יומא. בגין דהא אתברכא ו מכלהו,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י (ויקרא ז) חלק ג' לד : כ) (שמות ז). ה מוסיף ומשחת זו משחת ; ל"ג בניו. ו בכלהו... ז מתקרבין. ח לגבי ; לאומין. ט מגין. י זמנין ; מינין. כ מוסיף לך שבעה חולקין (בכל יומא) ר' יוסי אמר ז חולקיהון. ח וכלהו ; מאתר דכלהו. דרך אמת ט] מי בריכה אחת של מיט.

מאמר

הסולם

ד' מינים

המלך, בשביל האושפיזין אינך משגיח עלי. אמר לה, חייך בתי, מתנה אחת אעלה לך בכל יום ששנה ככולם. פרקטא, פירושו מתנה לפי הענין.

תיז) כך בכל יומא וכו' : כך בכל יום ויום שבחג, היו ישראל מקריבים כנגד אומות העולם. שהם ע' פרים שהיו מקריבים כנגד ע' אומות. אמר המזבח, שהוא המלכות, למלך הקדוש, שהוא ז"א, בשביל כולם נמצאים מנות וחלקים, דהיינו בשביל כל האומות, ולי מה אתה נותן. אמר לו, בכל יום ויום יסבבו אותך, שבעת הימים העליונים, שהם ז"ס דז"א, כי כל אחד כלול מכולם לברך אותך, ויתנו לך ע' חלקים בכל יום, כי כל אחת כלולה מעשר, נגד ע' פרים המתקרבים בחג נגד ע' אומות. נמצא שבכל יום מקריבים ישראל כנגד כל אומות העולם.

תיח) ר' יהודה אמר וכו' : ר"א, שבעה חלקים בכל יום ואע"פ שעושים רק הקפה אחת, הוא משום שבכל יום מתברכת המלכות מכולם, כי ז"ס כלולות זו מזו, והספירה הפרטית שבכל יום כלולה מכל הז', ואינס

שהוא מלכות, חוטא ופוגם בכל ז"ס דז"א, כי המלכות קשורה כנגד אותו שכפית וקשור למעלה, שהוא יסוד דז"א, וע"כ נתקשרו זה בזה, מלכות ב"ס דז"א, וע"כ כתוב פרי עץ הדר כפת תמרים, להורות שכפותים זה בזה, ולא כתוב וכפת תמרים, שהו' היתה מפסקת בין פרי עץ הדר, שהוא מלכות, לחמרים, שהם יסוד, ור"י אינו חולק על ר' יהודה, אלא סדר ביאור הכתובים יש ביניהם.

תטו) כתיב זאת משחת וגו' : כתוב, זאת משחת אהרן ומשחת בניו, מהו מלמדנו. אלא זאת, זהו המזבח, שהוא מלכות, שנמשח על ידי אהרן, שהוא חסד דז"א, שכתוב ומשחת את מזבח העולה ואת כל כליו, ומשחת בניו, הם שאר הספירות דז"א המשתלשלים מן החסד, כי המזבח שהוא המלכות, מכולם נמשח, ונתגדל, ונתברך, ונתהר.

תטז) ת"ח בחג סוכבים וכו' : בוא וראה, בחג הסוכות סוכבים את המזבח פעם אחת בכל יום, ולבסוף ז' פעמים. (סוכה מ"ה.) מה מלמדנו, אלא למלך המזמן אורחים ועוסק בהם, והיתה למלך בת יחידה, אמרה לו, אדוני 142 (דפו"י דף כ"ד ע"א * דף כ"ד ע"ב)

ולסוף, שבעה יומין, נ מתברכא מאתר דמשח רבותא אשתכח. ס שבעה זמנין, ץ לקבל כל אינון שבעה יומין, בגין לקיימא לה ברכאן מן מבועא דנחלא, דנגיד תדיר ולא פסיק, אשתכח ף דאתברכא בכל יומא ויומא, עד שבעה יומין דאתברכא ממבועא דנחלא. וכן זמנא אחרא שבעה זמנין כחדא ואתקיימו ברכאן לבתר מאתר עלאה דמבועא נפיק ולא פסק, כדקאמרן.

תיט) בכל יומא, מכריזין עלה ואמרין. (ז) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. עד עקרה ילדה שבעה: דא כנסת ישראל, דאתברכא משבעה בכל יומא, וסליק לחושבן עלאה. ורבת בנים אמללה, אלין ם אומין עע"ז, דסלקין ביומא קדמאה לחושבן רב, ולבחר מתמעטין ואזלין ף בכל יומא ויומא. וע"ד, מזבח מכפר על חוביהון דישראל מזבח מדכי להון, ואריק להון ברכאן מעילא לתתא.

תכ) וענף עץ עבות: דא מלכא קדישא, דאחיד לתרין סטרין. ובג"כ הדס תלת ענף, ך דיתעבד ענף עץ עבות, דאחיד לכל סטרא. וערבי נחל: אלין תרין קיימין, דמהכא ם נפיק, לכפות תמרים. כפות תמרים, ת אחיד לעילא ן ואחיד לתתא, והא אתמר. אתרוג נפקא מגו ך כובין דאילנא ן והכי הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

נ דאתברכא. ס מוסיף ולבחר שבעה. ע לקביל. (ז) (ש"א ב) חלק ג' צ"ב. ף מוסיף דאתברכא תדיר. ץ אומות העולם. ף ל"ג בכל. ך דאתעבד; דיתעכיד. ם נפקין. ת אחידא. א אחידא ב גובין דאילנות. ג הכי

ד' מינים

הסולם

מאמר

עקרה ילדה שבעה, זו היא כנסת ישראל, שמתברכת משבע ספירות דז"א, בכל יום, ועולה לבסוף לחשבון העליון, דהיינו בביתה, כנ"ל בדבור הסמוך, ורבת בנים אמללה, אלו הם אומות העכו"ם, שעולים ביום הראשון לחשבון גדול, דהיינו ל"ג פרים, ואח"כ מתמעטים והולכים בכל יום ויום עד לז' פרים. וע"כ המזבח מכפר על עונות ישראל, המזבח מטהר אותם ומשפיע להם ברכות ממעלה למטה.

תכ) וענף עץ עבות: זהו המלך הקדוש, שהוא ת"ת האחוז בבי' הצדדים, חסד וגבורה, כי ת"ת הוא קו האמצעי הכולל בתוכו בי' הקוין. ומשום זה, הדס, לוקחים שלשה ענפים. וענף עץ עבות פירושו, ענף שיעשה ענף עץ עבות, דהיינו שיאחוז לכל צד, לימין ולשמאל. וערבי נחל, אלו הם שני עמודים, דהיינו נצח והוד, שמכאן יוצא השפע לכפות תמרים, שהוא יסוד. כפות תמרים, אחוז למעלה בז"א, ואחוז למטה במלכות, וכבר אמרנו, (לעיל אות ת"י) אתרוג, שהוא מלכות, יוצא מתוך

ע' חלקים כנגד ע' אומות. ולבסוף שבעת הימים, דהיינו בהושענא רבא, מתברכת המלכות מן המקום שנמצא שמן המשחה, דהיינו מביתה, ששם נמצא שפע החכמה שנקראת שמן. וע"כ מקיפים ז' פעמים, כנגד כל אלו שבעת הימים, שהם ז"ס דז"א, כדי להמשיך ולקיים לה ברכות מן מבוע הנחל הנמשך תמיד ואינו נפסק, שהוא בינה. ונמצא, מה שמתברכת בכל יום ויום, של ז' ימי סוכות, עד שבעת הימים, היא מתברכת ממבוע הנחל, שהוא יסוד דז"א, שהוא אינו נמשך תמיד, אלא שנפסק, שאינו מאיר בשלמות אלא בשעת התפלה, ובשבתות ובחגים, וכן פעם אחרת, דהיינו בהושענא רבא, שמקיפים את המזבח ז' פעמים, היא מתברכת ז' פעמים ביחד ומתקיימים בה אח"כ הברכות, ממקום העליון שמבוע יוצא ואינו נפסק, שהוא בינה, כמו שאמרנו.

תיט) בכל יומא מכריזין וכו': בכל יום, שבימי החג, מכריזים עליה ואומרים עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. עד (ופריי דף כ"ד ע"ב) 143

כפות תמרים הכי נמי ז אחיד בהו ודאי, כל מה דנפיק ה לעלמא מהכא נפקא ומהכא ו אתיין.

תכא) רבי יוסי פתח, וואבואה אל מזבח אלהים. מאן מזבח אלהים. דא הוא מזבח דלעילא, מזבח אלהים ודאי. והיינו באר דיצחק. ולזמנין מזבח יי, כד"א (ט) קם מלפני מזבח יי, וע"ד ירתין עלמין מהכא דינא ורחמי, בגין דהיא ינקא בהאי סטרא ובהאי סטרא, והא אוקמוה מלה.

תכב) נפש כי תמעול מעל וגו', רבי יצחק אמר, הא אוקמוה נפש ודאי. כתיב (ט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך, וכתיב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.

תכג) זכאין אינון צדיקיא דאית לון חולקא. עלאה בקודשא ב"ה, בחולקא קדישא, בקדושי מלכא, בגין דאינון מקדשי גרמייהו (ט) בקדושי דמאריהון. וכל מאן דאתקדש, קב"ה מקדש ליה, דכתיב (ט) והתקדשתם והייתם קדושים. בר נש מקדש גרמיה מלרע, (ט) מקדשין ליה מלעילא, וכד אתקדש ב"ג בקדושה דמאריה, מלבישין ליה נשמתא קדישא, אחסנא דקודשא ב"ה וכנסת ישראל, וכדין ירית כלא. ואלין דאקרון בנין לקודשא בריך הוא, כמה דכתיב (ט) בנים אתם ליי אלהיכם, והא אוקמוה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ל) (תהלים מג), (ז) (מ"א ח), (ז) (ויקרא ה) חלק ג' (ט) (ש"א כה) בשלח צב צ"ב. (ט) (ויקרא כ) כ"ב. (ט) (דברים יד) לך גג צ"ב. (ט) (דברים יד) לך גג צ"ב.

ז ואחיד. ה כן גרסת הרמ"ק; מעלמא. ו אתון. ז חולקא. ח בקדושה. ט ומקדשי. י ירתין.

מאמר

הסולם

נפש כי תמעול מעל

יצחק אמר, הרי העמדנו, שנפש ודאי, ולא הנשמה והרוח, שהם אינם חוטאים, אלא שמסתלקים מטרם החטא. כתוב, והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלקיך. וכתוב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. הרי ששכר ועונש מגיעים בעיקר לנפש.

תכג) זכאין אינון צדיקיא וכו': אשרי הם הצדיקים, שיש להם חלק עליון בהקב"ה, בהחלק הקדוש, בקדושות של המלך, משום שהם מקדשים את עצמם בקדושות אדונם, וכל מי שמתקדש, הקב"ה מקדש אותו, שכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים, אדם מקדש את עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה. וכשמתקדש האדם בקדושת אדונו מלבישים אותו נשמה קדושה, שהיא ירושת הקב"ה וכנסת ישראל, שהנשמה היא תולדה מזוין. ואז יורש הכל. ואלו הם הנקראים בנים להקב"ה. כמ"ש. בנים אתם לה' אלקיכם. וכבר העמדנו.

מתוך קוצי האילן, דהיינו מן הדינים הנקראים קוצים, שבז"א, הנקרא אילן. כי היא נבנית מן הדינים של ז"א. וכך הם כפות תמרים, שהם יסוד שנאחו ג"כ בהם, בקוצי האילן, שהם הדינים דז"א, כי היסוד נוטה לשמאל דז"א, ששם דינים: ודאי כל מה שיוצא לעולם, יוצא מאנא, ומכאן באים. דהיינו מד' מינים הנ"ל.

תכא) ר' יוסי פתח וכו': רי"פ, ואבואה אל מזבח אלקים, מי הוא מזבח אלקים. זה הוא המזבח של מעלה, דהיינו המלכות, שהיא מזבח אלקים ודאי. שהוא יורה על דין. והיינו באר של יצחק. דהיינו המלכות, שנקראת באר, ונבנית מגבורה שהיא אלקים הנקרא יצחק. ולפעמים היא נקראת, מזבח הויה, שהוא שם הרחמים, כמ"ש, קם מלפני מזבח הויה, ועל כן יורשים העולמות מכאן מן המלכות, דין ורחמים, משום שהיא יונקת מצד זה ומצד זה. דהיינו מצד הדין ומצד הרחמים. וכבר העמידו הדבר.

תכב) נפש כי תמעול מעל וגו': ר'

תכד) תא חזי כתיב (ז) תוצא הארץ נפש חיה, ואוקמוה נפש חיה סתם. ומההוא חולקא ירית דוד מלכא, ואתקשר בקשורא עלאה, ואחסין מלכותא, כמה דאתמר. ובגין כך והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. והא אוקמוה דנפש אתקשר (ז) ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בקב"ה. זכאה חולקיה מאן דירית ירותא דא עלאה.

תכה) ווי לאינון רשיעיא (ז) דנפשאן דלהון לא זכאן בעלמא דין, כל שכן בעלמא דאתי. עלייהו כתיב (ז) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. דאזלן ושטאן בעלמא, ולא אשכחן אתר (ז) לנייחא, לאתקשרא ביה, (ז) ואסתאבן בגו סטרא דמסאבותא, וכרוזא קארי ואמר, נפש כי תמעול מעל ביי מקדש יי טמא. דהא בקדושה לא עייל, ולא אתכליל. ואינון מזיקי עלמא, בגין דמתדבקן בהו, ומסתאבן.

תכו) רבי יצחק, אמר הא אוקמוה, (ז) נפש, כד מתעטרא כ"י במלכא קדישא, אתעטר, ואקרי צרורא דחיי, בגין דבה אתקשר כלא. רבי אלעזר אמר, שכינתא כד נטלא, באבהתא נטלא, הה"ד (ז) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו'. תכז) רבי אבא אמר, כלא אתעביד חד עטרא, בגין דיתעטר כחדא, ושמא קדישא אתחזי (ז) בגווייהו. בההיא שעתא, אקרי (ז) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים. והוה חמאן ישראל זיו יקרא עלאה נטיל קמייהו, ודא הוא דתנינן,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (בראשית א) ב"א קב צ"ב. (ק) (ש"א כה) לעיל אות תכב צ"ג תקונים חדשים צח ט"ג שלי"ג קיא ט"ב שלי"ג. (ר) (שמות יד) בשלח לו צ"ל. (ט) (שיר ב) לך עב צ"א. כ ומה הוא. ל דנפש. מ ל"ג לנייחא. נ ואשתאבן. ס ל"ג נפש. ע בגווי; בגווי.

הסולם

נפש כי תמעול מעל

מאמר

דהיינו נפשות הרשעים, משום שמתדבקים בסטרא אחרא ונטמאות. תכו) ר' יצחק אמר וכו': רי"א. הרי העמדנו, נפש, כשמתעטרת כנסת ישראל, שהיא המלכות, מתעטרת במלך הקדוש, שהוא ז"א, ונקראת המלכות צרור החיים, משום שבה נקשר הכל. הנפש נקשרת בה מלמטה, וז"א מלמעלה. רבי אלעזר אמר, כשנוסעת השכינה, שהיא מלכות, היא נוסעת עם האבות, שהם חגית דז"א, ז"ש, ויסע מלאך האלקים ההולך וגו'. שהם ג' פסוקים, ויסע, ויבא, ויט, המורים על ג' קוין חגית דז"א, שהשכינה מקבלת מהם ונוסעת עמהם. (כנ"ל בשלח אות קע"ג ובדף נ"ב בד"ה פירוש, ע"ש) וע"כ נקראת השכינה צרור החיים, שג' קוין חגית צרורים בה.

תכד) ת"ח כתיב תוצא וגו': בוא וראה כתוב, תוצא הארץ נפש חיה. והעמדנו נפש חיה סתם (כנ"ל אות ש"ו) ומחלק ההוא ירש דוד המלך ונקשר בקשר העליון, וירש המלכות, כמו שלמדנו. ומשום זה והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, והעמדנו שהנפש נקשרת ברוח, והרוח בנשמה, והנשמה בהקב"ה שע"כ נקראים צרור החיים. אשרי חלקו, מי שירש ירושה עליונה זו.

תכז) ר' אבא אמר וכו': רי"א. הכל, ג' הקוין חגית והשכינה, נעשו עטרה אחת. כדי שיתעטרו יחד, והשם הקדוש, דהיינו השם ע"ב

תכה) ווי לאינון רשיעיא וכו': אוי לאלו הרשעים שנפשותיהם אינן זוכות בעולם הזה, כל שכן בעולם הבא, עליהם כתוב, ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע, שהולכות ומשוטטות בעולם, ואינון מוצאות מקום לנוח להתקשר בו. ונטמאות בצד הטמא. וכרוז קורא ואומר, נפש כי תמעול מעל בה', מקדש יי טמא, היינו הנפש שלו. ואין לומר מקדש ה' מטעם, שהרי לא נכנס בקדושה, ולא נכלל בה, ואין יטמא אותה. והם מזיקי העולם.

(ח) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. אלין אבהתא, ובג"כ, האי שמא מתבר טורין, ו מתבר טנרין, ואית ביה לטב ולביש. זכאה חולקיהון דישראל.

רעיא מהימנא

(תכת) * פקודא דא, המועל בהקדש צריך להביא קרן וחומש. הה"ד, ואת חמשתיו יוסף עליו קרן ו'. חומש דיליה ה': ודא (א) קרן היובל. קרן דהוה במצחיה דההוא פר דהקריב אדם הראשון. האי, איהו עקרא דכל קרבניא. הקרן קיימת לו לעולם הבא, ופירות דיליה בעלמא דין. ז ודא ה' ה'. ע"כ. פ

(תכט) ** תא חזי, עז לקרבנא, אמאי. והא א"ר שמעון, עז שמא דיליה גרים, לאולף מן שמיה, דהא סטרא בישא זינא בישא הוא. אלא הכי אמר ר"ש, דא בעי לקרבא, דהא אי אעבר עליה רוחא דמסאבא, או אתעסק ביה, האי עז קרבניה, בההוא גוונא דאיהו חטי ביה.

(תל) וא"ר שמעון, הא תנינן אית מאן דזכה בנשמה, ואית מאן דזכה באתערותא דרוח, ואית מאן דלא זכי אלא בנפש. האי מאן דלא זכי - אלא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (דברים ד) ב"א לו צ"ס. א) (יהושע ו) לך קנ צ"ב. פ ל"ג ומתבר טנרין. צ ל"ג ודא. ק בדפו"י כתב פ' בא מ"א ב' קדש לי כל בכור וכו'. ר יחיד ול"ג אלא בנפש.

מאמר

הסולם

נפש רוח נשמה

הוא עיקר כל הקרבנות. שה"ס. הקרן, שהוא ז"א, קיימת לו לעולם הבא, שהוא בינה. דהיינו שמקבל מבינה, והפירות שלו הם בעולם הזה, שהוא מלכות המקבלת מז"א. וזהו ח' ח'. דהיינו ה' ראשונה של שם הויה שהוא בינה, וה' אחרונה דשם הויה שהיא מלכות, וה' שהוא ז"א, עומד ביניהם ומקבל מה' ראשונה, שה"ס הקרן הקיימת לו לעולם הבא, ומשפיע לה' אחרונה, שה"ס הפירות שבעולם הזה. (ע"כ רעיא מהימנא).

(תכט) ת"ח עז לקרבנא וכו': בוא וראה, עז לקרבן, למה. והרי אמר ר' שמעון, עז, השם שלה גרם, ללמוד מן שמה, שהוא צר הרע ומין רע. שעז תורה על דינים עזים וקשים. וא"כ למה מקריבים אותה לקרבן. ומשיב, אלא כך אמר ר' שמעון, צריכים להקריב את זו, כי אם עבר עליו רוח הטומאה או עסק בה, קרבנו הוא עז הוה. דהיינו באותו אופן שחטא. (תל) ואמור ר"ש תא וכו': ואר"ש, הרי למדנו, יש מי שזכה בנשמה, ויש מי שזכה בהתעוררות רוח. ויש מי שלא זכה אלא בנפש. זה, מי שלא זכה אלא בנפש, ואינו עולה יותר, לזכות לרוח ונשמה, הרי מתדבק בצד הטמא

ע"ב (כנ"ל בשלח דף נ"ב ד"ה פירוש) נראה בתוכם. בשעה היא נקרא ז"א בתפוח בעצי היער כן רודי בין הבנים. כי ג' קוין חגית, ה"ס ג' גוונים לבן אדום ירוק, הנראים בתפוח. והיו רואים או ישראל, על ה"ס, זיו יקר העליון נוסע לפניו. וזה הוא שלמדנו, ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים, אלו הם האבות, חגית, דהיינו ג' קוין דויסע ויבא ויט, ומשום זה שם זה, שהוא מלכות, משבר הרים ומשבר סלעים, ויש בו לטוב ולרע. אשרי חלקם של ישראל.

רעיא מהימנא

(תכת) פקודא דא המועל דא המועל וכו': מצוה זו, המועל בהקדש, צריך להביא קרן וחומש. ז"ש ואת חמשתיו יוסף עליו. קרן ה"ס ו' דהויה, דהיינו ז"א, חומש שלו היא ח, דהיינו המלכות, כי ה' בחינות כח"ב תו"מ יש בז"א, והמלכות היא חמישית ממנו. וזהו קרן היובל, דהיינו, קרן שהוא ז"א, המקבל מיובל שהוא בינה. וה"ס קרן שהיתה במצחו של אותו פר שהקריב אדם הראשון (שבת כ"ח:) שקרן זו רומזת על ז"א, שע"י הקרבן הקריב המלכות אל ז"א, וזה, דהיינו להקריב החומש אל הקרן, (דפו"י דף כ"ה ע"א *) דף כ"ד ע"ב (** דף כ"ה ע"א)

בנפש, ולא סליק יתיר, הא אתדבק בההוא סטרא מסאבא, וכד איהו נאים, אינון סטרין בישין אתיין ומתדבקן ביה, ומודעין ליה בחלמא מלין דעלמא. מנהון כדיבין, ומנהון קשוט. ולזמנין דחייכן ביה, ואחזיאו ליה מלי שקר, וצערין ליה בחלמיה. וע"ד אומין עע"ז, מנהון דחמאן בחלמייהו מלי קשוט, בגין ההוא סטרא דמתדבקן ביה. וכלהו מלין לזמן קריב.

תלא) ת"ח, באלין זינין בישין, אית ׀ תלת דרגין, אלין על אלין. דרגא עלאה דלהון ׀ הנהו ׀ דתליאן באוירא. דרגא תתאה דלהון אינון דחייכן בבני נשא, וצערן להו בחלמייהו, בגין דכלהו חציפין ככלבי. ואית דרגא ׀ עלאה עלייהו, דאינון מעלאי ותתאי, ואלין מודעי ליה לב"נ מלין, מנהון כדיבין, ומנהון קשוט. ואינון מלי דקשוט כלהו לזמן קריב.

תלב) ׀ וההוא דרגא מאינון דתליין באוירא, דאינון עלאין יתיר. ׀ ההוא דלא זכי יתיר אלא בנפש, וההוא נפש בעי לאתתקנא לקבלא רוחא, עד לא רוח ליה, נפקא מה דנפקא מההוא נפש, ואתפשט ׀ בעלמא, ובעא לסלקא, ולא בעי, עד ׀ דאערע בהו באינון דאוירא, ואינון מודעין ליה מלין, מנהון קריבין, ומנהון רחיקין יתיר, ובההוא דרגא אזיל ואתקשר בחלמיה, עד דקני רות. תלג) כיון דקנה רוחא, ׀ ההוא רוחא נפיק, מתבר טורין וטריין, סליק

חלופי גרסאות

ש ל"ג תלת. ת הוא; הני. א דתליא; דתליין. ב ל"ג עלאה. ג דאינון דרגא דאינון. ד וההוא. ה בנפש ו דיערע. ז ל"ג ההוא רוחא.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

אחרי דף ע"ו ע"ב. ד"י) מהם שקרים ומהם אמת. ואלו דברי אמת. הם מה שיהיו כלם לזמן קרוב.

תלב) וההוא דרגא מאינון וכו': והאזה מדרגה של אלו התלויים באויר, שהם יותר עליונים, הנה אותו שלא זכה אלא בנפש, ונפש ההיא רוצה להתתקן לקבל רוח. ומטרים שזכה ברוח, הנה בליקה בעת השינה, יוצא מה שיוצא מאותה הנפש, ומתפשט בעולם, כלומר, שלא כל הנפש יוצאת מן האדם בשעת שנתו, אלא חלק ממנה, כי נשאר ממנה סוד קיסטא דחיותא, ורוצה ואינה רוצה לעלות למעלה בין המלאכים, עד שהיא פוגשת באלו הקליפות שהם באויר, כנ"ל, והם מודיעים אותה דברים, מהם, שיבואו בזמן קרוב, ומהם שיבואו בזמן יותר רחוק. ובמדרגה ההיא של התלויים באויר, הולך ומתקשר בחלומו. עד שקונה רוח.

תלג) כיון דקנה רוחא וכו': כיון שקנה רוח, רוח ההוא יוצא ומשבר הרים וסלעים, שהם כחות החזונים, והוא עולה ומתפשט

הטמא ההוא (כמ"ש להלאה אות תל"ט) וכשהוא ישן, אלו צדדים רעים באים ומתדבקים בו, ומודיעים לו בחלום מדברי העולם, מהם שקרים, ומהם אמת. ולפעמים צוחקים לו ומראים לו דברי שקר, ומצערין אותו בזלומו. ועל כן האומות עכו"ם, מהם שרואים בחלומם דברי אמת, משום הצד ההוא שנתדבקו בו, שהוא מודיעם, וכולם דברים שיבואו בזמן קרוב.

תלא) ת"ח באלין זינין וכו': בוא וראה באלו מינים הרעים יש ג' מדרגות אלו על אלו. מדרגה עליונה שבהם, הם אלו התלויים באויר, שהם שומעים מה שנגזר למעלה, אבל הם אינם באים לעולם הזה, המדרגה התחתונה שלהם הם אלו המצחקים עם בני אדם ומצערין אותם בחלום, משום שכולם מחוצפים ככלבים. ויש מדרגה עליונה עליהם, דהיינו אמצעית, שהם מעליונים ותחתונים, והם שומעים דברים מן העליונים, דהיינו מאותם התלויים באויר, ומודיעים הדברים לאדם בחלום (כמ"ש להלן)

ואתפשט ^ח ואעיל בין מלאכי עלאי קדישי, ותמן ידע מה דינע, ואוליף מלין, ואתהדר לאתריה. כדין ^ט הוא קשורא דב"נ בקדושה, עד דזכי בנשמה וקני לה.

תלד) כיון דקנה נשמה, היא סלקא לעילא לעילא, ונטורי פתחין לא מעכבי לה, ואזלא ומתפשטא. ועיילא בין אינון צדיקיא דצירין בצרורא דחיי, ותמן חמי ענוגא דמלכא ומתהניא מן זיוא עלאה.

תלה) וכד אתער איילתא קדישא, ברוח צפון, נחתא, וקם ההוא זכאה דקני לה, ואתגבר כאריה תקיפא באורייתא, עד דאתי צפרא, ואזיל בהחוא איילתא קדישא לאתחזאה קמי מלכא, לקבלא חד חוטא דחסד, ומאי ^ז איהו דא חוטא דאברהם, דהוא קני ליה, דכתיב ^א אם מחוט וער שרוך נעל, הוא לא ^ב אתהני מאחרא כלום, ואמר אם מחוט, זכה להאי חוטא, ודא אקרי חוטא דאברהם.

תלו) וכד אתי ההוא זכאה בהאי איילתא, כדין אתעטר עמה קמי מלכא, ודוד קאמר, ^א למנצח על אילת השחר, דא כנסת ישראל, אילת השחר שירתא דכנסת ישראל, דקאמרי בגלותא אלי אלי למה עזבתני וגו'.

תלז) אמר ר"ש, זכאין אינון מארי דנשמתא, מארי דאורייתא, בני פולחנא דמלכא קדישא. ווי לאינון חייביא, דלא זכאין לאתדבקא במאריהון, ולא זכאין באורייתא, דכל מאן דלא זכי באורייתא, לא זכי לא ברוח, ולא בנשמה.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ב) (בראשית יד) לעיל אות שצט צ"צ. ג) (תהלים ח ל"ג ואעיל. ט האל. י ל"ג ועיילא. כ מתהני. כב) שמות נ צ"ח.

מאמר

הסולם

נפש רוח נשמה

ואותו צדיק שקנה נשמה, קם ומתגבר, כאריה הגבור, בתורה, עד שהאיר הבוקר, ואז הולך עם אותה אילה קדושה להראות לפני המלך, לקבל ממנו חוט אחד של חסד. ומה הוא זה חוט של אברהם, דהיינו אור החסד, שהוא קנה אותו. שכתוב, אם מחוט ועד שרוך נעל. הוא לא נהנה מאחד כלום, ואמר, אם מחוט וגו', ע"כ זכה לחוט ההוא, שהוא אור החסד. וזה נקרא חוט של אברהם.

תלו) וכד אתי ההוא זכאי: וכשבא אותו צדיק עם האילה היא, שהיא המלכות, אז מתעטר עמה לפני המלך, ודוד אומר, למנצח על אילת השחר, שהיא כנסת ישראל, מלכות אילת השחר, היא שיר של כנסת ישראל. שאומרים בגלות, אלי אלי למה עזבתני וגו'. תלז) אר"ש זכאין אינון זכאי: אמר ר' שמעון, אשרי הם בעלי נשמה, בעלי תורה, אנשי עבודה של המלך הקדוש, או לאותם הרשעים

ונכנס בין מלאכים העליונים הקדושים, כי הרוח נמשך מעולט היצירה ששם המלאכים, ושם יודע מה שיודע ולומד מהם דברים וחוד למקומו. אז, זה הוא קשר של האדם בקדושה, עד שזוכה בנשמה וקונה אותה.

תלד) כיון דקנה נשמה זכאי: כיון שקונה נשמה, היא עולה למעלה למעלה, דהיינו בעולט הבריאה, שמשם נמשכת הנשמה, ושומרי הפתחים אינם מעכבים אותה, והולכת ומתפשטת ועולה יותר למעלה בין אלו הצדיקים הצדורים בצדור החיים, שהיא המלכות דאצילות, ושם רואה עונג המלך, ונהנה מזיו העליון.

תלה) וכד אתער איילתא זכאי: וכשמתעוררת האילה הקדושה, שהיא המלכות, ברוח צפון, דהיינו בחצות לילה, היא יורדת, (דפריי דף כ"ה ע"א ז') דף כ"ה ע"ב)

ואתדבקוּתא דלהון, בההוא סטרא דזינין בישין. והאי לית ליה חולקא במלכא קדישא, לית ליה חולקא דקדושה. ווי ליה כד ל יפוק מהאי עלמא, דהא אשתמודע הוא לגבי אינון זינין בישין, מארי חציפותא, תקיפי ככלבא, ה שלוחי דנורא דגיהנם, דלא מרחמי עלייהו.

תלח) ת"ח, מה בין ישראל לעמין ע"ז. ישראל, אע"ג דלא זכי ב"נ ישראל, אלא בנפש, ס דרגא ע עלאה קאים עליה, פ ואי איהו בעי למקני רוח, ואי ז איהו בעי למקני נשמה, ק קני וזכי בה. אבל ר עמין ע"ז, לא קניין לעלמין, בר אי אתגזר, דקני ט נפש מאתר אחרא.

תלט) וישראל דקיימי בדרגא ת תתאה בנפש, אי איהו לא בעי למזכי יתיר, עונשיה סגיא. ווי לההוא חייבא, דאנשי פקודי דאורייתא, ולא אשתדל באורייתא, אנשי למאריה, עליה כתיב ט יתמו חטאים מן הארץ.

תמ) ות"ח אית בני נשא דאתדבקן בהאי סטרא, א בגין ההוא נפש דלא זכאן יתיר, וכד אעבר עלייהו ההוא רוחא מסאבא, אשרי עלייהו ואתדבקו ביה. כדן ב ההוא חטאה דחטי ב"נ, ג הוא מסטרא דההוא רוח מסאבא, ד וקרבניה איהו חד עז, בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא סטרא, לכפרא על חוביה. תמא) אמר ליה ר' אלעזר בריה, והא כתיב ה לא תלין נבלתו על העץ וגו', ולא תטמא את אדמתך. בגין דארעא היא קדישא, ה ורוח מסאבא לא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ד) (תהלים קד) ב"ב ריא צ"א. ה) (זכרים כא) ל יפוק. מ שליחי. נ בר ישראל; ב"ג ול"ג ישראל. ט בדרגא קאים; עלייהו] איהו בעי למקני רוח ואיהו תרומה צ ס"ו. בעי למקני נשמה. ע ל"ג עלאה. פ ל"ג ואי; אי. צ ואיהו ול"ג ואי; הוא. ק ל"ג קני וזכי בה. ר ל"ג עמין. ש מוסיף נפש תחת נפש; נפש תחת נפש, נפש מאתר. ת יתיד ול"ג תתאה בנפש. א בהאי ול"ג בנין ההוא. ב מוסיף אי ההוא. ג הוי. ד קרבניה. ה ובאתרא דשארי רוח.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

אינו רוצה לזכות יותר עונשו גדול (כנ"ל אות ת"ל) אוי לאותו רשע השוכח מצות התורה. שאינו עוסק בתורה, ושוכח את אדונו. עליו כתוב, יתמו חטאים מן הארץ.

תמ) ות"ח אית בני וכו': ובוא וראה. יש בני אדם שמתדבקים בצד הזה של הטומאה, משום שהנפש ההיא שלא זכו יותר ממנה, וכשעבר עליהם רוח הטומאה ההוא, שורה עליהם ומתדבקים בו. אז חטא ההוא שחטא אדם זה, הוא מצד אותו רוח הטומאה, וקדבנו הוא עז אחת, משום שהיא בהמה הבאה מאותו הצד. (כנ"ל אות תכ"ט) לכפר על חטאתו.

תמא) א"ל ר' אלעזר וכו': אמר לו ר"א בנו, והרי כתוב, לא תלין נבלתו על העץ וגו' ולא תטמא את אדמתך. משום שהארץ היא קודש. ורוח הטומאה לא ימצא מקום בארץ הקדושה לשרות עליו. אם כן, כיון שבהמה היא, העו. רוח

הרשעים שלא זכו להתדבק באדונם ולא זכו בתורה, שכל מי שלא זכה בתורה, אינו זוכה לא ברוח ולא בנשמה והדבקות שלו היא בצד ההוא של המינים הרעים, וזה אין לו חלק במלך הקדוש, אין לו חלק בקדושה. אוי לו כשיצא מעולם הזה, כי נודע שהוא אצל אלו המינים הרעים, בעלי החוצפה הקשה ככלב, שליחים של אש הגיהנם, שאינם מרחמים עליו. תלח) ת"ח מה בין וכו': בוא וראה, מה בין ישראל לעמין עעכו"ם, ישראל, אע"פ שאדם מישראל לא זכה אלא בנפש, מדדגה עליונה עומדת עליו, כי אם הוא רוצה לקנות רוח, ואם הוא רוצה לקנות נשמה, קונה חוכה בה. אבל עמים עעכו"ם, אינם קונים לעולם, יותר מנפש שלהם הטומאה. חוץ אם נמול, שקונה נפש ממקום אחר, מקדושה.

תלט) וישראל דקיימי בדרגא וכו': וישראל העומדים במדרגה תחתונה בנפש, אם

ו ישתכח ו אתרא בארעא קדישא ה למשרי עלוי, ו אי הכי, כיון דההוא בעירא
 . שארי עליה רוח מסאבא ואתי מסטרהא, אמאי מקריבין ליה לסטר קודשא.
 א"ל יאות שאלת.

תמב) אבל ת"ח ברי, כתיב (ו) כי יי אלהיך אש אוכלה הוא, אית אשא
 אכיל אשא. אשתא דקב"ה, אכיל אשא אחרא. ות"ח אית מלאכין דאמרין שירתא
 קמי קב"ה, ואינון מתבטלי כד כ מסיימי ההיא שירתא, בניצוצא דאשא ו אכלא.
 לתתא זמין קב"ה אשא דמדבחא, והאי אשא אכלא ושצי לכל ההוא סטרא,
 ואתבטל ו ההוא סטרא, ו בההוא שלהובא דאשא, ולא אשאר מניה בעלמא.
 וזההוא ב"נ דמקרב קרבניה, קאים עליה, ובההוא ריחא ו דקרבנא דסליק,
 אתעבר מניה סטרא דרוח מסאבא דשריא עלוי, ויתכפר. בגיני כך ו כלא
 אתבטיל וישתצי, ולית מאן דקאים לגבי ההוא אשא.

תמג) רבי אחא הוה אוזיל באורחא, ורבי חייא ורבי יוסי אערעו כחדא.
 א"ר אחא, ודאי אנן תלת, זמינין לקבלא אנפי שכינתא, אתחברו כחדא ואזלו.
 אמר ר' אחא, כל חד וחד לימא מלה [פ] דקטורא דאורייתא ונוזיל.

תמד) פתח רבי חייא ואמר, (ז) הרעיפו שמים ממעל וגו', האי קרא רזא
 הוא דחכמתא, דאוליפנא מבוצינא קדישא. הרעיפו שמים ממעל. מאי הרעיפו.
 כד"א (ח) יערוף כמטר לקחי. ועל סטרא דמטרא פ דהוא מזונא דכלא קאמר.
 ועל דא, כל עיני עלמא מצפן לקב"ה ו למזוני, בגין ק דאיהו ו יהיב מזונא
 ו לכללא, ת וזן כל, כד"א, (ט) עיני כל אליך ישברו וגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (שם ד) נח עה צ"ו. ז) (ישעיה מה) חלק ג' כו. ו אשתכח. ז ל"ג אחרא. ח ל"ג למשרי עלוי. ט אנה
 רלו. ח) (דברים לב) ויקהל קב צ"ג. ט) (תהלים קמה) הכא. י) דשארי. כ סיימי. ל דאכלא. מ ההוא. נ דאשא.
 ויגש כא צ"ב זהר חדש כט ט"ב ש"ו לא ט"ג של"ו. ס ל"ג דקרבנא. ע דלא. פ דההוא. צ ל"ג למזוני.
 ק מוסיף דא דאיהו. ר ל"ג יהיב. ש דכלא. ת ל"ג מן ון עד סוף האות.

דרך אמת [פ] יגיד דבר של קישור עניני תורה.

מאמר

הסולם

שתקים יזלו צדק

הקרבן, נעבר ממנו הצד של רוח הטומאה
 ששורה עליו, ומתכפר. ומשום זה הכל מתבטל
 ויכלה, ואין מי שיעמוד לפני האש ההוא. של
 המזבח.

תמג) ר' אחא הוה אוזיל וכו': ר"א
 היה הולך בדרך, ונפגש עם ר' חייא ור' יוסי
 ביחד. א"ר אחא, ודאי אנו שלשתנו עתידים
 לקבל פני השכינה נתחברו יחד והלכו. א"ר
 אחא, כל אחד ואחד יאמר דבר בקשר לתורה,
 ונלך.

תמד) פתח ר' חייא וכו': פ"ח ואמר,
 הרעיפו שמים ממעל וגו'. מקרא זה הוא
 סוד החכמה שלמדתי ממאור הקדוש. הרעיפו
 שמים ממעל, מהו הרעיפו. הוא כמו שאתה
 אומר

רוח הטומאה שורה עליה, ובאה מצדה, למה
 מקריבים אותה לצד הקדוש. א"ל, יפה שאלת.
 תמב) אבל ת"ח ברי וכו': אבל בוא
 וראה בני. כתוב, כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא.
 יש אש אוכלת אש, אש של הקב"ה אוכלת
 אש אחר של הסי"א. ובוא וראה, יש מלאכים
 דאומרים שירה לפני הקב"ה, וכשמסיימים
 השירה הם מתבטלים בניצוץ אש אוכלת,
 השורפת אותם. ולמטה הכין הקב"ה אש של
 המזבח, שה"ס אש המלכות, מהדינים שלה, ואש
 הזה אוכלת ומכלה לכל צד ההוא הטמא, ומתבטל
 צד ההוא באותה שלהבת האש, ולא נשאר
 ממנו כלום בעולם, ואדם ההוא המקריב את
 קרבנו, עומד עליו, ובאותו הריח העולה מן
 (דפריי דף כ"ה ע"ב) 150

תמה) ואי תימא דבאתר דא דאקרי שמים תליא מלתא. הא תנינן, דלאו בזכותא תליא מלתא. וזכותא, הא אוקמוה א צדקה. ותרגום צדקה, זכותא. וזכותא ושמים חד מלה הוא, והכא הרעיפו שמים. ב כתיב ממעל, ממעל ודאי, מעתיקא קדישא קא * אתיא, ולא מההוא אתר דאקרי שמים, ואקרי זכותא, אלא ממעל דייקא.

תמו) ושחקים יזלו צדק, דכד שמים נטיל ליה ממעל, מההוא אתר עלאה דשארי עלוי, ג כדין שחקים יזלו צדק. מאן שחקים. אתר דטחנין מנא לצדיקיא. ומאי נינהו. נצח והוד, דאינון ודאי טחנין מנא לצדיקיא. למאן. ליההוא אתר דאקרי צדיק דהא אינון טחנין ליה ליההוא מנא דאתיא מלעילא, וכל ההוא טיבו מתכניש בגווייהו, למיהב ליה לדרגא דצדיק, בגין ד דיתברכון צדק מההוא נזילו דלהון, ועל דא טחנין מנא לצדיקיא. מאן צדיקיא ה דא צדיק וצדק, ו יוסף ורחל, דכד מזדווגן כחדא צדיקים אקרו.

תמוז) ואלין טחנין מנא לצדיקיא ודאי, ועל דא ושחקים יזלו צדק. כדין תפתח ארץ לתתא. ויפרו ישע, בני עלמא. וצדקה תצמיח יחד, כל רחמי, וכל טיבו דעלמא סגיא, ומזונייהו דבני נשא משתכחי בעלמא, כדין חדוה על חדוה אתוסף, וכל ז עלמין ח מתברכאן. אמר רבי אחא, אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא דיי.

חלופי גרסאות

א ל"ג צדקה. ב מוסיף ואי תימא דביה תליא כתיב. ג כד ; וכדין. ד דיתברכא. ה ל"ג דא. ו ל"ג יוסף ורחל. ז עמין. ח אתברכאן.

שחקים יזלו צדק

הסולם

מאמר

שנקרא מזלא, או שחקים יזלו צדק. מהו שחקים. הוא מקום שטחנים מן לצדיקים, ומי הם. הם נצח והוד, שהם ודאי טחנים מן לצדיקים. למי. היינו למקום ההוא שנקרא צדיק, שהוא יסוד, כי הם טחנים מן ההוא הבא מלמעלה. מא"א, וכל טוב ההוא מתקבץ בתוכם לתת למדרגה ההיא הנקראת צדיק, שהוא יסוד, כדי שתתברך צדק, שהיא המלכות, מנזילה ההיא שלהם. וע"כ טחנים מן לצדיקים. מי הם הצדיקים. הם צדיק וצדק שהם יוסף ורחל, שהם יסוד ומלכות, וכאשר מזדווגים יחד נקראים צדיקים.

אומר, יעדוף כמטר לקחי. ועל דבר המטר, שהוא מזון הכל, הוא אומר זה. וע"כ כל עיני העולם מצפים אל הקב"ה למוזנות, משום שהוא נותן מוזנות לכל, וזן הכל כש"א עיני כל אליך ישברו וגו'.

תמה) ואי תימא דבאתר זכר: ואם תאמר, שהדבר תלוי במקום הזה הנקרא שמים, שהוא ז"א, הרי למדנו שמזון אינו תלוי בזכות, וזכות, הרי העמדנו, שהוא צדקה, דהיינו ז"א, כי תרגום צדקה הוא זכות, וזכות ושמים דבר אחד הם, הרי שאינו תלוי בשמים שהוא ז"א, וכאן כתוב, הרעיפו שמים, ומשיב, כתוב, ממעל, דהיינו משמים ממעל, ממעל ודאי שהוא בא מעתיקא קדישא, שהוא א"א, שמשם נמשך מזון, ולא ממקום ההוא שנקרא שמים, ונקרא זכות, אלא ממעל בדיוק. תמו) ושחקים יזלו צדק: כי כשהשמים שהוא ז"א, מקבל המזון ממעל, מאותו מקום עליון השורה עליו, שהוא א"א, מסוד הדיקנא (דפריי דף כ"ה ע"ב * דף כ"ו ע"א)

תמוז) ואלין טחנין מנא זכר: ואלו, נצח והוד, טחנים מן ודאי לצדיקים, שהם צדיק וצדק, ועל כן אוה"כ ושחקים, שהם נצח והוד, יזלו צדק. או תפתח ארץ, למטה, ויפרו ישע, היינו בני העולם, וצדקה תצמיח יחד, שכל הרחמים וכל הטוב שבעולם יתרבה, ומזון

תמח) פתח ר' יוסי ואמר, ^(א) לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו יי. ת"ח, כל רעותא, וכל לבא, דבעי ב"ג לארקא ברכאן מעילא לתתא, ליחדא ^(ב) שמא קדישא. לבעי בצלותא לקב"ה. ברעותא ובכונה דלבא, לנגדא מההוא נחלא עמיקא, כמה דכתיב, ^(ג) ממעמקים קראתיך יי, דתמן עומקא דכלא, בעמיקי עלאי, דאינון שירותא עלאה, דאבא ואימא מזדווגין. אוף הכא לבי לחוקקי ישראל, מאן חוקקי ישראל. לא כתיב חקוקי ישראל, אלא לחוקקי. אלן אבא ואימא, דאינון מחקקי לישראל קדישא, דאיהו נגיד מבינייהו.

תמט) המתנדבים בעם, אלן אינון אבהו, דאקרון נדיבים, כד"א ^(ד) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם. כדין ברכו יי, לנגדא מניה ברכאן לתתא, וישתכחון ברכאן בעלמא כלהו, דכד הכא משתכחין ברכאן מלעילא כלא הוא בחזוותא כלא הוא בשלימו. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא ב"ה מריק עליהון ברכאן, וציית צלותהון, ועלייהו כתיב, ^(ה) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

^(א) לשמא. ל"ג מן ברעותא עד כמה.

^(ב) (שופטים ה). ^(ג) (תהלים קל) ויחי עג צ"ה.
^(ד) (שם מז) לך כה צ"ה. ^(ה) (תהלים קב) ויחי קסא צ"ב.

מאמר

הסולם

לבי לחוקקי ישראל

כתוב חקוקי ישראל, אלא לחוקקי ישראל, שאלו הם אבא ואמא, שהם מחוקקים. דהיינו שנותנים מוחין, לישראל הקדוש, שהוא ז"א, שהוא נמשך מביניהם.

תמט) המתנדבים בעם : אלו הם האבות, דהיינו חג"ת דז"א, הנקראים נדיבים, כש"א, נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם. דהיינו האבות הנמשכים מאברהם שהוא חסד. דז"א נקראים נדיבי עמים, אז, ברכו ה', להמשיך ממנו ברכות למטה וימצאו ברכות בכל העולם. כי כשנמצאים כאן, בעולם הזה למטה, ברכות מלמעלה, הכל הוא בשמחה, הכל הוא בשלמות, כי אין שום אור נשלם אלא כשנמשך לעולם הזה. אשרי חלקם של ישראל שהקב"ה משפיע להם ברכות, ומקשיב תפלתם. ועליהם כתוב, פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

ומזון בני אדם יהיה מצוי בעולם, אז תתוסף שמחה על שמחה וכל העולמות מתברכים. אמר ר' אחא, אם לא באתי, אלא לשמוע זה די.

תמח) פתח ר' יוסי וכו' : פרי ואמר, לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'. בוא וראה, כל הרצון וכל הלב שצריך האדם להמשיך ברכות מלמעלה למטה כדי ליחד השם הקדוש, הוא צריך להמשיך בתפלה להקב"ה ברצון ובכונות הלב, מנחל עמוק הווא, שהוא בינה, שכתוב, ממעמקים קראתיך ה', ששם עומק הכל בעמקים העליונים, שהם התחלה עליונה שאבא ואמא מזדווגים, דהיינו חכמה ובינה שבבינה. אף כאן, לבי לחוקקי ישראל, מי הם חוקקי ישראל, הוא, כי לא ^(דפו"י דף כ"ו ע"א)